بروسکەیەك بۆ سەرکردەی باوك لە قوتابیانی کوردستانەوە

ڕۆژی چوارشەمەی ڕابوردو بە بۆنەی بیرەوەری ٢٣ هەمی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی کوردستانەوە جەماوەری قوتابیان لە هەولێر نومایشێکی گەورەیان ساز کردوە ، وە هەر بەو بۆنەیەوە بروسکەیەکیان بۆ سەرۆك ناردوە ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

بروانە ل ـ ٢ ـ

هاوکاری

التضامن

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی‌یە
لە دەزگای هاوکاری چاپ و بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ
لە « دار الحرية » چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

HAWKARI, TEL 68311, 68312, 68313 — ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە — ١٩٧٦/٢/٢٠ ژمارە (٣٠٥) — « ١٢ » لاپەرە — « ٢٥ » فلس

لە جێ بەجێ کردنی بەرنامەکانی پەروەردەدا پێویستە چوارچێوە کلاسیکی‌یەکان تێ بپەڕێنین

گەل بڕبڕەی پشت و مەبەستی شۆڕشە

سەرکردایەتی حزب و شۆڕش ڕێگای دیاردەی نالەبار نادەن لە دەزگاکانی دەوڵەتدا

سەرۆك بەکر لە سەردانەکەیدا لە وەزارەتی پەروەردە :

باری سەرنجی پێشکەوتنخوازانە ڕەسەنی نەتەوە ئەسەلمێنێ

سەرۆکی فەرماندە کاك احمدحسن بكر ڕۆژی ١٦ـ٢ سەری لە وەزارەتی پەروەردە داو لەگەل بەرێز محمد محجوب وەزیری پەروەردەدا کۆبۆوەو داوای کرد کە هەموو توانایەك بخرێتە کارو سوودی لێ وەربگیرێ بۆ کردنەوەی دەرگا لەبەردەم ئاسۆی ڕەوتی پەروەردەو خوێندن و وتی : پێویستە پشت بە باری سەرنجی پێشکەوتنخوازانە ببەسترێ چونکە ئەم هەڵویستە ڕەسەنی‌ی نەتەوەو ڕابوردوو ئێستاو پاشەڕۆژی ئەسەلمێنێ .

سەرکۆمار لە سەردانەکەیدا وتی : ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەرنامەیەکی ڕوون و ئاشکرایە بۆ پەرەپێدانی دۆخی پەروەردەو بەکارهێنانی بۆ خزمەتی گەشەکردن و جێ‌بەجێ کردنی بەرنامەی نەهێشتنی نەخوێندەواری و بەخۆڕایی بۆ خوێندن و جێگیر کردنی سیستەمی نەوجوان و مەشقی عەسکەری‌ی لە نێوان قوتابی‌یاندا .. هەروەها پێویستە بایەخ بە لێکۆڵینەوەی زانستی و تەکنیك بدرێت بۆ دابین کردنی کادیری پێویست .

سەرکۆمار دیسانەوە وتی : لە جێ‌بەجێ کردنی بەرنامەکانی پەروەردەدا پێویستە چوارچێوە کلاسیکی‌یەکان تێ بپەڕێنرێن و سوود لە شێوەکانی خوێندنی نوێ وەربگیرێ و بەرنامەکانی خوێندن بە تەواوەتی پەرەیان پێ بدرێت .. وە پەروەردەی نوێ بریتی‌یە لە چالاکی‌یەکی نەپساوە کە توندو بە سیاسەتی گشتی دەوڵەتەوە گرێ دراوەو مەبەستیشمان پێ گەیاندنی نەوەیەکی نوێ‌یە ..

ئنجا سەرۆك کۆمار گوێ لە وەزیری پەروەردە گرت کە باسی چالاکی‌یەکانی وەزارەت و دەزگا هەمە جۆرەکانی بۆ کردن .. لەدوایی‌دا سەرکۆمار بەگەرمی لە لایەن کاربەدەستانی وەزارەتەکەوە بەڕێ کرا .

ئا.د.ع

لیژنەی داکۆکی کردن لە گیراوەکانی سوریا دڕندەیی کاربەدەستانی دیمەشق تاوانبار ئەکات

لیژنەی داکۆکی کردن لە گیراوە سیاسی‌یەکانی سوریا لە بەیاننامەیەك دا کە لەم دواییەدا بڵاوی کردوە بە توندی نارەزایی خۆی دەربڕیوە دژی ئەو توقاندن و کوشتن و برین و تاوانەی ڕژێمی سوریا دژی گیراوە سیاسی‌یەکان ئەیخاتە بەر .

بەیاننامەکە وتویە :

لە ئەنجامی ئازارو ئەشکەنجەدانەدا چەندخەباتگێڕێك شەهید بوون و چەند کەسێکی تر سەقەت بوون ... وە ، کەس و کاری گیراوە سیاسی‌یەکانیش بە توندی لەلایەن کاربەدەستەکانەوە ئەگیرێن و ئازار ئەدرێن

بەیاننامەکە وتویە :

بە ناوی لیژنەی داکۆکی کردن و لقەکانی کە لە زوربەی پایتەختەکانی جیهاندا هەیە وە بە ناوی ڕێکخراوەکانی نیوز دەوڵەتان و. عەرەب کە بایەخ بە مافی ئادەمیزادو سەربەستی گشتی و یاسا ئەدەن ، بە هەموو ڕای گشتی جیهانی ڕائەگەیەنین کە کرداری ناڕەوای ڕژێمی سوریاو تالفە نوێ و کاسە لێنسانی دژی گیراوە سیاسیەکان گەیشتوتە ئەو پەڕی .. ئەمەش بۆتە هۆی شەهید بوونی چەند کەسێك و ئەوانی تریش سەقەت بوون ... جا ئێمە بە توندی نارەزایی خۆمان دەر ئەبڕین و ئەو کردارانە تاوانبار ئەکەین و هەمیشە دەنگی نارەزایی دەربڕین بەرز ئەکەینەوە، تاوەکو ڕزگاریان ئەبێت لە چنگی ڕژێمی بەکرێ گیراوو خیانەت کارو خۆ بەدەستەوە دەر ..

هەڵکەتەبی ناوەندی شیاتی ١٩٧٦

لوبنان چاوەڕوانی پێك هاتنی وەزارەتێکی نیشتمانی ئەکات

بیروت ١٨ـ٢ ئاژانسەکان : واچاوەڕوان ئەکرێت کە لەم ڕۆژانەدا بە سەرۆکایەتی کاك رشید کرامی وەزارەتێکی یەکێتی نیشتمانی کە هەموو لایەنەکانی تیادا بەشداربن لە لوبنان پێك بهێنرێت ... وە بە پێی هەواڵەکانی بیروت دوو پێشنیاز لەم بارەیەوە پێشکەش کراون کە ئەمانەن .

● وەزارەتەکەی ئێستا بەشدار ببن وە بەجۆرێك بێت کە وەزارەتی یەکێتی نیشتمانی بێت . دەست لە کار بکێشێتەوەو داوا لە رشید کرامی بکرێت وەزارەتێکی نوێ پێك بهێنێ کە ئەندام و وەزیری لاوی تیادا بێت و بۆ قوناغی ئایندەو پاشەڕۆژ بشێ و بگونجێ .

● پێشنیازی دووەم فراوان کردنی وەزارەتەکەی ئێستایە بەوەی لە دوانزە وەزیر پێك بێت و هەموو لایەنەکانی تیادا

لە لایەکی ترەوە فرۆکەکانی دوژمن بەردەوام ئەچنە سەر خاکی لوبنان ئەوەبوو ڕۆژی ١٨ـ٢ بڵاوکرایەوە کە پۆلێکی فرۆکەکانی دەوڵەتۆکەی زایونیستەکان چونەتە سەر ناوچەی (نبطیە و صیدا) .

فیدائیانی فەلەستین بەرەنگاری دەست درێژی‌یەکی زایۆنیستەکان ئەکەن

بیروت : ئاژانسەکان :

ڕۆژی ١٧ـ٢ پێشمەرگەکانی فەلەستین بەتۆپ بەرەنگاری هێرشێکی زایونیزمی دوژمن بوون کە لە دەریاوە کرد بو بەسەر قەراغ شاری صورو صیدا لە خوارووی لوبنان .

ئاژانسی دەنگ و باسی فەلەستین (وفا) ئەڵێ توپەکانی پێشمەرگەکانی فەلەستین دوژمنیان ناچار کرد کە پاشەو پاش بکشێنەوەو بۆ دواوە .

وە ئێستاکە دوژمن خەریکی هێرش بردنە بۆ سەر ئۆردوگاکانی هاوڵاتیانی فەلەستین لە لوبنان .

لە لایەکی ترەوە ڕۆژی ١٧ـ٢ چەند پۆلێکی فرۆکەکانی دوژمن هاتونەتە سەر خاکی لوبنان و لە ڕۆژئاوای بەیروتەوە بەرەو خاکی زەوت کراوی وە بە پێی ئەو هەواڵانەی لە فەلەستین گەراونەتەوە .

بیروتەوە هاتوون ڕۆژی ١٧ـ٢ چەند چەکدارێك پەلاماری زانکۆی ئەمەریکایان داوە لە بیروت و دەستیان بەسەر بارەگاکەی‌دا گرتووەو روبیر بخمیی بەڕێوەبەری دەزگای قوتابی‌یانیان کوشتووەو (ریمون غصن)ی بەڕێوەبەری کولیجی ئەندازیاریان بریندار کردوە .. وە سەر لە ئێوارە هێزەکانی ئاسایشی لوبنان بە کۆمەکی پێشمەرگەکانی فەلەستین توانیویانە زانستگاکە لەدەست چەکدارەکان ڕزگار بکەن و گیراوەکان بەرەڵلا بکەن .

هێزی ئاسایشی دەوڵەتان گەیشتە ناوچەی « ممرات »ی سینا !

ڕۆژی ١٨ـ٢ هێزێکی ئاسایشی دەوڵەتان گەیشتە ناوچەی (الممرات) لە سیناو لە هەردوو مەڵبەندی ستراتیجی (جوی ومتلا) جێگیر بوو ، وەماوەیەکیش لەمەوبەر بە پێی ڕێککەوتنەکەی نێوان میسرو زایونیزم هێزەکانی دەوڵەتۆکەی زیونیستەکان لەو ناوچانە کشاونەتەوە .

قسەکەرێکی هێزی ئاسایشی دەوڵەتان وتی ، ئەو ناوچەیەی خراوەتەژێر دەستی ئەم هێزانەوە (١١٠٠) کیلومەترەیەو لە کاتێکی تردا ئەدرێتەوە دەست میسر .

ئا.د.ع

ڕۆژی ١٧ـ٢ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە بارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی‌دا لەگەل کاربەدەست و ئەندامانی دامەزراوی لێکۆڵینەوەی زانستی‌دا کۆبۆوە .

بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو کۆبونەوەیەدا دەربارەی چەند کێشەیەکی گرنگ دواو وتی : سیاسەت توندوتۆڵ بە لێکۆڵینەوەی زانستی‌یەوە بەستراوە ... وەلێکۆڵینەوەی زانستی بەبێ بۆچونی سیاسی ستراتیجی سود بەخش نابێت .. وەوتی پێویستە هەموو کاربەدەست و ئەندامێك لە ئێوە بە باشی ئاگاداری ناوەڕۆکی ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و بەرنامەکانی تری شۆڕش و حزبی فەرماندە بن .

ئنجا باسی نووسینەکەی ئەم دواییەی ڕۆژنامەی (الثورە)ی کرد کە دەربارەی هەندێ لایەن و دیاردەی سلبی‌یانە بووە لە دایەرەکانی دەوڵەتداو وتی :

سەرکردایەتی حزب و شۆڕش ڕێگای بوونی دیاردەی سلبی نادەن وەکو تاقم گەری و سندوقی داخراوو نەبوونی پەیوەندی دیموکراتی‌یانە لە کاتی ڕەفتار کردن لە نێوان کارگەران و فەرمانبەراندا .

دوای ئەمە بەرێز مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش گوێی بۆ هەندێ تێ‌بینی و سەرنجی کاربەدەستان گرت کە دەربارەی کاروباری دامەزراوی لێکۆڵینەوەی زانستی‌بوو .. وە لەم بوارەدا ئامۆژگاری‌ی کردن ..

هەروەها مامۆستا صدام وتی هاوولاتی لە جێگای خۆیەوەو لە چوارچێوەی شارەزایی‌یەوە فەرماندەی کۆمەڵە لە کارگوزاری‌ی بنیات نان و بەرەوپێش چووندا ... ئەو بنیاتنانەی کە بە چەند کەسانێك دروست ناکرێت بەڵکو تێکرای گەل دروستی ئەکات ..

ئەوەی شایانی باسە ئەم کۆبونەوەیە نزیکەی هەشت سەعاتی خایاند .

ئا.د.ع

مامۆستا صدام حسین لەکاتی پێشوازی کردنی وەفدی خوێندنگای لێکۆڵینەوەی بڵاوبەرگری نیشتمانی فەرەنسی‌دا ئەوەی ڕاگەیاند :

پەیوەندیەکانی عیراق لەگەل وڵاتانی بێگانەدا لە بەر ڕوناکی هەڵویستیان دا بەرامبەر کاروباری عەرەب دیاری ئەکرێ

● گەل بڕبڕەی پشت و مەبەستی شۆڕشە

● شۆڕش بەردی بناغەی گۆڕینی سۆشیالیستانە دائەنێ

ئێوارەی ١٦ـ٢ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە بارەگاکەیدا لە ئەنجومەنی نیشتمانی پێشوازی وەفدی ئامۆژگای خوێندنی بەرزی بەرگری نیشتمانی فەرەنسای کرد ..

لە سەرەتادا مامۆستا صدام بەخێرهاتنی ئەندامانی وەفدەکەی کردو باسی پەیوەندی نێوان عیراق و فەرەنساو عەرەب و فەرەنسای کرد کە بەندە بە بەرژەوەندی ناوکۆیی هەردوو لاو هەڵویستەکانی فەرەنسا دەربارەی مافی ڕەوای گەلی عەرەب .

ئنجا مامۆستا صدام باسی سیاسەتی ناوخۆی عیراقی کردو وتی :

گەل بڕبڕەی پشت و مەبەستی شۆڕشە ... وە ئێستاکە گەشەکردنێکی گەورە لە وڵاتی ئێمەدا لە ئارادایە کە شۆڕش ئەیەوێ بە هۆیەوە بەردی بناغەی گۆڕینی سوشیالیستانە دابنێ .

وە دەربارەی هەڵویستی عیراق بەرامبەر بە کێشەی نەوت مامۆستا صدام باسی وتوویژی نێوان وڵاتانی تازە گەشەکردوو وڵاتانی پیشەسازی کردو وتی : عیراق باوەڕی وایە کە ئەبێ بەر لەدەست بە سەراگرتنی چارەسەری کێشەکانی ئابوری نێو دەوڵەتان بکرێت و ڕێگای وتوویژی کاریگەرانە بگیرێتە بەر . بۆ ئەوەی مافی گەلانی وڵاتە تازە گەشەکردوەکان بپارێزرێ .

وە سەبارەت بە سیاسەتی عیراق لە مەیانی عەرەبدا مامۆستا صدام وتی : عیراق بەشێکە لە نیشتمانی عەرەب و

بروانە ل -٢-

جیهان قەوارەی زایۆنیستەکان زیاتر ڕسوائەکا

ڕۆژی هەینی رابوردولیژنەی مافی مرۆڤی سەربەنەتەوە یەکگرتوەکان لەجنیف سەرلەنوێ سەرزەنشتی کردەوەی قەوارەی زایۆنیستەکانی کردۆتەوەکە لە خاکیعەرەبی زەوت کراودا تاکو چرادەیەك کرداری دڕندانە ئەنوێنن .

لیژنەی ناوبراو ئەم کردارە دڕندانەی زایۆنیستەکانی بە دژی هەموو ڕەوشتێکی مرۆڤایەتی داناوە ..

ئەمەریکا کەیەکەمین دوژمنی گەلانە هەروەکو ڕەوشتی سروشتی خۆی بەتەنیا بەربەرچی ئەم بڕیارە وەستاوە ..

بڕیاری ئەم دوایەی لیژنەکە ئەلقەیەکی تازەیە لە وزنجیرە بڕیارە دەوڵەتیانەی کە دەزگاکانی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان لە دژی قەوارەی زایۆنیستەکان دەری کردوە . بڕیارەکە جەلەوەی کەزایۆنیستەکانی بەروالەتێکی ڕەگەزایەتیو جیاوازی ڕەگەزایەتی داناوە داوای کردوە کە زایۆنیستەکان لە ناورێکخراوی یونسکودا بکرێتە دەرەوە .

ئەم بڕیارانە ڕەوشتی دوژمنایەتکاری بەرفراوانی زایۆنیستەکان ئەخاتە ڕوو کە لە بواری نێودەوڵەتاندا ئەیکەن .. وەئەوە بڕوای گشتی جیهان ڕون ئەکاتەوە کە خەباتی نەتەوەی عەرەب لە دژی زایۆنیزمە .

ڕاپورتێك ئەڵێ :

لە ساڵی ڕابوردوا کاربەدەستە زایۆنیستەکان لە خاکی داگیرکراوی عەرەبا زیاتر لە ١٦٠٠ هاووڵاتی عەرەبیان بەبێ لێ پرسینەوەو بەلەدەی تاوان گرتوە .. وەئیستا نزیکەی ١١ هەزار هاووڵاتی عەرەب لە زیندانی زایۆنیستەکانا ئەناڵێنن ..

هەروەها زیاتر لە ١٦ هەزار خانوونیشتەجێی عەرەبەکانیان وێران کردوە و نزیکەی ٦٠ دێیان چۆڵ کردوەو هوردوگای سەربازی خۆیان تیا داناوون .

زایۆنیستەکان لە ساڵی ١٩٦٧ەوە دەستیان بە سەر زیاتر لە ٨٠٠ هەکتار زەویو زاردا گرتوە لە نەقەبو غەززەو ناوچەی العریش ..

ئەم کردارە نامرۆڤانەیەی زایۆنیستەکان بەتەواوی لەگەڵ بیرو جەوهەری مرۆڤایەتی زایۆنیزمدا ئەگونجێ چونکە بەشێکە لە پاشماوەکانی سەرمایەداری چەواشە کە ڕای گشتی جیهان سەرزەنشتی ئەکاتو بە ڕوخسارێکی ڕەگەزپەرستی دائەنێ .

هەر چەند ڕای گشتی جیهان لایەنگری مەسەلەی فەلەستین بوەستێ ئەوەندە ڕەوتی دبلوماسیتی زایۆنیستەکان دوا ئەکەوێ ، هەروەها ڕاوەستانی پاڵەوانانەی گەلی عەرەبی فەلەستینو خەباتی چەکدارانەی عەرەب ئەوەندەی تر ڕای گشتی جیهان لە بارەی مەسەلەی فەلەستینەوە ئاگادار تر ئەکات .

جەوهەری شۆرشی عەرەب لە ڕوی پەلاماری ئیمپریالیزمو زایۆنیزمدا ئەوەی سەلماند کە شۆرشی عەرەبخاوەنی شەرعی خاكو مەسەلەی فەلەستینە .

سەرکەوتنی ئەلە قارەمانەکەمان لە مەسەلەی فەلەستینو خاکی زەوت کراوی فەلەستیندا باڵ بەقەوارەی زایۆنیستەکانەوە ئەنێ کە ڕوبەڕوی ئەم سەرکەوتنانەی گەل بوەستن ودەست بەکوشتارو گرتنو ڕاونانو ماڵ ویرانی خەڵك بکەن وەبە هەزاران ئافرەتو مناڵو پەککەوتەی بێ دیفاعو دەستە پاچە زیندانی بکەن بێ ئەوەی ڕویەکی شەرعی بە کردەوەکانیانەوە هەبێ . ئەمانەش هەموی شکاندنی ڕێزی مرۆڤو ئاڵتە کردنە بە چارەنوسی مرۆڤ .. بەڵام ئەم کردارانەی زایۆنیستەکان کەلە عورفی نێودەوڵەتان دەرئەچن ئەوەندەی تر خۆیانی بێ ڕیسوا ئەبنو ڕای گشتی جیهانی زۆرتر سەر زەنشتیان ئەکات .

لە ئەناوەندی گیروگرفتی خۆ بەدەستەوە دەرانە زایۆنیستەکانو سەرکەوتنی جەماوەری گەلی عەرەب لەخاکی زەوت کراوداو سەرزەنشتی کردنی زایۆنیستەکانو سەرکەوتنی کرداری فیداکارە فەلەستینیەکان لە سەر ڕوبێوی خاکی داگیر کراوا .. لەناو ئەم هەمو بەیەکا چونەدا پەیمان وبڕیارەکانی چارەسەر کردنی دەرئەکەوێ کە چۆن ماوە بەزایۆنیستەکان ئەدات کە هێزەکانی خۆی لە بەردەم لافاوی شۆرشی عەرەبا کۆبکاتەوە، وە ئەوە دەرئەکەوێ کەچۆن باڵ بە هێزە عەرەبە دڵسۆزەکانەوە ئەنێ کە مەیدانی بەربەرەکانێی زایۆنیستەکان چۆل بکەن .

عادل

لەشکری نهێنی ئیرلەندە :

کۆمەڵە تەقینەوەیەك بەریتانیای هەژاندەوە

چەند ڕۆژنامەیەکی بەریتانیایی بڵاویان کردۆتەوە کە چەند کەسێکی نەناسراو هەڕەشەیان کردوە کە لەم نزیکانەدا لە تۆڵەی مردنی یەکێك لە ئەندامەکانی لەشکری نهێنی ئیرلەندەدا کە ناوی (مرانك ستاج) بوە کۆمەڵە تەقینەوەیەك دەست پێ ئەکەین لە شوێنە گشتیەکانی دەوڵەتی دا .

سەرچاوەکانی دەنگوباس وراگەیاندن وتویانە لەشکری نهێنی ئیرلەندە چەند کۆمەڵە داخوازکارێکیان بۆ ئەم مەبەستە ئامادە کردوە .

سەرچاوەیەکی پۆلیسی بەریتانیا وتویە ڕۆژی یەکشەمەی ڕابوردو (تواپە) لە کاتێکدا نارنجۆکێك لە گەرەکەکەیانا تەقیوەتەوە دوکەسی بریندار کردوە .

ئەو بارهەڵگرە پڕ لە تەقەمەنیەی کە لە ئیستگەی هاتوچوی شەقامی ئوکسفورد ئامادە کرابو بتەقێتەوە چارەسەر کرا .

لە لایەکی ترەوە هێزەکانی بەریتانیا ڕۆژی دوشەممە ئوتومبیلێکی دزراویان لە یەکێك لە گەرەکەکانی بلفاست داوەتە بەر دەست ڕێژو ئوتومبیلەکەیان شکاندوەو زەلامێکی تیا کوژراوەو دوانیش بریندار بون .

سەرچاوەیەکی لەشکری بەریتانیا وتویە زەلامێکی تر لە ئوتومبیلەکەدا بوە بەڵام ڕای کردوە .

بەمانەوە ژمارەی ئەوانەی لە ساڵی ١٩٦٩وە تا ئیستا لە ئیرلەندە کوژراون ئەگاتە هەزارو ٤٥١ کەس .

ئەم ڕوداوانە لەم هەفتەیەدا بوە دوا بەدوای ئەوەی کە یەکێك لە ئەندامانی لەشکری نهێنی ئیرلەندە لە بەندیخانەیەکی بەریتانیادا بە هۆی مانگرتنی لە خواردنەوە مردوە .

سەرکەوتنی گەورەی هێزەکانی حکومەتی ئەنگۆلا لە بەری خواروو ژوورووی وڵاتدا!

لوندا - ئاژانسەکان

بەپێی ئەو هەواڵانەی ئاژانسەکان بڵاویان کردۆتەوە هێزەکانی سوپای حکومەتی ئەنگۆلا لەسەرکەوتنێکی بەردەوامدایە لەبەرەی خواروودا، ئاژانسەکان بڵاویان کردۆتەوە کە هێزەکانی حکومەت ئەوەندەی نەماوە بەتەواوی دەست بەسەر سنوری زووروی وڵاتدا بگرێت .

ڕادیوی لوندا ڕۆژی ١٧ی ئەم مانگە بڵاوی کردۆتەوە کە حکومەتی گەلی دەستی بەسەر بەشی زۆری وڵاتدا گرتوەو لەکاتی داگیرکردنی شاری (سان سلفادۆر)دا ژمارەیەکی زۆر لە هێزە بەکرێ گیراوەکانی دوژمن کوژراوە ، ئەوی شایانی باسە شاری (سان سلفادۆر) دوا قەڵای بەتینی هێزەکانی دوژمن بوە .

ئەوەی ساغ کردۆتەوە کە بە ئاشکرا یارمەتی سەربازی حکومەتی ئەنگۆلای داوە ئەویش بۆ ئەوەی حکومەتە ڕەگەزپەرستەکەی خوارووی ئەفەریقا دەست لە تێکدانی کاروباری حکومەتی ئەنگۆلا هەڵگرێت ئەم هەواڵەش لەزمانی فیدل کاستروەوە بڵاوکراوەتەوە کە لە گفتوگۆیەکی ڕادیوی هاڤانادا ئەوەی وتوە کە گەلی کوبا بەهەمو جۆرێ یارمەتیحکومەتی ئەنگۆلای داوە ، بەتایبەتی کە هەستی بەوە کرد کە حکومەتی ڕەگەز پەرستی خوارووی ئەفەریقا دەیەوێت ئەو کۆمارە ساوایە لەناو بەرێت .

ڕۆژی ١٧ی ئەم مانگە بزوتنەوی (یونیتا) ڕاستی ئەوەی وتوە کە بەتەواوی شکاوەو لەبەر هێرشی هێزی حکومەتی ئەنگۆلادا خۆی ڕانەگیراوە ، لەبەر ئەوە هێزەکانی کشاوەتەوە بۆ ناوچەی دارستانەکانو ئاڵەوێوە شەڕی پارتیزانی لەگەڵ هێزەکانی حکومەتدا بکات .

وە لە (کینشاسا) حکومەتی زائیر ٢٢ سەربازی بەکرێ گیراوی دەرکردوە ، ئەو سەربازانە ڕۆژی لەوەو پێش گەیشتونە ئەزائیر تا لەدژی هێزەکانی حکومەتی ئەنگۆلا بەشداری شەڕبکەن .

وە لە هاڤانا ، حکومەتی کوبا

فەرەنسە دانی بە کۆماری ئەنگۆلادا نا

پاریس - ١٧ - ی ب :

ئەمرۆ فەرەنسا دانی بەکۆماری گەلی ئەنگۆلا دانا .. وەئەمە یەکەمین دەوڵەتێکی ڕۆژئاوایە کە دانی بەکۆماری گەلی ئەنگۆلادا نابێ ..

واچاوەڕوان ئەکرێ دەوڵەتەکانی تری بازاری هاوبەشی ئەوروپا ئەم هەڵوێستەی فەرەنسا بگرن .

گرتنی چەند بەکرێ گیراوێك لە سایگون

ڕۆژی ١٨ی ئەم مانگە ڕادویی ڕزگاری خوازی سایگون بڵاوی کردەوە کە تاقمێك لەو بەکرێ گیراوانە گیراون کە خۆیان لەژێر پەردەی ئایندا شاردبۆوە .

هەروەها وتویەتی : دوای پشکنینیان بۆ ئەلیکسان بێ گیراوە ، ئەوەی شایانی باسە ماوەیەك لەمەوبەر تاقمێکی تری وەك ئەمانە لەسایگون گیرابون .

عیراق داوای کشانەوەی هێزەکانی بێگانەی کردوەوە لە سۆماڵ

عیراق هەڵوێستی خۆی دوپاتە کردۆتەوە بەوەی پێویستە هێزەکانی بێگانە لە کەناری سۆماڵ بکشێنەوە .

مامۆستا سعدون حمادی وەزیری دەرەوە ، ڕۆژی ١٦ی ئەم مانگە بە ئاژانسیدەنگوباسی عیراقی ڕاگەیاندوە ..

عیراق وابەچاك دەزانێ کە هێزەکانی بێگانە بەهەمو شێوەیەکەوە لە کەناری سۆماڵ بچێتە دەرەوە ، بەوە لایەرەیەك لە لاپەرەکانی دەسەڵاتی ئیستیعمار لە ئەفەریقادا ڕەش دەکرێتەوە . وە ئەوە بە باش دەزانێت کە ئەوکەنارە بخرێتە سەر سۆماڵو لەوەدا پرس بە دانیشتوانی کەنارو کۆماری سۆماڵ بکرێت تا ئەوان شێوەی ئەو پەیوندیە دەست نیشان بکەن ، بێ ومان بەرژەوەندی گەلی سۆماڵی یەکگرتو لەوەدایە ، وە مەسەلەی ئاشتیی لەو ناوچەیەدا بەوە دەپارێزرێت . وە وا بەچاك دەزانێت کە دەزگای وڵاتە عەرەبێکان لەو مەسەلەیەدا دەورێکی کاریگەربببینێت .

شۆڕشگێرانی عومان درۆو دەلەسەی کاربەدەستانی مسقط بەدرۆ ئەخەنەوە

بەرەی گەلی ڕزگاری عومان درۆودەلەسەکانی کاربەدەستانی مسقطیان بە درۆ خستۆتەوە کە گوایە ئیمنیو ئاسایش باڵی بەسەر عوماندا کیشاوە .

ڕۆژی یەکشەمەی ڕابوردو ڕادیۆی دەنگی شۆڕشگێرەکانی عومان بڵاوی کردەوە کە شورش بەردەوامەو بەردەوام تریش ئەبێ تاکو سەربەستیو ئازادی تەواو بۆ گەلی عەرەبی عومان وەرئەگرێ .

ڕادیوی ناوبراو وتویە شورشگیرانی عومان تا ئیستا ئەو زەویو زارو ناوچانەی ڕزگاریان کردوە وا بەدەستیانەوە .. وە پەیتا پەیتا بنکە سوپاییەکانی دوژمن تۆپ باران ئەکەن و زیانیان پێ ئەگەیەنن .

ڕادیۆی دەنگی شورشگیرەکان داوای لە کاربەدەستانی مسقط کردوە کە هێزە بەکرێ گیراوەکان لە خاکی عومانی عەرەب بکاتە دەرەوە .. ئەوەی سەلماندوە کە گەلی عەرەبی عومان سورە لەسەر ڕزگار کردنی خاکەکەیو سەربەستی وەرگرتنی ، هەروەها کاربەدەستانی ئاگادار کردۆتەوە دەست لەوکردەوە جانەوەرانەیە هەڵگیرن کە بەرامبەر بەگەلی عەرەبی عومان ئەیکەنو ئازاریان ئەدەنو بەندیخانەکانیان لێ پڕ ئەکەن .

کوشتنی کاربەدەستێکی کۆنی ئەثیوبیا

ژەنەڕاڵ کیبیرا وورکو سەرکردەی پێشووی هێزەکانی پاسەوانی ئەمپەراتور هیلاسلاسی کوژرا .. لەکاتێکدا کە هێزەکانی پولیسی ئەمنی ئەسیوبیا هەفتەی ڕابوردو ئەیانویست دەستگیری بکەنو ئەویش خۆی بەدەستەوەنەدا

ڕۆژی سێ شەممەی ڕابوردو بەیاننامەیەکی ڕەسمی لەم بارەیەوە لە ئەدیس ئەبابا بڵاو کراوەتەوە ئەڵێ : هێزەکانی پولیسی ئەمنی ئەسیوبیا چەند ئەفسەرو ژەنەراڵێکی تری سەردەمی پێشوویان دەستگیر کردوە .

خۆپیشاندان ومانگرتن سەرتاپای خاکی زەوت کراوی گرتۆتەوە

● هێزەکانی لەشکری زایۆنیستەکان گەمارۆی ئاوایەکانی جنینو نابلس ئەدەن .

خاکی زەوت کراو : ئاژانسەکان : ڕۆژی ١٥ - ٢ بڵاوکرایەوە کە وابوو بە هەشت ڕۆژو دانیشتوانی بەری ڕۆژئاوای زەوتکراو دەستیان کردوە بە مانگرتنوخۆپیشاندان دژی کاربەدەستانی زایۆنیزم .

وە ئەو خۆپیشاندانانە شارو ناوچەی قدسو خلیلو رام‌اللهو بیت‌لحمو بیت‌ساحورو بیت جالای گرتۆتەوەو خۆپیشاندەران لەگەڵ هێزەکانی زایۆنیزمدا بەیەکاهەڵپژاونو دوژمن پەنای بردۆتەبەر هەموو ڕێگایەکی تۆقاندنو هەڕەشەو کوڕەشە بۆ شکاندنی خۆپیشاندانو بڵاوەپێ کردنی .

ئاژانسی یونایتدپریس ئەڵێ: ڕۆژی ١٥ - ٢ خۆپیشاندەران بە شەقامەکانی شاری (البیرە)دا ڕویشتوون لەگەڵ هێزی داگیرکەران بەیەکاهوون ... وە زایۆنیستەکان بەلای کەمەوە (١١٩) کەسیان گرتووەو قوتابخانەکانی ئەو ناوچانەیان داخستوە .

لەلایەکی ترەوە هێزێکی گەورەی داگیرکەران بەتانكو زرێپۆشو چەکیقورسەوە ئابڵۆقەی ئاوایەکانی (برقەو بیت‌فوریك)و ناوچەی جنینو نابلسی داوەو (لە رام الله)ش هەموو جۆرە هاتوچۆکردنێك قەدەغەکراوە .

وە لە ١١ - ٢ هێزێکی تری دوژمن ئابڵۆقەی مزگەوتی (الاقصی)ی داوەو ڕێگای موسلمانەکانی نەداوە بچنە مزگەوتەکە بۆ نوێژکردن ئەوەبوو شەڕێکی قورس لەنێوان هاووڵاتیانو داگیرکەراندا هەڵگیرساوە ... وەلەشاری (غزە) ماڵی چەند هاووڵاتییەك پشکنراوە بەتۆمەتی ئەوەی چەندکەسانێك کە بەربەرەکانی کاربەدەستان ئەکەن خۆیان تیادا شاردۆتەوە .

خۆپیشاندانێك دژی ئەمەریکا

لە لاگوسی پایتەختی نێجیریا خۆپیشاندانێکی جەماوەریی گەورە ، دژی دەست تێوەردانی ئەمەریکا لە کاروباری وڵاتانی ئەفەریقا کراوە .

جەماوەرەکە لەبەردەم باڵوێزخانەی ئەمەریکاو بەریتانیادا دژی ئەو سیاسەتە چەپەڵە ئیمپریالیزمیە هاواریان ئەکرد کە ئەمەریکاو بەریتانیا لە ئەفەریقادا ئەیگرنەبەر .

وەستانی گفتوگۆی نێوان هیندستانو وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا

لە واشنتۆن وابڵاو کراوەتەوە کە وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا گفتوگۆ ئابوریکەی نێوان خۆیو هیندستانی ڕاگرتوە سەرچاوەیەکی ئاگادار لەوەزارەتی دەرەوەی ئەمەریکا ئەوەی ڕاگەیاندوە ، کە گفتوگۆ کە بەهۆی هەڵوێستی هیندستانی دژ بە ئەمەریکا ڕاگیراوە .

ئەوەی شایانی باسە ئەمەریکا زۆر بەوە نارەحەت بوە کە هیندستان پەردەی لەڕوی ئەوە هەڵمالیوە ، کە وەکالاتی مخابەراتیمەرکەزی ویستویەتی حکومەتەکەی خاتو ئەندیرا غاندی لابەرێت .

کورتە هەواڵ

مالطا باوەڕی بە ئەنگۆلاهینا

● کۆماری مالطا باوەڕی بەکۆماری گەلی ئەنگۆلا هیناوە ئەم هەواڵە بەرەسمی لە پایتەختی مالطا شاری ڤالیتا بڵاو کرایەوە . بەم پێیە ژمارەی ئەو وڵاتانەی باوەڕیان بە ئەنگۆلا هیناوە گەیشتە (٦٢) وڵات .

کۆتایی بەشی دووەمی گفتوگۆ دەربارەی قبرس

● هەفتەی رابوردو بەشیدووەمی گفتوگوی نێوان هەردوو لایەنی یونانیو تورکیسەبارەت پاشەڕۆژی قبرس لە ڤینا کۆتایی هات .

ئەوەی شایەنی باسە ئەو گفتوگۆیانە بەسەرپەرشتی نەتەوە یەکگرتوەکان بوە .

بڕینی پەیوەندی نێوان ئایسلەندەو بەریتانیا

● سەرچاوەیەکی ئاگادار بڵاویکردەوە کە حکومەتی ئایسلەندە بڕیاری داوە پەیوەندیەکانی دبلوماسی لەگەڵ بەریتانیادا ببڕی بەهوی ئەو ناکوکیەوە کە لەسەر ئاوی نێوان هەردوولایان دروستبوە .

نامەی سەرکردەکانی سوڤیەت بۆ یاسر عرفات

● یاسر عرفاتی سەرۆکی لیژنەی ئەنفیزی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین نامەیەکی لە سەرکردەکانی سوڤیێتەوە پیگەیشتوە کە باڵوێزی سوڤیەت لە بیروت گەیاندویەتی .

بروسکەیەك بو سەرکردەی باوك - پاشماوە

باوکی فەرماندە سەرۆکی خەباتگێڕ احمد حسن البکری بەڕێز تیمەی قوتابیانی هەولێر کە لە بەردەم بارەگای سەرکردایەتی لقی ژووروی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب وە بە بۆنەی یادی ٢٣ هەمین بیرەوەری دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی کوردستانەوە کۆبوینەتەوە گەورە ترین سڵاوو ڕێز گرتنتان پێشکەش ئەکەین و بەیمان ئەدەین کە هەمیشە جێگای ڕەزامەندی حزبو شورشەکەمان بین وە لە هەمو بەربەرەکانێکانی داهاتودا وەکو زمبی دەستی شورشەکەمان بین .. هەروەکو پیشرەوێکی شۆرشگێر زانین بکەینە مەبەستو هۆو چەکی دەستمان بۆ ئەوەی گەلەکەمان بگاتە ئاواتەکانیو عیراقێکی ئازادو دیموکراتیو بەختیار پێك بێنێ لەناو ڕێبازی حزبی سەرکردەدا حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە ژێر سەرکردایەتی بەڕێزتانا . بۆ پێشەوە .

ئا.د.ع

مامۆستا صدام حسین پاشماوە

پەیوەندیشی لە گەڵ وڵاتانی بێگانەدا هەیە لە سەر بەردی بناغەی هەڵوێستی ئەو وڵاتانە بەرامبەر بە کێشەکانی عەرەبو بە تایبەتی مەسەلەی فەلەستین وە دەربارەی ئوقیانوسی هێمن بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وتی : پیویستە ئەم ناوچەیە ناوچەیەکی ئاشتیو ئاسودەیی بێتو هیچ جۆرە بنکەیەکی بێگانەی تیادا نەبێو دوور بێت لە پەیمانی دەست درێژکارانە .

وە لە کۆتاییدا مامۆستا صدام حسین وەڵامی پرسیاری ئەندامانی وەفدەکەی دایەوە .. ئەوەی شایانی باسە هەڤاڵ عدنان الحمدانی ئەندامی سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو سکرتێری گشتی لیژنەی پیاچونەوەی نەوتو دکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو دکتور فخری قدوری سەرۆکی مەکتەبی کاروباری ئابوری لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو فەریقی یەکەمی ڕکن سوپاسالارو باڵیوزی فەرەنسا لە عیراق لە دیدەنیەکەدا ئامادە بوون .

ئا.د.ع

کومپانی پیشەسازیی پاشماوە

سکانیاو سەلاحەدین دروست بکات کە ئەم بەرهەمانە زۆر لەبەرهەمەکانی ساڵانی رابوردو زیادترن .

وە لەمەیدانی زیادکردنی کادیری تەکنیکیدا کومپانیا بوجێبەجێ کردنو هێنانەدیئەو مەبەستە بێوچان لە هەوڵو تەقەلادایە ، وەهەنا ئیستا کۆڕی مەشقی کومپانیاکە لە ساڵی پیرارو پاردا ٣٠٠ کادیری تەکنیکی پێ گەیاندوە .

Institut Kurde de Paris

ئۆپێكو داهاتی وڵاتانی ئەندامی نەوت

ئەگەر ڕۆژنامەكانی ڕۆژئاوا بخوێنیتەوە وگوێ لە لێدوانی كاربەدەستە پایەبەرزەكانی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا ڕابگرێ ، دەبینیێ ڕۆژنامەو كاربەدەستەكانی ڕۆژئاوا زۆر هێرش دەبەنە سەر وڵاتانی خاوەن نەوتو بەتایبەتی ئۆپێك • هەرچونكە ئەندامانی ئۆپێك داوا دەكەن بەگوێرەی ئاوسانی دراوی (التضخم النقدی) ڕۆژئاوا چاو بە نرخی نەوتدا بخشێنرێتەوەو نرخی نەوت لەگەڵ نرخی شتومەكی پێویست لە بازرگانی جیهانیدا بەتایبەتی بەرهەمە پیشەسازییەكان لێك گرێ بدرێ •

زۆر لەو كەسانە كە لە پیشەسازی نەوتدا پسۆرن پشتیوانی لە دەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك دەكەن كە دەیانەوێ نرخی نەوت بگۆردرێ • لێكدانەوەی ئەو پسپۆرانە دەری خستوە كە داهاتی ڕاستەقینەی ڕێكخراوی وڵاتانی نەوت فرۆش (ئۆپێك) لەو نەوتەی كە ساڵی ١٩٧٥ بە وڵاتەیەكگرتوەكانو دەوڵەتە پیشەسازییەكانی تریان فرۆشتوە ، لەوانەیە ٣٠٪ بێتە خوارێ گۆڤاری (نوفیل ئۆبزێر ڤاتۆر)ی فەرەنسەش ئەو ڕاستییەی باس كردوە • هۆی سەرەكی ئەو هاتنە خوارەش ئاوسانی دراوی نزم بونەوەی نرخی دۆلارە كە وەك پارەیەكی سەرەكی لە حیسابكردنو دانی پارەی نەوتدا بەكاردە هێنرێ • هۆیەكی تری ئەو هاتنەخوارەی داهاتی نەوت بەرەو ژور چونی نرخی ئەو بەرهەمە پیشەسازییانەیە كە وڵاتانی ئۆپێك وولاتەكانی تری جیهانی سێهەم لە دەزگاپیشەسازییەكانی ڕۆژئاوای دەكڕن •

ڕۆژنامەكانی ڕۆژئاواو كاربەدەستە ڕۆژئاواییەكان هەمیشە وڵاتانی خاوەن نەوت تاوانبار دەكەن كە گۆیا ئاوسانی دراوی دنیای سەرمایەداری خەتای ئەوانەو پێیانوایە دەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك نرخێكی زۆریان لەسەر نەوتی خۆیان داناوەو لەبەر ئەوە وڵاتە ڕۆژئاواییە نەوت كڕەكان ناچار دەبن پارەیەكی زیادی چاپ بكەن بۆ ئەوەی ئەو نرخە گرانەی نەوتی پێ پڕبكەنەوە •

وەك دەزانین وڵاتە یەكگرتوەكانی ئەمریكا گەورەترین كڕیاری نەوتی ئۆپێكە • ئەوەش دەزانین كە وڵاتەیەكگرتووەكان بۆخۆی زۆر سەرچاوەی گەورەی نەوتی هەیە • بێجگە لەوە زۆر سەرچاوەی كەرەستەی خاوی تریشی هەیە وەك خەڵوزی بەردو هی تر •

پێش زیاتر لە دوساڵ كاتێك دەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك نرخی نەوتیان زیاد كرد ئەمریكا بەرەسمی ڕایگەیاند كە سیاسەتی سەربەخۆبون لە مەیدانی وزەدا دەگرێتە پێش • كەچی لە ساڵی ١٩٧٤ وهەروەها ساڵی ١٩٧٥ یش دا ئەمریكا هیچ كارێكی وای نەكرد كە نیشانەی ئەوەبێ دەیەوێ نەوتێكی كەمتر لە دەرەوەڕا بێنێ بۆ بازاری ناوخۆ • بەڵكو بە پێچەوانە لەژێر زەبری كومپانیا نەوتیەكاندا باجی ئەونەوتەی كەم كردەوە كە مۆنۆپۆلەكان لە دەرەوەیان دەكڕی و نرخی هەمو بەرهەمە نەوتییەكانیشی زیاد كرد ئەم هەنگاوە بوو بە

هۆی ئەوە كە قازانجی مۆنۆپۆلەكانی نەوت لە نەوتی دەرەوە زیاد بكا ، بەتایبەتی نەوتی دەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك • چونكە خەرجی هەڵێنجانی نەوت لە وولاتانەدا كەمترە لەهی شوێنەكانی تر • ئەم كارە مونوپۆلەكانی نەوتی هانداكە سەرمایەی خۆیان لە وبڕۆژانەدا نەخەنە كار كە لەوانەبێ سەرچاوەی وزە لە ناو خۆی ئەمریكادا پەرە پێ بدەنو لە دەرەوەی بێ نیاز بكەن •

ئەمە شتێكە كە ڕێكخراوی لێكۆڵینەوەكانی ئەمریكا « كۆنفرەس بورد » لە ڕاپۆرتی خۆیدا باسی كردوە ودانی بەوەدا ناوە كە ئەمریكا ئێستا زیاتر بەنەوتی دەرەوە بەستراوەتەوە لەو كاتەی كە نرخی نەوت زیاد نەكرابو •

بەگوێرەی ئەو ڕاپۆرتە وڵاتە یەكگرتوەكانی ئەمریكا ساڵی ١٩٧٥ ڕۆژی زیاتر لە نەوەد هەزار بەرمیلی نەوتی وڵاتانی عەرەبی بەكار هێناوە • كە ئەمە زۆر زیاترە لەوەی پێش زیادبونی نرخی نەوت بەكاری دەهێنا • ڕاپۆرتەكە دەڵێ هۆیەكی سەرەكی بەكار هێنانی زیاتری نەوتی عەرەب لەلایەن وڵاتە یەكگرتوەكانەوە ئەوەیە كە لەناوخۆی وڵاتدا نەوتێكی كەمتری بەرهەم هێناوە • دیارە مونوپۆلەكانی نەوت بە ئەنقەست ئەم وەزعەیان پێك هێناوە •

ڕۆژنامەی (واشنگتۆن پۆست)یش نوسیویەتی كە وڵاتە یەكگرتوەكانی ئەمریكا بە درێژایی مێژوی خۆی هیچ كاتێك هێندەی ئێستا بەنەوتی بێگانەوە نەبەستراوەتەوە • هەمو بەڵگەكانیش نیشان دەدەن كە ئەو بەسترانەوە هەردێ وزیاد دەكا • بۆیە دەبینین وڵاتە یەكگرتوەكان هەوڵ دەدا هەرچی بكرێ زیاتر نەوتی دەرەوەو بەتایبەتی نەوتی ڕۆژ هەڵاتی ناوە ڕاست بكرێ •

وەك دەبینین پاش بەرەوژورچونی نرخی نەوت ، لە وڵاتە ئیمپریالیستەكاندا بودجەی جەنگی زیادی كردوە • دەوڵەتانی پەیمانی ئەتلانتیك ساڵی١٩٧٤تەنیا بۆخۆ چەكدار كردن نیزیكەی ١٥٠ میلیارد دۆلاریان خەرج كردوەو ساڵی ١٩٧٥ (٢٠٠) میلیارد دۆلاریان بۆ ئەو مەبەستە تەرخان كردوە • لێرەدا ئەو پرسیارە دێتە پێش كە داخوا ئاوسانی دراوی ڕۆژئاوا خەتای كێیە ؟ یان بوچی ئەو هەمو بودجەیە بۆ خۆ چەكدار كردن تەرخان كراوە ؟!

كەوابو ، ناكرێ بەرەوژور چونی نرخی نەوت بە هۆی ئەو تەنگو چەڵەمە دراوییە دابنرێ كە ڕۆژئاوا توشی بوەو

دەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك لەوەدا هیچ تاوانیان نیە كە ئاوسانی دراوی ڕۆژئاوا ٣٪ یا ٤٪ی دەچێتە سەر •

دەبێ ئەمەش بگوترێ كە نرخی بەرهەمە پیشەسازییەكانو ئامرازی بەرهەم هێنان كە لە ڕۆژئاوا دروست دەكرێنو وڵاتانی خاوەن نەوت دەیانكڕن ، زۆر خێرا دەچێتە سەرو سەرەڕای ئەوەش دەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك تا ئێستا بەشی زۆری پارەی

بڕوانە ل -١٠-

خۆتێهەڵقورتاندنی بێگانە لە كێشەی ئەنگۆلا چی ئەگەیەنێ؟

دوای تێكۆشانێكی سەختو قوربانی دانێكی لەئەندازە بەدەر گەلی ئەنگۆلا بەسەركردایەتی بەرەی گەلی (مپلا) توانی وڵات ڕزگار بكات لە دەست داگیركەرانو كۆماری گەلی ئەنگۆلا دابمەزرێنیو وڵاتانی جیهانو گەلانی پێشكەوتنخواز پەیتا پەیتا دانی پیادا بنێنو بەرەسمی بیناسن پەیوەندی دیپلۆماسی لەگەڵدا دابمەزرێنن •••• ئێرە ئەمە ڕوویەكی ئەو كێشە سەختە پێك ئەهێنێ ••• بەڵام ڕووەكەی تری لەوەوە دەست پێ ئەكات كە دوای كشانەوەی هێزەكانی بێگانە [بەتایبەتی پورتوگاڵ] لە ئەنگۆلادا باری ناوخۆی ئەو وڵاتە ساواو تازەسەربەخۆبووە بەرەو لایەكی تر ڕۆیشت كە بەم شێوەیە بوو :

یەكەم : بەرەی گەلی ڕزگاریخوازی ئەنگۆلا لەپایتەختدا باكی سەربەخۆیی ڕاگەیشتو كۆماری گەلی ئەنگۆلای دامەزراند •

دوەم : هەردوو بزوتنەوەی فنلا (یەكێتی نیشتمانی و یونیتا دژی بەرەی گەلی یەكیان گرتو بڵاویان كردەوە كە ئەوانیش

● عبدالقادر عزیز

دەوڵەتی ناو كۆیی پێك ئەهێنن دژی بەرەی گەلی شەڕ ئەكەن

سێیەم : یەكسەر ئەمەریكاو وڵاتە ئیمپریالیستەكانو دەوڵەتی ڕەگەزپەرستی خواروی ئەفەریقا دەستیان كرد بە لوت ژەنینە كارو باری ناوخۆی ئەنگۆلاو پەیتا پەیتا كەوتنە یارمەتی دانی هەردوو بەرەی فنلاو یونیتا بەچەكو تفاقو ئازووقەی بەكرێگیراو •••• لەم بوارەدا ئەمەریكاو خواروی ئەفەریقا دەورێكی زۆر ناپاكانەیان گێڕا •

لێرەدا پرسیارێك دێتە بەردەم •••• بۆچی ئەمەریكا تێشكانو بەچۆكداهاتنی ڤێتنامی وازی لەبیرچووەو خەریكە جارێكی تر لە كێشەی ئەنگۆلادا خۆی تێوەئەگلێنێ ؟!

لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا ئەڵێین ئیمپریالیزمی ئەمەریكا وەكو هەموو ئیمپریالیزمێك كە [بەرزترین قۆناغی سەرمایەدارییە] بەبێ شەڕو ئاژاوەو وڵات داگیركردن ناتوانی بژی •••• ئەم لایەنەش ئەبێ بەسێ لقەوە كە هانی ئەمەریكا ئەدەن لوت لە ئەنگۆلادا بژەنی كە ئەمانەی خوارەوەن :

● بەرژەوەندی ئابوری : وەكو ئاشكرایە ئەمەریكا هەڵپەیەكی زۆریەتی بۆئەوەی بەرژەوەندییە ئابورییەكانی لە ئەفەریقا بپارێزیو شۆێن پێی دەست بكەوێ •

● بەرژەوەندی سیاسی : ئەمەریكا زۆر بەتەنگەوەیە كە دەسەڵاتی سیاسی بەسەر ئەفەریقاو ئەمەریكای لاتین دا بڕوات ئەمەش لەڕێگای بونی نفوزی عەسكەرییەوە ئەبێ لە هەردوو بەری ڕۆژهەڵاتو ڕۆژئاوای ئوقیانوسی ئەتلەسی كە ئەنگۆلاش لەم بارەیەوە ناوچەو مەڵبەندێكی ستراتیجی هەیە •

● پاراستنی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی خواروی ئەفەریقا كە ئاڵقەیە لەكوێرو دڵسۆزی ئیمپریالیزمی جیهانو ئیمپریالیزمی ئەمەریكایە •

بەپێی هەواڵێ ئاژانسەكانی دەنگوباس ڕاپورتی ڕاگادارانی سیاسی دەركەوتوە كە تائێستا ئەمەریكاو حكومەتی ڕەگەزپەرستی خوارووی ئەفەریقاو زائیرو زامبیا بەئاشكرا لوتیان ژەنیوەتە كاروباری ناوخۆی ئەنگۆلاو بەئاشكرا یارمەتی هەردوو بزوتنەوە كۆنەپەرستەكەی فنلاو یونیتا ئەدەن •• ڕۆژنامەی كریستیان ساینس مۆنیتەر ئەڵێ ئەمەریكا بەتایبەتی دەزگای جاسوسیی [سی • ئای • ئەی] ئەو بەكرێ گیراوانە بۆشەڕكردن ئەنێرێ بۆ ئەنگولا كە كاتی خۆی بۆ ئەمەریكا شەڕیان لە ڤێتنام كردوە •وە لەكاروباری شەڕی چەتەگەرییدا شارەزان ••• هەروەها ڕۆژنامەكە ئەڵێ بنكەی [سان دیگو] كراوە بە مەڵبەندی كۆكردنەوەی بەكرێ گیراوو لەوێشەوە ئەنێردرێن بۆ زائیر یاخود بۆ بریتوریا بۆئەوەی لەم دوو وڵاتەوە بچنە خاكی ئەنگۆلاوەو دژی بزوتنەوەی گەلی ڕزگاری خوازی ئەنگۆلا شەڕبكەن •

بەڵام ڕەوڕەوەی مێژوو هەر بەرەوپێش ئەڕواتو جارێكی تر گەلانی ئاسیاو ئەفەریقاو ئەمەریكای لاتین بەژێردەستی ئیمپریالیزم قایل نابنو بە بەندو باڵۆرەی دوژمنان تەفرەنادرێن ••• گەلی ئەنگۆلاش كە ئەمڕۆ یەكڕیز وەستاوە داكۆكی لەسەربەخۆییەكەی ئەكات ڕۆژبەڕۆژ سەركەوتنی گەورەتر بەسەر دوژمناندا بەدەست ئەهێنێو ئەوەندەی تر پشتگیری هێزە پێشكەوتنخوازو ڕای گشتی جیهان بۆ لای خۆی ڕائەكێشێ •

لە دەزگای دەوڵەتدا

دیاردەی ناڕەوا، هەروا بە ئاسانی و بێ ئارەق دەربازنابن

ئەگەر سەرنجێك لە دەزگاكانی بەڕێوەبردنی دەوڵەت بدەین چەندین ڕەفتارو دیاردەی ناڕەوای تیادا ئەبینین كە بەئاشكرایی لە سروشتێكی نالەبارو بیرێكی نەخۆشەوە هەڵقولاونو بەهیچ جۆرێك لەگەڵ بنچینە مەبدەئییەكانو یاسای پەروەردەی شۆڕشگێڕانەدا ناگونجێن •• ئەم جۆرە ڕەفتارانەش دژی ئەو بەیرەوەن كە سەركردایەتی شۆڕشو حزب ئەیانگرێتەبەر بۆ هەڵبەستنی پردی بڕوا بەیەكتری بوون لە نێوان سەركردایەتیو جەماوەری گەلدا ••

دیاردەیەكیش لەم دیاردە نالەبارانە دروست كردنی تاقمو تاقم گەرییە بۆ ئەوەی ئەمە ببێ بە چەترێكو لە ژێریدا ڕەفتاری نالەبارو ناپەسند بێتو ڕەت خۆ ئەگەر لەكاری شۆڕشگێڕانەدا تاقم گەرێتی نامەسند بێتو ڕەت بكرێتەوە ئەوا لەكاری وەزیفیشدا تاوانبار ئەكرێتو پەنجەی تۆمەتی بۆ ڕائەكێشرێ چونكە ئەم دیاردەیە بەشێوەیەكی ناپەسندانە خزمەتی ئامانجو مەبەستی تایبەتی ئەكاتو لەئەركی ئاسایی ڕۆژانە تێ ئەپەڕێنێت بەرەو كاریوا كە بەهیچ جۆرێك لەگەڵ دۆخی ئێستادا ئەگونجێتو ڕەت بكرێتەوە ••

ئێمە كە لەم بارەیەوە ئەدوێین چەندین ڕەفتارمان لە بەردەست دایەو بەچاوی خۆمان ئەیانبینین كە لەدامو دەزگاو دامەزراوەكانی دەوڵەتدا دوو شێوە وەرئەگرن :

یەكەم : تاقم دروست كردن بۆ ئەوەی زۆرەملێ لە بەعسییە باشەكان بكرێتو ئەو دەنگە دڵسۆزانە كپ بكرێنەوە كە بە چەوتیو ناڕاستیی قایل نابن •

دووەم : دروست كردنی تاقم لەلایەن چەند حزبییەكەوە كە ، لەناوی حزب بەولاوە هیچی تر شك نابەنو بەدووڕوپشتی مەبەندە لاوازەكانی بەڕێوە بردندا ئەسورێنەوەو خول ئەخۆن بۆ لەناو بردنی بەعسییە باشەكانو فەرمانبەرە دڵسۆزەكان ئەوانەی كە بەهیچ جۆرێك بەكاری ناڕەوا قایل نابنو دەستیان ناخەنە ناو دەستەوە •

ئەو تاقمە چەپەڵانەش كە لە مسۆگەر كردنی بەرژەوەندی خۆیان بەولاوە هیچی تریان بەلاوە مەبەست نیە لەئاستی ڕەوشت نزمیو هەست نەكردن بەلێ پرسراوییەوە ڕەفتار ئەكەنو هەڵ ئەسوڕێنو ئەگەر بیستیان جێگایەك شاغیرە ئەوا گورج ئەكەونە جموجوڵ بۆ ئەوەی یەكێك لەتاقمەكەی خۆیان لەو جێگایە دابنێن•• بەڵام ئەبێ ئەو كەسانە باش بزانن كە دەستی حزبو شۆڕش زۆر بەهێزەو ئەگاتە ئەوكەسانەی ئەم جۆرەكردارانە ڕەفتاری ڕۆژانەیان بێت • ئەمڕۆكە كە وڵاتە كەمان بەرێگای گۆڕانی شۆڕشگێڕیدا بەرەوپێش ئەڕوات وای بەپێویست ئەزانین كە ئەم چەند خاڵانەی خوارەوە ساغ بكەینەوە :

١ - ڕەوتی شوڕشگێڕانە بەشێوەی لەبارو ئیجابی كار لە واقیعدا ئەكاتو زۆر جاریش واقیع بەشێوەی سلبی كار لە ڕەوتە شوڕشگێڕییەكە ئەكات •• ئەمە لە خۆیدا شتێكی گونجاوە بەڵام كە ئەم معادەلەیە بەراوازوو بۆوە ئەوا كارەكە چەواشە ئەبێتو پێویستی بەراپەڕینو هەڵویستی ئازایانە هەیە •

٢ - ماوەی كاتو عاملی جوگرافیایی ، (تێپەڕبوونی چەند ساڵێك بەسەر بەرپابوونی شۆڕشو شوێنو سەرچاوەی بەرپابوونی شۆڕشەكە) دورنیە دووربكێرن بۆ ئەوەی دوژمنان خۆیان بكێشنە ناو دەزگاكانەوەو لاوازیی و سستی بخولقێنن •• لێرەوە پێویستە ڕێگای تر بگرێتەبەر بۆ پڕكردنەوەی ئەو كەلەبەرانەو ڕەوتی بەرەوپێش چوونی خەباتو تێكۆشان جارێكی تر بەتەوژم بكرێتەوە •

٣ - ئەو تەوژمە زۆرەی خەڵكی كەدێنە ڕیزی شۆڕشەوە كاتێ ژێرخانی شورش پانوبەرین ئەبێت بەدرێژایی ڕۆژگار قورساییەك ئەبێتو دوورنیە كەشتییەكە لە ڕێگای ڕاستی خۆی لابدەنو بێوانەكە لاسەنگ بكەن ••

لەگەڵ سەلماندنی ئەم خاڵانەدا ئەبێ تێشك بخرێتە سەر هەموو كەمو كوڕیو كەلەبەرێكو هەوڵی ڕیشە هەڵكێشانی بدرێت لە گەڵ ئەمەشدا ئەبێ باش بزانین كە :

یەكەم : دەستی ئاسنینی حزب بەتوندی لەهەموو مەڵبەندێكی خۆیدا هەڵزمانێتی ناڕەواو خۆكێشانە ناوەوەئەدات بەڵام (طموح)ی ڕەوابەپێی بیرو ویژدانو بۆچوونی حزب پەسندە •• وەئەگەر هەڵبازی خۆ پیادا هەڵزەنانی بێبارانە هەندێ جار سەركەوتبێ ئەوانەقەڵو ویژدانو بیری حزب هیچ كاتێك ڕێگای ئەم جۆرە ڕەفتارو كردارانە نادات •

دووەم : ئەوشكایەتو سكاڵایانەی ڕاستەو خۆ لە هاووڵاتییانەوە بەسەركردایەتی حزب وشورش ئەگەن پەسندو ڕەوان ، نابێ بەهیچ جۆرێك بەكەم بزانرێنو ئەبێ بایەخیان پێبدرێت •• چونكە ئەمە پردێكە لەنێوان گەلو شورشەوە هەڵبەستراوە •

سێیەم : سەركردایەتی حزبو شورش ڕێگانادەن هیچی تر ئەوانە بمێننەوە كە بە (سندوقی داخراو) ناوئەبرێن •• ئەوەی وائەزانێ حزب نابینێ ، هەڵەیە •• شورش زۆر بڕوای بەخۆیەتیو ئەم بڕوا بوونەشی وای لێكردوە كە ڕاستەوخۆو ڕاستگۆیانە ڕەفتار لەگەڵ جەماوەری گەلدا ئەكات •

چوارەم : هاووڵاتی - فەرمانبەر بێ یان فەرمانبەر نەبێ - ئەسەرۆكەكەی خۆی تێپەڕ ئەبێ ویستی دەنگی خۆی بگەیەنێتە سەركردایەتی حزبو شۆڕش كاتێك هەموو دەرگایەك بەرویدا دائەخرێ •• ئەم كاردی ڕەواو پەسندە •• هاووڵاتی مافی هەیە سكاڵای خۆی بگەیەنێتە هەر سەرچاوەیەك كەبیەوێ ••

جۆری زۆریوزوڵم لێ كردن شوێنی لەدەوڵەتی حزبدا نابێتەوە •• پردی پەیوەندیو بڕوابوونی نێوان شۆڕشو جەماوەرەكەشی هەر قایمو پتەوتر ئەبێت •• كەسانی هەڵكەراوەو پەك كەوتەش جێگایان نابێتەوە لەژێر سێبەری شوڕشو حزبە فەرماندەكەی •

هەروەكو ئاشكرایە سەركردایەتی سیاسی بڵاوی كردەوە كە پێویستە لە هەموو دامەزراوو دەزگاو دایەرەكانی دەوڵەتدا بایەخ بەسكاڵاو شكایەتی هاووڵاتییان بدرێ ئەوانەی بڵاوئەكرێنەوە یاخود هیتریش بەڵام هەندێ لێ پرسراو ئەو بڕیارەیان لەبیر چۆتەوەو هەندێكی تر هەڵویستیان بەرامبەر بەوسكاڵایانەی بڵاوئەكرێنەوە نامەوزوعی بووە •

هەندێ لێپرسراوی دایرەكانی دەوڵەت وەكو ئاسنی ساردیان لێهاتووەو كرتانە وەیان هیچ سوودی نیە •• بەڵام سەركردایەتی حزبو شۆڕش باش ئەزانن چۆن ڕەفتار لەگەڵ ئاسنی ساردا بكەن خۆ ئەگەر ئاگادار كردنەوەیان سوودی نەبێ ئەوا محاسەبە كردنو لێبڕینە وەیان شتێكی باشەو چەكای خویەتی ئیمە لە جارێك تر وتومانە (ئەوەی كارنەكات هەڵەش ناكات) بەڵام ئەوەی لێرەدا گرنگە ئەوەیە كە هاووڵاتی هەستی بەوهەڵەیە كرد ئەبێ گورج هەوڵی ڕاست كردنەوەی بدرێت ••

سەركردایەتی حزبو شۆڕش زۆر بایەخ بەو سكاڵاو شكایەتانە ئەدەن كە بڵاو ئەكرێنەوە •• زۆر جاریش سەركردایەتی ڕاستەوخۆ پەیوەندی بەو دەزگایەوە كردووە كە شكایەتی لێ كراوە ئەمەش نیشانەی ئەوەیە • كە چەندە سەركردایەتی بەتەنگەوەیە چارەسەری گیروگرفتو داواكارییەكانی جەماوەربكرێن شۆڕش بۆ خزمەت كردنی جەماوەر هاتووە ئەیەوێ كۆمەڵی دادپەروەرەی پێشكەوتنو گەشە كردویان بۆ دابمەزرێنێ •• بەتەنگەوەشە كە قایم ترین پردی بڕوابوون لەگەڵ جەماوەری گەلدا هەڵبەستێ •• سەركردایەتی حزبو شورش هەرگیز ڕێگای ئەوانە نادات كە لە ئاستو مەڵبەندی لێپرسراوی داینراون ئەم پردە بڕوخێننو كاری ناڕەوابكەن •• دیاردەی ناپەسند بەبێ ئارەقو عەروا بەئاسانی تێ ناپەڕن •

نازم حیکمەت
شاعیری سەربەستی و مرۆڤایەتی

بارام کردویەتی بەکوردی

ڕژێمی عوسمانیەکان ، پیاوە نەخۆشەکە بوو ، سەری لەگۆێی قەبر ئەلەرزی ⋅⋅ سەرەتای ساڵی ١٩٠٢ بوو نازم حیکمەت لەدایك بوو ، هێشتا منال بوو دایکی لەباوکی جیابووەوەو باپیرەی (نازم پاشا) کە ئەوسا والی (قۆنیە) بوو لەتورکیا پەروەردەی کرد.

لە دیوەخانەکەی باپیری گوێی بەکۆڕی کە لەشاعیرەکانی ئەوسای تورکیا گرایەوە، لەبەر ئەوە لەگەل گەورە بوونیا بەخۆشەویستی وشەوشیعر گەورە بوو ، هەرچەند بەناز گەورە بوو ، بەلام کەچاوی کردەوە تەفرەتی لە چینەکەی خۆی کردو هەتادوا ڕۆژی ژیانیشی ئەوەی بەدۆستەکانی ئەوت : (خۆزگە لەو خێزانە ئوروستکراتیە نەئەبووم) .

● یەکەم شیعر لەتەمەنی ١٣ ساڵیدا :

لە کۆتایی سەدەی نۆزدەهەمدا لە (سلانیك) دەستەیەك شاعیر پەیدا بوون ،خۆیان ناونا (گەنج قەلەملەر) واتە پێنوسە لاوەکان ، بەرزترین شاعیریان (ضیاء گوك آلب) بوو ، ئەم دەستەیە گۆڕانێکی گەورەیان بەسەر شیعری تورکیا هێناو ،وازیان لەکێش و قافیەی هیجاء هێناو ، شێوەیەکی نوێیان بۆی دانا کە باوەڕخستنە سەر دەنگە لە کێشەی شیعرداو نازم حیکمەت خۆی دایە پاڵ ئەو دەستە لاوەو لە تەمەنی (١٣) ساڵیدا یەکەم شیعری وت کە مۆرکی باوەڕێکی ئاینی لەسەر شێوەی (مەولەوی) پێوە دیارە و تیایا ئەلێ :

(پەردەی شەوم دڕی
لەناخمەوە هەستم بە عەشقێکی وا پاك کرد
گەیاندمیە ئاسمان و خاوێن بوومەوە
بەو خاوێنەیە ، گەورەم !
هاتمە بەر دەرگاکەت و من مریدی تۆم)

ئەم شیعرەی نازم حیکمەت دەنگی دایەوەو هەتا ساڵی ١٩٢٠یش هەر لەسەر ئەم شێوەیە شیعری ئەوت و لەتەمەنی (١٦) ساڵیدا بوو کە (یحیی کمال)ی شاعیری گەورەی ئەوسای تورکیا مژدەی ئەوەی دا کە نازم حیکمەت شاعیری هەرەگەورەی پاشە ڕۆژی تورکیا ئەبێ .

● شاعیری گەل :

کاتێ یونان (ئەزمیر)ی لە تورکیا داگیر کرد ئەم کارەساتە گۆڕانێکی گەورەی بەسەر هەلوێست و ژیانی لاوەکانی تورکیادا هێناو گیانی شۆڕشگێری لە زۆر لای ئەو ولاتەدا بلاو بوەوەو شەڕی رزگاریخوازی گەل ڕۆژ لە دوای ڕۆژ پەرەی ئەسەند ، لەوکاتەدا نازم حیکمەت وەك شاعیرێکی نەتەوەیی نیشتمان پەروەر دەرکەوت ، رۆلەکانی گەلی بانگ ئەکرد بێنە ریزی جەنگی رزگاریەوە بۆ دەرکردنی بێگانە لە ولاتەکەیانا ، لە ساڵی(١٩٢١)ەوە بیروباوەڕی نیشتمانی بەئاگابوون لەگەل و گیروگرفتەکانی و خەبات بۆ پاشەڕۆژێکی باشتر بوو بوونە هەوێن و ناوەڕۆکی شیعرەکانی نازم حیکمەت و شیعری (کتێبی پیرۆز) نموونەی شیعری ئەو سەردەمەیەتی کە ئەلێ :

(جێگای داخە ، جێگای داخە
سالانێکی دوورو درێژ خەلەتابووین
تەنیا ئەو ڕێگایانەمان ئەبینی
لەتاریکیدا بۆمان دیاری کرابوون
راستیمان بینی و رووی خۆمان نەئەبینی
جێگای داخە ، جێگای داخە
نە رزگاری و نەبەزەیی
لە ئاسمانەوە نەبارین)

لەو ساڵانەدا نازم حیکمەت خۆی گەیاندە ناوچەی ئەنادۆل و چوە ریزی لە شکری رزگاریەوە ،لەوێ باری ژیانی برسیەتی و نەخۆشی جوتیارەکانی بەچاوی خۆی دی و لە گەلیانا ژیاو لەنزیکەوە لەباری ئابوری و کۆمەلایەتیان گەیشت و ئەوەی بەچاوی خۆی بینی ،مرۆڤ ئەلێ لەپێناوی پارویە نانا چۆن خەبات بکات و ، لەوماوەیەدا جوانترین شیعری سەربارەت بەشەڕی رزگاریخوازی نوسی :

(ئەی ڕێبوار
سبەینێ ⋅⋅
ئەگەر ڕێت کەوتە ڕۆژهەلات و
گولی سەرکەوتنی خۆت بەدەستەوە بوو
سەرنجی ڕۆژ بدە
لەپشت چیا سەرکەشە بەفرینەکانەوە
سەر دەرئەهێنێ)

لە تەمەنی (١٩) ساڵیدا بۆ خوێندن چوو بۆ مۆسکۆ لەوێ باری ژیانی نوێی کۆمەلایەتی زانی و لەزوربەی زۆری ئەو کۆڕو کۆبوونەوەجەماوەریانەدا بەشداری ئەکرد کە بو پشتگیری شۆڕشی ئوکتۆبەری سۆشیالیستی ئەبەستران و رووبەروو گوێی لەلینین ئەگرت کە باسی شۆڕش و ئامانجەکانی ئەکرد .

هەر لەو ماوەیەدا لەمۆسکۆ شیعرەکانی شاعیری سۆڤیەت ناسراو (مایاکۆڤسکی)خوێندەوەو لێیان کۆلیەوەو گەیشتە ئەو قەناعەتەی کە زۆر کاروباری سیاسی لەوانەی بەیوەندی راستەوخۆیان بەژیانی گەلەوە هەیە لە شیعری نوێدا تابلۆی شیعرە بەناوبانگەکەی (چاوی برسیەکان)ی نوسی کە تیایا ئەلێ :

(کەم نین ⋅⋅
پێنج و دەنین ⋅⋅
بەلکو سی ملیۆن برسیما ن هەیە
ئەوان ⋅⋅
ئیمەن و ⋅⋅
ئێمە ⋅⋅
ئەوانین
وەلا شەپۆل
بۆدەریا
وەك دەریا
بۆ شەپۆل)

ئەم شیعرە بەیەکەم شیعری (نوێ ـ سەربەست) لە ئەدەبی تورکیادا دائەنرێ و بەم جۆرە نازم حیکمەت بەیەکەم داهێنەری شیعری نوێ ئەژمێردرێ ، کە کەوتە نوسینی ئەم جۆرە شیعرانە بۆی دەرکەوت ئەتوانرێ لە شیعری نوێدا زیاتر بیروباوەڕی شۆڕشگێڕانە دەرببڕێ نەك لە شیعری کلاسیکیدا .

هەر لەو ماوەیەدا کە لە مۆسکۆ بوو لە یەکێتی سۆڤیەتیش ناوباونگی دەرکردو لەگەل (مایاکۆڤسکی)دا لە زۆر کۆڕی ئەدەبیدا ئامادە ئەبوو شیعری خۆی ئەخوێندەوە .

لە ساڵی ١٩٢٤دا سوزی نیشتمان گێڕایەوە بۆ تورکیا لەگەل کۆمەلێ ڕۆشنبیری تورکیادا گۆڤاری (آیدینلق)یان دەرئەکردو ، لەو گۆڤارەدا راستی ئەو ڕێڕەوەیان ئەسەلماند کە ئەدەب لەخزمەتی گەل و مروڤایە تیدایە ، هەر لەو گۆڤارەدا مایەوە تا باری سیاسی ئەو سای ولاتەکەی ناچاری کرد ، جارێکی تر بگەڕێتەوە بۆ یەکێتی سۆڤیەت تا ساڵی ١٩٢٧ لەوێ مایەوەو جارێکی تر گەڕایەوە ، هەر لە گەل گەڕانەوەیا خرایە بەندیخانەوەو یەکسال بەبێ لێپرسینەوە لەبەندیخانە مایەوە ، دوای ئەوەی بەرەلاش کرا ماوەیەکی زۆر بێکار مایەوە تا لەگۆڤاری (رەسملی ئای)دا ئیشی کردو لەو ماوەیەدا زۆر شیعری بلاو کردەوە کە گۆرانی بوون بۆ بزوتنەوەی ئازادیخوازی گەلانی سەر رووی زەمین ، لەو ماوەیەدا نازم حیکمەت لەبارێکی نەفسی ئالۆزو ناڕەحەتا ئەژیا چونکە هەندێ لەو برادەرانەی لەگەلیا بوون ریزی تێکۆشانیان چۆل کردو زۆر جار ئەمیشیان بەوە قارس ئەکرد کە داوایان لێ ئەکرد ئەویش وەك ئەمان بکات و دەس بەکلاوەکەی خۆیەوە بگرێ ، بەلام نەیانتوانی کاری تێبکەن ، هەتا جارێ یەکێ لە برادەرەکانی پێی ئەلێ :

ـ ئەگەر هەر لە سەر ئەم ڕێگایە بڕۆی ڕۆژێ ئەبێ وەك (کەرەم)(١) بسوتێی .

نازم حیکمەت وەلامی برادەرەکەی بەشیوە بەناوبانگەکەی داوەتەوە کەئەلێ :

(ئەگەر من نەسووتێم و ،
تۆ نەسووتێیت و ، ⋅⋅
ئێمە نەسووتێین
چۆن تاریکی ئەڕەوێتەوەو
روناکی هەلدێت ؟)

شیعرەکانی نازم حیکمەت بوون بەگۆرانی سەر دەمی هەموو گەل ، زۆر لە لاوانی تورك چاویان لە نازم کردو بێنوسەکانیان تەرخان کرد بۆ گۆرانی وتن لەسوودی چینی چەوساوە ئەمە وای کرد کە تەنگی پێ هەلچنرێ و تا لەساڵی ١٩٣١ەوە هەتا ساڵی ١٩٥٠ لەبەندیخانە توند کرا دوایش کە بەربوو هەر لە ژێر چاودێریدا بوو ، ئەوە وای لێ کرد نیشتمان و ژن و کورەکەی بەجێ بهێلێ و جارێکی تر بچێتەوە دەرەوەی وڵات تا لە ١٣ی مانگی شەشی ١٩٦٣ دا ئەو دلە گەورەیە لەلێدان کەوت دوای ئەوەی شیعری بۆ شۆڕشی رزگاریخوازانەی هەموو گەلانی سەرزەمین وت .

پارچە شیعرێکی تری

بلاونەکراوەی «بێخود»

مجەمەد عەلی قەرەداغی

ئەگەر شیعری هەرشاعیرێك شێوەو تامێکی تایبەتی خۆی هەبێ تامی تایبەتی شیعرەکانی مامۆستا مەلا مەحموودی بیخود لەوەەوو ڕووداوە مێژوویانەدایە لە شیعرەکانی جیا نابنەوەو هەر پارچە شیعرێکی ڕووداوێکی یان چەند ڕووداوێکی مێژووی بە حیسابی ئەبجەد تێدا تۆمار کردووە ⋅ بۆیە دیوانەکەی دیوانێکی مێژووییەو تا پارچەیەك لەشیعرەکانی زیاتر بدۆزرێتەوە لاپەڕەیەکی مێژووی گەورەیەك یان ڕووداوێك ، یان ناوچەیەك ئەدۆزرێتەوە .

ئەوا لە خوارەوە پارچەیەك لە شیعرە بلاونەکراوەکانی ئەم شاعیرە پایە بەرزە پێش چاوی خوێنەرانی بەڕێز ئەخەین تا لەچنگی لەناو چوونی ڕزگار بکەین و کەلکی خۆی ببەخشێ .

هۆی وتنی شیعرەکە :ـ

بیخود ئەم پارچە شیعرەی بەهۆی کۆچی دوایی مامۆستا مەلا حسەینی پیسکەندی‌یەوە هۆنیوەتەوەو دیارە کە مامۆستا مەلا حسەین کۆچی دوایی کردووە مامۆستا شێخ جەلالی قەرەداغی مامۆستا مەلا سەلامی کوڕی مامۆستا مەلا حسەینی لە جێگای خوالێ خۆش بووی باوکی داناوە ⋅ ئەمەش پارچە شیعرەکەیە

هەمدیسان کالای فەرەح بۆ عالەمی بالا نەما
غەیری جینسی غەم لە بازاڕی بن هێلانە
بولبول و قومری نەژادان بۆ نەبن هێنە واز ؟!
سەروی جۆباری نیکات و گولبوتی ئینشا نەما
بۆ نەبن ئاسیمەسەر پەروانەوو حیربا دلان ؟!
ڕۆژی عیرفان و چرای بەزمی عولووم ئارا نەما
عالمێکی وەك مەلا حسەین و فەریدی عەصری خۆی
مەدرەسە و مزگەوتی خالی کرد و مامۆستا نەما
قەط مەفەرموو فاضیلی پەسکەندی ئەمرۆ مردووە
موفتی چاومار و موفتی نۆدشە و بەغدا نەما
دیجلەیی فیقهـ و فوراتی حیکمەت و نیلی حەدیث
بەحری بێ پایانی عیلم و گەوهەری مەعنا نەما
فاریسی مەیدانی دین و حاریسی شەرعی موبین
واریثی پێغەمبەر و عەللامەیی دانا نەما
ئەو ئەگەر تەشریفی ڕۆیی جێی شوکور خالی نەبو
مەد (بحمد الله) مونەووەر بوو ئەگەر ڕۆژ وا نەما
یەعنی مەخدوومی وەلی عەهدی مەلا عەبدوسسەلام
کورسی ئارای فەضیلەت بوو ، مەفەرموو شا نەما
بۆ سەلەف (نعم الخلف) (قلب المکان)ێکی ئەوێ
پادەداری کەی خوا عالی ئەگەر ئەعلا نەما
ساڵی دانانی لە جێگەی باوکی خۆی (بێخود) وتی :
« شکر لله دوڕ بەجێ ما گەر صەدەف پەیدانەما » .

ئەم نیوە شیعرەی دوایی بە حیسابی ئەبجەد ئەکاتە (١٣٦٧) ك كە ساڵی کۆچی دوایی مامۆستا مەلا حسەین و دانانی مامۆستا مەلا سەلامی کوڕیەتی لە جێگەی ئەو .

یوجینو مونتالی و پاداشتی نۆبل

لە ڕۆژی ١٠ـ١٢ـ١٩٧٥شاعیری ناسراوی ئیتالیا یۆجینۆ مۆنتالی پاداشتی(نۆبل)ی وەرگرت و نرخی پاداشەکە ٦٩٫٠٠٠ جونەیهی ئەسترلینی بوو ⋅⋅ بینا بە ڕای لیژنەی پاداشدانەکە مۆنتالی شاعیرێکە لە شاعیرە هەرە گەورەو دیارەکانی ڕۆژاوا ، بە هەستێکی پاك و بەرزەوە شیعر دادەڕێژێ و داکۆکی لە بیروڕای بەرزو خاوێنی مرۆڤایەتی دەکا ⋅⋅

مۆنتالی یەکەم دیوانەشیعری پەنجا ساڵ بەر لە ئێستا بلاوکردەوەو ئێستا ڕەخنەگری ئەدەب و سازە لە ڕۆژنامەی (کوریێری دیلاسیرا)ی ئیتالیا ⋅⋅

شیعرەکانی مۆنتالی ڕەش بینی‌یەکی تەنکیان تێدایەو جارو بار واش دەبێ کە ئەو ڕەش بینی‌یە بگاتە ڕادەی خۆ لاتەریك کردن لە خەلك ⋅⋅ بۆ نموونە کە شەڕی یەکەمی جیهانی قەوما لە سەنگەرەکانی نەمساوە ئەفسەر بوو بەلام یەك دێڕ چی یە دەربارەی ڕووداوەکانی شەڕی نەنووسی ⋅

ڕاپۆرتی لیژنەی پاداشدانەکە لەم بارەیەوە نوسیویە دەلێ :

(مۆنتالی ـ لە کاتی گۆشەگیریشدا ـ وازی لە بەرهەمدان نەهێناو بۆی هەیە جۆرە دوورە پەرێزی و لاتەریکی و خۆکێشانەوەیەك لەبەرهەمەکانی ببینرێ بەلام ئەم جۆرە هەلوێستانە لەسەرچاوەی ڕك و کینەی بەرامبەر ژیان و مرۆڤەوە هەنە قوولان ،بەلکو لە هەستی ناسکی‌یەوە پەیدابوون دەربارەی ژیان و سەرفرازی مرۆڤ ⋅⋅)

مۆنتالی بەلای ڕەخنەگرەکانەوە شاعیری (ساتی ڕۆناکی)و (سۆزی مرۆڤایەتی)یە ، مۆنتالی لەگەل ئەوەشدا کە ئەندامی (پەرلەمان)ی ئیتالیا بوو جارێك ووتەیەکی تێدا لە دەم دەرنەهات و لە دووجاریش پتر لە میلانۆ ـ شارەکەی خۆی ـ نەچووە ڕۆما ، ئەم دووجارەش بۆ دەنگ دانە دوو مەسەلەی زۆر گرنگ چوو : یەکەم : یاسای دەستلێك بەردان ـ الطلاق ـ دووەم : هەلبژاردنی سەرکۆمار لە ساڵی ١٩٧١ ⋅⋅

مۆنتالی پێنجەمین نووسەری ئیتالیایە کە پاداشی نۆبل وەردەگرێ و بەر لەویش ئەم چوار نووسەرە (کاردۆچی ، دیلیدا ، پیراندیللو ،کوازیمودو) پاداشی نۆبلیان وەرگرتووە ⋅⋅

بەبۆنەی بیرەوەری ٥٨ ساڵەی لەدایك بوونیەوە(*)

یەکەم بیرەوەریم لەگەل «دلدار»ی شاعیری تێکۆشەردا

کەریم شارەزا

لە پاییزی ساڵی ١٩٤٢دا قوتابی پۆلی شەشەمی قوتابخانەی سەرەتایی کۆیە بووم ، بەڕێوەبەری قوتابخانەکەمان مامۆستای نیشتمان پەروەر خوا لێخۆش بوو سابیر ئیسماعیل (١٩١٠ ـ ١٩٧٢) بوو ، جگە لە بەڕێوەبردنی قوتابخانە دەرسی پەروەردەی نیشتمانیشی پێ دەگوتین و ئەلێ جار لەناو گرێ و پێچی وتەکانیدا باسی مێژووی کوردو بزووتنەوەی نیشتمانی بۆ دەکردین .

ڕۆژێکیان کە هاتە پۆلەکەمان ، لاوێکی کەلەگەتی مەیلەو سوور و سپی لەگەلدا بوو ، وامانزانی ئەوە مامۆستایێکی نوێمان بۆ هاتووەو بەڕێوەبەر دەیەوێ پێمان بناسێنێ ، کەچی دوای کەمێك ئامۆژگاری کردن و هاندانمان بۆ فێربوون و تێگەیشتن و پێشکەوتن گوتی : « ئەم برایە ، کاك یونس ڕەئووفی شاعیری لاوەو ئێستا قوتابی‌یە لە کۆلێجی حقوق لە بەغدا ، تا دەگەڕێتەوە ، ئەوێ ، لەمەودوا لەجیاتی من ـ چونکە پێ ئیشـم ـ پەروەردەی نیشتمانیتان پێ دەلێ و زۆر پێویستە ڕێزی بگرن و دەمەوێ نمونەی قوتابی ڕەوشت باش بن و نیتر بەجێی هێشتین و گەڕایەوە بۆ ژوورەکەی خۆی و کاك (یونس) ، کورسی‌یەك لە بەردەم پۆلەکەماندا بوو لەسەری نیشت و بەڕوویەکی خۆشەوە رووی تێ کردین ، ویستی قسە بکات بەلام لەگەل یەکەم وشەدا زمانی گیراو هەندێ لە قوتابیەکان دەستیان کرد بە پێکەنین و وایان زانی ئەو مامۆستایە لالەو ناتوانێ بدوێ و ، لە دلی خۆماندا دەمان گوت : « باشە ئەگەر لال بێ ، ئەدی بۆچ دەهات بۆمان بدوێ ؟! » ئەویش لەجێی خۆی نەختێك شلەژا بەلام خۆی گرت و دەستی بە قسە کردن کردو زمان لەنگی‌یەکەی ئەماو لێمان بوو بە ڕەوانبێژێکی زمان پاراو ، هەرچی دەی گوت ، ئەی دەگوتەوە کە کەوتە هەلنان و بەرز کردنەوەی ئێمەی قوتابی کە تەمەنمان لە چواردە پانزدە ساڵ تێپەڕی

نەدەکردو ، کوردینی بە هیوا و ئامانجی ئەم میللەتە گەورەیەو هەموو سەرکەوتن و پێشکەوتنێکی ئەم ولاتە خۆشەویستەی خستە سەر شانی ئێمەی نەوەی نوێی ئەم گەلی کوردە !!

ئەوەی لەیادم مابێ ئەو وشانەی بوون کە ناو بەناو دووبارەی دەکردنەوەو دەی گوت : « ئێوەن هیوای دواڕۆژی کورد و ئێوەن لاوە بچکۆلەکانی ئەمڕۆو پیاوانی پاشەڕۆژی ئەم وولاتە ! »

ئینجا وردە وردە دەهاتە سەر باسی مێژووی ڕابوردووی گەلی کوردو بزووتنەوەی نیشتمانی و تێکۆشانی لاوانی ئێستاو ئەرکی سەرشانیان و هەندێ وشەی نوێ و زاراوەی تازە بابەتی‌وای بەکاردەهێنا کە بربوون لە هێرش بردنەسەر دوژمنانی گەل .

قسەکانی مامۆستا دلدار خۆش بوون ، لە هی بەڕێوەبەر خۆشتر بوون چونکە دلنیای کردبووین کە ئەم زانیاری‌یانەی پێمان دەلێ تەنیا بۆ فێربوونەو هیچ پرسیارو ئەزموونێکی مانگانەو ساڵانەی بەدواوە نی‌یە !! بەلام لە هەمان کاتیشدا لەوە دەترساین میری لەم کردەوەو قسانەی مامۆستای خوێن گەرممان بکۆلێتەوە و تووشی سزای بکات چونکە هەر ساڵ و نیوێك لەوەوپێش لە مایسی ١٩٤١دا لە سەردەمی ڕۆژانی شۆڕشەکەی عێراق لە دژی ئینگلیزە داگیرکەرەکان ،کەس و

کاری هەندێکمان جنێویان بە ئینگلیزەکان دابو کەچی دوای گەڕانەوەی دەستەلاتیان بۆسەر وولات ، کەوتنە لێپرسینەوەو سزادانی ئەوانە ، هەرچەندە منداڵ بووین بەلام لەوکاتەوە هەستمان بەوە دەکرد چ قسەو کردارێك لێپرسینەوەیان لەدوایە ؟!

بەم جۆرە مامۆستای تێکۆشەرمان بۆ ماوەی چەند هەفتەیەك چوار پێنج جار سەری لێدەداین و هەرجارە بابەتێك و تاریکی نیشتمانی‌ی خۆشی پێشکەش دەکردین و لەگەل دەست پێکردنی قسەدا کەمێك زمانی دەگیراو بەلام زوو دەکرایەوەو زمان لەنگی‌یەکەی هەر ئەوەندە بوو .

دەتوانم بلێم دلداری شاعیری نیشتمان پەروەر یەکەم کەس بووە کە مەشقی خەباتی نیشتمانی و کوردایەتی بۆ داداوەو هەموو جارێ بە تاسەو ئارەزوویێکی زۆرەوە گوێمان لە ووتە بەنرخەکانی ڕادەگرت و زۆر حەزمان بە وشە نوێ‌یەکانی دەکرد کەبەکاری دێنان وەك (هیوا)، (نیشتمان) ، (رزگاری)، (ئازادی) ، (سەربەستی) ⋅⋅⋅ هتد .

کە دەگەڕاینەوە بۆ مالەوە لەلای باوك و کەس و کارمان دەمان گێڕایەوە.کە مامۆستامان دەلێ : « ئێوەش پیاون ، پیاوی گەورەی دوا ڕۆژی میللەتی کوردن » بەڕاستی ئەم قسانەی مامۆستا (دلدار) وەك بروسکەیەك بوون بەناو

مێشکماندا دەهات و دەچوو ، دەبوو بە هێزێکی گیانی بۆ ئێمەی تازە پێگەیشتوو .

تا لە قوتابخانەی سەرەتایی بووم ، هەر ئەوەندەم لە مامۆستا دلدارەوە دەزانی کە مامۆستایێکی تێگەیشتووی قسە خۆشە ! بەلام کە گەیشتمە پۆلی سێیەمی ناوەندی لەپاییزی ١٩٤٥دا ، لە هەڤالێکی خۆم زانی ، کە دلداری شاعیری تێکۆشەر (سکرتێری حیزبی هیوا) بووەو ئێستا ئەو حیزبە بەرەو کزبوون و نەمان دەڕوات و ئەو قسەو باسانەی کە بۆی کردوون ، هەمووی لەسەر فەرمان و ڕاسپاردەی سەرۆکی حیزبی هیوا مامۆستا (رەفیق حیلمی) بووەو ئەویش ناردوویەتی تا بیرو باوەڕو ئامانجی حیزبەکە لەناو قوتابی و لاوانی ئەو هەرێمەدا بلاو بکاتەوەو گەلێ لە مامۆستاو رۆشنبیرانی کۆیە ئەندامی چالاکی ئەو حیزبە بوون و مامۆستای بەڕێوەبەر (سابیر ئیسماعیل)یش ئەندامێکی

بروانە ل ـ ١٠ ـ

Institut Kurde de Paris

ع.ح.ب و رۆمانتیکی

شیعرو ڕویەکی ڕیالیزم

ئومید ئاشنا

پاشماوەی ژمارەی پیشو

بۆ چونی شاعیرەکانی جیهان بە چەند جۆرێکی جیاواز بۆ لێکدانەوەی باری سیاسی وڵاتەکەیان‌و سەرنج دانێکی نزیك لە دەسەڵاتی زۆرداری‌و گوێ شل بۆ ناڵەی زۆرلێکراوەکان • سایکۆلۆژیەت‌و ڕادەی قاڵ بونی شاعیر لەڕێبازێکی سیاسیدا دەستکەوتێکی باشە بۆ ئەدەبی ئـەو میللەتە بە تایبـەتی‌و ئەدەبی مرۆڤایەتی جیهان بە گشتی • شاعیر هەمیشە لـــە (صراع)ێکی بەردەوامدایە لەگەڵ زاتی خۆیدا • لە قۆناغێکی دیاری کراودا کە شیعر ڕۆڵێکی گرنگ بگێڕێت کـــە قۆناغی شۆڕش‌و ڕزگاری بێت ، ئەوە لای شاعیری ڕەسەن ڕو ئەدات بە گڕا چونێکی تورەیە بە ڕوی هەموو بوونی بیروباوەڕێـکی ژەنگاوی‌و هەڵپەرستی‌و خۆبەدور گرتن • بە بیرەوە چونی ئەو شۆڕش‌و هەنگاو نانەیەو ئەویش بەشداری خـۆی ئەکـــات‌و وشەکانی وەك چەکێکی کاریگەر ئەخاتە کار • لای زۆرمـــان ڕونە کە لە شۆڕشە جۆربەجۆرەکانی میللەتانی جیهاندا چـۆن شـــاعیر بە دەستێك قەڵەم‌و بە دەســـتەکەی تری چەکی هەڵگرتوە •

با بە لای ڕویەکی دەرونی‌و هەڵکەوتێکی دیاری شاعیردا بگەڕێینەوەو لەو ڕۆشنایی‌یەوە تەماشای شیعرە سیاسیەکانی (ع•ح•ب) بکەین • بزانین ڕوی گشتی شاعیرو شەخسیەتی چۆن لە شیعرەکانیا دەنگ ئەدەنەوە شاعیرو کێشە دوو مادەی تەفاعولێکن‌و شیعرێك پێك ئەهێنن •

بونی کێشەیەك‌و بونی شاعیر تەفاعولێکی دینامیکین لە هەر دوبارەبو نەوەیەکدا ئەنجامێکی نوێ ئەدەن بەدەستەوە ، بەو مەرجەی مادەی خامی شتەکان‌و زاتی شاعیر لەهەر جارێکدا بە جۆرێکی جیاوازتر یەکان گیر بینەوەو ئەنجـامێکی‌تر بدەن بە دەستەوە • جار لـــە دوای جار ئەمە کۆ ئەبێتەوەو لـــەو کێشەیەی کە شاعیری دروست کردوە بەرهەمێك دێتە بـون • شاعیرو کێشە دوو مادەن • هەڵئەچن‌و هەڵئەچن • شاعیر بە تەنها دارێکی بنج بەست بووی وەستاو نی‌یە کە ڕەشـــەبای کێشە جۆر بە جۆرەکان بیخەنە جوڵەو ڕای وەشێنن • بەڵکو زۆر جاریش تینوی ئەکات بەوشـــتانەی کە نەهاتـون‌و لـــە ئەنجامدا دێن چونکە لایەن‌و جەمسەرەکانی کێشـــەی ئەمڕۆ پەیوەندی بە سبەینێوە لێك داوەتەوە و چالاکانە بۆی چـووە کەڵێ جاریش ڕێ ئەکەوێ کـــە حەتمیەتی ئەو کارەســـاتە وەرئەگرێ و تیاشـــا سەرئەکەوێ • ئەمەش تا ڕادەیـــەك ئەگەڕێتەوە بۆ بونی مۆرکی جەماهیری بە شیعرەکانەوە ، کـــە بەلای منەوە دەربڕینی ڕاستەوخۆی (ع•ح•ب) توانیـویەتی ئەم سیفەتەی بداتێ •

شیعرەکان وەك وتم هەرلە بازنەی دەربڕینی سەردەمی – گۆران – دا ئەسووڕێنەوە • ئەو ڕواڵەتە نوێیانەی لە حەفتاوە بەرەو ژور لە شیعری کوردی‌دا سەری هەڵداوە هەر لە تەم‌ومژو وشە سازی‌و دابەش کردنی کێشەکان کردیان بە شـــێوەیەکی ڕو بەر فراوانتر بۆ دەربڕین‌و تازەتر وە گرتنی ڕێنمایەکی قوڵتر گەلێ شتی تریش ، ئەمانە زۆر لـــە شیعرەکانی شاعیرەوە دوورن •

(ع•ح•ب) ئەیویستوە بە چاوێـکی وەهـا تەماشـای شیعرەکانی حەفتا بکات کە لە بواری تاقی کردنەوەی شـیعری نوێدا سودێکی تەواوی لێوەربگرێ ئەبوایە هەر وەك چـۆن وەختی خۆی تەوقی شـــیعری کلامی کوردی ئەچوەتە ملی شیعرەکانیەوەو حەزی بە تازەگەریەکی تەواو کردوە لـــە ژێر کاریگەری مامۆستا – گۆران – دا ناوەهاش بە پیر ئـەو دەربڕینە نوێیەوە – بەجۆرایە کە تا ئێستاش هەیەو بەردەوامە • چونکە هەمیشە پەیوندیەکی دیالێکتیکی هەیە لە نێوان شاعیرو سەردەمەکەیدا • لەوانەیە ئەوشیعرەی (ع ح•ب) لـــە سـالی شەســـتا وتبێتی پڕی قاڵبی شیعری نوێی ئەو کاتـــە بوبێ بەڵام ئایا هەر هەمان دەربڕین‌و ڕێبازی شیعری چ لە هونەری شیعرو چ لە گۆڕانی قۆناغەکەدا لەگەڵ سەمتی شیعری حەفتاو سێدا بۆ نمونەیەك ئەگونەوە ؟؟ شاعیر لەگەڵ سەردەمەکەیـدا ئەڕوات هەرچـــەندە ڕێبازەکەی ڕاســـت‌و بیرێکی بەهێزو هەستێکی ناسکی هەبێت‌و نەتوانێ لە قاڵبی شیعری ئـــەو سەردەمەو دەربڕینی‌دا حسابی بۆ بکات ئەوە ناتوانێ باشتر لە گوێی ڕۆشنبیرو لاوە پێگەیشتوەکانی ئـەو سەردەمە نزیـك بێتەوەو ئەوە ئەگەیەنێت کە شاعیر لە تاقی کردنەوەو گۆڕانی هونەری شیعری سەردەمە نوێیەکەدا ناڕواو بێ ئاگایە لێی‌و شیعری نەکردوە بە پیشەیەك بۆ خۆی‌و شیعر لای ئەو هـەر – ئیلهام – ی کاتی‌یە وەك تەزویەکی کارەبایی لـــە دەرونیا دێت‌و ئەگاتە دەمارەکانی مێشکی‌و پاش وتنی شیعرەکە ئیتـر دەستی لێ بەرئەداو ئەوەندە لەگەڵیا نازێ کە لە ناخەوە یەکان گیر ببن و یەکتریان خۆش بوێ • بۆ نمونە باتەماشای ئـــەم دوو جۆرە دەربڕینە بکەین کە لە ڕوی ناوەڕۆکەوە دوو ئەسپ‌و بەرەو شارێك ڕەوت ئەکەن •

هەناسەکان
فرمێسکە گەرم‌و کارەکان
ئەبن بە گڕ
ئەبن بە با
بە دەعبای دڕ
ئەکەونە دوای

مێشك‌و برواو وجدانی سەر
ئەگەڕێن بۆ ،
پیاو کوژەکان •••
جەردەی دەرون لە کینە پڕ

بەراوردی ئەم شیعرەو شێوەی وتن‌و دەربڕینی لە هەموو سیغاتە فۆڕمیەکانیەوە کە بەرهەمی ساڵی حەفتای شـــاعیرە چەندە لەگەڵ ئـــەم شیعرە نوێیەی شـــاعیرێکی لاوی سەردەرکەوتوی حەفتاوە ؟•

سەرەڕای ئەمەش من (ع•ح•ب) وا ئەبینم کە ویستبێتی لەو بوارەدا شتێوا بکاو ، بەڵام هەر خۆی چـۆن هاتوە وای لاباش بوە کـــە هەر هەمان دەربڕینی هەبێ • ڕاستە کـــە شیعرەکانی ساڵانی لە حەفتا بەرەو ژوری لـــە چەند لایەکی ئایدۆلۆژیەوە بۆچـــونی نوێی شـــاعیرە بۆ ڕوداووگۆڕانە سیاسی‌و کۆمەڵایەتیەکان ، بەڵام ئەتوانین پێوانەی شـیعری حەفتاکانی بۆ بکەین‌و خۆی ئەچێتەوە ناوەوەو لـــە سنوری شیعرەکانی پەنجاو شەستەکاندا چەسپ ئەکات • بۆیە لێرەدا بە چاوی هونەری شیعری حەفتاوە تەماشای شیعرەکان ناکرێ – نازك الملائکە – بۆ ئـــەم مەسەلەی هەنگاونانی شـــاعیرو دۆزینەوەی فۆرمی نوێی دەربڕین‌دا ئەڵێت (ئەو کەسانەی بە بزوتنەوەی نوێخوازیەوە سەرگەرمن سەمتی تازە دێننە ناوەوە ئەوەی بۆ ئەمە بالیان پێوە ئەنێ بەدەنگەوە چونی پێویستیەکی گیانیە بانگیان ئەکات بۆ پڕکردنەوەی ئەو بۆشـــاییانەی هەستی پێ ئەکەن) •

هەڵکەوتنی نەفسی‌و قەناعەتی (ع•ح•ب) وایە کە لەو فۆڕمی شیعریە عادەتیەی خۆی‌دەرنەچێ‌و نایەوێ بە فۆڕمێکی نوێ نارەزۆکێکی نوێ دەربڕێ • ئەم هەڵوێستە زۆر گونجاو ترە لە هەڵوێستی ئەوانەی لە گیانی ئەدەبی سەردەمەکـــەی خۆیان ناگەن‌و بێ ئەوەی زمانی‌یەتی شـــیعری نوێ بزانـــن‌و تاقی کردنەوەیەکی نەزەری‌و فیعلیان هەبێت پڕ بە شـــیعری نوێی ئەمڕۆدا ئەکەن یان بەو تەمو مژەی کـــە شاردنەوەی ڕوی بێ توانایانە یان بێ ڕیزکردنی کۆمەڵێ وشەی خاوەن ئیقاع شیعر ئەڵێن‌و لە موعاناتی دنیای شیعردا تەنها خاوەنی عاتیفەیەکی هەڵچون‌و هەر لەبەر ئەمەشە زوربەی ئەو شـــیعرانەی ئەمڕۆ نەیان خوێنیەوە تەنها کاتی خوێندنەوەی لە بیرماندایەو پاش خوێنـــــدنەوەی کاریگەریەکی دەرونی‌و چەند پرسیارێکی وەڵامیان تیا بەجێ ناهێڵن •• مەحاڵە ئەو شیعرانەی لـــە سنوری شیعری ڕەسەنی کوردیدا خۆیان بگرن‌و تەنهـــا وەك کۆمەڵێ وشەی بێ گیان لەسەر ڕوی گۆڤارو ڕۆژنامەکانـــەوە ئەبوینن •

(شاعیر ناتوانێ دوو ویژدانی هەبێت ، ویژدانێ لەگەڵ خۆیا کاری پێ بکات ویژدانێکیش لەگەڵ خەڵـکا • ئەدیبـی ڕاستەقینە بەیەك ویژدان ڕووبەڕوی خۆی‌و کۆمەڵ ئەبێتـــەوە چونکە هەست ئەکات کە گیروگرفتە تایبەتیەکانی خـۆی لـــە گیروگرفتەکانی کۆمەڵ جیا نابێتەوەو هەر ئەو گیرو گرفتانەش کە ئەو هەوێنی شیعرەکانی لێوە هەڵئە هێنجێ) •

ع • ح • ب – ناتوانێ لە دوو لایەنەوە دوو قسە بکات‌و ئەچنەوە سەر یەك ڕەگ • هەستی شاعیرانەو جەنجاڵی خۆی‌و خەڵکەکەی دەورو پشتی لەشی لێکدانەوەو تۆقرەی ئەتەزن‌و ئەیەوێ پەنا بەرێتە بـــەر سروشت لـــە سێبەر یا ئاهێکی حەسانەوە هەڵئەکێشێ‌و لەگەڵ خۆشەویستەکەیا بە دنیای کێو شاد بێ کەچی ڕووی بە ئاگری ڕەزو خەرمان‌و بوشوی لاپاڵو پێدەشتەکاندا ئەئەقنەوە •

– ئەڵێم با جار جارە ڕوو لە دەر کەم
بڕۆم بۆ ئام کێو ئام شاخ‌و دەرە –
– لەوێ زیاتر ئەبینم زیوی فرمێسك
ئەبیستم سۆزی دڵ قرچێن ، نارە
ئیتر بۆ کوێ بچم ڕۆژێ بە بێ خەم
بنۆشم بادەیی گوڵ ڕەنگی پیالە –

ناپێ بە نموونەی شاعیرێکی ڕۆمانسی‌و بە خەونێکی خۆش دەمارە سڕەکانی سروشت بکاتەوەو خوێنی بەختیاری تیـــا بخاتە جوڵەو جماندن •

– بە چوار دەورا هەتا چاو شت ئەبینێ
سکی برسی‌و بزەی زەردی منالە –

نەك هەر بە جارێ ڕوو لەو جیهانە وەرئەگێڕێ کە زۆر جار خولیای ئەبێ‌و چاو ئەنێتە سەر یەك‌و ئـــەی بینێت • بەڵام دژواری بیرەکانی ئەم لەوەدایە کە هەرچەندە سروشت وەهـا خەمبارەو سکی برسی‌و بزەی زەرد پێشوازی ئەم ئەکەن ئەیەوێ لەوێدا دەم لەســـەر کولمی ئاڵێ دانێ‌و هەرچی ئاهوناڵەیەتی گۆڕی بکات • ئـــەم ئەیەوێ لـــە شیوەنێکدا بێ لەگـــەڵ خۆشەویستەکەیداو شاییەکی گـــەرم ساز بکات کـــە ئەمە هەرگیز ئەگونجاوە •

– لەوێ گیانە لە باوەشی مەینەتیدا
دەمم دانێم لەسەر ئەو کولمە ئاڵە
لەسەر ئەو سینە نەرم‌و تۆڵ‌و مەمکە
لەسەر ئەو جوتە چاوە مەنگ‌و کاڵە –

ژانی شاعیر تەنها لە وردبونەوەو هێنانی واتاکانیا نی‌یە بەڵکو لە گەیشتنیایەتی بە ئەنجامێك کە یەك گرتنەوەیەکـی حەتمیەو بەستنەوەیە بە ئیلتیزامی شاعیر خۆیەوە • ئـــەو ئەنجامە لای ئەو چارەسەرەو خۆی قەناعەتی تـــەواوی پێ‌ی هەیە • ڕوی سەرکەوتنی شیعری – بۆ کوێ بچم – تەنهـــا لەوەدایە کـــە چیرۆکێکی بیرو لێکدانەوەی دەرونی‌و مێشکی خۆی ئەگێڕێتەوە • لەلایـــەك ناتوانێ دەســـت بـــەرداری خۆشەویستەکەی بێت‌و وەك پێش کەوتوخوازێکی شۆڕشگێڕ لە کۆڕی خەباتا دەست لە هەموو ئارەزویەکی ئادەمی خۆی هەڵگرێ بەڵکو پێ لەوە ئەنێ کەئەو حەزانەی لەســـەرچاوەی جـــوان پەرســـتی ئـــەوەوە هەڵقـــوڵاوە وشـــکەو سوتاندنی تـــەڕ لـــە ئاگـــردا ئاسـان نی‌یـە چەندە بەختیارە ئەو گەلەی شاعیرەکانیان هەر ووشەیەکیان ئەنجامی تەقینەوەی ئێش‌و هەست بە زۆرداریەکی بێ پایان بێت‌و ئەوەی شاعیر ئەیڵێت چەندە وشە بێت ئەوەندەش لـــەو قەوارەیەدا کە بلوێ کردەوە بێت‌و ڕاست گۆیی شاعیر لـــە وشـــەوە پێ بێتە هـــاواری زۆر لێ‌کراوو زمانی حاڵی ڕەش‌و ڕوتەکان بێت‌و شتی نوێ‌و ڕێگای نزیکتریان بۆ دەست نیشان بکات شاعیرێکی وەك ع•ح•ب – و ئەوەندەی شارەزای ژیانی خەباتـــی شیعری‌و ژیانـــی ڕۆژانەیم توشی دەردەســـەری‌و بەندیخانەو ڕەتاندنێکی زۆر بووە • لەو دەمەدا هەروەك خۆی لە باوەشی کۆمەڵی لادێ‌و جەماوەری جوتیاراندا چاوی کردەوە دەستی قەدەرو ماوەیـــەکی درێژ لە گـــەڵ خـــەم‌و ماندوێتی جوتیارەکاندا ئەژیا • ئەمە جگـــە لـــەوەی بـــە هۆی کاری فەرمانبەرێتیەوە هەمان تێکەڵاوی هـــەبوەو لـــەم لا بۆ ئەولا گوازراوەتەوە • بۆیە وەك شاعیرێکی پێشکەوتن خواز لـــە ڕێنجکەی شیعرەکانیا مەسەلەی جوتیار بـــە شێوەیەکی دیارو هەڵوێستێکی سەر بە بەرژەوەندی جوتیارو چونە پاڵ هێزی دژ بە دەرەبەگ و ئاغاکانی کوردستان هاتۆتە پێشەوەو لەگەڵێ ڕووەوە بۆ ئەم مەسەلەیە چووە • زەوی یەکەمین هۆی بەرهەم هێنانەو دەستمایەی هەرە گەورەی جوتیـــارە وەك شتێکی مەوزوعی کە بەردەوام ساڵ لە دوای ساڵ لـــە سەری ئەژی ورەنجی لەگەڵ ئەدات • لەو کاری بەرهەم هێنانەدا ماندوو ئەبێت‌و بەڵام لەچـــاو ماندوو بونەکەی خۆیدا ئـــەوەی بۆ نامێنێتەوە کە بە تێرو پڕی لەسەری بژی‌و بتوانێ جگە لە نانە سکیەکەئارەزوە سادەکانی خۆی‌لە سایەدا بهێنێتە دی کەئەویش مرۆڤەو وەك هەموو مرۆڤێك ئارەزووی هەیەو تامەزرۆی ژیانێکی ئاسودەو پڕ دڵنیایی‌یە • ڕیژێمی دەرەبەگی لە کوردستاندا لە دەوری پاشایەتیدا ئەو پەڕی ئەشەو دەسەڵاتیابوو • جوتیار خاوەنی زەوی‌و زاری خۆی نەبوو •

خاوەن زەویەکان بریتی بوون لەو دەرەبەگانەی کـــە پەیوەندی تەواویان‌لەگەڵ ڕیژێمی بۆگەنی ئەو سەردەمەدا هەبوو وە بۆ بەرژەوەندی ئەوان کاریان ئەکردو ئەوانیش ئەمانیان لە هەموو ڕویەکەوە ڕازی ئەکـــردو گوێیان بـــە باری ژیانی دەرەبەگەکان ئەداو دەسەڵاتی ناوچەیی خۆیان دابونە دەست‌و بکوژو ببڕ خۆیان بوون جوتیارەکان خاوەنی هوشیاریەکی وەها نەبون کە هەست بەمە بکەن‌و کە کەمێکیش لەوان ئـەمـــەی زانیبێ تروسکایی‌یەکی نەوتۆی بەدی نەکردوە بەرەو ڕووی پێ هەڵگرێ ئەوەتـــا لە چەوساوەیی خۆیدا داڕزاوەو ســـکاڵای خۆی ئەکات •

– کاکە ، تۆ نازانی چیمە
هەرچی پارەو پول بێ نیمە
ڕوتم عوریانم برسیمە –

ڕەوایە کە جوتیارەکان هەست بـــە باری چەوسانەوەو ژیانی چەرمەسەریی خۆیان بکەن‌و ئەو بیرە بە مێشکیاندا بێت کە هەوڵێك بۆ دەربازبوون‌و لەلایەکی ترەوە ڕوخاندنی ئـــەو ڕیژێمە بدەن • بەڵام جوتیارەکانی کوردستان ئەگـــەر تاکو ئەوراتیش ئەم بیرە باڵی پێوە نابن لە کۆتاییدا ڕەنجەکەیان هەر بەبا چووەو نەگەیشتونەتە مەبەست • ئەوەتا چاوی هەرچەشە ئەبڕێتە دەرەبەگ‌و زۆردارو تەواو لە قاوغی ناهەمواری خۆی یاخی ئەبێ‌و هەر چەندە هەست بەوەش ئەکات کە ناتوانێ هیچ بەڵام مەسەلەیەکی گرنگ‌و دوژمنێکی ترقێنەر بەرامبەر ئاشکرا بە ڕاست ئەکاتەوە ئەویش – گەل –ە

– بەڵێ ناتوانم ئەڵێت
ئێستە دەست بەمەیەخەت
بەڵام گەل چاوی تیژی
لێتەکە، چۆن ئەیەژی
شیلەی بەری ڕەنجەکەی
یەخەت هەر ئەگرێ سبەی –

لەم ڕووەوە ئەگەر تەماشایەکی مێژوو بکەین ئەبینین لـــە زۆر جێگەی ئەم سەرزەویەدا جوتیارەکان بـــۆ ڕزگـــار بوون‌و بەگژا چوونی ڕیژێمی دەرەبەگی جوڵانەوەو شۆڕشی جۆر بە جۆریان بەرپا کردوە ئەمەش ئەنجامی بوونی بیرێکی وەهایە کە بیری ڕزگار بوونەکەیە بە تەنیا پلانێکی وەهای نەگرتۆتە خۆی کە سەرکەوتنی تەواوی بۆ مسۆگەر بکات بۆیە ئەبینین زۆربەی ئەو ڕاست بونەوانەی جوتیارەکان سەرکەوتنیان بە دەست نەهێناوە هەروەها نەبوونی ڕیزێکی پتەو یەکگرتنێکی تەواو بۆ ئامانجێکی سیاسی دیاری کراو لای جوتیارەکان • لەو لاشەوە چۆنیەتی ڕیژێم‌و ڕادەی هێزو زۆرداری دوژمن پەیوەندی دارە کەم‌و زۆر بە سەرکوتکردنی ئەو هەوڵدانە ڕەواو هەق‌پەرستیانەوە • جوتیار لای ع•ح•ب – پاڵەوانێـکی نەبەزەو ئەنجامێکی ڕوناکی لـــە ڕێی خەباتیا داناوەو زۆر هوشیارانە هێناویەو کەرەسەیەکی شیعری بە پێزی ئـــەم لایەنەی شیعرەکانیەتی • ئەمە ڕاستە بەڵام لە کۆمەڵایەکی دواکەوتوی وەك کوردەواریدا لەو سەردەمەشدا نەبونی هوشیار–

بروانە ل – ١١ –

عبدالله گۆران شاعیری

ڕەمزی تێکۆشانی ناوکۆیی

هەردووگەلی کوردوعەرەب

ئاشکرایە – گۆران – لووتکەیەکی زۆر بەرزو تـا ئێستا بێ‌هاوتایە لە شیعری نوێی کوردیدا ، چونکە ئەم شاعیرە سەرامەدو هەڵکەوتووە توانی بە چەشەی ئاسکی شاعیرانەو بەهرەی بە پیت‌و دەوڵەمەندی ئەدەبی‌و بیری ڕوون‌و پێشکەوتووانەی مرۆڤایـــــەتی‌یەوە ، تەکانێکی بەگوڕ بە بزووتنەوەی نوێخوازی‌ی شـــیعری کوردی بدات لە قاوغی تەسك‌و تریسـکی کۆنا ڕزگاری بکات‌و ئاسۆیەکی فراوانی لەبەردەم بکاتەوە •• گۆران ، وایە عەشقی جوانی‌و عەشقی سروشت‌و عەشقی شیعر بوو ، بەڵام لەهەمان کاتا سەربازێکی دڵسۆزی ڕێگەی ڕزگاری نیشتمان‌و نەتەوە چەوساوەکەشی بوو ، و هەمیشـــە هەڵویستی دیارو ئاشکرا بووە لـــە کێشە کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌یەکانی سەردەمی خۆی‌و بـــەردەوام لـــە ریزی پێشەوەی جەنگاوەرانی ڕێگەی ئازادی خەباتی کردووەو دژی ئیمپریالیزم‌و کۆنـــە پەرستانی دەرەوەو ناوەوە وەستاوەو گەلی عیراقی بە کوردو عەرەبەوە هان‌داوە بـۆ ئەوەی هێزیان بکەنە یەك‌و پشتی یەکتر بگرن‌و بەشداری خۆشی‌و ناخۆشی یەکتر بکەن‌و لە تەنگانەدا بە هانـای یەکەوە بچن‌و لە خەباتیشا بچنە یەك سەنگەر ، کـــە سەنگەری شەرەف‌و کەرامەت‌و پاراستنی ســـەربەخۆیی نیشتمانە و دژی یەك دوژمن کە ئیمپریالیزم‌و داگیرکەرە بێگانە خوێنمژەکانە بکەونە خەباتێکی سەختی خوێنـاوی درێژخایەنەوە •

دیارە هەر لەو ڕۆژەوە کە عێراقی خۆشەویستمان بوو بە پێخوستی عوسمانیەکان‌و پاش ئەوانیش ، کـــە ئیمپریالیزمی ئینگلیزی مرخی لـــە خێرو بێری خۆش کردو کەوتە چەوساندنەوەی گەلی عێراق‌و مژینی خوێن‌و بەری ڕەنج‌و ئارەقەی ڕۆڵە بەشەرەفەکانی ، کوردو عەرەب وەك دوو برای دڵسۆز شانیان داوەتە یەك‌و خوێنیـــان لەسەر یەك ڕشتووەو لەسەر ئەو خاکە پاك‌و پیرۆزەیان کردوتەوە کە باوك‌و باپیـــــری هەردوولایان لەسەریا کوژراون‌و براوەن قەناوقەت سەریان بۆ بێگانـــە شۆڕ نەکردووە ••

ئەم برایەتیە پتەوەی گەلی کوردو عەرەب‌و ئـــەم خەباتە هاوبەشـــــــە جوامێرانەی هەردوولا پاڵەوانانە توانیوویانە زۆر بە چاکی لە شیعری شاعیرە هاوچەرخەکانی کوردو عەرەب ڕەنگی داوەتەوە •• گەلێ شـــاعیری عەرەبی وەکو کاظم السماوی‌و بدر شاکر الســـیاب‌و عبدالوهاب البیاتی‌و محمد مهدی الجواهری باسی ئـــەم برایەتیەیان کردووەو پاڵەوانێتی نەتەوەی کوردیـــــان پیشان‌داوە لە خۆڕاگرتن‌و بەرەنگاربوونی هێزی شەڕو ئیمپریالیزم‌و نۆکەرە چڵێسەکانیان •• هەروەکو گـەلێ شاعیری هاوچـــەرخی کوردیش بە شیعر بەشـــداری چەسپاندن‌و باس‌کردنی ئەم خەباتە هاوبەشەی کوردو عەرەبیان کردووە وەکو زێوەرو بێکەس‌و گۆران‌و زۆربەی شاعیرەکانی ئێســـتاش •• خۆ گۆران لـــە شیعری (چیرۆکێکی برایەتی) زۆر بە قوولی بۆ ئەم مەســـەلەیە چووەو باسی خەباتی گـــەلی کوردو عەرەب دەکا دژی بێگانەو زۆردارانەوە هەر لەسەردەمی عوسمانیەکانەوە تا دەگاتـــە داگیرکردنی ئینگلیزو کۆمپانیـــا مۆنۆپۆلە چاوچنۆکەکانەوە •• باسی ئەوە دەکا چۆن تووش بوونی هەر دوو نەتەوەی کوردو عەرەب بە تووشی ئیمپریالیزم‌و زۆردارانەوە زیاتر لێکی نزیك خستۆتەوە! هەرچەندە پتر قەمچی زۆرداری‌یان لێ‌ڕاست کرابێتەوەو شـــوولی بێدادی‌یان لێ‌درابێ زیاتر هەستیان بە برایەتی یەکتـر کردووەو پتر لێك چوونەتە پێش‌و توندتر پشتی یەکیـان گرتووە ، خەم‌و ئازارو چەرمەسەری ، لـــە کوورەی برایەتی‌دا برژاندوونی :–

بە جوت هەردو باوك کوژران ،
تك ، تك ••• خەمان تکا لە چاو ،
دەست لە مل ، بەسەر یەکترا
گریان کردینی بە برا ••

هـــەر چەندە دوژمن پتـــر تەنگەتاوی کردین‌و هەڕەشەو گوڕەشەی فسۆســـانەی لێ‌کردین‌و ئازاری دەرخوارد داین‌و خستینی‌یەوە ژێر سوغرەو بێگارەوە ، زیاتر برایەتیان قووڵ‌و پتەو بووەو باشتر خۆیان لـــە ڕووی دوژمنی دڕندەوە ڕاگرتووە ، و دەڵێ دوژمن :

قەمچی هەڕەشەی خستە کار
بیری پێ‌لێ‌داین بە بێگار
لە ژێر دەرختی ئازارا
ئەوەندەی‌تر بووین بە برا •••

ئنجا باسی ئەوە دەکا کـــە چۆن ئەم دوو نەتەوە – کوردو عەرەب – ڕەنجیان‌داوەو ئارەقەیان ڕشتووەو زێڕو گەوهەریان وەدەست هێناوە ، کەچی لـــە ئەنجامدا دوژمنی ئاحەز هەمووی لێ‌ماشینەتەوەو تەنیـــا ڕەنج‌و ماندووبوون‌و برسێتی بۆ هێشتوونەتەوە ! :–

ئێمەش ناچار بەم شان بەو شان
بێ پشوو پاچمان ئەوەشان
لە نووکی پاچ ئەهاتە دەر :
کۆمەڵ کۆمەڵ زێرو گەوهەر ،
زۆردار ئەیبردو من‌و تۆ
بۆ بەرگی جاو ، بۆ نان‌و دۆ

بروانە ل ١١

Institut Kurde de Paris

چەند بڕیارێکی گرنگی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

● ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئەو ڕێکەوتنە بازرگانی و ئابوری یەی ٣ی مانگی تشرینی دووەمی ڕابوروی نیوان عیراق و بەحرێنی مۆکردوە، ڕۆژی ١٦ی ئەم مانگە لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا بڵاوکراوەتەوە .

● مۆرکردنی ڕێکەوتن نامەی ڕۆشنبیری لەگەڵ سنغالدا : ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئەو ڕێکەوتن نامە ڕۆشنبیری یەی نیوان عیراق و سنغالی مۆرکردۆ، کە هەردوو وڵات لە مانگی تشرینی دووەمی ڕابوردودا لە سەری ڕێکەوتبون

● ڕێکەوتنی هاوکاری گەشت و گوزار لەگەڵ پولۆنیادا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئەو ڕێکەوتنە گەشت و گوزاری یەی نیوان عیراق و پۆلۆنیای مۆکردوە، کە هەردوو وڵات لە ڕۆژی ٢٢ی مانگی تشرینی یەکەمدا لە بەغدا لەسەری ڕێکەوتبون .

● چاک کردنی بەرنامەی تاقی کردنەوە .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ماددەی نۆی بەرنامەی تاقی کردنەوەی گشتی ی ژمارە (١٩)ی ساڵی ٧٢ی لابردوەو لەجیاتی ئەو ماددەیەکی نوێی داناوە .

لەو بەرنامەیەدا کە ڕۆژی ١٦ی ئەم مانگە لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا بڵاوکراوەتەوە دەڵێت : لەکاتی نەگونجانی (فاحس)و (مدقق) لەسەر ئەو نمرانەی کە حەقە قوتابی وەری گرێت ، هەردووکیان بەجوتە لەگەڵ (موشریفی) لیژنەکەدا تەماشای پرسیارەکان ئەکەنەوەو ئەوسا نمرە بۆ قوتابێکە دا دەنوێنەوە بێ ئەوەی گوێ بدرێتە ئەو نمرەیەی لەوە و پێش (مدەقیقەکە) بۆ قوتابی داناوە .

قوتابیانی عومان ستایشی هەڵوێستی شۆڕشی عیراق ئەکەن

یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عومان زۆر ستایشی ئەو پشتگرتنەیان کردوەکە قوتری عیراق پشتی جەماوەری عەرەبی لە عومان گرتوە لە دژی بێگانە لە خاکی عوماندا .

هەروەها یەکێتی ناوبراو ستایشی هەڵوێستی برایانەی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراقی کردوە کە لە بواری عەرەبی و نێودەوڵەتاندا خۆیان نواندوە ..

ڕوژی دوشەممەی ڕابوردو لە بارەگای یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق لە بەغدا یەکێك لە لێپرسراوانی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عومان باسی دڵسوزی عیراق و چالاکی قوتابیانی عیراقی کردوە کە چۆن پشتگیری خەباتی ڕەوای گەلی عەرەبی عومان ئەکەن . سەرچاوەکە باسی ڕێڕەوی مێژوی خەباتی قوتابیانی عومانی کرد کە چون دژی بێگانەو کۆنەپەرستان وەستاوون . وتی قوتابیانی عومان هەرگیز ئەو دڵسۆزیەی عیراقی براممان فەرامۆش ناکات .. بەتایبەتی کەماوەی ئەدایین کۆنگرە کانمان لە عیراقدا ببەستین هەروەکو لە ساڵی ١٩٧٣دا کونگرەی دامەزراندنمان بەستو ئیستاش لە ماوەی ڕوژانی داهاتودا کۆنگرەیەکی جەماوەری قوتابیانمان ئەبەستین . وتویە یەکێتی ئێمەو یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق هەمان ڕێبازی نەتەوایەتی پێشکەوتنخوازانەیان گرتوە ، وەلە پێناوی یەکێتی بزوتنەوەی قوتابیانی عەرەبدا تێ ئەکوشین .

دوای ئەوە بەرێز ثامر منصور ئەندامی مەکتەبی تەنفیزی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق وتی قوتابیانی عیراق یەکەمین کونگرەی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی عومانیان پێ خۆش بو کەلە بەغدا گیرا ، وتی : یەکێتی یەکەمان یارمەتی هەمو ڕێکخراوێکی قوتابیانی عەرەبی پێشکەوتنخواز ئەدات چونکە باوەڕی بەوەهەیە کە قوتابیان بەردی گۆشەی خەباتی گەلن وبۆ یەکێتی یەکی تەواو تێ ئەکۆشن .

لێپرسراوان لە بارەی پرۆژەکانی نیشتەجێ و پیشەسازی ناوچەی ئۆتۆنۆمی یەوە ئەدوێن

● کردنەوەی خانوبەرە بۆ ئەندامانی ئەنجومەنی تەنفیزی و یاسادانان

سەرچاوەیەکی لێپرسراو لە وەزارەتی خانەسازی و نیشتەجێ کردن بە هاوکاری گەیاندوە کە دەزگاکانی سەر بەم وەزارەتە ئیستە خەریکی جێبەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی خانوبەرەن لە شوێنە جۆربەجۆرەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا .

لە شاری هەولێر ئیستا دو خانو بەدەستەوەیە بۆ سەرۆکەکانی لیژنەی تەنفیزی و یاسادانانی ناوچەی کوردستان، هەروەها خەریکی کردنەوەی گەڕەکێکی تایبەتین بۆ ئەندامانی هەردو ئەنجومەنەکە

وە دیسان خەریکی کردنەوەی پێنج باڵەخانەن کە هەر یەکەیان سێ نهۆمەو (٤٨) شقەی تیایە ، ئەمانە جگە لە دروست کردنی ١٠٠ خانو لە شاری دهۆك و ١٠٠ خانوی تر لە شاری سلیمانی .

خانوبەرەی پیشەسازی :

سەرچاوەیەکی لێپرسراو لە وەزارەتی پیشەسازی بڵاوی کردۆتەوە کە لە ناوچەی ئۆتونومی چەند پرۆژەیەکی خانوبەرەی پیشەسازی بە دەستەوەیە لەمانە ١٤٠ خانو بۆ کرێکارانی کارگەی جگەرە کە ٢٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ جگە لەو ٢٦٦ خانوەی تر کە بە ٢٥٠ هەزار دینار تەواو بوە . هەروەها دروست کردنی ١٢٥ خانو بە ١٧٠ هەزار دینار بۆ کرێکارانی کارگەی شەکری سلیمانی و ٣٥ خانو بۆ کاربەدەستانی ئیستگەی ئەلەکتریکی ئاوی لە دوکان کە ئەویش ٧٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ لەگەڵ کردنەوەی ٣٥ خانودا بۆ کرێکارانی کارگەی چیمەنتوی سەرچنار بە ٥٥ هەزار دینار . هەروەکو لەم دواییەدا بڕیار دراوە ٤٠ خانو بۆ کارگەی ناوبراو بە نزیکەی ١٦٠ هەزار دینار بکرێتەوە ٢٠ خانوی تریش بۆ فەرمانبەرانی کارگەی جگەرە کە ئەویش ١٠٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ .

لە پارێزگای هەولێر : ٤٠ خانو بۆ کرێکارانی کومپانیای گشتی فەرشی دەستکرد بە ٧٠ هەزار دینار بکرێتەوەو ١٣٥ خانوی تریش بۆ کومپانیای گشتی جگەرەی نیشتمانی کە ٢٠٠ هەزار دینار یان تێ ئەچێ، جگە لەو ١٥٠ خانوەی تر کە ٤٠٠ هەزار دیناری بۆ تەرخان کراوە ، وە ئیستە خەریکی کردنەوەی پێنج خانون بۆ فەرمانبەرانی کارگەی قوتوی حەریر بە ٤٠ هەزار دینار لەگەڵ ٤٥ خانوی تر بۆ کرێکاران کە ئەوانیش ٩٥ هەزار دیناریان تێ ئەچێ .

لە پارێزگای دهوك : ئیستا ٥ خانو بۆ فەرمانبەران بەدەستەوەیە کە ٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ ، ٥٥ خانوی تریش بۆ کرێکاران و موچەخۆران بە ١١٥ هەزار دینار بۆ کارگەی قوتوی دهۆك

لەگەڵ ٥٥ خانو بۆ کارگەی کوتاڵی کوردی لە دهوك کە نزیکەی ٧٠ هەزار دینارێکیان تێ ئەچێ .

پرۆژەکانی خانوبەرەی لادێ

سەرچاوەیەکی لێ پرسراو لە وەزارەتی کشتوکاڵ و چارەسەر کردنی کشتوکاڵ بڵاوی کردۆتەوە کە لایەنە تایبەتیەکان ئیستا خەریکی کردنەوەی چەند کۆمەڵە دێیەکی فەلاحەکانن لە ناوچەی ئۆتونومی . هەمو دێیەك جگە لە خانوی فەلاحەکان خانوی بەڕێوەبردن و قوتابخانەو پولیسخانەو خەستەخانەو بازاڕێکی تازەو مزگەوت و گۆڕەپانی یاری کردن و باخچەی تیایەو کۆڵانەکانی قیرتاو کراوە ئاوو ئەلەکتریکی تیا دامەزراوە .

هەمان سەرچاوە وتویە ئەم دێیانە بەشێکن لەو پرۆژە گەورەیە کە کۆمەڵە دێی فەلاحەکان ئەکاتەوە لە هەمو ناوچەکانی وڵات دا .. ئیستا لە ناوچەی ئۆتونومی خەریکی کردنەوەی نزیکەی (٢٠) کۆمەڵە دێی بەم جۆرەن، کە خۆی ئەدات لە ٢٠ ملیۆن دینار. ئەم دێهاتانەش (١٠)یان کەوتۆتە پارێزگای سلیمانی کە نزیکەی ٩ ملیۆن دیناریان تێ ئەچێ (٤)ی تریان لە پارێزگای دهوك کە ئەویش بە نزیکەی پێنج ملیون و نیو دینار تەواو ئەبێ ، شەش دێی تر لە پارێزگای هەولێر ئەویش هەر بە پێنج ملیۆن و نیو دینار ..

سەرچاوەکە وتویە تا ئیستە (٤٠ و ٢٠) لە سەدی ئیش و کاری دروست کردنی ئەم کۆمەڵە دێهاتانە تەواو بوە .

مامۆستا دوری سەرۆکایەتی وتووێژی فراوانی ڕێکخستنی کشتوکاڵی کردوە

سەر لەبەیانی ڕۆژی ١١ی ئەم مانگە لەبارەگای وەزارەتی ناوخۆ مامۆستا عزة الدوری ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرۆکی لیژنەی بەرزی کشتوکاڵ سەرۆکایەتی کۆبونەوەیەکی فراوانی کردوە بۆ گفتوگۆ کردن سەبارەت ڕێکخستنی قەوارەی کشتوکاڵ .

بەڕێز مامۆستا عزة الدوری لە سەرەتای کۆبونەوەکەدا ئەوی ساغ کردۆتەوە کە خۆ ئامادەکردن بۆ ڕێکخستنی قەوارەی کشتوکاڵ بەشێکە لەو نەخشەیەی کە ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب بۆ پەرەپێدان و پێشخستنی دەزگا بەڕێوەبەرێکان داینراوە ، تا ئەو دەزگایانە بەچاکی لە بزوتنەوەی پەرەپێدانی وڵات بگەن .

لە کۆتایی کۆبونەوەکەدا لەناو ئەنجومەندا لیژنەیەك پێك هێنراوە بۆ دارشتنی چۆنیەتی قەوارەی وەزارەتی کشتوکاڵ و چاك کردنی کشتوکاڵ .

لە کۆبونەوەکەدا بەڕێزان حسن العامری جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ و دکتور مکرم الطالبانی وەزیری (ری)و سەرۆکی دەزگاو بەڕێوەبەرە گشتی یەکانی وەزارەتی کشتوکاڵ و چاك کردنی کشتوکاڵ بەشدار ببون .

فەرمانبەرانی دەزگاکانی وڵات مەشقی نەخشەکێشانیان پێ دەکرێت .

ڕۆژی شەممەی ڕابوردو دەزگای مەرکەزی سەرژمار کردنی وەزارەتی نەخشەکێشان بۆ فەرمانبەرانی چەند دەزگایەکی وڵات دەورەیەکی مەشق کردنی سەرژمارەکردن و نەخشەکێشانی پێك هێنا .

لەکردنەوەی دەورەکە بەڕێز دکتور صلاح الدین الشیخلی سەرۆکی دەزگای سەرژمارە کردن وتارێکی خوێندۆتەوە ، باسی ڕۆڵ و گرنگی نەخشەکێشانی کردوە لە بنیات نان و پێشخستنی ئابوری وڵاتدا .

هەروەها بەڕێز موەید لطفی علی بەڕێوەبەری مەشق و پەرەپێدانی ئەو دەزگایە .. ڕایگەیاندوە ، کە مەبەست لەکردنەوەی ئەو دەورانە ڕاهێنانی فەرمانبەران و زیاد کردنی زانیاریانە لەمەیدانی ئیش و کاری دایەرەکانیاندا ..

هەروەها وتویەتی : ئەمساڵ بۆ دەرچوانی قوتابخانە ئامادەیەکان دەورەیەکی هاو چەشن دەکرێتەوە سەرەڕای ئەوەی لەپێشوی سەری ساڵدا مەشق بەبەشێکی زۆری دەرچوانی زانستگاکان دەکرێت .

کۆمپانیای پیشەسازی میکانیکی نەخشەیەکی نوێی بەرهەم هێنانی داناوە

مارەیەك لەمەوبەر کومپانیای پیشەسازی میکانیکی لە ئەسکەندەریە نەخشەیەکی نوێی بۆ بەرهەم هێنانی ساڵی ١٩٧٦ داناوە .

کاك عبداللطیف علوان بەڕێوەبەری گشتی کۆمپانیایەکە ئەوەی ڕاگەیاندوە ، کە ئەو نەخشەیە بۆ زیادکردنی وزەی بەرهەمی هەموو بەشەکانی کۆمپانیەکەیەو بەشێکە لە خواستەکانی شۆڕش کە پیشەسازی کردۆتە هۆیەکی بنەڕەتی بۆ جێبەجێکردنی ئەو پەرەپێدانە گەورەیەی ئەمڕۆ لە وڵاتدا بەدی دەکرێت .

هەروەها وتویەتی : کۆمپانیاکە هەوڵ و تەقەلایەکی بێوچان ئەدات بۆ چاك کردن و زۆرکردنی بەرهەمەکانی ، بەوجۆرە پلانی ئەوەی داناوە کە ئەم ساڵ ٢٤٠٠ تراکتۆری ئەنتەرو ٧٢٥٠ ئاڵەتی کشتوکاڵی تر بەرهەم بهێنێت .

هەروەها کۆمپانیا نەخشەی ئەوەی داناوە کە لەتەك ئەو ئاڵەتە کشتوکاڵیانەدا ٥٧٥ پاسی ٤٥ نەفەری دروست بکات لەگەڵ ٣٢٤٠ لوری گەورەی سەلاحەدین و ١٨٠٠ بۆدی

بروانە ل ـ ٢ ـ

بڕیارێکی بانقی خانوبەرە „ عقاری " قازانجی ئەوانەی تیایە کە فەرمانبەر نین

بانقی خانوبەرە (عقاری) بڕیاریدا کە تاکوسێ هەزار دینار دەستەبەری ئەو هاووڵاتیانە بکات کەفەرمانبەر نین .. واتا ٥٠٠ دینار زیاتر لە جاران .

ڕۆژی یەکشەممەی ڕابوردو مامۆستا لبید القرەگولی بەڕێوەبەری گشتی بانقی ناوبراو وتویە ئەم بڕیارە شان بەشانی ڕەوتی سەرکردایەتی سیاسی حزب و شۆڕشە کە ئەیانەوێ مەلبەندی نیشتەجێ بۆ هاووڵاتیەکان مسۆگەر بکەن و تەنیا لەلایەك دەستەبەری وەربگرن .

هەروەها وتویە بانقی ناوبراو لەم ڕووەوە ئاموژگاری دەر کردوەکە چۆن دەستەبەری هاووڵاتیەکان بکات . وە دیسان ئەوەی ڕون کردۆتەوە کە چۆن ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریداوە دەستەبەری بۆ فەرمانبەران بکاتە چوار هەزار دینار وەوتویە ئەم بڕیارە ئەوکەسانە ئەگرێتەوە کە بەر لە سەرەتای مانگی نیسانی ١٩٧٥دا داوای قەرز و دەستەبەریان کردوە ، هەروەها وتویە ئەو هاووڵاتیەی هێشتا خانوەکەی نەکردۆتەوە داوای دەستەبەری کردوە لەو بەروارەدا ئەتوانێ سەر لە بانقی خانوبەرە بدات بۆ ئەوەی بەپێی ئەو بڕیارەی لەمدواییەدا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەری کردوە خانوەکەی تەواو بکات .

پێشانگاکەی کەمال سەعدی هونەرمەند چۆن بو ؟

هەفتەی ڕابوردو کاك کەمال سەعدی هونەرمەند بەیاریکاری کۆمەڵی هونەر و وێژەی کوردی و سەرپەرشتی کردنی پارێزگاری هەولێر ، پیشانگایەکی هونەری تەشکیلی ڕێکخست ، کە زیاتر لە (٤٠) تابلۆی هەمەڕەنگ و جۆربەجۆری تیا بو ، هەمو تابلۆکان باری نەتەوەیی و نیشتمانی و تێکۆشانی گەلی فەلەستین و گەلانی ئازادیخوازی جیهانیان نیشان ئەدا لەزۆربەی تابلۆکانیا تا ڕادەیەك سەرکەوتوو بو ، هەندێکیشیان گیرو گرفتەکانی کۆمەڵی کوردەواری دەست نیشان ئەکرد ، چەند تابلۆیەکی ڕەمزیش کە بە زۆر جۆر لێك ئەدرایەوە .. بەڵام بە شێوەی گشتی نمونەیەك بو لە تاقی کردنەوەی ژیانی هونەری هونەرمەندو بە پێی بۆ چونی هونەری خۆی قۆناغەکانی ژیانی ناوەڵا کردبو .. هەر چەند ئەم پیشانگایە بە پێی دۆخی هونەری ئیستا سەرکەوتووە ، هیوادارین لە دوارۆژدا بتوانی هۆیەکانی گەیشتن بە ئاوات لەناو تیشکی هونەرەکەیا زیاتر بدۆزێتەوە ..

شایانی باسە مامۆستا عبدالغفار الصائغ هونەرمەندی خەڵات کرد .

پ. هاوکاری

سوپاس

بەناوی خۆم و هەموو خزمەکانمەوە زۆر سوپاسی ئەو برایانە ئەکەین کە ئەرکی هاتنە سەر قەبران و پرسەیان کێشا یا بە نامەو بروسکە بەشداری یان کرد بە بۆنەی کۆچی دوایی خوالێخۆشبوی باوکمەوە لە یەزدان داواکارم کە ناخۆشیوا نەیەتە ڕێیان .

نوری حاجی ملا حسن
بازرگان لە هەڵەبجە

کۆبونەوەیەکی تایبەتی ئەدیب و هونەرمەندەکانی هەولێر

دەزگای روشنبیری جەماوەر بە نیازی لێکۆڵینەوە لە باری روشنبیری و ئەدەبی و هونەری لە هەولێر ، وە چۆنێتی دروست کردنی پەیوەندی یەکی پتەو لە نێوان دەزگای ناوبراو خاوەن قەڵەمەکانا .. بۆ ئەم مەبەستە کۆڕێکی تایبەتی لە هۆڵی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتونومی بە سەرپەرشتی جێگری ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی ڕۆشنبیری و لاوان ساز کرد.. جگە لە نزیکەی (١٠٠) ئەدیب و روشنبیرو هونەرمەند ، بەڕێزان مامۆستا بابەکر پشدەری پارێزگاری هەولێرو چەند ئەندامێکی لقی ژووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ئامادە بون .

لە سەرەتادا مامۆستا منیان پولص جێگری ئەمینداری گشتی روشنبیری و لاوان لە جیاتی مامۆستا هاشم عەقراوی سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی وتارێکی خوێندەوە .. باسی گرنگی کۆبونەوەکەی کرد لە بارەی هاوبەشی کردنی ئەدیب و روشنبیران و چالاکی دەزگای روشنبیری جەماوەرەوە .. ئینجا گفتوگۆیەکی فراوان دەربارەی باری ئەدەبی و ڕۆشنبیری لە پارێزگای هەولێردا کرا ، بە تایبەتی مەسەلەی بوژاندنەوەی یەکێتی نوسەرانی کورد ..

ئەوەی شایانی باس[...] ژمارەیەکی زۆر لە ئەدیب[...] ئەدەب دۆستان لەم بارەیە[...] قسەیان کردو بیروڕای خۆیا[...] خستە روو ، وە بە تایبەتی[...] مامۆستا بابەکر پشدەری کاظم بطین ، منیان پولص عبدالغفار الصائغ ، احمد حا[...] کەریم شارەزا ، ڕێواس جاف م حیدری و چەند کەسێکی تر[...] کۆبونەوەکە دو سەعات خایاندو شەویش ئاهەنگی نا[...] خواردن لە هۆڵی میوانخانەی هەورامان ساز کرا .

پ . هاوکاری

لێپرسراوی کتێبخانەی دەزگای نیشتمانی لە هەولێر

مەبەستمان .. کتێبی چاك بە دەستی کۆمەڵانی خەڵك بگات

لەم ڕۆژانەدا دەزگای دابەشکردن و بڵاو کردنەوەی نیشتمانی لقێکی نوێی لەشاری هەولێر کردەوە ، بۆ فرۆشتنی کتێب و ڕۆژنامەو گۆڤاری هەمە جۆرە .. بۆ ئەوەی خەڵکی باشتر لە مەبەست و ناخی دامەزراندنی ئەم پرۆژە روشنبیریە بگەن گفتوگۆیەکمان لەگەڵ کاك عبدالغنی محمد لێ پرسراوی لقی ناوبراو کرد وتی :

مەبەست لە کردنەوەی لقی ئەم دەزگا نیشتمانیە بڵاو کردنەوەی بیری پێشکەوتنخوازانەو دابەشکردنی کتێب و ڕۆژنامەو گۆڤارو هەمو بابەتێکی چاپەمەنی بەکەڵکە ، ئەو شتانەی ئێمە لێرە ئەی فرۆشین لە کتێبخانەکانی تر مەگەر بە دەگمەن دەست بکەوێ . جۆری کتێبەکانیش زوربەی لایەنەکانی ژیان ئەگرنەوە وەکو : سیاسی ، ئابوری ، کۆمەڵایەتی ، روشنبیری و .. وە مەبەستمان زورتری ئەوەیە کتێبی باش بە دەستی هاوڵاتیەکان بگات . هەوڵ ئەدەین لە قەزاو ناحیەکانیشدا لقی تر بکرێتەوە فەرمانبەری ترمان بۆ بێت .

پ . هاوکاری
**

Institut Kurde de Paris

مامۆستا محجوب سەرۆكایەتی یەكەمین كۆبونەوەی ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی خوێندنی پیشەیی كرد

سەر لە بەیانی ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردو مامۆستا محمد مەحجوب وەزیری پەروەردە لە هۆڵی وەزارەت سەرۆكایەتی یەكەمین كۆبونەوەی ئەنجومەنی بەڕێوە بردنی دەزگای خوێندنی پیشەیی كردوە •

ناوبراو لە كۆبونەوەكەدا باسی گرنگی دەزگاكەو هۆو مەبەستی دامەزراندنی كردوە ، كە تا چ ڕادەیەك پەیوەندی بە نەخشەی گەشە كردنی نەتەوایەتیەوە هەیەو چۆن كادیری لێهاتو •• لە بواری كشتوكاڵو پیشەسازیو بازرگانیدا بۆ ئەگەیەنێتو پێویستی وڵاتی بۆ چارەسەر ئەكات •

وتویە لە ساڵی ١٩٨٠ دا قوتابخانە پیشەییەكان ٥٠٪ی قوتابیەكانی ناوەندی وەر ئەگرن ••

ئەنجومەنی بەڕێوە بردنی دەزگای ناوبراو پێك هاتوە بە سەرۆكایەتی بەڕێز نزار عبدالغفار الناصری سەرۆكی گشتی دەزگای خوێندنی پیشەییو ئەندامان نوێنەرانی وەزارەتی نەخشەو كشتوكاڵو چارەسەر كردنی كشتوكاڵو خوێندنی باڵاو لێكۆڵینەوەی زنستیو پیشەسازیو كانەكانو نوێنەرانی یەكێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراقو قوتابخانە پیشەییەكان بە هەرسێ لقەكانیانەوە پیشەسازیو بازرگانیو كشتوكاڵ •

ئا•د•ع

٢٦٥ ملیۆن دینار بۆ جێ بەجێ كردنی چەندان پرۆژەی هەمە چەشنەی دەزگای پیشەسازی لە هەموو شوێنەكانی وڵاتدا

ئەو پرۆژانەی كە دەزگای پیشەسازی خانوبەرە لە سەرانسەری وڵاتا جێبەجێی ئەكات خۆی ئەدات لە ٢٦٥ ملیۆن دینار ، وە لە مانەش ١٦ پرۆژەیان ئەمساڵ تەواو ئەبێ •

ئەندازیار قاسم العریبی سەرۆكی دەزگای ناوبراو وتویە ئەو پرۆژانەی ئەمساڵ تەواو ئەبن بریتییە لە فراوان كردنی كارگەی چیمەنتۆی فەلوجە كە وزەی ساڵانەی بگاتە ٤٠٠ هەزار تەن ، وە دو كارگەی بلۆك دروست كردن كە ساڵی ٧٢ ملیون بلۆك لە ئەبو غرێبو فەلوجە دروست بكەن • نۆ كارگەی خشت كە هەر یەكەیان ٥٠٤ ملیون خشت دروست بكات لە پارێزگاكانی میسانو كەربەلاو هەولێرو ئەنمیمو دیالەو واسطو دو كارگەی دروست كردنی لولەی ئەسبیستو بلاستیك كە ساڵی ٢٩ هەزار تەن لە پارێزگاكانی ئەنمیمو بەغدا دروست بكەن ، دو كارگەی تر بۆ دروست كردنی كەرەسەی كۆنكریتی لە حەمام عەلیلو بەغدا كە ئەمانیش ساڵی ٨٥ هەزار تەن دروست بكەن •

وە لە ساڵی داهاتودا ١١ پرۆژەی تازەی كەرەسەی كۆنكریتیو خشتو لولەی ئەسبیست لە ناوچە جۆرە جۆرەكانی وڵاتدا ئەكرێتەوە كە زۆر بەرهەمدار ئەبن •

ناوبراو وتویە دەزگاكەمان ئەمساڵ دو ملیونو ٨٧٧ هەزارو ٢٧٠ تەن چیمەنتۆو لولەو تەختەی هەمە جۆرو ٢٠٤ ملیون خشتو بلۆكی دروست كردوە جگە لە ٣٠ هەزار مەتری شەشڕو ترمستون •

لە ماوەی دو ساڵی داهاتودا وزەی بەرهەمهێنانی دەزگاكەمان ئەگاتە هەشت ملیۆنو ٧٦٠ هەزارو ٣٤٥ تەن چیمەنتۆو لولەو تەختەی هەمە جۆرو كەرەسەی كۆنكریتی جگە لە هەزرو ٢٩٦ تەن خشتو بلۆكی ساڵانە •

بەم جۆرە دەزگاكەمان ئەتوانێ پێویستی هاووڵاتیان جێبەجێ بكات •

پێداویستی شۆڕشگێڕ كردنی دەزگاو دامەزراوەكانی بەڕێوەبردن

– دلشاد –

ڕوخاندنو لەناوبردنی دەسەڵاتی كۆنەپەرستیو بەدەست هێنانی جڵەوی فەرمانڕەوا لەلایەن بزوتنەوەی پێشڕەوی شۆڕشگێڕەوە تەنیا لە خۆیدا مەبەستو ئامانج نییە ••• بەڵكو ڕێگایەكە بۆ دەست كردن بە جێبەجێ كردنو بەدی هێنانی بیروباوەڕەكانی شۆڕش بەكردەوەو كردنیان بە دەسكەوت بۆ گەلو جەماوەر • لێرەوە ئەبێ لەسەرەتادا شۆڕش ڕوو بەڕووی دەزگا دامەزراوەكانی كۆن ببێ كە ڕێگایەك بوون بۆ دابین كردنی بەرژەوەندیو سوودو قازانجی چینە دەست ڕۆیشتوو فەرمانڕەواكان •••وە بەردەوام بوونو مانەوەی ئەم دەزگا كۆنانەی بەڕێوەبردن بە پێچەوانەی مەبەستو ئارەزوو مانەوەی شۆڕشن ••جا بۆیە ناگونجێو ناشێ كەسانێك بڕیارو هەڵوێستەكانی شۆڕش جێبەجێ بكەن كە ئەو بڕیارانە خۆیان بگرێتەوەو زیان لە سودو ئیمتیازو بەرژەوەندی یە تایبەتی یەكانیان بدات •••لەبەر تیشكی ئەم ڕاستی یە •• شۆڕشە گەلی یەكان یەكسەر شۆڕشگێڕ كردنی دەزگاكانی بەڕێوەبردن لەسەرو هەموو ئەركو فەرمانێكەوە دائەنێنو ئەم شۆڕشگێڕ كردنەی دەزگا- كانی بەڕێوەبردنیش ئەخەنە كار بۆ بەرژەوەندی بەرەو پێش چوونی شۆڕشو بەدی هێنانی ئەركەكانی تریان • لێرەوە چەند پرسیارێك دێنە بەردەم كە ئەمانەن :

یەكەم :

بەچ ڕێگایەك دەزگاكانی بەڕێوە بردن ئەگۆڕدرێن ؟!• بەڕێگای یەكسەر هەڵتەكاندنی شیرازەكانیان یاخود بەڕێگای پەرەپێدانیان پەرەپێدانێكی لەسەر خۆو بەهەنگاو ؟!

دووەم :

ئەبێ چ پێودانگێك بگرینە بەر لە هەڵبژاردنی مەلبەندی سەركردایەتی كردن لە دەزگای نوێی بەڕێوەبردندا ••• ئایا ئەبێ پێودانگی بە توانا و لێهاتوی یاخود دڵسۆزی ڕەچاو بكرێت ؟ وە لەبەر چی ؟!

سێیەم :

ڕوخسارو ئاكاری ڕێگای گۆڕینە كە سوكو ئاسانە یاخود گرانو سەختن ؟!

پێش ئەوەی وەڵامی ئەم پرسیارانەو پرسیاری تر بدەینەوە كە لەم بوارەدا دێنە پێشەوە ئەبێ ئەوەمان لەبەر چاو بێ كە شۆڕش ئەیەوێ دەزگاكانی بەڕێوە بردن بكات بە داردەستێكی تەنفیزی بۆ جێبەجێ كردنی پرۆژەو بەرنامەو بیرو باوەڕو سیاسەتەكەی لە كۆمەڵدا وە ئەو دەزگایانەش بە ئەندامانی پێشكەوتنخوازو دڵسۆزو خاوەن تواناو لێهاتوو موتوربە بكات ••• ئەو ئەندامانەی كە بە تەوژمو جۆشەوە برنامەكانی شۆڕش جێبەجێ ئەكەنو بڕوایان بە ڕێبازو بیروباوەڕەكەیەتی ••• جا بۆ ئەوەی ئەو ئۆڕانەی لەم دەزگایانەی دەوڵەتدا ئەكرێ جێگای خۆیان بگرنو بەباشی بچنە سەر پێویستە بایەخ بەم خاڵانەی خوارەوە بدرێت :

١ – بەباشیو بەرێكوپێكی لەدۆخی دەزگاكانی بەڕێوە بردن بكۆڵرێتەوەو نەخشەی لەناوبردنی ئەم دەزگایانە دابنرێو لە جێگاكەیدا دەزگایەكی ئەوتۆ دابمەزرێت كە شۆڕش مەبەستی یەتیو هەوڵی بۆ ئەدات •

٢ – نابێ لەتێك دانی دەزگا كۆنەكاندا پەلەپەل بكرێت •• بەڵكو ئەبێ هەنگاوی لەسەرخۆی بۆ بنرێو لابردنی هەر كەرتێك بەدانانی كەرتێكی نوێوە گرێ بدرێت •

٣ – پشت بە پێودانگی دڵسۆزیو لێهاتوویی ببەسترێو ئەوكەسانە لە

بڕوانە ل –١١–

پێشانگای هونەری عێراق لە پاریس

لە ناوەراستی مانگی ئایاری ڕابوردودا عیراق پێشانگایەكی فراوانی هونەری لە شاری پاریس ڕێك ئەخات ، ئەمەش بەپێی ئەو نەخشە هاوكاریە ڕۆشنبیری یەی لە نێوان عیراقو فەرەنسادا هەیە •

پێشانگاكە بەرهەمی هونەری تەشكیلیو گرافیكو سیرامیكو پەیكەرتاشی تیا پیشان ئەدرێ •

ئەوەی شایەنی باسە لە مانگی شوباتی ١٩٧٣دا فەرەنسا پێشانگایەكی بەو جۆرەی لە بەغدا ڕێك خست •

سەرچاوەیەك لە وەزارەتی ڕاگەیاندن بڵاوی كردەوە كە دوای فەرەنسا پێشانگای تر لە ئەڵەمانیای ڕۆژئاواو چیكوسلوفاكیا ئەكرێنەوە •

ئا•د•ع

یەكێتی ئافرەتانی كوردستان بەبۆنەی جەژنی كرێكارانو ڕۆژی ئافرەتانی جیهانەوە ئاهەنگ ئەگێڕێ

خوشكە شەرمین جودەت سەرۆكی یەكێتی ئافرەتانی كوردستان لەگەڵ خوشكە افتخار احمد سكرتیرەی یەكێتی گشتی ئافرەتانی عیراق گەیشتنە هەولێر •• ناوبراوان گەشتێك بە پارێزگاكانی ژووردا ئەكەنو سەرنجی جۆری چالاكی هەردو یەكێتی ئەدەن لەناوچەكاناو هەواڵی كەموكورتیو پێویستیەكانیان ئەپرسن ••

تا ئیستا لەم گەشتەیانا چونەتە پارێزگای دهۆكو سلیمانیو نەینەوا ، وە بڕیاروایە لەكۆتایی گەشتەكەیانا سەر لە پارێزگای تەئمیم بدەن •

خوشكە شەرمین وتویە یەكێتی ئافرەتانی كوردستان لە هەشتی مانگی داهاتودا بە بۆنەی جەژنی كرێكارانو ڕۆژی ئافرەتانی جیهانەوە ئاهەنگێكی سێ ڕۆژی لە سلیمانی ساز ئەكات •

بۆ باوكی كۆچ كردومان

ئەمڕۆ ساڵێكی تەواوی یادی كۆچ كردنی بێ گەڕانەوەتە هەر چەندە ئەم یادە پشكۆی ئەش ئەنێتە سەر دڵو ئارام بەڵام ئەوەی ئەم ئازارە بسڕێتەوە •• ئەو تەمەنەیە كە (٣٣) ساڵی ڕەبەقت بۆ پێگەیاندنی ئێمەو خوێندەواری ڕۆڵەی میللەتەكەت بۆ چان تەرخان كرد •

ئەم ئەركەی تۆ بە جێت هێناوە هەرچەندە جێگای شانازی یە بۆ ئێمە •• بەڵام هەروا كارێكی ئاسان نیە •• بەڵام ئامۆژگاری یەكانی پێشی سەرەو مەرگت بۆی دەرخستین كە بەهیچ ڕەنگێ دەربەست ئەو خۆماندو كردنەت نەبویت و داوات لێ كردین كە هەمیشە ئەو ڕێگایەت بگرین كە پێشكەوتنو زانستی یە ••

ئێمەش بەو پەڕی لێبوردنەوە ئەی باوكی خۆشەویستمان بەڵێنت ئەدەینێ كە هەرگیز كەم تەرخەمی نەكەینو بەزیادەوە ئامۆژگاری، بەنرخە پیرۆزەكانت جێبەجێ بكەین •

انا لله وانا الیه راجعون •

لە جیاتی خێزانی مامۆستا
احمد یوسف لە سلیمانی
ڕەشیدو محەمەدو و رەعدو
فەرەیدون فەرەاد

كردنەوەی سێیەم كۆنگرەی ساڵانەی بەڕێوەبەرانی ئیشغالی پارێزگاكان

ڕۆژی چوارشەممەی ڕابوردو بەشدارانی سێیەمین كۆنگرەی ساڵانەی بەڕێوەبەرانی أشغالی پارێزگاكان كە لە بەغدا دەستی پێ كرد زۆر ستایشی ڕێبازی سەركەوتوانەی شۆڕشی ١٧ی تەموزی نەتەوایەتیو سوشیالیستییان كردوە •• وە پەیمانیان بە سەركردایەتی سیاسی حزبو شۆڕش داوە كە بە پێی ڕێبازی ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین كونگرەی قوتری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بڕۆن •

لەم بارەیەوە كۆنگرەكە بروسكەیەكی بۆ سەرۆكی فەرماندە احمد حسن البكر ناردوە ئەمەش دەقی بروسكەكەیە :

سەرۆكی فەرماندە خەباتگێڕ احمد حسن البكری بەڕێز

بە بۆنەی بەستنی سێیەمین كۆنگرەی بەڕێوە بەرانی اشغالی پارێزگاكانەوە لە بەغدا لە ژێر دروشمی (گۆڕینی توانای تەكنیكی لە پێناوی بەدیهێنانی ئامانجەكانی گەشەكردن دا) •• بەرزترین سڵاومان پێشكەش بە سەركردایەتیتان ئەكەین سەربارەت بە ڕێبازی شۆڕشە سوشیالیستی یەكەمان ، وە پەیمانتان ئەدەینێ كە بەردەوام بە پێی دەست نیشان كردنی ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین كونگرەی قوتری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ئیش بكەین بۆ بەدی هێنانی ئامانجەكانی شۆڕشە نەتەوایەتیو سوشیالیستیەكەمان بە سەركردایەتی بەڕێزتان •

دكتوری ئەندازیار
ڕشید محمد سعید الرفاعی
سەرۆكی كۆنگرە

وەزیری أشغالو خانەسازی لە هۆڵی بەڕێوە بەرێتی گشتی أشغال وە لە ژێر دروشمی (گۆڕینی توانای تەكنیكی لە پێناوی بەدی هێنانی ئامانجەكانی گەشەكردن دا) كۆنگرەكەی كردەوە •

دكتور ناجح الراوی جێگری وەزارەتو چەند بەڕێوەبەرێكی گشتی وەزارەت لە كونگرەكەدا بەشدار بون •

دكتور الرفاعی لە كونگرەكەدا باسی ئەو گۆڕانكاریە گەورەیەی كرد كە لەپرۆژەكانی اشغال دا ڕویداوە ، وە وتی جێبەجێ كردنی نەخشەی گەشە كردنی نەتەوایەتی لە ماوەی پێنج ساڵی ڕابوردوا زۆر سەركەوتو بوە ، چونكە سەركردایەتی سیاسی حزبو شورش وە لەسەرو هەمویانەوە سەرۆكی فەرماندە احمد حسن البكر بایەخی پێ دابو •

هەروەها وتی سەركردایەتی سیاسی حزبو شورش زۆرتر بایەخ بە مەسەلەی گەشەكردن ئەدەن لە هەمو ڕویەكەوە •

ئینجا كونگرەكە دەستیان كرد بە لێكۆڵینەوەی ئەو بابەتانەی كە لە بەرنامەی كاری دەزگاكانی خۆیانا هەیە •

دكتور ڕشید الرفاعی

لە دەزگای ڕۆشنبیری جەماوەر لە هەولێر مامۆستا « عبدالغفار الصائغ » دەربارەی تاقی كردنەوەی ژیانی ڕۆژنامەگەری خۆی ئەدوێ •

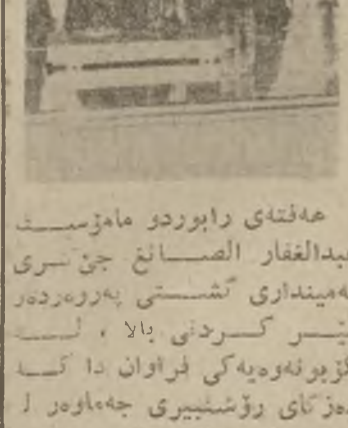

هەفتەی ڕابوردو مامۆستا عبدالغفار الصائغ جێگری ئەمینداری گشتی پەروەردەو فێر كردنی باڵا ، لە كۆبونەوەیەكی فراوان دا كە دەزگای ڕۆشنبیری جەماوەر لە هەولێر ڕێكی خستبو ، دەربارەی تاقی كردنەوەكانی ژیانی ڕۆژنامەگەریو ئەدەبی خۆی دواوە ••

پێشەكی باسی ئەوەی كرد كە چۆن دەستی بە نوسین كردوە ، وە باسی ئەو ڕۆژنامەیەی كرد كە تیایا نوسیویتی، ڕێبازی نووسینو چۆن بو بە دوەمین جێگری سەرۆكی نووسین لە ڕۆژنامەی (الثورە)ی بەغدا درێژەی پێ كرد • دوای ئەوە گفتوگۆیەكی فراوان دەستی پێ كرد ، كۆڕەكە زیاتر لە دوو سەعاتی خایاند •

پ• هاوكاری

هاوكاری

ڕۆژنامەیەكی هەفتانەی گشتی یە ئە دەزگای هاوكاری چاپو بڵاو كردنەوەی كوردی دەری ئەچێ

ژمارەی سپاردن بە كتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ ساڵی ١٩٧٤

ڕەوت گەشەكردن

رسول

خوێنەری خۆشەویست : ڕۆژ لە دوای ڕۆژ هەوڵو تەقەلاو ڕەنجی ڕۆڵە دڵسۆزو خێرخواكانی ئەم نیشتمانە لە جێبەجێ كردنی نەخشەكانی گەشە كردندا زیاتر دەرئەكەوێتو دێتە بەر تا ڕۆڵەكانی ئەم گەلەی بەدەست ئیستعمارو نۆكەرو ئەڵقە لەگوێیو كاسەلیسەكانی ئیستعمارەوە هەزاران جۆر سزاو ئاڵاو ئازاریان چەشتو توشی سەدان جۆر نائومێدیو ڕەنجە ڕۆییو بەش خورانو ڕوتانەوە بون لە سایەی سێبەریا بحەوێنەوەو پشوی دڵنیاییو كامەرانی بدەن • بێ گومان دەسەڵاتی ئیستیعمار لەوڵاتدا بوە هۆی دواكەوتنی ڕاپەڕینێكی ئابوری لەسەرانسەری وڵاتدا تا شۆڕشی ١٧ی تەموز بە

سەرۆكایەتی حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ئەو ڕژێمەو دەسەڵاتە تاریكخوازانەی لەرەگو ریشە دەرهێناو عیراقی خستە قۆناغێكی نوێ گەشەكردنو پێشكەوتنەوە •

وڵات لەقۆناغی تازەیداو لەسەر ڕێوشوێنی ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین كونگرەی قوتری پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب باوەڕی بەوە هێنا كە پیشەسازی لە سەرانسەری وڵاتدا دامەزرێنێتو كشتو كاڵ كردن لە شێوەی كۆنی جارانی بەوە بگۆڕێتە سەر تازە ترین شێوەو جوتیاران فێری بەكار هێنانی مەكینەی كشتوكاڵی بكات ، بۆ هێنانەدی خواستەكانی شۆڕش لەبنیات نانی عیراقێكی پتەوی پێشكەوتودا لەسەرجەمی وڵاتدا دەیان پرۆژەی پیشەسازیو كشتوكاڵیو ئاوەدانی كردۆتەوەو بەردی بناغەی دەیانی تری داناوە

● لەمەیانی ڕاپەڕینێكی كشتوكاڵیدا ، وەزیری كشتوكاڵو چاككردنی كشتوكاڵ بۆ كردنەوەی لەوەڕگایەكی گەورەی بەخێو كردنی مانگا پرۆژەیەكی مۆركردوە ، پرۆژەكە ٦ ملیونو ١١٧ هەزار دیناری تێدەچێت، پرۆژەكە وزەی ئەوندە دەبێت كە دوو هەزارو ٥٠٠ مانگای تیا بەخێو كرێت لەو گاو مانگایانە ٨٠٠ سەریان بۆ شیرو ئەوانی تریشیان بۆ گوشت •

● خوێنەری بەڕێز ئەو پرۆژە گەورانەی ئەمڕۆ لە وڵاتدا سەریان هەڵداوە پێویستیان بەكەسانی شارەزاو لێ هاتو هەیە بۆ بەدی هێنانی ئەو مەبەستەو سەرخستنی پرۆژەكانی وڵات بۆیە لایەنە بەرپرسیارەكان هەریەك لە ئاستی خۆیەوە دەورەی مەشق پێكردنی بۆ كرێكارانو فەرمانبەرانو تەكنیكێكانی كردۆتەوە تا ڕادەی شارەزاییان زیاتر كەنو وڵات وەك ڕۆڵەیەكی دڵسۆز لەبەرهەم هێنانیدا كەڵكیان لێ وەرگرێت •

بۆزانین

درێژ كردنەوەی بەكرێ دانی میوانخانەی هاوینەهەواری سەلاحەدین

لەبەر ئەوەی ماوە بدرێ بە ژمارەیەكی زۆر لەوانەی شارەزاییان لە بەڕێوەبردنی میوانخانەی گەشتو گوزار هەیە كە بەشداری مزایدەی بەكرێ دانی میوانخانەی سەلاحەدین بكەن لە هاوینە هەواری صلاح الدین ئەوا ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانیو هاوینە هەوارەكان سەر لەنوێ بڵاوی ئەكاتەوە كە مزایدەی ناوبراو هەیەو بۆ ماوەی لە ١–٤–١٩٧٦ تاكو ٣١–١٢–١٩٧٨ ئەدرێ بەكرێ •• زەنگ ابێ مەرجەكان لە ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانیو هاوینەهەوارەكان دەست بكەوێ • عەتائاتەكان پێشكەش بە ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانیو هاوینەهەوارەكان ئەكرێ لەناو زەرفێكی مۆركراوا وە ئەبێ تەئمیناتێكی سەرەتایی (٣٠٠ د) دیناری لەگەلا بێ بەپارەیی یان نوسراوی ضمان لە لایەن بانقێكەوە بە شێوەی (كەفالەتی مەسرەفی) هەر چەكێك نیمزا نەكرابێ وەرناگیرێ •• تاكو سەعات ١٢ی نیوەڕۆی ڕۆژی یەكشەممەی ڕێكەوتی ٢٩–٢–١٩٧٦ عەتائاتەكان وەر ئەگیرێ •• هەر عەتائاتێك تائەر كاتە پێشكەش بە شوێنی دیاریكراو نەكرێ وەیان وەسڵی تەئمیناتەكەی یان كتابی ضمان و بڕوانامەی شارەزایی لەگەڵ نەبێ وەرناگیرێ • كرێی ناوبراو بەسێ جار ولە ماوەی شەش مانگی یەكەمدا ئەدرێ ، وە پارەی بڵاو كردنەوەی ئەم بۆزانینە لەسەر ئەو كەسەیە بەكرێی ئەگرێ •• ئەم ئەمینداریتیە ملزم نیە بەرزترین نرخ یان هەر نرخێكی تر وەر بگرێ •

شیروان جاف
ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانیو هاوینە هەوارەكان

Institut Kurde de Paris

یەکیەتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی ئەکات

بەبۆنـــەی بیـرەوەری و دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانەوە

سلاو لە ١٨ی شــوبات

(٢٣) ساڵ لەمەوبەر یەکێتی قوتابیانی کوردستان دامەزراو دامەزراندنەکـەشی ڕوداوێکی کوتوپڕ نەبو، بەڵکو پێویستی-یەکی مێژوویی و سـەردەم وای لێ کرد کە بیر لەوە بکرێتـەوە پێشڕەوێك بـۆ قوتابیـانی کوردستان دروسـت ببێ تـا ویست و مەبەستەکانیان بهێنێتە دی و ڕاسـتەوخۆش بەشداری باری بزوتنـەوەی سـەردەمی بکات و کە مافی ڕەوای میللەتی کـوردو روخـاندنی ڕژێمی پاشایی گـۆڕ بەگۆڕ بو ••• یەکێتی لەڕێی کاری ڕۆژانـەو هەڵویستی خۆیەوە بۆ هـەمو قوتابییەکی کوردی سەلماندوە کـە پێشڕەوی بزوتنـەوەی قوتابیـانی کوردستانەو لـەخواسـتو مەبەستەکـانیان هەرگیز جیا نابێتەوە •

بەڵام هـەر ئەو یەکێتییەی لـە پێنـاوی قوتابیـانی کوردستاندا هاتە دی لەلایـەن هەندێ هەل پەرستەوە ویسترا لەڕێ ڕەوی ئامانجی ڕاسـتی دوری بخەنەوە •• بەڵام لـە ١٨-٤-١٩٧٤ دا دەستەیـەکی تر توانیان کاروانی سەرفرازی یەکێتی بهێننـەوە ڕاستەڕێی خۆی کـە خـزمەت کـردنی قوتابیان بو • بۆیـە دەبینین هەر لەو ماوەیەی سەرەوەدا کە لێی دواین تاکو ئەمڕۆ گـەلێ دەسکەوتی پڕبایەخ بۆ قوتابیان هاتۆتە کایەوە ، کە ڕاستەوخۆ ویست و نیازی هەمویان بوە ، لـە مـەش زیاتر جموجوڵێکی بەرفراوان لە ڕوی ڕۆشنبیری و پیشەیی یەوە دەبینرێ کـــە ئەنجامی خۆماندو کردن و لەخۆ بوردنی ئەوانە هاتۆتە کایە کە دەوریان وەرگرتوە •

هـەمو لقەکانیش بەپێی بەرپرسیاری خـۆیان دەوریان بینیــوە وەك یارمـەتی دانی قوتابیان و بەرەو پێشەوە بردنی ڕادەی تێگەیشتنی قوتابیان •

گیـانی لێکـدانەوەو تێ ڕوانینی ئـــەمڕۆش کـــە یەکێتیمـــان بـــە ڕێبــازی ڕاستەقینەی خـــۆی دەزانێ و هەمو قوتابیانیشی بەلێکدانەوەیـەك گۆش کردوە کـە تێکڕا خزمەتی بزوتنەوەی گەلی عیراق دەکات •

یاســای ئوتۆنۆمیش کـــە دەسکەوتێکی گرنگی میللەتی کوردومانە بەهـــەمو جۆرێك دەیپـاریزین و قوتابیـانیش بەشداری دەوری دەسگاکانیان کردوە بۆ قوڵ کردنەوەی باری تێ ڕوانینی مرۆڤانـــەی حیزب سەبارەت بە گەلی کورد •

ئەم ماوەیەی یەکێتی دەورێکی مێژوویی پەو دەبێ بە هەمو بیروباوەڕێك خەریك بێت قوتابیان لەم بارە بکەیەنێ چونکە ئەمڕۆ جگە لەوەی دەبێ قوتابیان لە پێداویستەکانی دەسگاکـانی ئوتۆنۆمی بکەن پێویستە لــە بیروباوەڕی ئەمڕۆش بکەن •

لای هــەمو قوتابییەکیش ئاشکرایە کە یەکێتی پێشڕەوی قوتابیـــانەو ئـــەم دەورەش لەدەسکەوت و تێڕوانینی یەکێتی بەچاکی بەدیار دەکەوێت •

قوتابیانی کوردستان هەمیشە سەربازی ڕێی پێشـــکەوتن و دەســـکەوتە پیرۆزەکـــانی شۆڕشن •

سڵاوی مەکتەبی سکرتاری-یەتی بۆ هەمو قوتابیـــانی کوردستان •

دەســـت لە ناودەست بۆ پاراستنی دەســـکەوتەکانی شۆڕش ئەمری بۆ یادی (٢٣) ساڵەی دامەزراندنی یەکێتی •

حازم حمید

بـــۆزانین

لەکۆڕی زانیاری کورد وەزیفـــەیەك شـــاغیرە بەناونیشانی (لێکۆڵەرەوەی زانستی)و بەمووچـــەی (٥٠-٦٠) دینار •• وە ئەوکەســـەی داواکاری بـۆ پێشکەش ئەکات ئەبێ شەهادەی دوکتورای لە دراساتی کوردی‌دا هەبێت ••

جا هەرکەسێ ئەم مەرجانەی خوارەوەی تیاداهەیە لەماوەی ئەوبەڕەکەی ٧-٣-١٩٧٦دا داواکاری لەگەڵ ئەم وەسیقانەی خوارەوە پێشکەش بە بەڕێوەبەرایەتی کۆڕی زانیاری کورد بکات •

شکور مصطفى عبدالله
جێگری سکرتێری گشتی
کۆڕی زانیـــاری کرد

١ – شەهادەی جنسیەی عیراقی •
٢ – دەفتەری نفوسی ساڵی ١٩٥٧ یان هەویەی ئەحوالی مەدەنی •
٣ – دەفتەری خزمەتی عەسکەری کە تیایدا نوسرابێ خزمەتی کردوە یان بەخشراوە یاخود بەدەلداوە •
٤ – شەهادەی خوێندنەکەی •
٥ – شەهادەی عدم مەحکومیە •

لـــە پێـــناوی پاراســـتنی سامانی نەتەوەیی‌دا

دارا

لە ژمارەی ڕابردو لـــەو شوێنەدا وەستاین کە وتمـان دەوری قوتابیان بۆ کۆکردنەوەی فۆلکلۆر چیەو ئایا کەســـانی تریش چیان کردوە ؟ بەڵام کە دەڵێین : کەســـانی تر دیارە مەبەستمان بڵاوو توانج تێ گرتن و بەکەم ڕوانینی کارو هەوڵدانی کەس نیە تەنها چەند لێکدانەوەیەکی خۆمانەیە کە لە دوایی‌دا ڕونیان دەکەینەوە ، جاری بۆ ئەوەی کەسێك یان دەسگایەك بیەوێ فۆلکلۆر کۆبکـــاتەوە دەبێ ڕو لە گوندەکان بکـات چونکە گونـــد هێشتا باری تێکەڵاوی و هۆکانی شارستانیەت نەی تەنیوەتەوەو مەســـەلەی داستان و پەندو سەرگوزەشتەو شیعرو بابەتی فۆلکلۆری بـــە پێچەوانەی شارەکانەوە تیـادا ماوە ، ئەمەش لەبەر ئەوەی کە لە شارەکان‌دا لای تر هەیە کە خەڵکی خۆی پێوە خەریك بکات و بۆی بچێت •• هەرچـــەندە بەیەکجاری لە بابەتی شـیعرو داستان و سەرگوزەشتەو بابەتی فۆلکلۆری دانەبڕاوە • بـــەڵام ئایا ئەبێ کۆکردنەوەی لـــە گوندەکـــان‌دا چۆن بێ ؟ زۆر کەس و دەسگاش لەوەدا بەهەڵە چون کە هەندێ ڕێگا هـــەیە بتوانێ بەئاسانی فۆلکلۆر لـــەم گوندانەدا کۆبکرێتەوە ، چونکە گەلی کورد تا ئێستاش بەتایبەتی ئەوانەی لە گوندەکان‌دا دەژین لە نەخوێندەواری و کـــەم ڕۆشنبیری ڕزگاریان نـــەبوەو لێکدانەوەی پێشانیش کـــە گێڕانەوەی بابەتێکی کۆن بـــۆ کەسێك کە بینوسێتەوە بەسوك بزانێت ئـــەوەیان تا ئەمڕۆش لایەنێکی [illegible] مێشکی مرۆڤی کوردەواری دەگرێت و بۆ ئەوەی ئەوەی کە بەشێکی زۆر لـــە سامانی نەتەوەییمان لـــە جێی خۆی دابمرکێتەوە و کـــەس دەستی ڕزگار کـــردنی پێ نەکەوێ ، بۆیە دەبێ بەرلەوەی بیر لە هەرشتێك بکەینەوە لەوە بکەین کە چۆن وا لەم خەڵکـــە بکەین ئەم لێکدانەوەیە فەرامۆش بکەن ، دیارە ئەگـــەر ئەوەش بەگران بزانین دەبێ ڕێگایەکی تر بدۆزینەوە بۆ پاراســـتنی سامان و کۆکردنەوەی ئەوەشیان لایەنی دووەمی مەسەلەکـــەیە ، دەبینین نوسەرێك یان هـــەر ڕۆشنبیرێکی تر دەیەوێ هەندێ بابەتی فۆلکلۆری لە گوندێـــك یان ناوچەیەك کۆبکاتەوە بەڵام لـــەم هـــەولەی سەرنەکەوتوە ، چونکە شێوەیەکی وای بەکـــار نەهێناوە خەڵکی ئەو گوندە وا لێ بکـــات قـــایل بن بـــەوەی بابەتی فۆلکلۆری بۆ بگێڕنەوە، دەمێنێتەوە سەر ئەوەی قوتابیان خۆیان هەست بەم دەورە پیرۆزە

بروانە ل –١١–

لەگەڵ قوتابیان‌دا

شوان
ئامادەی کردووە

لاپەڕەی « خەباتی قوتابیان» ئەم گفتوگۆیەی لەگەڵ کـــاك « ئازاد محمود » ئەندامی لقی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن کرد :

پ١ : دەوری لیژنــــەی ڕۆشنبیری ئەم ساڵەی یەکێتی چۆن دەبینی ؟

و : ڕاســـتەوخۆ بـــە شێوەیەکی گشـــتی لیژنـــەی ڕۆشنبیریمان لەگەڵێك مەیدانی سەرکەوتودا، لەگەڵ جەماوەری قوتابیاندا • بەیەك گەیشتونەتەوە لیژنەمان هەمیشە ئەو ڕاستیەی خستۆتە بەرچاوی ، پێویستی سەرشانی هەموو قوتابیـــەکی دڵسۆزە لە کـــاروانی خەباتدا دوا نەکەوێ لە پێنـــاوی تێ گەیشتن و پێ گەیشتنا پەرە بدابە ڕۆشنبیری خۆی •• کـــاروانی ڕۆشنبیری ئەم‌ساڵی یەکێتیمان ڕۆن و دیارە ، بە پێی تواناو لە بارابوون • هەمیشـــــە هەوڵئەدەین بەرەو پێشــــەوە بچین ، تاوەکو پتر خزمـــەتی قوتابیان و جەماوەری گـــــەل بکەین •

جگە لە گۆشەی خـــەباتی قوتابیـــــان لـــە ڕۆژنامـــەی « هاوکاری »دا دەنگی قوتابیان لە ئێســـتگەو تەلەفیزیون •• لیژنەمان سەرپەرشتی ئـــەو جموجوڵە ڕوشنبیریانە ئەکـــا کـــە لقەکانی یەکێتیمان پێی هەڵئەسێ ، هـــەروەها چـــەند نامیلکەیەکمان بە دەستەوەیـــە بەم زووانە ئەیخەینە پێش چاوی قوتابیان • جگەلەوەی لەسنوری یەکێتیماندا ، هەولمـــان داوە لەگەڵ ئەندامانی سکرتاریەت و لێ پرســــراوی لقـــەکـــان و لێ پرسراوانی لیژنەی ڕۆشنبیرو ڕاگەیاندنی لقەکان کۆببینەوە، بۆ بـــەرەوپێش بردنی ڕەوتی ڕۆشنبیری • لیژنەمان هەولی داوە ڕادەی ڕۆشنبیری یەکێتیمان لەپلەی بەرزیدابێت ، شـــان بەشانی بزوتنەوەی قوتابیـــانی نیشتمانی عیراق و هـــــەموو جوولانـــەوەیەکی پێشکەوتن-خوازی قوتابیان لە جیهاندا • لەگەڵ دەنگی قوتابیـــــاندا بەشداری زۆر کۆڕی قوتابیانی نیشتمانیمان کـــردوە بەوتارو بەشداربوون •

لە سەر بڕوای تەواومـــــان بەردەوام لە ڕێبـــازی پیرۆزی خۆمان لانادەین لە خزمـــــەت کردنی قوتابیاندا ، سنگیشمان فراوانە بەرامبەر هـــەموو پێش نیازێك کـــــە سودی هەموو قوتابیانی تیابێت •

پ٢ : چ دەست پێشخەری–یەك بۆ لیژنەی ڕۆشنبیری کراوە لەلایەن سکرتاریەتەوە ؟

و : پەیوەندیەکی بەهێـــز هەیە لەنێوان سکرتاریــــەت و لیژنەی ڕۆشـــنبیریماندا •• ســـکرتاریەتی قوتابیان بـــە شێوەیـــەکی گونجـــاو باربوی لیژنەی ڕۆشنبیریمان ئەکـــا هەمیشە هەوڵی داوە بۆچـــارە سەرکردنی گیروگرفتەکانمان • بەردەوام دەست پێشـــخەری خۆی پێش کەش ئەکـــا ، بۆ پێش خستن و گەشە کـــردنی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن لە ناو قوتابیاندا ، بێ گومان بەردەوام بوونی خەباتی هەمیشـــــەیی خەباتی قوتابیانی کوردســـتان ئەرکی سەرشـــــانی هەموو قوتابیانە ، سکرتاریەتیش وەك لێ پرسراوی قوتابیان بەم ئەرکە پیرۆزەی خۆی هەلســـــاوە ، ئێمەش هەمیشە هەوڵ ئەدەین پەیوەندیمان بەهێزتر بکەین لە پێناوی سەرکەوتنی قوتابیاندا

پ٣ : «١٨»ی شوباتی ئـــەم‌ساڵە یادەوارەکانی چۆن دێتە بەرچاو ؟!

و : ١٨ی شوبات مێژوویەکی پیرۆزو دێرینە •• لە سێبەری ئاشتی و ئوتۆنۆمیدا ، لـــــە یادکاری شیرینی ئەم ساڵە و لە سەرکەوتن و پێشکەوتنەدا ، لەگەڵ هەموو قوتابیــــــانی کوردستان بەو پەڕی دڵخۆشی و سەرفرازیـــەوە یادی بیرەوەری لە دایك بوونی یەکێتیـــــان ئەکەینەوە •• یادێکی پیـــرۆزە چەپکە گوڵی خۆشەویســـــتیم پێش کەش بە خەباتی بێ ووچانی قوتابیانی کوردستان ئەکـــەم • سڵاو لە گیانی پاکی شەهیدانی قوتابیانی کوردستان و بزوتنەوەی قوتابیانی نیشتمانی عیراق • ئاواتە خوازم ئەم یادە پیرۆزە بەخۆشی و شادی بکەرێتـــــەوە بۆ سەر گشت لایەك و ڕێگـــای خەباتمان پتر لە بەردەمـــدا خۆش بکا ، بۆ هێنـــانە دی ئامانجەکانی قوتابیان •

پیرۆزبایی

بەبۆنـــەی بیرەوەری (٢٣) ســـاڵەی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیـــانی کوردستانـــەوە لاپەڕەی خەباتی قوتابیان بەناوی مەکتـــەبی ســـکرتاریەتەوە گەرمترین پیرۆزبایی لەهـــەمو قوتابییەکی کـــورد دەکـات- پەیمانیش بـۆ قوتابیان تازە دەکەینەوە کە هەمیشە دەربڕی خواست و مەبەستەکانیان بین و لـــەڕێی خزمـــەت کردنیـان لانەدەین •

سڵاو لـــە (١٨)ی شـوبات ڕۆژی لەدایك بونی پێشڕەوی قوتابیانی کوردستان •

هەر شەکاوە بێ ئاڵای یەکێتی قوتابیانی کوردستان ســـڵاو بۆ ڕیزی قوتابیانی کوردستان بۆ سەرکردایەتی شۆڕش و حزب •

خەباتی قوتابیان

چۆن «منـــداڵ» لەترس ڕزگاری ئەبێ

کەمال صابر

منال خۆی چەند ڕێگەیـــەك بەکار ئەهێنێ بۆ ڕزگار بـوون لەترس • وەهەوڵ ئەدا بەهەچ شێوەیەك بێ شـــتێك لە ترسەکەی خۆی کەم کاتـــەوە ،جا لێرەدا لە هەنـدێ لـــەو ڕێگایانە ئەدوێین کە منـــاڵ بەرگری لە خۆی پێ ئەکا ؟

١ – خۆ گێـــل کـــردن (التجاهل)

ئەمەش بەخۆ گێل کـــردن لە هەندێ ڕاستی ، زۆر جـــار منال لە دڵی خۆیدا ئەڵێ کـــە تارێکی هیچ مەترسی لێ ناکرێ وەمن لە هیچ شتێ ناترسـم ، وە شەو ئەچم بۆ فلانە شوێن• کەچی لە ڕاستیا لێی ئەترسێ وە ئەیەوێ قەناعەت بەخـــۆی بکا کە ناترسێ ، چونکە ترس بە خوویەکی ناشیرین ئەزانێ، وە وا ئەزانێ کە لە نرخـــی کەم ئەکاتەوە • لەبەر ئـــەوە بەهەموو شێوەیەك هەوڵ ئەدات کە ترسەکەی لە خـــۆی و لـــە خەڵکیش بشارێتەوە •

تەماشا ئەکەی کاتێ کچێکی بچکۆلانە بەلای ســـەگێکدا تێئەپەڕێ ، ئەترسێ و هەمـــوو گیانی ئەلەرزێ و زیاتر خـــۆی بەدایکیەوە ئەنووسێنێ کەچی لە هەمان کاتداو بەدەم ترس و لەرزەکەوە بەدایکی ئەڵێ ، هیچ نیە سەگێکی فەقیرە •• ئـــەما چەند جوانە •• مـــن لـــێی ناترسم •

خۆ گێل کردنیش شتێـــکی ئاسان نیە ، چونکە پێویســـتی بە دووبارە بوونەوە هەیە • وە منال بەشێکی زۆر لە هێزی عەقڵی خۆی بۆ ئەم مەبەســـتە سەرف ئەکا ، کە باشتر وایـــە لە چەند لایەنێکی بەسـوودی ترا بەکاری بێنێ •

٢ – ڕاکردن (التهرب)

ڕاکردن لە و مەترسیەی کـــە منال هەستی پێ ئەکـــا دوو شێوەی هەیە یان خەیاڵی یـــە یاخود خۆ دوور خستنەوەیە لە مەترسیەکی ڕاستەقینە ئەمەش ڕاکردنە بۆ خەیـــاڵ ، وە جۆرێکی تریش لە ڕاکـــردن و خۆ دوورخستنەوە هەیە بـــەڵام هێواش ترە لەو دوو جـــۆرەی باسمان کرد ، ئەویش لە منالی بەنا گرتەدا دەرئەکەوێ، چونکە زۆر لەسەر نەکەوتن ئەترسێ و وا هەست ئەکا کەهـــاوڕێکانی حەز بەچارەی ناکەن • لـــەبەر ئەوە هەمیشە بەتەنیا یـــاری ئەکاو حەز بەچارەی ناکەن • لەبەر ئەوە هەمیشە بەتـــەنیا یاری ئەکاو حەز بەتێـــکەڵاو بوونی منالانی تر ناکات •

باوکێك سەیری کـــرد منالەکەی لەسەر شوستەی بەر دەرگاکەی خۆیان نووســـتوە کاتێ پرسی هۆی چیە لەوێـــدا نووستووی و ناچی لەگـــەڵ هاوڕێکانتا یاری بکەی منالەکە وەڵامی دایەوەو ووتی بەچـــی ئەچێ کە ئەوان لەسەرم ئەکەن و زۆر جاریش لێم ئەدەن •

خۆی ئەمە چارەسەرکردنێکی ڕاستە کە ئەم منالە بەکـــاری هیناوە بۆ گیروگرفتێك کـــە ئازاری ئەدا ، بەڵام لە سەرێکی ترەوە هەڵەیشە بۆ ڕزگار بوون لە ناخۆشیەك وەکوو ناخۆش ، چونکە ئێمە پێویستمان بـــە ڕێگای بەکارتر هەیە بـــۆ چارەسەرکردنی ئەم گیروگرفتە

٣ – هێرش بردنە سەر :

ترس پاڵ بە منالەوە ئەنـــێ کە هێرش بەرنە ســـەر منالانی تر • وە بە خەیالی خۆی دوای دوژمن کەوتووە ، یەکێ لە منالەکانی هاوڕێی ئەگـــرێ و دای ئەپلۆسێ گوایە بەســـەر دوژمنەکەیا سەرکەوتووە ، بەمە ئەیەوێ بەخۆی و بەهاوڕێکانی بسەلمێنێ کە ئازایەو نـــاوی ترسنۆکی نازانێ وە بەمـــەش ئەیەوێ هەست کـــردنی بەلاوازی و بێ دەســـەڵاتی لەخۆی دوور بخاتەوە •

٤ – نەخۆشی :

هەندێ منال کە بەشـــێوەیەکی زۆر خۆیان بەستۆتـــەوە بەدایکیانەوەو لە هەموو کارێکا پشتیان پێ بەســـتوە زیاتر تووشی نەخۆشی سنگ ئەبـــن لە بەرئەوەی ئەم جۆرە منالانـــە زۆر بە پێویستی ئەزانن کـــە ئەبێ دایکیان هەمیشە نزیـــك بێ لێیانەوە، ئەمانیش بەهەموو جۆرێك هەوڵ ئەدەن کە دڵـــی ڕابگرن و ڕازی بکەن • وە لـــەم ڕێگایانەش زیاتر هەوڵ ئەدەن کە ئەگرین ، لەبەر ئـــەوە بەهەموو شێوەیەك هەوڵ ئەدەن کە هەتا ئەتوانن گریانەکە لـــە سنگی خۆیانا بەند بکەن لەترس ئەوەی نەوەك جێی بێـــزاری دایکیان بێ •

زاناکانی منال بۆیـــان دەرکەوتووە کە ئەو منـــالانە زیاتر تووشی نەخۆشی سنگ ئەبن کە کەم ئەگـــرین ، هەرچەندە منال نەخۆشیەکەی بۆ خۆی هەڵنەبژاردووە ، بەڵام ترسی دوور کەوتنـــەوە لە دایکیان کەم گریانەکەی پـــێ هەڵبژاردوون ، چونکە بەنـــد کردنی گریانەکە کار ئەکـــاتە ســـەر بۆشاییە بچوکەکانی هەناسەدان و تووشی تـــورت بوونی ئەکات •

٥ – زۆر پرسیار کردن :

ئاشکرایە کە منال تاقـــی کردنەوەو زانیاری کەمە • لەبەر ئەوە حەز بە پرسیار کـــردنی زۆر ئەکا،وە ئەم پرسیارانەشی زیاتر لە بابەت شتی نادیاریەوە ڕێگەیەکە کە منال ئەیـــگرێ بۆ گێڕانەوەی ئاسوودەیـــی بۆ دەروونی خۆی و ترسی لـــە خۆی بێ دوور ئەخاتەوە • ئیتر ئەو ترسە ڕاستی بێ یـــان خەیالی بێت بۆ نمونە باســـی مار ئەکا •• چونکە لێ ئەترسێ پرسیاری زۆر لەو بارەوە ئەکا وەکو • ئایا ماریش لە ئێمـــە ئەترسێ ؟ ئایا کە پێـــوەی داین ڕەنگە چاك بینەوە ؟ باشە مار زستانانیش هەیە ؟ ئایـــا باوکم دەرەقەتی مار دێت ؟ •• هتد • جا لەبەر ئەوە پێویستە بە هیچ شێوەیەك پرســـیاری منال پشت گوێ نەخرێ و بـــە گوێرەی توانا وەڵام بدرێتەوە•

٦ – گوێ ڕایەڵی :–

هەندێ منال وا بیر ئەکەنەوە کە ئەو مەترسیانەی تووشـــی خۆیان و خیزانەکەیان ئەبـــێ لەبەر بێ گوێیی و تاوانی زۆری خۆیانەو لەبەر ئەوەیە جنێو بە براو خوشك و دایك و باوکیـــان ئەدەن ، کاتێ هەورە بروســـکە ئەبێ وا ئەزانێ لەبەر تـــاوانی زۆری ئـــەم ئێستە لە ماڵەکەیان ئەداو هەموویان ئەسووتێنێ • ئەم جۆرە منالانەی ئەو جـــۆرە ترسەیان هەیە ، لەم کاتانـــەدا ڕێگەی چاك و قسەی خـــۆش ئەگرنە بەر ، بۆ ئـــەوەی لە کارەسات ڕزگاریان ببـــێ • بەڵام ئەم ڕێگەیە لە ڕاســـتیا منال بەرەو دروست بوونێـــکی درۆزن و ڕاڕاو بـــێ کەڵـــك ئەبات •

ئەمە بوو هەندێ لـــەو ڕێگایانەی کە منال هـــەوڵ ئەدا خۆی لە ترس بێ ڕزگـــار بکات بەڵام ئایا ئێمە ئەتوانـــین منال لەترس ڕزگار بکەین ؟

لەڕاستیا ترس شتێکە کـــە ئێمە هەرگیز ناتوانـــین بەیەکجـــاری ڕیشەکێشـــی بکەین ، چونکە لە هەمان کاتـــا ترس شتێکی پێویستە بـــۆ هەموو زیندەوەرێك خۆ ئەگەر ترس نەبوایە ئێستە نە مرۆڤ و نە هیچ زیندەوەرێکی تریـــش نەمابوو • بەڵام نەك تـــرس بەشێوەی ترس بەڵکـــو بە شێوەی ووریایی و پارێزگـــاری کردن لە خـــۆ لـــە کـــاتی مەترسیدا •

لێرەدا ئەمەوێ بڵێـــم کـــە ووریایی بەشێکە لەترس وە ئەم جۆرە ترسە شتێکی پێویستە چونکە ووریایی لایەنێکی باشی ترسە •

هەموومان حەز ئەکـــەین منالەکانمان لەسەر شەقامەکان لە ئوتومبیل بترسن و ووریایی خۆیان بکەن یان ترسی ئاگریان هەبێ و لێی نزیك نەکەونـــەوە یا لە خۆیانەوە دەستکـــاری شووشەی دەرمان نەکـــەن لـــە ماڵا • بەڵام ئەو ترسەی کـــە زیان بەخشە بۆ منال مەبەستی ئێمەیەو ئەمانەوێ بەســـەریا زاڵ بین ، وە بۆ پاراســـتنی منال لەم جۆرە ترسانە ئەتوانین هەندێ ڕێگا بگرین لەمانە :

١ – هەوڵ بدەین ڕوو بـــە ڕوو بوونەوەی منـــاڵ لەگـــەڵ ترسا دووبارە نەبێتەوە ، چونکە نزیك خستنەوەی منال لـــەو شتەی کە لێی ترســـاوە بە تەنیا ئەو ترسە لانابـــات ، بەڵکو ئەبێ هەوڵ بدەین ئـــەو منالە لەگەڵ چەند منالێکی تـــر بەرینە بـــەر هەڵوێستـــە ترسێنەرەکە ، چونکە منـــال جیاوازیان هەیە لەبیرکردنەوەو توانادا وە هەندێکیان ئەتوانن بەرەنگاری ئـــەو ترســـە بنەوە •

٢ – گەڕان بەدوای هـــۆی ڕاستەقینەی ترسەکەدا :–

لەوانەیە هەندێ جار هۆی ترسی منال شاراوە بێت ، وە لەوانەیشە هۆی ترســـە بنەڕەتیەکە ئاشـــکراو ڕوون بێت • ئەو منالەی تووشـــی تێك چوون ئەبێت لەکورسیەکی کارەبایدا هۆکەی ئاشـــکراو ڕوونە کە تووشی تەنگە نەفەسی ئەبێ ، بەڵام نازانێ بۆچی قوتابیەك هەرچەندە زیرەکیش بێ ، کاتێ ئەچێتە تاقی کردنەوەوە هەر ئەترسێ .

کەواتە ڕێ ڕەوێکی دیاری کراو نیە کە دوای کەوین بۆ چارەسەرکردنی ترسەکە بەڵام باشترین ڕێگا بۆ ئەمە ناسینی منالەکەیە •

وە هـــەتا ئەتوانین بـــا ئارامەوە ســـەرنجی ووردی هەڵس و کەوتی بدەین • چونکە منال حەز بە پرسیاری ڕاستەقینەی خۆ ناکا لەبارەی ترسەکەیەوە هەرچەندە ئەو کەسەی پرسیاری کەیشی لێ ئەکا زۆر بـــڕوای پێی بێ ، وە زۆر جار لەوانەیە منالەکە خۆیشی نەزانێ هۆی ترسەکەی چیە •

لەبەر ئەوە باشتر وایـــە تا ئەتوانـــین دوور بەدوور چاودێری بکەین و نـــاو [illegible] ئەشتوانین لە گرتنی ڕەخنەی ڕوخێنەر لە منالەکـــە دوور کەوینەوە • وە گرنگترین شت کە منال لەترس ڕزگار ئـــەکا گرنگی دانە بەتەندروستیان ، چونکە ترس زیاتر لە لاوازی لەشەوە زاڵ ئەبێ بەســـەر منالدا •

چونکە وەکو دەرکەوتـــووە منالی لەش ساغ ترسی کەمترە لە منالی لاواز خۆ ئەگـــەر ترسەکە لە هەندێ گیانـــەوەر بوو ، ئەوە ئەتوانین وورده وورده لەو گیان لەبەرەی نزیك خەینەوە ، دوای ئەوە بینینی گیان لـــە بەرەکـــەی لە لاشـــتێکی ئاســـایی ئەبێ ، وە ئەم ڕێگەیە تەنانەت یارمەتی منال ئەدات کە کاتێ ئەم گیان لەبەرە مرد ، ئـــەم بەشێوەیەکی ئاســـایی و سروشتی و لەسەر خۆ لە مردن ئەگات • وە ئەو کاتە مـــردنی مرۆڤیشی لا ئاسایی ئەبێت •

Institut Kurde de Paris

شەی فەلسەفە :

ئەفلاتون لە بۆچوونێکی تردا

کتێبی کۆمار

یەکەم هەوڵدانە بۆ دانانی بناغەی دەوڵەتێکی نموونەیی

ئەفلاتون :

- گۆڕینی کۆمەڵ بەندە بەگۆڕینی رەوشتی ئەندامانی‌یەوە .
- دادپەروەری‌ی لەوەدایە هەرکەسە بەوئیش‌و پایەیە قایل بێ کە بۆی دانراوە .
- ئەدیب‌و شاعیری خەیاڵی‌ی لە کۆماری ئێمەدا جێگایان نابێتەوە .
- بەمردنی لاشە نەفس‌و گیان نامرن !.
- پێویستە شیرازەی خێزان‌و موڵك دارێتی تایبەتی تێك بدرێن‌و فەیلەسوف‌و دانایان حوکمرانی بکەن .

ـ حمید عزیز ـ

لەزۆر دەمێکەوە ژیانی ئاسودەو ئاسایش‌و دادوبەختەوەری‌ی خولیای ئادەمیزادی ئەم سەرزەمینە ونو مێشك‌و دەروونی‌یان‌وروژاندوە . بەڵام کام بەختەوەری‌و دادو ئاسودەییە ؟چۆن بەختەوەری‌و داد جێگیرو بێن ئەکرێن ؟! وەڵامی ئەم‌پرسیارانەو بابەتەکان خۆیان ،بەپێی ئایدیولۆجی‌و بۆچوونی‌تایبەتی‌و زروفی‌زاتی‌و مەوزوعی ...ریەکێك لە کارزان‌وفەیلەسوفەکان رەنگیان بۆ ئەم پرۆژەیە رشتوەو وەڵامی‌پرسیارەکانیان داوەتەوە .. ...ستاکە ئێمە لەم بوارەدالەبەردەم فەیلەسوفێك داین کەبەبیرو بەرهەم‌و نووسینەکانی‌چەند سەدەیەك تاجی شاهانەی ...راندوەو وای لە دۆست‌ودوژمن کردوە کە دەستی‌رێز لێ نانی بۆ بەسینگەوە بگرن ، ئەو فەیلەسوفەش ...فلاتونی مەزنە ، ئەفلاتونی‌یونانی‌ی ، قوتابی سوقراتی‌داناو مامۆستای ئەرستۆی‌دەریا عیلم ..

بەپێی ئەو بەرهەمانەی ئەفلاتون ...فلاتون نووسیونی بۆمان ...رئەکەوێ کە ئەو فەیلەسوفە ...شنبیرێکی بێوێنەی ...سەردەمی خۆی بووە ، ...یلەسوف ، کۆمەڵ ناس ، ...سازان ، مێژوو نووس ...دیب ئەندازەو ماتماتیك ...سێکی لەئەندازە بەدەر ...ارەزای ئەوسای یۆنان ...وە .. ئەفلاتون لەساڵی ٤٢ی پێش زایین لەشاری ...سینا لەدایك بووەو نزیکەی ...ەد ساڵ ژیاوە واتە لەساڵی ٣٤ی پێش زایین کۆچی‌دوایی ...دووە .

کتێبی کۆمارو دیالۆگی ...باتیتۆس‌و فیدۆن‌و قانون‌و ...حاوس‌و فیدروس‌و گورگیاس‌و ...فریتیاس‌و مینون‌و پارمنیدس‌و ...ۆفستایی‌و چەند بەرهەمێکی ... شاکاری ئەوساو ئەو ...ەردەمەمانن کە خامە پاراوو ...ەنگینەکەی ئەفلاتون تۆماری ...ردوون ..

جا بۆ ئەوەی بتوانین ...ێنەیەکی رێکوپێکی فەلسەفەی ...اوەنی ئەکادیمیا پێشکەش بە ...وێنەران بکەین وای بەباش ...ەزانم کە سەرنجێك لەم سێ ...ابەتە بدەین :

● کۆمار (دەوڵەتی ...موونەیی) . Republic

● نەفس‌و دەروون .
De Anema

● تیوری فۆرم .
Theory of forms

یەکەم : کۆمار :ـ

ئەفلاتون زۆر بەتەنگەوە بووە کە رەنگی سیستەم‌و دەوڵەتێکی نموونەیی بڕێژێ‌و بتوانێ بەهۆیەوە بەیەکجارەکی مرۆڤایەتی لەئازارو ئەشکەنجەو شەڕو شۆڕ رزگار بکات‌و خەڵکی بەختەوەر بێ ، بەئاسوودەیی بژین‌و ئالای دادپەروەریی هەمیشەیی لەسەرانسەری وڵاتدا بشەکێتەوە .. بۆ ئەم مەبەستەش کتێبی (الجمهوریة) دانا کە تەرجەمەی هەموو زمانە زیندووەکانی جیهان کراوە .

لە سەرەتای نەخشەکەدا ئەفلاتون بڕیار لەسەر سێ خاڵی گرنگ ئەدات . ئنجا هەنگاوێکی‌تر ئەهاوێژێ بۆ دانانی بەردی بناغەی پڕۆژەکەی . سێ خاڵەکەش ئەمانەن :ـ

(أ) ئەبێ شیرازەی خێزان‌و موڵك دارێتی تایبەتی تێك بدرێت‌و حوکمرانی بەیەکجارەکی بدرێتە دەست فەیلەسوفەکان .

(ب) چاککردنی هەرکۆمەڵێك بەندە بەگۆڕینی رەوشت‌و رەفتاری ئەندام‌و تاکە کەسانی‌یەوە .. جابۆیە ئەبێ سەرلەنوێ پەروەردە بکرێنەوە.

(ج) خەڵکی لەسێ چین‌و توێژ پێك‌هاتوون(١) : فەرمان رەوا ، پاسەوان ، کارگەران یاخود (کوێلەکان) .. دادپەروەریش لەوەدایە کە هەر کەسە ئەو کارە بکات کە بۆی دانراوەو ئەبێ پێشی قایل بێت

ئەفلاتون بەم شێوەیە دەست بە بەرنامەکەی ئەکات کە لەهەموویاندا سوقراتی دانای کردوە بە پاڵەوانی قسەکەر :

ئێمە مەبەستمان جێگیر کردنی دادە وێنەی دادیش بەگەورەیی باشتر ئەبینرێ لە بچوکی‌ی .. کەواتا لەدەوڵەتی دادپەروەرەوە دەست پێ ئەکەین .. ئنجا دێینە سەر تاکەکەسی دادپەروەرو بەراوردی هەردووکیان ئەکەین(٢) ...

ئادەمیزاد لە خۆی‌دا گیان لە بەرێکی کۆمەڵایەتی‌یە ..چونکە بەتەنیا خۆی ناتوانێ هەموو پێویستی‌یەکی خۆی وەدەست بهێنێ ، ئەمەش ناچاری ئەکات کە هاوکاری لەگەڵ کەسانی تردا بکات‌و لەمەوە کۆمەڵ پێك‌هاتووە .. وە ئەگەر کۆمەڵە خەڵکێش لە هەرێمێکدا جێگیرو نیشتەجێ بوون پێیان ئەوترێ دەوڵەت(٣) .

بۆ ئەوەی بەباشی بەردی بناغەی دەوڵەتەکەمان دابنێین‌و مەترسی پاشاگەردانی‌و تێك چوون‌و ئاژاوەو شەڕو شۆڕی لێ نەکرێ ئەبێ سەرنجی ئەم دوو لایەنە بدەین :

أ ـ خوورەوشت‌و نەریت‌و باری کۆنی کۆمەڵایەتی مێشکی خەڵکی تێك‌داوەو دادپەروەری‌و دیموکراتی‌یەتی لەبیر بردونەتەوە کەواتا پێویستی‌مان بەوە هەیە کە نەوەیەکی نوێ‌مان دەستگیر ببێ‌و بەشێوەیەك کە دەستەبەری‌ی ئەم دەوڵەتە نموونەییە ئەبێ ، پەروەردەیان بکەین ..

ب ـ مەترسی لەناوچوونی دەوڵەتەکە هەر لەسەرەتاوە لەئارادایە بۆیە پێویستی‌مان بەپاسەوان‌و سەرباز هەیە .. کەواتا چۆن ئەم پاسەوانە دڵسۆزانەمان دەستگیر ئەبن ؟!

بۆ ئەم مەبەستە پێویستە لە سەرمان لەناو منداڵاندا (کچ‌و کور) تاقمێکی‌لێ‌هاتوو هەڵکەوتە هەڵبژێرین‌و دەست بکەین بە پەروەردە کردنیان لە شوێنێکی تایبەتی‌داو نابێ هیچ یەکێك لەم منداڵانە دایك‌و باوکی بناسێ بۆ ئەوەی وابێ بکەن هەستی خۆش‌ویستنی خێزان‌و موڵکایەتی تایبەتی‌یان تیادا نەبێ چونکە ئەوان تەنیا بۆ خزمەت کردنی گەل‌و پاراستنی دەوڵەت تەرخان کراون .. لە سەرەتاوە وەرزش‌و مۆسیقایان پێ ئەخوێنین بۆ ئەوەی لەش ساغ‌و مێشك ساف‌بن ئنجا ئەدەب‌و چیرۆکیان پێ ئەڵێین..

بەڵام لە شیعری خەیاڵی‌یان دوور ئەخەینەوە چونکە ئەم جۆرە شیعرە خوویان خەراپ ئەکات‌و مێشکیان تێك ئەدات هەروەها شاعیری خەیاڵیش شوێنی لە کۆمارەکەی ئێمەدا نابێتەوە .. ئەم پەروەردەکردنە بەم پێیە بەردەوام ئەبێت تاوەکو تەمەنی هەژدە ساڵی‌ی دوای هەژدە ساڵیش فێری مەشقی عەسکەری‌ی ئەکرێن .. زیرەکەکان جیائەکرێنەوەو دەرسی ژمێرو ماتماتیك‌و ئەندازەو فەلەك ئەخوێنن ئەوانی‌تریش ئەکرێن بە پاسەوان .. ئەبێ تاقمە جیاکراوەکە ژیانیان مسۆگەر بکرێ بۆ ئەوەی هەموو کاتێکی خۆیان بۆ خوێندن‌و پەروەردە تەرخان بکەن .. ئەبێ ئەم تاقمە بەیەکەوە بژین‌و لەو خێزانە بەولاوە ئارەزوو تاسەی هیچ خێزانی تر نەکەن ..

پاسەوانانیش (ژن‌و پیاو) یان راستتر (نێرو مێ) نابێ ئەوە لە مێشکیاندا بمێنێ کە رۆژێ لە رۆژان ئەبنە خاوەن ژن‌و ماڵ .. ئەوان پاسەوان‌و پاراستنی رژێمیان لەسەر شانە .. بەڵام لە ساڵێکدا رۆژێك تەرخان ئەکرێت‌و ئاهەنگی تیادا ئەگێردرێ‌و پاسەوانەکان ژن‌و پیاوو کەبەیەکەوە ئاهەنگی جووت بوون‌و بووك‌و زاوایی تیادا ئەگێرن .. ئنجا هەردوو لا لەیەکتری جیا ئەکرێنەوەو رۆژێك تەرخان ئەکرێ بۆ منداڵ بوونەکەو پیاوەکان ئاگایان لێ‌نیەو نازانن کامە منالەکەیانە .

ئەو منالانەی لەو رۆژەدا ئەبن کۆئەکرێنەوە ساغ‌و هەڵکەوتەکان هەڵئەبژێردرێن‌و ناساغ‌و سەقەت‌و ئەوانەی لەپێش یاخود دوای ئەو رۆژە لەدایك بوون لەناو ئەبرێن‌و هەڵبژێردراوەکان سەرلەنوێ دەست بە پەروەردە کردنیان ئەکرێت !

زیرەکەکان کە تەمەنیان گەیشتە سی‌ی(٣٠) ساڵ ئەوا تاماوەی پێنج ساڵ فەلسەفەو بابەتەکانی زانست ئەخوێنن‌و لەدواییدا کاروباری ژیانی رۆژانەیان لە دەوڵەتدا پێ ئەسپێردرێ .. تاوەکو تەمەنیان ئەبێ بە پەنجا ساڵ ئەوا هەرە زیرەکەکەیان ئەبێ بە فەرمان‌دار (الحاکم)وە ئەبێ ئەم فەرماندارە هەموو کاتێکی خۆی بۆ بیرکردنەوەو سەرنج‌دانی عەقلی‌ی‌و (خێر)ی رووت تەرخان بکات .. خۆئەگەر ئەم فەیلەسوفانە لە ژمارەی پێویست زۆرتر بوون ئەوا بەنۆرە یان یەك لەدوای یەك ئەبن بە فەرماندار ، یاخود بە کۆمەڵ ئەم ئەرکەیان پێ ئەسپێردرێ ..

ئەفلاتون لە کتێبی (قانون)دا باسی دەستووری ئەو کۆمارەی ئەکات‌و دەسەڵاتەکانی ئەکات بە حەوت بەشەوە(٤) : پاسەوانانی دەستوور کە ٣٧ کەسن . سەرکردەکان سێ ئەفسەر ، ئەنجومەنی سەنا (پیران) لە ٣٦٠ کەس پێك دێت . ئاخوند پۆلیس ، وەزیری پەروەردەو دادگا .

ئەم باسە کورتەیەکی بەرنامەکەی ئەفلاتوون بوو دەربارەی دەوڵەتی نموونەیی‌کە ئەتوانین بڵێین تیادا هەموو جۆرە گۆڕان‌و پەرەسەندن‌و بەرەوپێش چوونێك قەدەغەیەو رەت ئەکرێتەوەو هەرچینە ئەبێ خەریکی ئەو کاروبارە بێ کە پێی سپێردراوەو نابێ هەوڵی گۆڕان‌و چوونە ناو چینێکی تربدات چونکە ئەمە دادپەروەرییەکە ئەشێوێنێ‌و بۆ ئەوەی ئەم دەوڵەتە بپارێزرێ ئەبێ (فەرمانڕەوا حوکم بکات‌و کرێکار هەر ئیش بکات‌و کۆیلەش هەر کۆیلە بێ)(٥) .

دووەم : نەفس :

لەکێشەی نەفس‌دا ئەفلاتون‌هەمان رێباز ئەگرێتەبەر کە بەگشتی لە فەلسەفە ئایدیالیزمی‌یەکەی‌دا گرتوویەتیە بەر .. وە بۆ ئەم بابەتەدیالۆگی فیدونی تەرخان کردوە ..

ئەفلاتون ئەڵێ : ئادەمیزاد ئەکرێ بەدوو بەشەوە : نەفس، لاشە .. نەفس جەوهەرێکی گیانی‌ی روناکەو لاشەش مادەو شەڕو تاریکی‌یەو تیایدا نەفس بەند کراوەو رزگاربوونیشی تەنیا بەرزگار بوون ئەبێ لە تاریکی‌ی‌و چەپەڵی‌ی مادده ..

بەلای خاوەنی ئەکادیمیاوە نەفس بە نەمری‌ی ئەمێنێتەوەو بەمردنی لاشە نامرێت .. وە بۆ ساغ کردنەوەی ئەم رایەی دوو بەڵگە ئەهێنێتەوە لەگەڵ چەند بیروڕاو قسەیەك کە بەتێکڕایی ئەمانەن :

● بەڵگەی دژایەتی‌ی(٦) :

ئەگەر سەرنجێك لەدەورو پشتمان بدەین بۆمان دەرئەکەوێ کە هەموو شتێك دژێکی هەیەو بوون لە دژەکان (الاضداد) پێك‌هاتووە .. (سارد ، گەرم ، مردن ، ژیان ، خەوتن هەستانەوە .. هتد) هەروەها ئەگەر ورد بینەوە بۆمان دەرئەکەوێ کە هەریەکێ لەمانە لە دژەکەیەوە دروست ئەبێ .. بەخەبەر هاتن لەدوای‌خەوتنەوە دێت‌و کە ناشیرینی‌ی نەما جوانی‌ی لێ‌پەیدا ئەبێت‌و کە نەخۆشی‌ی رۆیشت لەش ساغی دێتەکایەوەو بە پێچەوانەشەوە .. دیسانەوە گەورە لەبچوك دروست ئەبێت‌و ژیانیش لەمردنەوە پەیدا ئەبێت خۆئەگەر وانەبایە ئەوابێ‌گومان ژیان‌و ناکە زیندوویەك لەم جیهانەدا نەئەما .. کەوابوو نەفس پێش لەدایك بوون هەبووەو دوای مردنیش ئەمێنێ .. بەڵام جیاوازی‌ی لەنێوان چارەنووسی نەفسی گوناهبارو چاك‌دا هەیە دوای جیابوونەوەی لەلاشە بەمردنی ئەو گیان لەبەرە .

● بەڵگەی بیرکەوتنەوە(٧):

دەربارەی ئەم بەڵگەیە ئەفلاتون بەم شێوەیە دەست پێ ئەکات ، ئێمە لەمەوبەر ساغمان کردوە کە زانیین بەبیر هاتنەوەی ئەو شتانەیە کە لەمەوبەر زانیومانە .. (ئەم بابەتمان لەنووسینێکی‌تردا روون کردوتەوە کە لە ژمارەیەکی تری گۆڤاری بەیان‌دا بڵاوئەکرێتەوە !) .. چونکە لەمەوبەر نەفس لەجیهانی‌مەعقول‌دا ژیاوەو دەرکی بە فۆرم (مثل) بردوە بەڵام‌دوای ئەوەی جەوتی‌و هەڵەی کرد فڕێ درایە جیهانی‌مادەوە کە جیهانی ئێمەیە وەك سزادانێك ، لەئەنجامی ئەم‌سزادان‌و فڕێ‌درانەوە شتەکانی لەبیر چۆوە ئێستاش لەم‌جیهانەدا کە هەندێ شت ئەبینین ئەو شتانەمان بیرئەکەوێتەوە کە کاتی خۆی زانیومانە .. جا ئەگەر نەفس پێش لەدایك‌بوون‌و ژیان هەبوو بێ ئەوا بێ‌هیچ گومانێك دوای مردنیش ئەمێنێتەوەو نامرێ .

دوای ئەمە ئەفلاتون دێتەسەر ئەوەی کە ئەڵێ نەفس سێ‌کرداری تایبەتی هەیەولەسێ هێزێك هاتووە ..عەقل توورە بوون ، چێژو ئارەزوو(شهوه) .. توورەبوون کەوتۆتە نێوان هەردووهێزەکەی ترەوەو هەریەکە بۆلای خۆی رائەکێشێ ..بەڵام‌عەقل هەوڵ ئەدات لەنگەر لەنێوان توورەبوون‌و شەهوەت‌دا رابگرێ .. زۆرجاریش توورەبوون بەلای عەقڵ‌دا ئەشکێنێ .. چونکە ئێمە ئەگەر یەکێك ئازارمان بدات‌و زانین لەسەر حەقە هیچ سەغڵەت‌و ئارس نابین(٩) !.

سێیەم : تیوری فۆرم :

ئەفلاتون لەو باوەڕەدابوو کە ئەوجیهانەی هەست بەبوونی ئەکەین‌و ئەیبینین،وانە جیهانی‌مادی .. جیهانێکی درۆزنەو ئەگۆڕێ .. وەلەبەرامبەر ئەم‌جیهانەدا بوون‌و جیهانی راستەقینە هەیە کە لەماددەوە دوورەو دەستی گۆڕان‌و شێواندن نایگاتێ ئەویش جیهانی (کلیات)و (فۆرم)و (نموونەیە) .. وە ئەوجیهانەی ئێمە تیایدا ئەژین سێبەرو لاسایی کردنەوەی(١٠) جیهان‌و بوونە راستەقینەکەیە .. بەڵام ئێمە وەکو گیان‌لەبەرێکی‌ماددی چۆن ئەتوانین‌و چۆن توانیومانە ئەو جیهانە راستەقینەیە بزانین کەلەمادەوە دوورەو راستەقینەی رووت‌و‌نموونەی بەرزی هەموو شتێکی تیادایە !؟

لەوەڵامی ئەم پرسیارەدا ئەفلاتون ئەڵێ .. بەهۆی دیالێکتیکەوە ئەتوانین ئەم بوونە بزانین‌و نەفسیش پێش ئەوەی بێتە ناو لاشەوە خۆی‌لەم جیهانەی سەرەوەدا ژیاوە.

بەپەیوەندی ئێمەش بەو جیهانە نموونەییەوە وەکو چەند کەسانێك وایە کە هەر لەگەڵ لەدایك‌بوونەوە لەئەشکەوتێکدا بەندکرابن‌و لە سێبەری شت بەولاوە هیچی تریان نەبینیوە (ئەم بابەتەم لەنووسینێك‌دا روون کردۆتەوە کەلەژمارەیەکی داهاتوی گۆڤاری بەیان لەژێر ناونیشانی تیوری فۆرم لەفەلسەفەی ئەفلاتون‌دا بڵاوئەکرێتەوە) .. بەلای ئەفلاتونەوە هەر شتێك ئێمە لەدەورو بەری خۆمان‌و ئەم جیهانەدا ئەیبینین نموونەیەکی بەرزی لەجیهانی (مثل)دا هەیەو پەیوەندی ئەم بوونە هەست‌پێ‌کراوەش لەگەڵ نموونەکەی‌دا هەر لەکێشەی (یەکسانی‌ی ماتماتیك) ئەچێ .. بەم پێیە ئەم بوونە ناراستەقینە سەرچاوەو بوونی خۆی لەشتە راستەقینەکەوە وەرئەگرێ .. کەئەڵێین ..ئەو کوڵە .. ئەو کچە جوانە .. ئەوا بوونی جوانی‌یەکی جزئی‌و گۆڕاو لە چەند کەسێکی جوان‌دا ئەبینین کە (صفه)تی جوانی‌ی بەیەکەوە کۆیان ئەکاتەوە بەڵام ئەم جوانە (عەرەزی‌ی)یەو لەناو ئەچێ‌و نامێنێ .. ئەوەی کەبوونی راستەقینەو نەگۆڕاوی هەیە نموونەی جوانی‌ی راستەقینەیە لە جیهانی فۆرم‌و نموونەداو هەر هەبووەو هەر ئەشمێنێ‌و لەناو ناچێ .. ئەو جوانی‌یەش بوونێکی (کلی) هەیە چونکە نموونەی ئەو هەموو جوانانەیە کە لەسەر زەوی‌دا هەن‌و لەناو ئەچن .. چونکە کە ئەڵێین ئادەمیزاد ئەوا ناوێکی گشتی یەوە نموونەی ئادەمیزاد لە جیهانی فۆرم‌دا هەیەو لەجیهانی ئێمەش‌دا ئەو کەسانە ئەگرێتەوە کە تاکە کەس‌و (صفه)تی ئادەمیزادیان تیادا هەیەو (بە پلەی جیاواز لە نموونەی ئادەمیزاد نزیك ئەبنەوە بەبێ ئەوەی پێ‌ی بگەن(١١) کەواتە نموونەکە بوونی راستەقینەیەو لاشەش سێبەریەتی . جابۆیە ئەگەر بمانەوێ باسی هەر شتێك بکەین ئەبێ ورد بین‌و وشەی راستی بۆ هەڵبژێرین .. هەروەکو ئەگەر لەژیانی رۆژانەدا چاومان بەئاگر کەوت نابێ بڵێین ئەمە ئاگرە ..بەڵکو ئەبێ بڵێین ئەمە لەئاگری راستەقینە ئەچێ کە نموونەکە بەرزەکەیەتی .

● ئەنجام :

ئەوی راست بێ ، هەر چەندە ئەم تیورەی ئەفلاتون کەم‌و کوڕی‌ی‌و کەلەبەری تیادایە ئەوا دوو لایەنی قووڵی تری هەیە کە ئەمانەن :

● لایەنی لوجیك (مەنتیقی)

● لایەنی‌میتافیزیقی(١٢)

لەلایەنی یەکەم‌دا ئەڵێین لەبەکار هێنانی وشەی (پشیلە)دا مەبەستمان لەچی‌یە ؟! بێ‌گومان وەکو وشەیەکی گشتی لەیەکەم جاردا پشیلە ناگرێتەوە وەکو گیان لەبەرێك ، بەڵکو نموونە بەرزو گشتی‌یەکەیەتی وە گیان لەبەریش کاتێك ئەبێ بەپشیلە کە (صفات)ی ئەم پشیلەیەی تیادابوو..خۆئەگەر ئەم وشەیە واتایەك بدات بەدەستەوە ئەوا تەنیا مەبەست لەو پشیلە رەشەیەو ئەم سپی‌یە نیە بەڵکو مەبەست لە ماناو واتاو (صفات)ی گشتی پشیلەیە کە لە هەموو پشیلەکاندا هەیەو بەمردنی ئەم پشیلەو ئەو پشیلەیە لەناو ناچێ‌و هەر ئەمێنێتەوەو لە شوێن‌و کاتێکی تایبەتیش‌دا نیە .

سەبارەت بەلایەنی دووەمیش کە میتافیزیقایی‌یەکەیە ، وشەی پشیلەماناى گشتی نموونەی پشیلە ئەداتە دەست کەئەویش نموونەی (پشیلە)یەو هیچ جورە پشیلەیەکی (جزئی)ی لەوێنەی نیە وەکو ئەفلاتون ئەڵێ ئافەریدەکار دروستی کردوەو لەسەر وێنەی ئەم نموونەیە پشیلەی تری خوڵقاندوە کە بەچاو ئەیان بینین..وە ئەو تاکە پشیلانەش کەهەن بەپێی دوورو نزیکی‌یانەوە لە نموونەی پشیلە لەکەماڵەوە دوور یان نزیك ئەبن . نموونەکە راستەقینەیەو ئەندامانیش رواڵەت‌و دیاردەن .

هەرچی چونێك بێت .. ئەفلاتون وەکو زمان‌و مرۆڤێك کە خەڵکی یونان بێت وەکو فەیلەسوف‌و زاناو سوسیۆلوجیست‌و ئەدیب مولکی هەموو ئادەمیزادەو جیهانی فەلسەفە بەوردو درشتەوە شانازی‌ی پێوە ئەکات‌و دەستی ریزی بۆ بەسینگەوە ئەگرێت .

سەرچاوەو پەراوێز

(١) افلاطون : الجمهورية، دراسة وترجمة د . فؤاد زكريا الهيئة المصرية العامة للكتاب ، القاهرة ـ ١٩٧٤ ص ٢٩٩ .

(٢) هەمان سەرچاوە : ل ٢٣٢ .

(٣) هەمان سەرچاوە : ل ٢٣٣ .

(٤) كرم ، يوسف : تاريخ الفلسفة اليونانية ، لجنة التأليف والترجمة والنشر ، القاهرة ـ ١٩٧٠ ط ٥ ، ل ١١٠

(٥) لويس ، جون : مدخل الى الفلسفةترجمة انورعبدالملك دار الحقيقة للطباعة والنشر ، بيروت ١٩٧٣ ط ٢ ص ٤١ .

(٦) افلاطون : فيدون وكتاب التفاحة المنسوبة لسقراط ترجمة وتحقيق د . علي سامي النشار وعباس الشربيني دار المعارف بمصر ، القاهرة ـ ١٩٧٤ ص ٣٥ (ضمن سلسلة الاصول الافلاطونية) .

(٧) هەمان سەرچاوە : ل ٣٨ و ٣٩ .

(٨) افلاطون : الجمهورية.. ل ٣٢٨ .

(٩) كرم ، يوسف : تاريخ الفلسفة اليونانية ل ٨٩ .

(١٠) أفاناسييف . ق : الفلسفة الماركسية ، موجز مبسط ، ترجمة عزيز سباهي منشورات جريدة النور ، بغداد بدون تاريخ ص ٢٣ .

(١١) متى ، الدكتور كريم : الفلسفة اليونانية ، مطبعة الارشاد ، بغداد ١٩٧١ ص ١٥٩ .

(١٢) رسل ، برتراند : تاريخ الفلسفة الغربية ترجمة د . زكي نجيب محمود لجنة التأليف والترجمة والنشر ك ١ ط ٢ القاهرة ص ٢٠١ .

***

وڵاتانی ئەندامی ئوپیـــك
پاشماوە

ئەوتی خۆیـــــان بە دۆلار وەردەگرن بێ ئەوەی کـــەم بونەوەی نرخی دۆلاریشیانا بۆ حیساب بکرێ ، چونکـــە ئەمریکا دان بەو هاتنـــە خوارەی نرخی دۆلاردا نانێ · ئەمانە هەمویان دەبنە هـــۆی کـــەم بونەوەی داهاتی ڕاستەقینەی وڵاتانی ئۆپێـك‌و کار دەکەنە سەر خەراپ بونی دۆخی مالی ئەو وڵاتانە · وەك دەزانین هێندێك لەو وڵاتانـــە لەجێ بەجێ کردنی پرۆژەکانی پەرەئەستاندندا توشی ناتەواوی بودجە (العجز فی المیزانیـة) هاتون کە ئیران‌و فەنزوئیـلاو الجزائر لەوانەن · وەزیـــری دارایی فەنزوئیلا لە کۆتـــایی ساڵی ١٩٧٥ لە وتاریکی خوی دا گوتی (وادیارە بۆ چونمـان دەربارەی داهاتی وڵاتانی‌خاوەن ئەوت زۆری خۆشبینی تێـــدا بوە · ئەو چەند میلیۆنـــەی دەوڵەتانی خاوەن ئەوت لـــە فرۆشتنی ئەوتی خۆیـــان وەدەستی دێنن ئەوەندە پـــارە یەکی زۆر نیە) · بەڕاستیش هەر وابوو · ئیستا ماوەیەکـە ڕۆژنامەکانی ناوخۆی ئـیران باسی ئەو گیروگرفتە مالی‌یانـە دەکەن کە ئەو وڵاتە توشـیان بـوە ·

کەوابو دەوڵەتانی خـاوەن ئەوت دەبێ بەوپێ‌یە بیر لـە نرخی ئەوتی خۆیان بکەنـەوە زیاتر پاڵ وێك بدەن‌و هـەوڵ‌و تەقەلایان یەك بخـــەن بـۆ ئەوەی بتوانن مافە پێ‌شـێل کراوەکانیان لە مۆنۆپۆلەکـانی ئەوت ودەوڵەتەئیمپریالیستەکان بستێننەوە ·

یەکـــەم بیرەوەریم لەگـەڵ
پاشماوە

وریا بووە لەو ڕێکخـــراوەدا ، بۆیە ئێوەی خســــتووەتە بەردەستی سکرتیری گشـتی بۆئەوەی سەرمەشقی خەبـاتی نیشتمانی‌و ئەتەوایەتیتان بـۆ دابدات‌و بتان‌خاتە سەر ئـەو ڕیگا سەخت‌و پیرۆزە ·

(✱) یونـــــس رەئووف (دڵدار)ی شاعیری تێکۆشەری پیشکەوتنخواز لە ٢٠ی مانـگی شوباتی ١٩١٨دا لە کۆیـــە لـــە دایـــك بـــووەو لە ١٢_١١_١٩٤٨ دا لە شـــاری هەولێر کۆچـــی دوایـــی کردووە ·

ساتێك لەگەڵ ···· پاشماوە

هەمووی ئەو گرفتانە چارەسەر ئەکرێن ·

● **ژیانت ؟**

ـ ژیانی من تا ئیستا بریتی بوە لە زنجیرە روداوێکی تاڵ·· تاقی کردنەوەی روژگـــــار نەیتوانیوە بەشێکی خەمەکانم لێ دور بخاتەوە ، ئەمـــرۆ شریتی فلیمی دوێنـێ لـــێ ئەدرێتەوە ·· مەگەر لە نـوێ جارێکی تر دروست ببمەوە ·· ئەویش سەرەتای گۆڕانێـــکی بنەڕەتی ئەوێ ·

● **چیت لەبیر ناچێتـەوە ؟**

ـ شەوەکانی میهرەجان ·

● **کام گۆرانی بیژی نوێت بە دڵە ؟**

ـ نامەوێ بڵێم فــــــلان هونەرمەندم بە دڵە ، یان فلان رەفز ئەکەم ، بەڵام نامـــەوێ عومەر دزەیی لەبیـر خـــــۆم ببەرمەوە ··

● **چی تر ؟**

ـ ئەمەوێ بەو هیوایانـەم شاد بم کە بۆ داهاتو بیری لێ ئەکەمەوە ·

بـــــۆزانین
وەزارەتی ناوخۆ
بەڕێوەبەری گشتی هاتوچۆ

مناقصەی نهینی ژمارە (٣/١) بۆ کردنەوەی پینج خانوی نوختەی ئەفتیشی بار هەڵگرتن لەســـەر ڕێگای دەرەوە لە پارێزگای نەینەوا ·

بلاوی ئەکەینەوە کە مناقصەی نهینی سەرەوە بـە پێی ئەم مەرجانەی خوارەوەیە :

١ ـ ڕەنگە بێ استمارەکانی مەرجی مناقصەکە لە بەڕێوەبەرێتی هاتوچوی پارێزگای نەینەوا بە (پینج‌دینار) دەست بکەوێ‌و ئەم پارەیەش نادرێتەوە ، ئەبێ ئـــەو کەسەی ئەم قونتەراتە ئەکات مەرجە گشتی‌و مواصـفاتە فەنیەکان کەئیشیی‌پێ ئەکرێ لە وەزارەتی ئیش کردن‌و خانەسازی بکرێ هەرکات قونتەراتەکەی وەر گرت ·

٢ ـ تاکو سەعات ـ١٢ی نیوەڕۆی ڕۆژی پینـج شەممە ڕیکەوتی ١٨ـ٣ـ١٩٧٦ عەتانات وەر ئەگیـری‌و ئەبێ پێشکەش بە ســـکرتیری لیژنەی جێ‌بەجێ کردنی پرۆژەی نوختەکانی تەفتیشی بار هەڵگرتن لەسەر ڕێگای دەرەوە بکرێ لە بەڕێوەبەرێتی هاتوچـــوی پارێزگای نەینەوا ، وە ماوەی تەواو کردنی ئیشەکە شەش مانگە ·

٣ ـ ئەمانە لەگەڵ عەتاناتەکان ئەبن :

أ ـ تەئمیناتێکی سەرەتایی (سەد دیناری) بـە شێوەی کەفالەتی مەسرەفی کە لـــــە ڕوژی وەرگرتنی قونتەراتەکەوە بۆ ماوەی شـــــەش مانگ کار بکات یان چەکێکی ئیمزا کراو ·

ب ـ هەویەی زۆری بازرگانی لەگـــەڵ پسوڵەی بەڕێوەبەرێتی باجی دەخل کە ئەمساڵ تازە کرابێتەوە ·

ج ـ لیستەیەکی لـــەو کارانەی لەمـــە ئەچن‌و کردوێتی ·

د ـ هەویەی قونتەراتچێتی ·

٤ ـ هەر عەتاناتێك لە کاتی دیاریکراوا پیشکەش نەکرێ وەر ناگیرێ ·

٥ ـ ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە ملزم نیە نزمترین عەتانات یان هەر عەتاناتێکی تر وەر بگرێ ·

٦ ـ عەتاناتەکان لە روی قونتەراتچیەکاناو لە کاتی دیاریکراوی سەرەوەدا ئەکرێتەوە ئەنجـامە سەرتایەکەشی لە لەوحەی ئیعلانات‌دا هەڵ ئەواسرێ ·

٧ ـ بۆ هەر ڕۆژێك دواکەوتن (دە) دینـــــار سزایەتی ، ئەبێ ئەو کەسەی قونتەراتەکە وەر ئەگـرێ لەگەڵ وەرگرتنیا ئەندازیاری سەرپەرشتی کردن دیاری بکات ·

عەمیدی هاتوچو
یاسین حسین العزی
جیگـــری بەڕێوەبەری
گشتی هاتوچو

لەگەڵ « د· شو »دا ـ پاشماوە

بکـــەین‌و بڵێیـــن بەدرێژایی تەمەنی نەی‌زانیوە لێوماچ‌کردن‌و لێومژین چی‌یە ؟! چۆنەو بڵێین دکتور شۆ هەرفڕی بەســــەر دڵداری‌یەوە نەبووەو نی‌یە !!

ئنجا ئەڵێت :

هاتی دەم هەروەك خونچەی گوڵباخ
وەرە باپێکۆ بچین بۆ سابلاخ

لیـــرەدا شارەزا بێت یـان نەشارەزا دەمی یارەکەی ئەکات بـــە خونچەو ئەوانی تری پێ هەڵئەوەشێنێتەوە ، جگە لـــەوە ئاخـــۆ پەیوەندی نێوان دەم‌خونچـــەو چوونـــە ســـابلاخ چی‌بێت ؟! لێرەش‌دا بێ‌گومان ، نابێت ئەو بوختانە بە (دکتۆر شۆ) بکەین‌و بڵێین لـــەڕوی دەست‌کورتی‌یەوە سابلاخی بۆ گولباخ هانیوەتەوە ·

دوای ئەمە ئەڵێت :

هاتی ئەی یاری خاوەن لەنجەولار
بەجووتە بڕۆین بۆ شاری کەلار

نازانم لێرەدا مەبەستی ئەوە یە ، ئەوەمان بۆ رون‌بکاتەوە کە تازە دێی کەلار بووە بەشارو پێمـــان بناســـێنێت یـــان مەبەستێکی لەمە قوڵ‌تری هەیەو ئێمـــە جارێ بۆی ناچین !! پاشان ئەڵێت :ـ

هاتی ئەی‌یاری مەمان توندوتۆڵ
پێکەوە بچین بـــەرەو دەشتی چۆڵ ؟!

لێرەدا باش بۆی‌چووە کـــە مەمانی توندوتۆڵ خۆشە ، بەڵام ئێمـــە ئیستا لە شارستانی‌دا ئەژین لەبەر ئەوە ئەبو بڵێت :ـ

پێکەوە بچین بۆ ماڵێکی چۆ ل ؟! ئەمـــە جگە لەوەی لـــە کوردستان‌دا دەشتی چۆڵ کواهەیە ، ئەگەر بی‌وتایە « پـەنا هەردو دۆڵ » یان « پەنا شاخ‌و دۆڵ » هـــەر باشـــتربوو سەبارەت بـــەوەی کوردستان هەمووی شاخ‌و کێوو بـــەرزو نزمی‌یە ·· دوای ئەمە ئنجـــا ئەڵێت :ـ

هاتی ئەی یاری جوان‌و شۆخ‌و شەنگ
ئەتەرێ بێمە باخەڵت بێ دەنگ ؟!

جارێ کە بەقسەی خۆی بەرەو دەشتی چۆڵ ئەچووبن چۆن‌و لەکوێ ئەچێتە باخەڵیەوە ، وە ئایا کچ دێتـــــە باخەڵی پیاوەوە یان پیاو ئەچێتە باخەڵی کچەوە ؟! ئەمەش وەڵامێکی ئەوێت ··!

پاش ئەمانە هەمووی هەڵبەستەکەی بەمە تەواو ئەکات‌و ئەڵێت :ـ

هاتی ، ئەی یاری خاوەن گفتوگۆ
ئەبیت بەهاوسەر لەگەڵ دکتور شۆ !

وا دیارە (دکتۆر شۆ) ئەیەوێت واز لـــــە نەریتی کوردایەتی لە ژن خوازی‌دا بهێنێت‌و توند دەستی بە ڕەوشت‌و نەریتی ئەوروپاوە بگرێت بەوەدا کە هەموو شتێك لەگـــەڵ یارەکەی‌دا (بەچوونە باخەڵیشێوە) تەواو ئەکات · ئەوســـا داوای لێ‌ئەکات ببێت بە هاوسەری واتە تائێستا لەســــەر بنچینەی (بۆی فرێندو گێرڵ فرێند) ئەڕوات بەڕێوە چونکە دوای دەست تێکەڵ کردن داوای هاوسەرێتی لێ‌ئەکات ·

لەدوا کات‌دا ئەم سەرنجەش ئەخەمە پێش‌چاوو ئەڵێم :ـ ئاخوو کە ئەڵێت (یاری خاوەن گفتوگۆ) نیازی زۆر بڵێ‌یی یارەکەیەتی یان دەم‌و زمان خۆشی‌و ژیرو قسەزانە ؟!

بۆ ئاگاداری

لە دەزگای ڕیکخستنی بازرگـانی دەغڵودان چـەندوەزیفەیەکی بەتاڵ هەیە ، جـا ئەوکەسانەی سەربازیان لەسەر نەماوەومەرجی‌ئیش‌کردنیان هەیەو خەڵکی ئـــەو پارێزگایەن کە ئەو وەزیفەیەی تیـایە ، داخوازی ئیش‌کردن پیشکەش بارەگای دەزگای ڕیکخستنی بازرگانی دەغڵودان بکەن لـە باب المعظم ، یا لـە بەڕیوەبەرایەتی سایلوکان · دوا مۆڵـەتی وەرگرتنی ئـــەو داخوازیانە تاکۆتایی دەوامی ڕۆژی شەممەی ڕێکـەوتی ٣/٦یـە وکاتی چاوپێ کەوتنی ئیشخوازەکـــان ڕۆژی هـەینی‌ڕێکەوتی (١٩٧٦/٣/١٢) ·

بەڕێوەبەری گشتی‌و
سەرۆکی ئەنجومەنی بەریوەبردن
أبو طـالب عبدالمطلب الهاشمی

ژمارەی ئیشەکان	ناونیشانی ئیشەکان	پلـەی ئیشەکان	جێگای ئیشەکان	ئەو مەرجانەی ئیشخوازەکان ئەبێ هەیانبێت
١	محاسیب	١٢٥_٥٠	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاســـەبەو بەڕێوەبردنی ئیش‌وکاردا هەبێت ـ لەمحاسبەدا لەوەوپێش لە ٦ ساڵ کەمتری ئیش نەکردبێت ·
١	محاسیب	١٢٥_٥٠	سایلوی حلە	
٣	مدەقیق	٩٥_٣٦	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاســـەبەو بەڕێوەبردنی ئیش‌وکاردا هەبێت ـ لەمحاسبەدا لەوەوپێش لە ٣ ساڵ کەمتری ئیش نەکردبێت ·
١	مولاحــز	٩٥_٣٦	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٤	مولاحــز	٩٥_٣٦	بارەگای دەزگاکە	
١	مولاحــز	٩٥_٣٦	سایلوی تکریت	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە یاساو بەڕێوەبردن‌و ئابوریدا هەبێت ، لەماوەی سێ‌ساڵ پتر لەومیدانەدا ئیشی کردبێت ·
١	مولاحــز	٩٥_٣٦	سایلوی ربیعە	
١	مولاحــز	٩٥_٣٦	سایلوی رەمادی	
١	مولاحــز	٩٥_٣٦	سایلوی ئەبو سخیر	
١	مولاحــز	٩٥_٣٦	سایلوی شامی‌یە	
٣	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاســـەبەو بەڕێوەبردنی ئیش‌وکاردا هەبێت ـ محاسەبە ·
١	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	سایلوی حلە	
١	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٢	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	سایلوی کوت	
٢	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	سایلوی موسڵ	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاســـەبەو بەڕێوەبردنی ئیش‌وکارداهەبێت ، یا دەرچـــوانی قوتابخانەی ئامادەیی بازرگانی بێت‌و بەلای کەمەوە لەوەو پێش لەومەیدانەدا چوار ساڵ ئیشی کردبێت ·
١	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
١	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	بارەگای دەزگاکە	
٢	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
٢	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی کوت	
١	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی هەولێر	ئەبێ باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەڕێوەبردنی ئیش‌وکاردا هەبێت ـ محاسەبە ·
٢	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
٤	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی حلە	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی شامی‌یە	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی تکریت	شەهادەی بەکالوریوسی لە حقوق یا قانون یا موحاسەبەو بەڕێوەبردنی ئیش‌وکاردا هەبێت ·
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی ئەبو سخیر	
٤	کاتب	٦٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	
٣	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٥	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی بە عسی لە عەمارە	
٢	کاتب	٦٥_١٥	پرۆژەی گەنمە شامی زەرد لە ناسریە	لەدەرچوانی ئامـــادەیی بازرگانی یا لقی عیلمی یا ئەدەبی یادەرچوی قوتابخانەی ناوندی بێت ·
٦	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی حلە	
١٥	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی بەسرە	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی تکریت	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی رەبیعە	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی رەمادی	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی ئەبو سخیر	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی شامی‌یە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی حلە	
٢	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی بەسرە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی تکریت	لەدەرچوانی پلەی ئامـــادەیی بێت یا ناوەندیی ، بزانێت بەعەرەبی چاپ بکات ·
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی رەبیعە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی رەمادی	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی ئەبو سخیر	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی شامی‌یە	

Institut Kurde de Paris

گوشەی منالان - پاشماوە

پیرەمێرد وەڵامی دایەوەو وتی :

- من ئەم بەردە هەرگیز ناشکێنم چونکە نامەوی سەرلەنوێ تەمەنێکی تازە بژیم ، راستە کە من پیاوێکی شەل و ناشیرین و پیرم بەڵام من بەختیارترین کەسم لەم جیهانەدا ·· ئەم قاچەم لەکاتی خەبات کردنیا لە پێناوی نیشتمانەکەمدا شکاوە ، دانەکانیشم لەبەندیخانەدا پارچە پارچە بون دەم و چاویشم لەشەڕدا بریندار بو ·· من ئەم بیرەوەریانەم کە دێتەوە یاد ئەوەندەی تر شانازی بە خۆمەوە ئەکەم ، بەڵام ئەگەر بێت و من لاویتی خۆم بگەڕێنمەوە ئەبێت واز لە خەباتی دورو درێژم بێنم ·

بەم جۆرە ئەم بەردە بۆ ساڵەهای ساڵ هەروا مایەوە بێ ئەوەی کەس بیشکێنێ ·

لە پێناوی پاراستنی

پاشماوە

بکەن و هەریەکەیان لە شوێن و ناوچەی خۆیەوە تەکانێك بدات و هەندێ باس و خواسی فۆلکلۆری کۆبکاتەوە ، جا ئەم بەرهەمانە دەداتە دەسگایەکی کوردی یان لای خۆی هەڵیان دەگرێ کۆکردنەوەو لەسەرنوسینی سامانیش کارێکی ئەوەندە سوکەلە نیە هەمو کەسێك پێی بکرێت ، چونکە هەرچی نەبێت پێویستە ئەو کەسە شارەزایی لە فۆلکلۆردا هەبێت و بشزانێ هەمو سامانێك فۆلکلۆر نیەو لە مەسەلەی دەس نوسینیش‌دا ئەگەر خۆی شارەزایی تیا نەبو بیداتە دەست یەکێکی شارەزاو لێهاتو کە بتوانێ خزمەتێکی پێ بکات ، بەڵام با ئێمەش لێمان تێك نەچێت و فۆلکلۆرو سامان تێکەڵی یەکتر نەکەین ·

جارێ هەر لە فۆلکلۆر دەدوێین ، زۆر جار کە کوردێك بیر لە رابردوی گەلەکەی دەکاتەوە رەنگە زۆر لێکدانەوەی بۆ بێت ، ئەو هەمو سامانەی هەبێت کەچی کەمی کۆ کراوەتەوەو ·· ئەوەشی کە تەنیا کۆکردنەوەیەکی بێ لێدوان و لێکۆڵینەوەیە کە دەبێ ئەم لایەنەی هەرگیز فەرامۆش نەکرێت ، لە لایەکی تریشەوە سامانی نەتەوەیی کورد لە فۆلکلۆرو ئەدەبی میللی و نوسراوە بابەتێکی ئەوەندە کەم نیە لە ماوەی چەند ساڵێك و چەند کەسانێکی دیاری کراو یان دەسگایەك بتوانێ هەموی کۆبکاتەوەو لێشی بکۆڵێتەوە ، بۆیە پێویستە تێکرایی رۆشنبیران ئەم لایەنە بە ئەرکی سەرشانی خۆیان بزانن ·

ماوەتی

پەیداویستی ··· - پاشماوە

هەڵبەندی سەرکردایەتی‌دا دابنرێن کە لێ هاتوون و دلسۆزی شۆڕش و بەرنامەو بیروباوەڕەکانین · چونکە ئەندام و کەسانی ناشۆڕشگێڕ هیچ کاتێك ناتوانن و نایانەوێ دەزگای شۆڕشگێڕ بەڕێوەبەرن و نابێ پشتیان پێ ببەسترێ ·

٤ - لابردن و دورخستنەوەی کەسانی پەك کەوتەو نادلسۆز کە پەلیان هاویشتوتە ناو دەزگاکانی بەڕێوەبردنەوەو هەموو جۆرە پێوداتێك و بیرو باری سەرنجی کۆنی بەسالاچوو لەناوبچن و دوربخرێنەوە·

··· ئەوکاتە شۆڕش ئەتوانێ بەدڵنیاییەوە هەنگاوی جوامێرانە بهاوێژێ و بەردی بناغەی ئەو پرۆژەیە دابنێ کە رەنگی بۆ ڕشتوە ·

ع·ح·ب زەمانیکی - پاشماوە

یەکی شۆڕشگێڕی لای جوتیاری کورد ئەگەر حیسابی دەگمەنی لێدەرکەیت · لە قۆناغێکی مێژوییدا کە ئاشکرایەو نکولی لێناکرێ ، هەر چەندە بەرچاو ڕونی و هیواداری شاعیرە لە هێنانی بارێکی وەهادا بەسەرجوتیاردا کە ئەڵێت :-

- ئاخر دڵۆپی خوێنم
بڕێژی واز ناهێنم
بۆ ریشەدەر هێنانت
بازاڕی جەور شکانت -

کە ئەمە لە بیرکردنەوەو بۆچونێکی ڕۆشنبیرانەی فیکری شاعیر خۆیەوە زیاتر نزیکەو داسەپاندنیەتی بەسەر بیری جوتیارەکەدا یاخود خستنەڕوی ئەو لێکدانەوەو هەست کردنە کوڵاوە دەرونی‌یەی جوتیارەکە لە ناخی خوێندا ئاساندویەتی و زاتی دەربڕینی نی‌یە و ئەو ئەم لە زمانی ئەوەوە ئەدوێ کە ئەم هەوڵدانە ڕەنجێکە بۆ پێگەیشتنی بیری کاڵ و کرچی جوتیارو هەستکردنی بە باری چینایەتی خۆی و هەوڵدان بۆ خۆڕزگارکردنی زۆر جار ئەمە لە ناوچەکانی کوردستان ڕوی داوە کە جوتیارێك لە ژێر باری زوڵمێکی زۆردا ڕەتاوەو هەڵهاتووەو خۆی لە ژێر زەبری ئاغاکەیدا دەرباز کردوە بەڵام ئاخۆ ئەو جوتیارە هەژارە ڕزگاری بوەو لەو ئێش و چەوسانەوەیە مەرەخەس بوە ؟؟ ئەڵێین نەخێر چونکە هەندێ جار لەگەڵ ناکۆکی ڕیزەکانی جوتیارەکاندا بەرامبەریان ئاغاو دەرەبەگەکان لە پاڵ پاراستنی بەرژەوەندی تاکە کەسی خۆیان و ئەنانیەتیاندا بەرژەوەندی ئاغاکەی دراوسێ و هاوچینی خۆی ئەپارێزێ بۆیە ئەو جوتیارە هەژارە ئەگاتە ڕێگایەکی دامزاوو هەر چەندە لەژێر دەستی ئەو ئاغایەدا دەربازبێت ناچار ئەبێ بچێتە ژێر دەستی ئاغایەکی ترو زەوی بۆ بکێڵێ ·

ع·ح·ب - لە شیعری - بەندی جوتیار - دا دوا گەوتویی باری بیرکردنەوەی جوتیار شی‌ئەکاتەوەو ئەمە شتێکی واقیعە کە هەر ئەوەیە قالبی بیرکردنەوەی جوتیارەکە بە پێی باری مەوزوعی ژیانی ناوچەیی خۆی شاعیر لۆمەی جوتیارەکە ئەکات و باسی ئەوە ئەکات کە هەر چەند ناوی پیرۆزە بەڵام خاوەنی خەباتێکی پیرۆز نی‌یە ·

شاعیر ئەڵێت :

زۆر لە مێژە ئەم جوتیارە گێژو وێژە
ناو پیرۆزو جوانو ئەورە
سەر هەتا پێ نوقمی جەورە
کە زەبری قامچی ئەگاتێ
ئەم جوتیارە چەشنی بتە

ئەم هەڵوێستە ڕاستی‌یەو وێنەیەکی ڕاکاوە کە شاعیر ئەهجێکی لە پێشکەوتووخوازانەوە بۆی ئەچوەو تەنها بە لۆمە کردنێکی زۆر خۆی لەمەسەلەکە قوتار کردوە بێ ئەوەی چارە سەرێکی ئەونەبونی وەعی و گەمژەیی جوتیارە دەست نیشان بکات - ئەوجوتیارە بۆ گەمژەیە ؟؟ ئەمە پرسیارێکەو وەڵامەکان لێدوانەکات - وەڵامێ ئاسانەو باری مەوزوعی کۆمەڵ سەرانسەرلەمە بەر پرسیارەو مەرجی بنەڕەتی بۆ چارە سەر کردن هەوڵدانە - تێکۆشانە - نزیك بونەوە لەو جوتیارەیە وتێگەیشتنی بەرچاو خستنی مەسەلەیەکە کە ئەو تیایدا· ئەگاتە ئەنجام و ئەویش ڕۆیشتنە بەرەو لیدانی ڕژێمی دەرەبەگی ئیمپریالیزم ·ع·ح·ب وەك شاعیرێکی پێشکەوتن‌خواز چیرۆکی ئێش و ڕەنجی کرێکاران ئەگێڕێتەوە و ئەیکات بە نمونەی سەرکەوتنی کرێکاران ·

لە شیکاگۆ

لە بەهەشتی پڕ گەنم‌وجۆ
لەسەر چاوەی ئاڵتونی‌زەرد
بە خوڕ ئەبارێ ئێش‌ودەرد

لەو بارەدا کرێکارەکانی شیکاگۆ ئەتەقنەوەو ئەمیش لە پاش چەندەها ساڵ ئەم چیرۆکە بۆ کرێکارە چەوساوەکان ئەگێڕێتەوەتا هەموو ساڵ ئەو یادە ئەکرێتەوەو کرێکارەکان بە باری پێشکەوتنی خۆیاندا ئەچنەوەو توندتر هەڕەشە لەجیهانی سەرمایەداری ئەکەن و هەرگیزاو هەرگیز لە قالبی ئەورژێمەدا ئەمان ناتوێنەوەو حەتمیەتی مێژویی ڕێگەی‌سەرەو لێژو سەختی هەڵدێری لە بەردا داناون و لە خەباتی چینایەتی خۆیاندا ناوەستن ئەبەستێتەوە ·

دڵنیا بە تۆی خوێناوی
تا کرێکارێ مابێ ماوی

بەڵام ئەوەی جێی داخە ئەوەیە جگە لەو شیعرە ڕیژنەدا کە ساڵی (١٩٥٩) شاعیر بۆ یەکی ئایاری وتوە ئیتر نەچۆتەوە بەلای ئەو مەسەلەیەداو تەنانەت لە شیعری ئایار دا کە ساڵی (١٩٧١) وتویەتی هیچ پێشکەوتنێکی تەکنیکی کەرەسەی ئەو بیرە پێشکەوتن‌خوازەی خۆی تیا بەکار نەهاتوەو شتێکی نوێی نەوتۆی نەوتوە کە لەو کاتەوە خەباتی ڕۆژی کرێکارانی جیهان بەدەستی هێناوەو بگرە ئایارەکەی (٥٩)ی هوشیارانەتر داڕێژراوە ·

عبدالله گوران شاعیری پاشماوە

دەستی دەرۆزەمان پان بوو
چاومان زەق زەق چاوەڕوان بوو

ئنجا دێ ئەوە دەست نیشان دەکا کە چۆن کوردو عەرەب راوێژیان کردو هێزیان کردەیەك و کەوتنە پسماندنی حەلقەی دیلێتی ··· ئەوە بوو خۆری ئازادی لە لوتکەوە سەری دەرهێناو داگیرکەر پێی لەسەر خاکی عێراقا هەڵگرت و بۆ هەتا هەتایە شارەبەدەر کرا :

لە پڕ زنجیر قەف قەف پسا
دیلی ئەما لە قەفەسا
ئێستا هەردوو برای ئازاد
راستە بە سەربەستین دلشاد ،

ئەڵێ بەڵام ڕێمان لێلەو دوژمنی بەد لە کەمینایەو هەردەم دەیەوی ئاگری ئاکۆکی بنێتەوە بۆ ئەوەی هێزمان لەبەر داچۆڕێ خۆی جارێکی‌تر سەر لە نوێ دەم بنێتەوە خێرو بێری وولاتەکەمان·· بۆ ئەم مەبەستەش داوا دەکا کە رۆڵەکانی هەردوو نەتەوەی برا هوشیارو چاوکراوەبن و هەموو هەوڵ و پیلانێکی دوژمنی بەدفەساڵ بپووکێننەوەو بۆ هەتا هەتایە بە برایانە لەسەر ئەم خاکە پاکەدا بژین و هیچ دوژمنێ ناحەزێك زەفەریان پێ نەبا ··

ئەو ئیشانە

ژمارەی ئیشەکان	ناونیشانی ئیشەکان	پلەی ئیشەکان	جێگای ئیشەکان	ئەو مەرجانەی ئیشخوازەکان ئەبێ هەیانبێت
٣	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	بارەگای دەزگاکە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی هەولێر	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی بەسرە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە ئەندازیاری کارەبایی ، میکانیکی یا مەدنیدا هەبێت ·
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی تکریت	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی شامی‌یە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی حلە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٨	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بغداد - سایلوی مەنسور	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی موسڵ	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بازرگانی بێت یا ئامادەیی لقی عیلمی ·
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمە شامی زەرد لە ناسریە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی تکریت	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی شامی‌یە	
١	موەزع	٤٥_١٥	سایلوی کوت	
١	موەزع	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت ·
١	موەزع	٤٥_١٥	بەغداد - بارەگای دەزگاکە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی کوت	
١	رەزام	٤٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	
١	رەزام	٤٥_١٥	بەغدا - گورەپانی فەلەستین	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی بەعس لە عەمارە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت ·
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی حلە	
١	رەزام	٤٥_١٥	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	مامور بدالە	٤٥_١٥	بەغدا - گورەپانی فەلەستین	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت و بزانێت لە سەر بەدالە ئیش بکات ·
٦	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمەشامی لە کوت	
١	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمە شامی لە ناسریە	
٤	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی حلە	
٨	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی بەسرە	
١	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بەشی بازرگانی یا عیلمی بێت ·
١	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	بەغداد سایلوی ١٤ تەمموز	
٢	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی تکریت	
٢	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی ئەبو سخیر	
٢	جێگری مامور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی شامی‌یە	
١	موراقیب فەنی	٦٦_٢٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازی بەشی کارەبا ، یا میکانیك بێت و ٤ ساڵ لەو مەیدانە ئیشی کردبێت ·
١	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٢	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	سایلوی حلە	لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازی بەشی کارەبا یا میکانیك بێت ·
١	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	پرۆژەی گەنمە شامی لە ناسریە	
١	برین پێچ	٤٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بێت و باوەڕ نامەی ئەوەی هەبێت کە لە برین پێچی شارەزایە ·
١	برین پێچ	٤٥_١٥	سایلوی بەسرە	
١	مەساح	٦٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی خوێندنگای تەکنەلۆژی بەشی مەساحی بێت ·
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٣	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
٢	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی تکریت	باوەڕنامەی بەکالوریوسی لە ئەندازیاری کارەبا یا میکانیکدا هەبێت ، یا لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازیی بێت بەمەرجێك لەمەوبێش چوار ساڵ کاری کردبێت ·
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی شامی‌یە	
٣	نوتی	٤٥_١٥	سایلوی بەسرە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بەشی عیلمی بێت ·
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	بارەگای دەزگاکە	
٤	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی موسڵ	باوەڕنامەی بەکالوریوسی کۆلیجی کشتوکاڵی یا کۆلیجی علوم بەشی کیمیا یا علومی حەیاتی ، یا لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی کشتوکاڵی بێت ، یا قوتابخانەی ئامادەیی بەشی عیلمی · وەرگرتن بەگوێرەی تەسەلسولە ·
٣	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی رەبیعە	
٣	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی تکریت	
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی کوت	
١	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی حلە	
١	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی هەولێر	

شانۆی منداڵان

ـ ئازاد عبدالواحد ـ

زانایانی ـ سایكۆلوجی ـ بەو راستی‌یەیان بۆ ساغ بووتەوە كە ـ نوسەری ئەدەبی منداڵان ـ گەورەترین ئەركی ... سپێردراوەو پێویستی بە پسپۆڕی وشارەزایەكی ... بۆ چوونە ناو دونیای منداڵان‌و شیی كردنەوەی ئەفسیەتیان ، بە شێوازو نوسلوبێكی وا كە منداڵ لێی بێزار نەبێ .. هەر تاقە ئاوڕدانەوەیەك لە ئەدەبی كەلان‌ئەو راستیەمان بۆ ئەسەلمێنێ ، كەتاج رادەیەك بایەخ بەم لایەنە دەدرێ‌و تەنانەت نووسەروشاعیرە بلیمەتەكانیش وەكو (پۆشكین) و (دوستوفیسكی) و (گۆركی)و چەندانی تر ئەم لایەنەیان فەرامۆش نەكردووە .

هەموو لایەكمان هەستمان بەوراستی‌یە كردووە كە ئەدەبی منداڵان ، لە ئەدەبی كوردیدا بایەخێكی ئەوتۆی پێ نەدراوەو كزو لاواز دیارە .. ئەوەی كە دەشنوسرێ لەوە زیاتر نیە كە منداڵ لە دایك وباوكی ئەبیستێ‌و لە قوتابخانەو سەر شوستەكانا بەر گوێی دەكەوێ ...

جگە لەوەی كە ـ شانۆی منداڵان ـ نەك هەر بەدەگمەن پێش كەش دەكرێ ، بەلكو بەجارێ پشت گوێ خراوە ، ئەمەشیان هەر لەبەر كەمی نووسەری ئەدەبی منداڵانە ...

لەم چەندانە شانۆگەری‌یەكی خنجیلانەم لە ژێر ناوی ـ گوڵەمێخەك ـ وەبینی كە ـ سەعدون العبیدی ـ نووسەروی و هونەرمەند (سەعدون یونس) دەری هێنا بووو قوتابیانی قوتابخانەی گەلاوێژ شانۆگەری‌یەكەیان نواند كەئەمانە بوون : ـ ئاواز محەمەد ـ چلوورە كەماڵ ـ رزناك سەعید ـ شەرمین شاكر ـ ئاوات محەمەد ـ سەروین شەبیب ـ بەخشان بایزید ـ ئابان هاشم ـ چراخان كەماڵ ـ .

ئەم شانۆگەری‌یە وەك سەرەتایەك سەركەوتوو بوو وئەوەی سەلماند ـ ئەگەر نووسەران كە ئەوەیان تێدا بێ كە منداڵانی كورد بەهرەی تەواوی شانۆیان هەیە .. شانۆگەری‌یەكە بەزمانی گوڵ‌و هەنگ‌و منداڵ‌و باخەوانەوە دەدواو منداڵانی فێرە وانەی ـ ... ـ دەكرد ، ئەوەی ... هەڵبژێردرێ ... شانۆگەری‌یەكە لەرووی دەرهێنانەوە سەركەوتوو ... ـ موسیقای تصویری ـ ... شانۆگەری‌یەكەدا زاڵ ببوو بەڵام بەكورتی دەقەكە هیچ ناڵێم ، چونكە وەرگێڕان بوو .

دەسابا هیممەتێ بكەین ـ نوسەرانی ئەدەبی منداڵان ـ !!

ساتێك لەگەڵ هونەرمەند

قادر كابان

شیرزاد

پێویست بەوە ناكات بە سەرەتایەكی درێژو جارێكی تر ئەم هونەرمەندە بە خوێنەرانی بەرێز بناسێنین .. چونكە زوربەی هونەر دۆستان هیچ نەبێ لە رێگای هونەرەكەیەوە دوورو نزیك (ئاڕادەیەك) ئەیناسن‌و خۆشیان ئەوێ ..

سیمایەكی نوێ لەناو تابلۆكانی ئەم هونەرمەندەدا رەنگ ئەداتەوە بەرگی گورانی رەسەنی كوردە واریانەیان لەبەر كردوە ، ئەگەر مرۆڤ لە نزیكەوە سەرنجی سۆزی هونەری‌و دەنگی بدات راستەوخۆ هەست بەو هەناسە قووڵە ئەكات كە تێكەڵ بە ئاوازو نەغمەی ناسكی گۆرانیەكانی ئەكات . لە ناوەروكی گۆرانیەكانیا پەیكەری سۆزو خۆشەویستی دائەرێژێ ، لێمان پرسی :

● سەرەتای ئارەزوی هونەریت چۆن بۆ ؟

ـ وەك هەمو ئەو هونەر دۆستانەی كە لە تافی منالیا دەستیان پێ كردوە بە سەرەتایەكی كاڵەوە ، هەر لەو كاتەی گوێم بە سۆزی گۆرانیە شیرینەكان زرینگایەوە ، هونەر بۆ بە بەشێك لە خۆراكی ژیانم ، بۆ بە دۆستی ئازیزم ، لە ئەنجامدا بوو بە هۆی سەرەكی دەربڕینی سەرتاپای خەم‌و خۆشیم .

● لە كەیەوە ؟

ـ پاش ئەوەی بەشێك لەو خواستەم هاتە دی بە رۆشنایی شانۆ شاد بووم .

● بەلای ئێوەوە هونەر لە نێوان دوێنێ‌و ئەمرۆدا چۆن گۆڕاوە ؟

ـ گۆرانی ئەمرۆ بنچینەی دارشتنی قەوارەی هونەری سبەینێیە .

● وا دیتە بەرچاوم كە گۆرانێكی تەكنیكی روتەو ئەوە نیە كە خەڵك چاوەروانی ئەكات .

ـ رەنگ بێ لە گەڵتابم ، بەڵام هۆی بنەرەتی ئەم مەسەلەیە ئەگەڕێتەوە بۆ چەند گیرو گرفتێكی زۆر كە لە بەردەم پەرە سەندنی هونەری كوردیدا سەری هەڵداوە .. پشت بە هونەرمەندان لە دوارۆژدا گەلێك یان بكرە

بروانە ل ـ١٠ـ

چاپكراوی نوێ

كۆڤاری بەیان

ژمارەی ٣١ی كانوونی دووەم‌و شوباتی گۆڤاری « بەیان » گ.و.ر. بلاو كرایەوە . لەم ژمارەیەدا ئەم باسانە بلاو كراوەتەوە :

● چەرخی نوسەرانی پیرو زانا ـ شوكر مستەفا .

● كەشتێ لەجیهانی مەولەویدا ـ ئەنور قادر .

● ... ـ حەمید عەزیز .

● ئەفسانەی خۆجیاز ـ كامەران قەرەداغی .

● كوری گوفتاری بەیان « شانوی كوردی » .

لە گەڵ چەندین باس‌و لێكوڵینەوەی ئەدەبی‌و شیعرو پوستەی خوێنەران .

لە دەرەوەی سنور

ئەم منالەی لەم وێنەیەدا ئەیبینرێ ، مانگی ئابی رابووردو لە ئەمەریكا لە دایك بوە ، ئەوەی سەیرە ، دڵی منالە ، لە دەرەوەی سنگیەوەیەتی !!

لەم وێنەیەدا، دایكی خەریكی شتنیەتی ، پزیشكەكان ئەڵێن : كریستوفر « دوی منداڵ ... تاقە منداڵێ ... م ... سەیرە لەدایك بووبێ ... م ماوەیەش ژیابێت ! نیازیشیان وایە عەمەلیاتێكی بۆ بكەن دڵی بخەنەوە ناو قەفەسەی سنگی ، تا ئەو كاتە ، وەك لە وێنەكەدا ئەبینرێ دڵی خراوەتە قەوەزێكی دەستكردەوە بۆ پاراستنی !

دوو كۆڕی ئەدەبی لە كۆمەڵەی رۆشنبیری كوردی

دوكتور مارف خەزنەدار لە مێژووی نووسینی كوردی ئەدوێ :

● لە هەفتەی رابووردودا ، لیژنەی رۆشنبیری لە كۆمەڵەی رۆشنبیری كوردی ، دوو كۆڕی ئەدەبی پێشكەش كرد ، لە كۆڕی یەكەمیان ، دوكتور مارف خەزنەدار باسێكی بە ناونیشانی « مێژووی نووسینی كوردی » پێشكەش كردو لەم كۆڕەدا مامۆستا مكرم تالەبانی سەرۆكی كۆمەڵەو مامۆستا عبدالستار طاهرشریف جێگری سەرۆكی كومەڵەو ژمارەیەكی زۆر لە ئەدیب‌و دۆستی ... بون‌و دوای ئەوەی دوكتور مارف باسەكەی پێشكەش كرد ، لەلایەن شارەزایانەوە لە زمان‌و نووسینی كوردی‌و ژمارەیەك لە دانیشتوانەوە لێكوڵینەوە گفتوگو دەربارەی باسەكە كرا .

چیرۆكی كوردی لە‌پلەی سەرەتاوە :

● كوری دووەمی كۆمەڵەی رۆشنبیری كوردی ، بەشی دووەمی « چیروكی كوردی لە پلەی سەرەتاو سەرەهەڵدانی ١٩٢٥ ـ ١٩٣٩ » لەلایەن چیروك نووس مامۆستا (حسین عارف)ەوە پێشكەش كراو لەم كۆڕەشدا مامۆستایان سەرۆك‌و جێگری سەروكی كۆمەڵەو ژمارەیەكی زۆر لە ئەدیب‌و دۆستەكان ئامادە بون .

لەگەڵ «د. شۆ»دا

ـ ئاسۆ عەزیز ـ

لە ژمارە ٣٠٤ی رۆژی ١٣ـ٢ـ١٩٧٦ی رۆژنامەی هاوكاری بەرێزدا چاوم بە هەڵبەستێكی (د. شۆ) كەوت كە وەڵامی مامۆستا هێمنی پێداوەتەوە ، سەبارەت بەوەی یەكێك لەخوێنەرانی ئەم رۆژنامەیەو هەوادارێكی دكتۆر شۆ ... بەپێویستی ئەزانم ئەم سەرنجانە بخەمە پێش‌چاوی خوێنەرانی بەرێز ، هیوادارم سەربەستی بیروباوەڕ رێگای بلاوكردنەوەیان بۆ بخاتە سەرپشت ...

پێش هەموو شتێك سەرنجەكانم پەیوەندی‌یان نی‌یە بە تەكنیكی هەڵبەستەكەوە ، هەروەكو پەیوەندیشیان نی‌یە بە لایەنی پایەی ئەدەبی هەڵبەستەكەوە ، بەڵكو راستەوخۆ پەخەی ناوەرۆكووردەكاری مانای دێڕو وشەكانی هەڵبەستەكە ئەگرن ، ئەوا لەخوارەوە باسی هەندێكیان ئەكەم‌و هیوادارم مامۆستاكانی ئەدەب‌و هەڵبەستەوانی تری بكۆڵنەوە . بێ گومان لەم پێشەكی‌یەدا روون‌ئەبێتەوە كە چەند پایەی بەرز لە دكتۆر (شۆ) نراوە ئەگینا سەدان هەڵبەست‌و نووسین لەملاو لەولادا تێ‌پەڕدەبن‌و كەسێك خۆی نادا بەلایانا . ئەڵێت :

هاتی ئەی یاری بالا وەك چنار
دیارە بەبێ تۆ نائەی قەرار
....
....
هاتی ئەی یاری لێو وەك پەڕەی گوڵ
تۆ بالا بەرزو منیش بالا كوڵ

ئەگەر دكتور شۆ چەندان جار باسی ئەوەی نەكردایە كە لە ئێران‌و توران دلداری‌كردوەو هەژاران دێی وا كە مێوژ رەشكەیان بخواردایە لە سای گەردنیانەوە دیارئەبوو، بەتیری عەشقی گرفتاربوون وە ئەگەرچەندان جار باسی شارەزایی‌و پسپۆری خۆی نەكردایە لەتەكنیكی جوانی كچانی هەموو سەر رووی زەمیندا هیچ گلەییەكم لە هەڵبەستەكانی نەئەكردو لەبەر ئەوە ئەم سەرنجانە دەرئەبڕم‌و ئەڵێم :

رێك ئەكەوێت پیاوی بالا بەرز دڵی بەكچی بالاكورتدا بچێت‌و مارەی بكات بەڵام زۆر بەدەگمەن رێك ئەكەوێت پیاوی بالا كورتی لێزان‌و پسپۆر كچی بالا وەك چنار بكات بە دلداری خۆی .

بڕواش ناكەم نیازی وابێت بەدارشەق لەگەڵ یارەكەی‌دا بڕوات بەڕێوە !! ئەمە لەلایەك ، لەلایەكی ترەوە ، لێوی وەك پەڕەی گوڵ تەنك بۆ ناشیرینی كچ بەكار ئەهێنرێت نەك بۆ جوانی ، چونكە خوا لێوی دروست‌كردووە بۆ ماچ‌كردن‌و مژین ، لێویش تا ئەستوورو بەرزو پڕ بێت ماچ‌و مژینی خۆشترە . خۆ ناشبێت ئەو بوختانە بەدكتۆر (شۆ)

بروانە ل ـ ١٠ ـ

منداڵە خۆشەویستەكان :

شێرێ لەناو ئەشكەوتێكدا لانی گرتبو ناو بەناو ئەی‌ئەڕاند دەشت‌و چیا دەنگی ئەدایەوە . رۆژێ كەوت زاهید بەویدا تێ‌پەڕیو لەشێرە چوە پێشەوە ئەم وتووێژەی لەگەڵا كرد :

زاهید : هوی ئەو ئەڕاندنەت چیە .

شێر : هوی ئەڕاندنەكەم ئەوەیە راوچی‌و دوشمنەكانم بترسن‌و لیم نزیك نەبنەوە ..

زاهید : باشە ئەوە بەچی‌یە ئەی ئەو كلك بەزویدا كوتانەت لەبەر چیە .

شێر : كلك لەزەوی دانیشم هوی ئەوەیە بەلكو راوچیەكان‌و دوژمنەكانم پەلامارم نەدەن بەلكم ئالای ئاشتی لەگەڵما هەڵ‌كەن .

زاهید : ئەوەش تی‌گەیشتم ئەی ئەو خۆبادانەت لەچیە ؟

شێر : هەموی لەترسی ئەوەیە دوژمنەكانم پەلامارم نەدەن‌و بێ‌وەی دەربشم .

هەژاری جاف

جەژنی لەدایك بوون

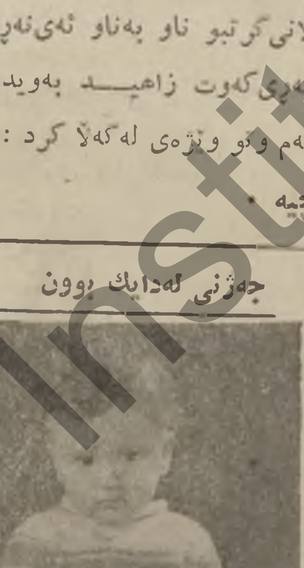

رۆژی شەممە برادەری بچكۆلەمان (دانا ئەحمەد عبدالله) مۆمی یەك ساڵەیی كوژاندەوە بەم بۆنەیەوە جوانترین پیرۆزبایی لێ ئەكەین‌و داوای تەمەنێكی درێژی بۆ ئەكەین .

***

١ ـ رۆژی دوو فریشتەی بچكۆلەو جوان هاتن‌و هەڵماتی رەنگاو رەنگی جوانیان بەدیاری بۆ سامان‌و ئاواز هێنا بو .

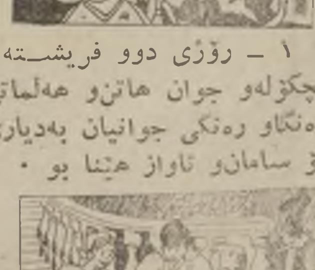

٢ ـ سامان‌و ئاواز لەبەر هەیوانەكەی ماڵی خۆیان یاریان بە هەڵماتەكان ئەكرد .

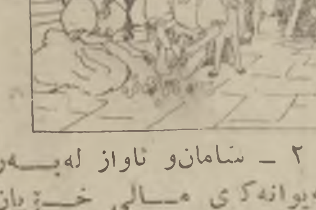

٣ ـ جادوگەر، بە جادوەكەی خۆی هەڵماتەكانی بۆلای خۆی راكێشا ..

بەڵام هەڵماتێ خلیسكانی‌و تەپ كەوت بەزەویە رەقەكەدا .

گۆشەی منداڵان ٥٥

جیروكی گوشه

بەردی گەرم

لە دێیەكدا پیرەمێردێك بەتەنیا ئەژیاو پاسەوانی باخێك بو . ئەم پیرەمێردە دەمێك بو لە دێیەكی دوورەوە هاتبۆ ئەم دێیە ، خەڵكی دێكە لە رواڵەتیوە زانیان ئەم پیاوە زۆر دەردی سەری‌و ناخۆشی لەژیان دا بەسەرهاتوە .. قاچێكی شەل‌بو ، لەگەڵ ئەوەی بە تەمەنیش زۆر گەورە نەبو بەڵام توكە سەری هەموی سپی‌بو ، چاڵێكیش لەسەر رومەتی هەبو .

رۆژێ لە رۆژان « شێرزاد » بەدزی‌یەوە خۆی بە باخچەكە دا كرد ، بەڵام شەرواڵەكەی بەسنگێكی ئەڵ‌بەندی باخچەكەوە گیراو ئەوەش بوە ، هۆی كەوتنی .. لەم كاتەدا پاسەوان ئاگاداری بوەوە بەرەو رووی شێرزاد هاتو گرتی .

پیرەمێرد ئەیتوانی سزایكی خراپی بدا بەڵام هیچی لێ نەكردو بەپێ‌دەنگی بردیە دەرەوەی باخچەكە .

ئەم رەوشتە بەرزەی پیرەمێرد زۆر شێرزادی شەرمەزار كرد لە شەرما رێگای گرتەبەر تاگەیشتە دارستانێك لەوێ ون بو كەوتە گومێك .. هەرچۆنێك بێ خۆی دەرهێنا بەڵام زور ماندوبو ، ئاوری دایەوە سەیری كرد بەردێكی لێ بوچو پاڵی‌دایێوە تاماندویتی دەرچێ بەڵام شێرزاد وەك زەردەواڵەیەك پێوەی بدا راچەنی‌و هەڵسایە سەرپێ كە سەیریشی كرد هیچ زەردەواڵەی لێ نەبو تەنیا بەردەكە بەردێكی زۆر گەرم بو لە سەریشی نوسرابو :

« ئەوەی ئەم بەردە بباتە سەر چیاو بیشكێنێ لاوێتی بۆ ئەگەڕێتەوەو سەرلەنوێ ژیانێكی تازە دەست پێ دەكا » .

شیرزاد تەمەنی هەشت ساڵان بو بیری كردەوە .. ژیانێكی تازەوانا سەرلەنوێ بگەڕێتەوە بۆلی یەكەمی سەرەتایی ئەمەشی بەهیچ جۆرێك نەدەویست .. تەنیا ئەگەر بۆ پۆلی سێیەم بچوبایە ئەوە شتێكی باش بو .

شیرزاد هەربەو رێگایەی كە پێی‌دا هاتبو گەرایەوە ، كە گەیشتە باخچەكە چاوی بە پیرەمێردەكە كەوت لە دڵی خوی‌دا وتی : « ئەم كابرایە یارمەتی دام چاكەی لەگەڵ كردم ئەوەش هەلێكی باشە چاكەی لەگەڵ بكەم‌و لاوێتی بۆ بگەڕێنمەوە » .

بەم نیازەوە شیرزاد رووی كردە پیرەمێردەكەو مەسەلەكەی بۆ باس كرد .. بەڵام پیرەمێردەكە لەگەڵی نەچو بۆ گۆمەكە بەو بیانوە كە ناتوانی باخچەكە بەبێ پاسەوان بەجێ بهێڵێ بۆیە داوای لە شێرزاد كرد بچێت بەردەكە بۆچیا ببات . ئینجا خۆی دوایی خێرا بڕوات بیشكێنێ‌و بگەڕێتەوە .

بۆ رۆژی دوایی شیرزاد كیسەیەك‌و دەستكێشێكی لەگەڵ خۆی برد بۆ ئەوەی دەستی نەسوتێ‌و رووی كردە گۆمەكە . شیرزاد بەردەكەی زۆر بە زەحمەت بەسەرچیا سەرخست‌و پێش ئەوەی رۆژ ئاوا ببێت سەیری كرد ئەوە پیرەمێرد هات بەڵام بەسەر سڕمانێكەوە لێی پرسی :

ـ ئەوە بۆ هیچت بۆ شكاندنی بەردەكە نەهێناوە ؟

بروانە ل ـ١١ـ

یەكتری ناسین

ناو : چیاو جنور محمد احمد
ناو : ساجدەو ساهرە نەجم
تەمەن : ٨ ساڵو ٧ ساڵ

ناو : ئالاو سەناریا محمود
تەمەن : ٩ ساڵو ١١ ساڵ

هاوکاری
التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە
لە دەزگای هاوکاری چاپو بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ
لە « دار الحرية »چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

HAWKARI, TEL 68311, 68312, 68313 — سالی ١٩٧٠ دامەزراوە — ١٩٧٦/٢/٢٧ ژمارە (٣٠٦) — ١٢٠ » لاپەڕە « ٢٥ » فلس

سەرۆك بەكر سوپاسی هێزەكانی لەشكری گەلی ئەكات

موهێب احمد حسن البكر سەرەك كومارو فەرماندەی هێزی چەكدار سوپاسو رێزی هێزەكانی لەشكری گەلی كردوە بۆ ئەو خونیشاندانە گەورەیەی لە شەشەم سالی دامەزراندنیدا نواندویتی .
لیوا روكن شفیق حمودی الدراجی ئەمینداری گشتی

بروانە ل ـ ٢ ـ

سەرۆك بەكر نامەی بۆ سەرۆكی حەوت دەوڵەتی ئاسیا نارد

صدام حسین: ئەم گەلە ئەتوانێ سەركەوتن بە دەست بهێنێ

نێراوی سەرۆك بەكر بۆ حەوت دەوڵەتی ئاسیا سیاسەتی شۆڕش وهەلوێستی بەرامبەر كاروباری دەوڵەت رون ئەكاتەوە

وەزیری دەرەوە :
- بزوتنەوەی ولاتانی بێلایەن باشترین وەلام دانەوەی ئەو هەرەشانەیە كە لەپەیوەندی نێو دەوڵەتان ئەكرێن .
- ئاشتیو پێشكەوتن لەسێبەری دواكەوتوییو چەوسانەوەو رەگەزپەرستیو دەستبەسەراگرتنو ئیمپریالیزمدا ناچەسپێن .

رۆژی ٢٤ـ٢ كاك سعدون حمادی وەزیری دەرەوە بەرەو شاری كابل كەوتە ڕێ لە چوار چێوەی گەشتێكدا كە بەحەوت ولاتی ئاسیادا ئەیكات . كاك حمادی نامەی سەرەك كوماری بڕیە بۆ سەرۆكی كوماری ئەفغانستانو سری لانكاو لائوسو هیندستانو بورماو كوماری دیموكراتی ڤیتنامو ڤیتنامی خواروو .

دكتور حمادی لەوتووێژێكدا لەگەل پەیامنێری (ئا٠د٠ع) وتی : ئەوگەشتەی بەرنكە لە جموجۆلی عیراق بۆ پەیوەندی كردن لەگەل ولاتانی دۆستو روون كردنەوەو باس كردنی سیاسەتو هەلوێستی حكومەتی شۆرش .. هەروەها لەو سەردانانەیدا بیروڕا لەگەل كاربەدەستانی ئەو ولاتانە ئالوگۆر ئەكات سەربارەت بە كاروبارە گرنگەكانی ئێستای نێو دەوڵەتان .

هەروەها وتی : ئێمە بایەخ بەپەیوەندی ئابوری ئەدەین چونكە ئێمە دەوڵەتێكی تازە پێگەیشتوو بێلایەنین .وە ئەمانەوێو بەتەنگەوەین كە ولاتانی سێیەمی جیهان هەمیشە بەرەوپێش بچن .

دیسانەوە كاك حمادی وتی : لەسێبەری دواكەوتوییو چەوساندنەوەو رەگەزپەرستیو ئیمپریالیزمدا هەرگیز ئاشتیو پێشكەوتن بەدی نایەنو جێگیر نابن .

ئێمە لە عیراق بڕوامانوایە كە بزوتنەوەی ولاتانی بێلایەن باشترین وەلام دانەوەی ئەو هێرشو دەست درێژیانەیە كەلەم سەردەمەماندا ئەكرێنە سەر پەیوەندییەكانی نێو دەوڵەتان .

ئەوەی شایانی باسە بەرێز وەزیری دەرەوە وەفدێكی لەگەڵدایە پێك هاتووە لە بەرێزان :

كاك ابراهیم الرسولی بەڕیوەبەری گشتی دایەرەی سیاسی لەوەزارەتی دەرەوەو عبدالجبار الهداوی بالیوز لەدیوانی وەزارەتی دەرەوەو سعد الخیاط بەڕیوەبەری بارەگای تایبەتی بەرێز وەزیرو چەندكاربەدەستێكی تر .

ئا٠د٠ع

لە بروسكەیەكدا بۆسەرۆك بەكرو هەڤاڵ صدام حسین

سلاوی قوتابیانی عەرەب بۆ شۆڕشو هەلوێستی نەتەوەییانەی

ئەنجومەنی سكرتاریەتی قوتابیانی عەرەب لە بەغدا پیرۆز باییان لەو دەستكەوتو هەلوێستو قوربانییە جۆامێرانەیە كردوە كە سەركردایەتی حیزبو شۆڕش لە پێناوی دوارۆژێكی روناكی نەتەوەی عەرەبدا لەم ولاتەدا دەینوێنێت .

رۆژی چوار شەممەی رابوردو ئەنجومەن لە كۆتایی كۆبونەوەكانیدا بروسكەیەكیان بۆ سەرۆك بەكرو مامۆستا صدام حسین ناردوە لە بروسكەكەدا قوتابیان پەیمانیان نوێ كردۆتەوە كە هەمیشە پێشەنگی كاروانی شۆڕشی عەرەب بنو رسواكەری ئەو هەولیستە خۆ بەدەستەوەدەرانەیەبن كە هەندێ رژێمی عەرەبی دەینوێنن . ئەمەش تەواوی بروسكەكەیە :

سەرۆكی بەرێز تێكۆشەر احمد حسن البكر
هەڤالی تێكۆشەر صدام حسین

ئەنجومەنی سكرتاریەتی قوتابیانی عەرەب لە بەغدا ، لە كۆبونەوەی هەلبژاردنی لیژنەی لێپرسراویدا تا بێتە نوێنەری هەزارەها لە جەماوەری قوتابیان لە هەموو نیشتمانی عەرەبدا پیرۆز بایی لە هەلوێستی جۆامێرانەتان دەكات و رێز لە خەباتو قوربانی دانتان دەگرێت وە بایەخ بە دەستكەوتە مەزنەكانتان دەدات .

ئەنجومەن هەولو ئەقەلای ئەوە ئەدات كە خەباتی قوتابیانو بڕیارەكانیان لە چوارچێوەی تێكۆشانێكی شۆڕشگێرانەدا یەك خات تا ببێتە نمونەی بزوتنەوەی قوتابیانی عەرەب لە نیشتمانی گەورەدا .. وەخۆ بەدەستەوەدانو سەر شۆڕی لە رژێمەكانی عەرەب رسوا بكات .

پەیمانی ئەوەتان ئەدەینی كە لەرێبازی رزگاركردنی خاكی داگیركراو لانەدەین بۆ كۆمەلگایەكی سۆشیالیستی دیموكراتی یەكگرتو تێ بكۆشین .

سكرتاریەتی قوتابیانی عەرەب لە بەغدا

مامۆستا صدام حسین لە كۆبونەوەی یەكێتی گشتی كرێكاراندا :

چینی كرێكار بە تەنگ شۆڕشەكەیەوەتی

• گەل لەسەر رێگای ئامانجە پیرۆزەكانی توانای بەدەیهێنانی سەركەوتنی گەورەی هەیە .

ئێوارەی ٢٥ـ٢ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش لە كۆبونەوەی یەكێتی گشتی نەقابەی كرێكارانی قطری عیراقدا بەشداربوو .

بەرێز جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش لەوتارێكدا كە لە كۆبونەوەكەدا خوێندیەوە رایگەیاند كە چینی كرێكار بەتەنگ شۆڕشەكەیەوەتی ، شۆڕشی نەتەوەییو سۆشیالیستی ١٧ی تەموز لە پێناو بنیات نانی باشە رۆژێكی باشتر بو گەلو لەپێناو بەدی هێنانی ئاواتو ئامانجەكانیدا .

هەروەها وتی ئەم گەلە ئەتوانێ سەركەوتنی لەمەولا بەدەست بهێنێ لەسەر رێگای ئامانجە پیرۆزەكانی ، رێگای یەكگرتنی عەرەب .

لە كۆبونەوەكەدا كە لە نەقابەی نەوت كرا هەڤال غانم عبدالجلیل ئەندامی سەركردایەتی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو چەند هەڤالێكی تری ئەندامانی مەكتەبی كرێكارانی حزب ئامادەببوون .

ئا٠د٠ع

پێك هێنانی وەزارەتە نوێیەكەی لوبنان چی بەسەر هات ؟!

بیروت : ئاژانسەكان :

دیسانەوە باری سیاسیو ناوخۆی لوبنان ئالۆز بۆوەو ئاگادارانی سیاسی رەش بینانەسەیری ئەو تەقەللایە ئەكەن كە ئەدرێ بۆ چارەسەر كردنی ئەم كێشەو ئالۆزییە وە هێزە راست ڕەوو ،گۆشەگیرەكان سەر لەنوێ چەند كۆسپێكی خستۆتە بەردەم پێك هێنانی وەزارەتە نوێیەكە .

ئاگاداران وائەگەیەنن كە چەند پێشنیازو بەرنامەیەك پێشكەش كراوە بۆ پێك هێنانی وەزارەتە نوێیەكە ئەمانەی خوارەوەن :ـ

● پێك هێنانی وەزارەتەكە لەئەندامان كە لەئەنجومەن دانەبن .

● دوانزە وەزیری تر دابنرێو وەزارەتەكە لە ١٨ وەزیر پێك بێت شەشیان سەر بە هێزە نیشتمانییەكان بنو شەشی تریان سەر بە راست رەوان بێت یاخود وەزارەتەكە لەشەش وەزیرەوە بكرێ بە (٢٤) وەزیرو نوێنەری هەموو لایەكانی تیادا بێت .

خەلكی نیقۆسیا نارەزایی دژی سیاسەتی بەریتانیا دەر ئەبڕن !

رۆژی ٢٥ـ٢ خوپێشاندانێكی گەورەی جەماوەری لە شاری نیقۆسیای قبرص رێكخرا بۆ نارەزایی دەربڕین دژی ئەو سیاسەتەی حكومەتی بەریتانیا سەبارەت بە كێشەی دوورگەی قبرص گرتویەتیەبەر .

وە لە خۆپێشاندانەكەدا چەند دروشمێك بەرزكرابۆوە خەلكەكە تیایدا داوایان كردوە بنكە عەسكەرییەكانی بەریتانیا لە دورگەی قبرصدا دابخرێن .

⊙

بریجنیف بایەخ بە پەیمانی دۆستایەتی نێوان عیراقو سۆڤیەت ئەدات

مۆسكۆ : ئاژانسەكان :

رۆژی ٢٤ـ٢ كاروباری بیستو پێنجەمین كۆنگرەی حزبی كومونیستی سۆڤیەت لەمۆسكو دەستی پێكرد . وە لیونید بریجنێف سكرتێری گشتی كۆمیتەی ناوەندی بەوتارێك كۆنگرەكەی كردوەو تیایدا وتی :

ئەمجارە چوار هەزارو دەرەوەیە . (٩٩٨) نوێنەر هەلبژێردراوە بۆ بەشدار بوون لەكۆنگرەكە .. وە وەفدی ٩١ پارتی كومونیستو كرێكاریو سۆشیالستی لەو كۆنگرەیەدا بەشدار بوونو وەفدەكەی حزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب بە سەرۆكایەتی دكتور زید حیدر ئەندامی سەركردایەتی نەتەوەیی حزبو لێپرسراوی مەكتەبی پەیوەندییەكانی

بریجنێف لە وتارەكەیدا بایەخی بە پەیمانی دۆستایەتیو هاریكاری نێوان كۆماری عیراقو یەكێتی سۆڤییەتیدا كە لە ٧ی نیسانی سالی ١٩٧٢ مورکرا .

هەروەها سەر لەنوێ بەناوی یەكێتی سۆڤییەتەوە داوای كردوە كە هێزەكانی زایونیستی دوژمن لە هەموو خاكی عەرەب بكشێنەوە .

فیداكارانی فەلەستین بەچەكی بازۆكا پەلاماری دوژمن ئەدەن

ئاژانسی دەنگوباسی فەرەنسا بلاوی كردەوە كە دەستەیەكی فیداكارانی فەلەستین لە ناوچەی (جلیل الاعلی) بە بازۆكا پەلاماری دەورییەیەكی دوژمنیان داوە .

وەفسەكەرێكی زایۆنیستەكان وتویە ... دەورییەكە تەقەی لە فیداكاران كردۆتەوەو گوایە لە ئەنجامی ئەم پەلامارەشدا هیچ زیانێك لە دەورییەكە نەكەوتوە .

ئاژانسەكە وتویە ئەمە دوەم جارە لە هەفتەیەكدا كە فیداكاران بەشەو پەلاماری دەورییەكانی زایۆنیزم ئەدەن .

یەكێتی نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا لە بەغدا كۆئەبێتەوە

لە ١٣ـ٢ لیژنەی تەنفیزی یەكێتی نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا لە بەغدا كۆئەبێتەوەو كۆبونەوەكەش نزیكەی چەند رۆژێك ئەخایەنێ .

وە لەكۆبونەوەكەدا كە پتر لە حەفتا نووسەری ئەفەریقاو ئاسیای تیادا بەشدار ئەبێت كێشەكانی ئەدەبو روشنبیری ودەوریان لە سیاسەتی ئێستای ئەم دوو قارەیەدا باس ئەكرێت

بروانە ل : ٢

پەیوەندی نێوان زایۆنیزمی دوژمن وئەو رژێمە عەرەبیانەی خەریكی خۆبەدەستەوە دانن

ئیسرائیل گالیلی وەزیری دەوڵەتی قەوارەی زایونیستەكان پەردەی لەروی ئەو پەیوەندی كردنانە هەلمالیوە كە لەنیوان ئەوارەی زایونیزمو هەندێ لەو ریژێمە عەرەبیانەدا هەیە كە خەریكی خۆ بەدەستەوە دانن .

رۆژی دوو شەممەی رابوردو گالیلی ئەوەی راگەیاندوە كە گوایە لە كۆنەوە تائێستا پەیوەندی كردن لەنیوان قەوارەی زایونیزمو ئەوریژێمە عەرەبیانەدا هەبوە ، وە بۆ ئەوەی ئەو رژێمانە ریسوا نەبن ئەم نهێنیانە ئاشكرا نەكراون .

وە لەلایەكی ترەوە حكومەتی ئەمەریكا هەمو بالوێزەكانی خۆی لە ئەردەنو میسرو سوریا و لوبنانو خاكی داگیركراو بانگ كردۆتەوە تا لەو كوبونەوەیەدا بەشداربن كە لەم

بروانە ل ـ٢ـ

دەستوری نۆێی كۆماری سوشیالیستی كوبا

لە رۆژی سێ شەممەی رابردووەوە (٢٤ـ٢) لە كوبا دەستكرا بە پەیڕەوكردنی دەستوری نوێ . وە بەرێز رائول كاسترۆ جێگری سەرەك وەزیرانی كوباو فەرماندەی هێزی چەكدار لەوتارێكدا .

ئەم هەوالەی راگەیاند كە لە ئێستگەی رادیۆی هاڤانا بلاو كرایەوە بەرێز رائول كاسترۆوتی : لە دەنگ دانێكی گشتیدا كە لە ١٥ی ئەم مانگەدا رێكخرا ئەمدەستورە نوێیە پەسندكرا .

بەپێی ئەم دەستورە تازەیە كوبا یارمەتی ئەو گەلو ولاتانە ئەدات كە دوو چاری دەستی هێرشو دەست درێژی بوونو لە پێناو سەربەخوییاندا تێ ئەكۆشن .

لەكۆتاییدا رائول كاسترۆوتی : كوبا بەشانازییەوە ئەم دەستورە تازەیە پێشكەش بە جیهانو بە تایبەتی بە برایانی ئەكات گەلانی ئەمەریكای لاتینوناوچەی كاریبی .

ـ ئاژانسەكان ـ

Institut Kurde de Paris

شۆڕشگێڕانی عومانی دلێرانە بەگژ هێزەکانی دوژمن و بێگانەدا ئەچن

وابوو بە سێ مانـگ ، دەزگاکانی راگـەیانـدن پروپاگەندەی ئیمپریالیـزم و کۆنە پەرست و بێگانەکـان کەوتونەتە بڵاوکردنەوەی پـڕوپاگاندە یەك کە گوایە (شورشی عومان تێك شکێنراو کۆتـایی هات) !! جگەلەوەش رۆژ نی یە کە چەندین درۆو دەلەسـە بڵاونەکەنەوە کە گوایە (هەموو ناوچە ئازاد کراوو بنکەکانی شۆڕشگێڕان کەوتۆتەوە دەست هێزەکانی میری !!) ئەم قسانەتا چەند راستن .. وەلـایاشۆڕشی عومان کـە لەناوجەرگەی خەلکی رەش و رووتەوە هەلقولاوە هەروا بـە ئاسانی کۆتایی دێت یان نا ؟! لەم نووسینەدا وەلام ئـەم پرسیارانەو چەند پرسیارێکی تر ئەدەینە وە :

لێ پرسراوێکی عەسکەری ناوچەی (ظفار) لەو، وێژێك‌دا دەربارەی وەلامی ئەم پرسیارانە وتویەتی : دە سالی رەبەقـە گەلی تێکۆشەری عومان دەستی داوەتەچـەك و شورشـی چەکدارانەی بەرپا کردووە .. دلێرانە بەرەنگاری هێزەکانی دوژمن ئەکات و دەسـتی دلێرانەشی لێ ئەوەشێنێ .. وا بوو بەدوساڵیش هێزی بێگانە بۆ کۆمەك و لەفریا هاتنـی رێژیمی کونەپەرست هاتـوە بۆ عومان و بەگژشورشگێران دادێت .. بەلام چیـان بە چی کرد ؟! گەیشـتنە چ ئەنجامێك ؟!

شۆڕش هەر بەردەوامـە ، هەنگاوی گەورە بۆپێشـەوە ئەهاوێژێ .. زیانی گـەورە لە دوژمن ئەدات .. ئاگـری خەباتی چەکدارانـەی لـە رۆژهەلات و ناوەڕاسـت و رۆژ ئاوای ولاتدا هەلگیـر ساندوە .. راستە دوژمـن بەهێزە وچەکی نوێی هەیـە بەلام ئێمەش چالاکـی و تێکۆشانمان لە جاران پتـرو توندتر کردوە ، وە جولانەوەو گواستنەوەی ئازوقەشمان لـە شوێنێکەوە بۆ شوێنێـکی تر ماندوو بوون و کۆششـی لـە جاران زیاتر ئەدرێت .

ئەمەش وای لە دوژمـن و هێزەکانی بێگانە کردوە کـە تاکتیکیان بگۆڕن و جۆری شەڕە عەسکەری یەکە بەلایەکی تـردا بخەن .. ئەوە بوو دەسـتیان کرد بە بۆ ردومان کردنی خاکی کۆماری دیموکراتی گەلی یەمەن .. دوژمن بەو دەسـت درێژی یانەی ئەیکاتە سـەر یەمەنی دیموکرات ئەیەوێ دوو مەبەست بەدی بهێنێ کـە ئەمانەن :

● بۆ ئەوەی لەخـەلك بگەیەنێ کەگوایە ناوچەکەی لە شورشگێران پاك کردۆتـەوەو بەفرۆکە خۆراك و چـەك و تفاق و ئازووقەیان بۆ ئەنێرێ ..

بەلام جەنگاوە رانمان هـەروا بە ئاسانی کۆلیان لێ نـەداون و جەنگاوەران بـەرەو یەمـەنی دیموکرات رۆیشتون .

● دووەم بۆ ئـەوەی وای نیشان بدات کە گوایە ئـەم شەڕە بەتەنیا لەنێوان رێژیمی بە کرێ گیـراو و کۆماری دیموکراتی یەمەن‌دایە .

ماوەیەك لەمەوبەر دەزگاکانی راگەیاندنی رۆژئاواو چەنـد دەولەتێکی کۆنە پەرسـتی ناوچەکە بلاویان کردەوە کـە گوایە هێزەکانی بێگانە تاسەر سنوری یەمەنی دیموکراتیـان داگیر کردوەو چەندبنکەیەکیان تیادا کردۆتـەوە .. بەلام راستی ئەم مەسـەلەیە بەوشێوەیەیە :ـ

دوژمن بەفرۆکەو پەرەشوت هێـزەکانی بێگانـەی لـە ناوچەیەك لەسـەر سنوری یەمەنی دیموکـرات هێنایە خوارەوەو سـەنگەرو خەنەك و چالی ژێر زەمینـی بۆ دروست کردون و هـەر لەرێگای ئاسمانیشـەوە رۆژ نیە نەچنە سـەریان و وا ترساندویانن ئاتـوانن تۆزقالێك سەریان لەسەنگەرەکانیانەوە بهێننە دەرەوە .

جەنگاوەران دەست ئەوەشێنن !

لـە رۆژی ١ـ٢ـ١٩٧٦ پەلێکی جەنگاوەرانی بـەرەی گەلی رزگاری هێنەری عومان دلێرانە خۆیان لەبنکەیەکـی هێزەکانی دوژمن و بێگانە نزیك کردەوەو بەچەکی قورس و ریز ئاگر بارانیان کردن .. تەنانەت بە چاوی ئاسایی بنکەکـان ئەبینران کە ئاگریان تێ بەربووەو دوژمن خێرا پەنای بردەبـەر فرۆکەی هیلیکۆپتەر بـۆ گواستنەوەی کـوژراوو بریندارانی .

دوژمن زۆر نامـەردو سەرسەختەو لە هیچ تاوانێـك دەست ناپارێزێ تەنانەت کـە لەناوچەیەك ئەشکێ یان زیـانی پێ ئەکات و دەستی دلێرانەی لێ ئەوەشێنرێ خێرا فرۆکە بۆ سەرناوچەکە هەلئەسـتێنێ و دەست ئەکات بەرەش بکوژی و کشتوکال و گوندی جوتیارە هەژارو بێ دەرەتانەکـان ئەسـوتێنێ و مەڕو مالات و ئاژەلەکانیان بو ردومـان ئەکات و سەرچاوەی ئاوەکانیان پیس و لیخن ئەکات .

هەروەها (أبو قاسـم) دەربارەی هێزەکانی بێگانـە لە عومان وتویە بەلای کەمەوە (٣٥) هەزار سەربازی بێگانەو کۆنە پەرستانی ناوچەکـە هاتوون و لە عومان شەرئەکەن بۆ یارمەتی دانی رێژیمـی کۆنەپەرستی .

ئیمە شەڕ لەگەل تازەترین چەك و فرۆکـەی فەرەنساو بەریتانیاو ئەمەریکادا ئەکەین . فرۆکەی جگوارو هوکـەر هینتەرو ستیریك ماسـتەر زەندەقیان لە شـورشگێران چووەو چەند دانەیەکیان لـێ خراوەتە خوارەوە ..

لەکۆتاییدا ئیمە بەهەموو دنیای رائەگەیەنین کـە شورشگێڕین و نوێنەری گەلێکی رەنجـدەرو رەش و رووت و چەوساوەین و هەرگیز نابەزین لەناوناچین و درەنـگ و زوو هەرسەرئەکەوین .

رژێمی سوریا لـە شاری حـەما

قاهیرە : ئا.د.ف :

دوای ئـەوەی قوتابی یان و هێزێکی ئاسـایش بەیەکـا هەلپڕژاون ، رێژیمی سـوریا دەستی بە رەش بگیری کردوە لەشاری حەما .

رۆژنامەی (الاهرام) کـە لەقاهیرە دەرئەچێ رۆژی ٢١ـ٢ نووسیویەتی ئەلێ : چـەند هاوولاتی یـەك لـەم هێرش و پەلاماردانانەی رێژیمی سوریادا گیراون و لـە بەندیخانەکاندا قایم کراون . وە مالی چـەند کەسێکیش دەستی بەسـەردا گیراوە .

دیسـان الاهـرام وتویە : هێزێکی لەشکر کە لـە (٥٠٠) سەرباز پێـك هاتوە بەخێرایی نێردراوە بۆ حـەما بۆ لەفریاـ هـاتنی لیوا زرێ پۆشـەکەی لەوێ‌یەو بۆ سەرکوت کـردنی خەلکی و بـۆ ئـەوەی ئـەم خوێنشاندانە کپ بکرێتـەوەو هیچی تر تەشەنە نەکات .

ئەوەی شایانی باسە هەفتەی رابوردوو بلاوکرایەوە کە دوای ئەوەی کۆلونیل (محمد غره) بەریوەبەری دەزگای مخابەراتی ناوچەی (حـەما) لەبارێکی نادیاردا کوژراوە هەرایەکی خوێنـاوی لـەناوچـەکە هەلگیرساوە .

چوارەمین سەرکۆمار لـە ئەمەریکای لاتینی لەگـەل کیسـنجەر کۆنابێتەوە

ماناگۆ : ئەسۆشیتدپریس : ئا.د.ع :

رۆژی ٢١ـ٢ ئەنستاسـیو سوموزا سەر کۆماری نیکاراگۆ بریاریدا کـە لەگەل هەنری کیسـنجەری وەزیری دەرەوەی ئەمـەریکا کۆنەبێتەوە کـە ئێستاکە گەشتێك بەچـەند ولاتێکی ئەمەریکـای لاتین‌دا ئەکات .

سۆموزا چوارەمین سـەر کۆمارە لەئەمەریکای لاتین کـە بیشوازی کیسـنجەر ناکات . وە لەمـەوبەریش سـەرۆکی گواتیمالاو هەندوراس و سلفادۆر لەگـەلیا کۆنەبونـەوەو بریاریشیان داوە کـە لـەو کۆبونەوە بەرزەدا بەشدار نەبن کە بریار وابوو لـە پایتەختی کوستاریکا بکرێ و کیسنجەری تیادا بەشداربێ .

لەلایەکی ترەوە خوێشاندەران لەپایتـەختی کۆلۆمبۆ دوو ئوتوموبیلیان سـوتاندوە بـۆ نارەزایی دەربرین دژی ئـەو گەشتەی کیسنجەر بەناوچەکەدا ئەیکات .

پەیوەندی نیـوان زایونیزم پاشـماوە

هەفتەیەدا بـە سـەرۆکایەتی کیسنجەری وەزیری دەرەوە لـە واشنتۆن دەکرێت .

لە واشنتون دەنگ وا بلاوە کە ئەو کۆبونەوەیە پەیوەندی بـە چـالاکی و جموجۆلی دیلوماسی ئەمەریکاوە هەیە کە لـە بارەی بەلایەکاخستنی کێشەی ناوچەی عەرەب دەکرێن .

لەلایەکی ترشـەوە رۆژی سێ شەممەی رابوردو رۆبرتو گـویری جێگـری سکرتێری گشتی ی نەتەوە یەکگرتۆکان بۆ دیدەنی هەندێ لـە حکومـەتە عەرەبیەکان کەوتۆتە رێ وە ئەو دیدەنیانەی گـوتر سـەبارەت بەوەیە کە ئەو ولاتە عـەرەبیانە قایل کات کـە سەر لـەنوێ کونگـرەی جنێف دەسـت پێ بکاتەوە .

بەیاننامەی ئەنجومەنی ئاشتی و هاریکاری لەکۆماری عێراق

کۆنگرەی زایۆنیستەکانی لەبرۆکسل بۆداپۆشینی نیازی رەگەزپەرستانەیانە

ئەنجومەنی نیشتمانی ئاشتی و هاریکاری لـە کۆماری عیراق رۆژی یەکشـەممەی رابوردو بەیاننامەیەکی دەرکردوە ئەلێ : کونگرەی زایونیستەکان کە لەبروکسەل ئەبەسترێ بۆ ئەوەیە کە رای گشتی جیهان بەو جۆرەتێ بگەیەنن کە زایونیستەکان رەگەز پەرست نین .

بەیاننامەکـە ئـەلێ :جولانەوەی زایونیزم هەر لـە سەرەتای پەیدا بونیەوە ئالەتێك بوە بە دەست سەرمایەداران و ئیمپریالیزمـەوە .. وە ئیمپریالیزم هەمیشە بـۆ بەرژەوەندی خۆی بەکـاری هێناون .. ئیمپریالیزم تـوانی ئەو جولەکانەی کە هیتلەریەکان ئازاریان ئەدان بیانکات بـە دەستکەلا بو دروست بـونی قەوارەی زایونیستەکان لـە فەلەستین و عەرەبە هاو ولاتیـەکانی تیا دەربەرێنێ .

لەو کاتەوە کە باری نێـو دەولەتان گۆڕاوەو رای گشتی جیهان لە بارەی زایونیسـتەکانەوە تێ گەیشتوە کە چۆن ئەمانە بونەتە کونەکی دەستی پاراستنی بەرژەوەندیەکـان و قازانجی تایبـەتی بـەرەی ئیمپریالیزم . خەباتی نەتەوەی عەرەبی دژ بە ئیمپریالیـزم و نەخشەکانی دەورێـکی کاریگەرانەی گێرا لە بینـاوی بلاو کردنـەوەی ئـەم هوشیاری یەدا . هەروەها ناخی رەگەز پەرستی و کـرداری دوژمنانەی قەوارەی زایونیستەکانی لای رای گشتی جیهـان ریسوا کرد کە چۆن ئـازاری گەلی عەرەبی فەلەستین ئـەدات لە هەمو خاکی داگیر کراوا .

بەیاننامەکە ئەلێ : ئـەو گورانکارە بنەڕەتیەی کـە لـە ناو رای گشتی جیهـان و دەولەتانا رویدا بوو بە هـۆی ئەوە کە نەتەوە یەکگرتوەکان بریاری ئەوە بدات کـە زایونیستەکان بەشـێکن لـە جولانەوەی رەگەزایەتی . جگە لەوەی کە لە هەمو لایەکـی جیهان و لایەنە عەرەبیـە پیشکەوتنخوازەکانـەوە سەرزەنشتی کونگـرەی زایونیستەکان کراوە .

رایەپینەکانی خەلکی خاکی زەوت کراو نمونەی خۆراگرتن و ئازایەتی یە

ـ عادل ـ

چوار هەفتەئەبێ دانیشتوانی شارو لادێکانی بەری رۆژئاوای داگیرکراو قوتابخانەکـان و ناوچەکـانی غەززە بەهێزی خۆ نیشـاندانەوە لـە دژی زایۆنیستەکان توشی زنجیـرە پەلاماردانێـکی دوژمن بوون و لەگـەل دوژمنا بـەرەو روو دەستەویەخە وەسـتاوون .. زایونیستەکان ئەیانەوێ رێ لە شوێنە پیرۆزەکان بشـکێنن و هاو ولاتیەکانیش پەرێز بن نەوەستن ..

جەماوەری قارەمانی گـەلی عەرەبی فەلەسـتین ئەوەیان سەلماند کە هەرتیز سـەر بۆ زایونیسـتەکان دانانـەوێنن و دەست لە خاکی زەوت کـراوو مافی شـەرعی رەوای خۆیـان هەلناگرن .. وە هەمو نەخشـەکانی دوژمن لە بارەی شـاری قودسەوە ئەدەنە دواوە .. و پێ‌شێلی ئەکەن .

لەگەل ئەو هەمو دڕندەیی‌یەی کە کاربەدەستانی زایونیستەکان بەکاری ئەهێنن و ئـەو هەمو گرتن و لێدان و تۆقاندنە نامرۆـ ڤانەیەدا رۆژ بە رۆژ بلێسـەی سەرکەوتنی ئارەزوی جەماوەری خەلك لە روی دوژمنـدا زیاتر گڕ ئەسێنێ و دوژمن ئەخاتـە مەترسیەکی تازە ترەوە .

لە ماوەی ئەم چوار هەفتەیەدا زایونیستەکان زیاتر لـە ٥٠٠ قوتابی هاولاتی عەرەبیان لـە ناوچەکانی قودس و غەزەگرتوەو زیاتر لەجاران ئازاری خەلکەکانی تریان داوە ..

دوژمن لـەو ناوچـەیەدا بەهێزێکی ئەسکەری و پولیسی زۆرەوە بـە تانك و زریپۆشەوە گەماری مەلبەندی دانیشتوانی داوەو بێ دەست پاراستن ئاگر بارانی خۆنیشاندەرەکان ئەکات و رێگای هـاتو چۆکردنیان لێ قەدەغەکردون و دەستیان کردوە بـە پشکنینی مالە عەرەبەکان و قوتابخانـەکانیان داخستووە ، رێگـا نادەن بەهیـچ جۆرێك خەلك بچێتە دەرەوەی ولات یان لە شوێنێکی ناوچەکەوە بچێ بۆ شوێنێکی تر .. هێزەکـانی دوژمن سـەر شەقام و کۆلان و شوێنە گشتی‌یەکانیان گرتوەو ئەیانەوێ ماوەی ئەوە نەدەن کە جارێکی تر خۆنیشاندانی هـاو ولاتیەکان دەست پێ بکاتەوە ..

ئـەم خۆنیشـاندانانەی هاوولاتیەکان بەلگەی ئازایەتی و وره بەر نەدانی جەماوەری گەلی قارەمانی فەلەستینە ..

چەند رابورتێکی رۆژنامـە گەری ئەلێن دوژمن ئەیەوێ لە بەشی عەرەب لە شاری قودسدا ١٠٠٠٠ خانو بـەرە بکاتەوە ، ئەمەش بـۆ ئـەوەیە کـە وێنەو روخساری شارەکە لـە عـەرەبایەتی بشـۆرێتەوە .. هەروەها سـوقی دامەزراوی جولەکەکان ٦٥٠ ملیون لیرەی بۆ کردنەوەی ٢٥ نیمچە شاری زایونیستەکان داناوە کە لـە ناوچە جۆربەجۆرەکانی خـاکی داگیرکراوا بکرێنـەوە .. وا چاوەروان ئەکرێ ژمارەی ئـەم نیمچە شارانە ئەمسال بگاتـە ٥٦ وە لـە ماوەی سێ سالی داهاتوشدا ئەوانی تر تـەواو بکرێن .

پیلانـەکانی ئیمپریالیزم و هاوکارەکانی لە دژی نەتـەوەی عەرەب هەر لە رێکەوتنەکـەی سیناوە کـە بـە سەرپەشتی ئەمەریکا سەری گرت تا شەڕە خوێناویە ناو خۆییەکەی هێـزە کۆنەپەرستەکانی لوبنان لـە دژی شورشگێرانی فەلەسـتین هەلیان گرسـاند نەخشـەی شێواندنی روخساری شـاری قودس و کردنـەوەی نیمچـە شاری زایونیستەکان لە خاکی داگیرکراودا ئەمانە هـ.. و بونە هۆی یارمەتیدانی زایۆنیستەکان و چەك بێ دانیان .

سـەرۆك بەکـر سوپاسی پاشـماوە

ئەنجـومەنی سەرکردایـەتی شورش وتویەتی : سـەرۆك کۆمار فەرمانی پێ‌کردوە کـە سوپاس و رێزی بگەیەنێت بـە هێزەکانی لەشکری گەلی بۆ ئەو رێـك و پێکـی و لێهاتنـەی نواندویانە ، کـەوا لە مرۆڤ دەکـەن دلیان پێ خۆش بکات و شانازی بـەو تاقمـە رۆلە دلـۆزانەی گەلەوە بکات . هەڤال طه الجزراوی ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حیـزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و فەرماندەی گشـتی ی هێزەکانی لەشـکری گـەلی نامەکـەی ئەنجـومەنی سەرکردایـەتی شـورشی ناردوە ، تا ئـەو سوپاسنامەیەی سەرۆك بەکـر بۆ سەرکردایەتی لەشکری گەلی بەهـەمو ئەندامانی هیـزی لەشکری گەل رابگەیەندرێت .

یەکێتی نوسەرانی ئاسیاو پاشـماوە

هەروەها لەکاتی کۆبونەوەکەدا خەلاتی لوتس بەسـەر هەندێ نووسـەردا دابەش ئەکرێت .. ئەوەی شـایانی باسە ماوەیەك لەمەوبەر ئـەم خەلاتە بەچـەند ئەدیبێك بەخشرابوو وەکو محمد مهدی الجواهری .

وە لە ١٠ـ٣دا ئەندامانـی سکرتاریەتی گشتی یەکێتـی نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا بۆگەلالە کردنی کاروبـاری کۆبونەوە دێن بۆ بەغدا .

ئا.د.ع

لەگەل هونەرمەندی تەشکیلی پاشـماوەی

کۆمەل نیشان بدات .. گیرو گرفتە سەرەکیەکانی گـەلان و ولاتانیش فەرامۆش نەکـات .. هونەرمەند چاو نەترس و شورشگێڕ بێ .. ●

● ئەتوانی هەندێك لـەم تابلۆیانەمان بـۆ لێـك بدەتیەوە ؟

ـ کۆچەر ، منالێکی ئاوارە، بەرەودێ ، سروشتێکی بـێ گیان ، فرۆشیارێکی کوێـرو لە بەر دەرگای ئاش ، بەنـد کراوێك ، کەناس شیر فرۆش شێتەکانی شار ، چاوی گـەل رەشمال ، هێزی گەل ، کاروان دەلالخانە ، پیکەنین و گریان .. ئەمانە هەریەکە مانای دەرونـی خۆی ئەبەخشێ ..

بەشێك لە کورسی ـ پاشماوە

بیـابان نەکـەوتۆتـە کەمەری پاکوری دوورەوە ...
بیابان لەنەك هێلی ئاسنینە ... نزیکی تۆیە ...
بیابان تەنیا لەم سوچـەدا نیە ...
بیـابان لـە نـاو دلی براکەتدایە ..
پیاوی باش ، بنیاك ئەرێکی کارامایە ،
ئەم شتانەتان نیشان ئەدەم، کە ئێستا دروست ئـەکرێن ، چەند شتێکیش بەر لە ئێـوە دروست کراون ،
بۆ ئەوەی دلتان بێنێتـەوە سەرخۆ .
وەسیەت‌نامەکەت بە تەواوی جێ بە جێ بکە .
لێـم گەرێن ، با کـاری سادەکانتان نیشان بدەم گـوێ بگرن :
رووناکی لـە نێوتارمایدا بەرەو گزی ئەچێت ، دەنـگی کرێکارەکان ئەبیسترێ کـە گۆرانی ئەلێن :ـ
لە شوێنە چۆلەکاندا ...
بەخشـتەی سوورکراوەی تازە ، خانوی نوێ دروسـت ئەکەین ، دەست و مەکینـەو خۆلیشی تا بلێی بـۆ خشتەی سـوورکراوە زۆرن ، زیخ و چەویش بۆ چیمەنتۆ ...

بە بەردی نوێ لەو شوێنەی کـە خشتە سوور کراوەکان ئەرزن ...
خـانووی نوێ دروست ئەکەین .
بە داری ئەستورو بـە تێن لـەو شوێنەی کـە پاڵگەکان دائەڕمێن ...
خـانووی نوێ دروسـت ئەکەین ..
بە گوفتارو ووشەی تازە ، لەو شوێنەی کە کەرو لالە ، خانووی نوێ دروست ئەکەین .
لەوێدا .. کار ، بە یەکەوە ، بۆ هەمووان ...
کلیسایەك بۆ هەمووان ... و .
کارێك بۆ هەمووان ...
هەر مرۆڤێکیش بۆ سـەر کاری خۆی .
له ژێر تارمایی ئاسماندا ، کۆمەلە کرێکارەکان بەرە بەرە لە پێش چاو وون ئەبن ، لـە لایەکی ترەوە کۆمەلە بێکارەکان رەتیان ئەدەنەوە :ـ
کەس نەبوو ئێمە بەکـرێ بگری ...
لە گۆڕەپانـە کراوەکاندا ئەوەستین و
دەستەکانمان ئاخنراوی نێو گیرفانەکانمانە ..
سەرمان بەرەو ژێر پێمان
شۆڕ ئەکەینەوە ...
لـە ژووره بێ ئاگرەکانیشدا لەسەرمانا هەلئەلەرزین ...
(با) ، تەنیا ، بالێ بەسەر کێلگە ئەکێلراوەکاندا کێشاوە ...
لەو شوێنەدا کە ئاسنەگـە ئامێتەی زەوی بوەو چەقیوە ...
لەسەر ئەو خاکە ...
دوو پیاو یەك جگەرەیان بەر ئەکەوێ ،
دوو ژنیش نیـو شووشـەیە سرکە .
لەسەر ئەو خاکە ...
کەس نەبوو ئێمـە بەکرێ بگرێ ..
ژیانمان لـە (ئەورات)دا پێشوازی لێ نەکراوە ..
مردنیشمان هـەر باسـی لێ نەکراوە .

دەنگی کرێکارەکان بۆ جاری دووەم ئەبیسترێ :ـ
رووبارەکە هەر ئەروات ..
وەرزەکان هەمیشە خـول ئەخۆنەوە ..
چۆلەکەو بولبولەکان لەسەر چلێ دارەکان کات بـە فیرۆ نادەن .

سەرکەوتنی مەزنی گەلی ئەنگۆلا

بەزینێکی تری ئیمپریالیزم

لە دوای روخاندنی ئیستیعماری پورتوگال .. فەرمانڕەوای نیشتمانی پورتوگال دانی بە مافی سەربەخۆیی ئەنگولادا نا ، بەرەی گەلی (میلا) کە زیاتر لە ١٥ سال لە پیناوی رزگاربون لە ژێر دەستەڵاتی فاشیزم و دانانی بەردی بنچینەی سەربەخۆیی نیشتمانیدا تێ ئەکۆشا ، بەردەوام خەباتی بێ‌وچانی خۆی زیاتر پەرە پێداو شیرازەکانی تێکۆشانی زیاتر مەحکەم کرد و زیاتر لە جاران ئاڵای خەباتی تیکڕای جەماوەری گەلی ئەنگولای بەرز تر کردەوە .. بۆ گەیشتن بە ئامانجی ئازادی‌و سەربەخۆیی تەواو ، بۆیە هەر لە کاتی بڵاو کردنەوەی بەیاننامەی سەر بەخۆیی‌دان بە ئەنگۆلا ، دەوڵەتە سەرمایەدارە چاو چنۆکەکان کە دەمیان ژەندبوە ناو کانگای خێرو بیری ئەنگۆلاوە ، کەوتنە هەوڵ‌و تەقەللا دان بۆ لە ناو بردنی رەوتی شۆرشگیرانەی خەباتی جەماوەری گەلی ئەنگۆلا ، هەر بۆ ئەوەش بو کە ریژیمی رەگەزپەرستی ئەفەریقای خوارو لەگەل ئەو دەوڵەتانەی کە پاشبەندی رەوتی دەزگای موخابەراتی ئەمەریکا بون بەتایبەتی هەردو کۆمەڵە داتاشراوەکەی (یونیتا) و (فەنلا)وە کەوتنە راو کردن ، توایە بە پشێوانی ئیمپریالیزم ئەتوانی تاوانی سەرمایەداری‌و کۆنەپەرستان بهێننە دی .. بێگومان رەنج بە خەسارمانەوە .. نەك هەر لە ئەنگۆلادا ، چونکە حوکمی میژوو ئەوەی سەلماندوە ئەگەر جولانەوەی پێشکەوتنخوازی لە بارو زروفی گونجاوی خۆی دا لەگەل ئارەزو ویستی جەماوەری گەلدا جۆشی خوارد ئەوا سەرکەوتو ئەبێت‌و هەرگیز هەرگیز ئەخشەو پیلانەکانی ئیمپریالیزم زەفەری پێ نابەن .. وە ئەوەی سەلماندوە کە هەر هێزێکی دژ بە گەل بیەوێ بەرهەڵستی رەوتی شورشگیرانەی سوشیالیستیانەی ئەم چەرخە بوەستێ ئەوا بەشی هەر تێکشکان‌و نوشوستی ئەبێ . هەروەکو دەستەو دایەرەکەی ئیمپریالیزم کە بەسەرشۆڕی‌یەوە ئەنگۆلایان بەجێ هێشت ..

ئیمپریالیزمی ئەمریکا هێشتا ئارەقی ریسوایی لە روخساری ناپەسندی وشك نەبۆتەوە کە بە چ پەلەپروزکەیەك خۆی لە دەست ئاگری خەباتی گەلی ڤیتنام رزگارکرد ، ئەوا دیسانەوە لە ئەنگۆلاش مۆرکێکی شورەیی بە ناوچەوانیەوە نرا ، ئەمە ئەوە ئەگەیەنی کە دەسەڵاتی شیرازە پچڕاوی ئیمپریالیزم جەواشە بوەو ناتوانی عیبرەت لەو نوشوستی‌یە یەك لە دوایەکانەی وەر بگرێ کە بە دەست خەباتی ناوکۆیی گەلانەوە دوچاری هاتوە .

ئەم نوشوستی‌یە گەورانەی بەرەی ئیمپریالیزم لە ئەنجامی تاقی کردنەوەی رۆژانەی خەباتی گەلانی ئازادیخوازو نیوە ئازادو ژێر دەستەیەو هەروەها راستەو خۆ کار ئەکاتە سەر بەهێز بونی خەباتی ناوکۆیی گەلانی ئازادیخوازی جیهان .. هاشەو هوشەی دەزگاکانی راگەیاندنی ئەمەریکا ناتوانی لێفە بەروی سەرکەوتنی خەباتی گەلانا بدات‌و نوشوستیەکانی بەرەی ئیمپریالیزم بکات بە ژێر جمکەوە .

« حەسەن بەرزنجی »

توندوتیژی کوشتن‌و برین

هەڕەشە لە قەوارەی زایۆنیستەکان ئەکات

هەموو شتێکی زایونیستەکان بۆکوشتن‌و برینە سروشتی رەگەزپەرستانەی خۆی ساغ ئەکاتەوە .

● دزین‌و کوشتن‌و برین‌و تاوان بۆتە کرداری رۆژانەی زایۆنیستەکان .

● گۆربەدەستانی تەل‌ئەبیب . چۆن ئەم کردارانە لێك ئەدەنەوە

بەپێی هەواڵی رۆژنامەو ئاژانسەکانی دەنگوباسی جیهان دۆخی ناوخۆو ئابووری‌و کۆمەڵایەتی زایۆنیستەکان رۆژ بەرۆژ بەرەو خرابی‌و شپرزەیی ئەروات ... پیاوخراپی ، کوشتن ، تالان‌کردن ، تاوان ، دزی‌و رووتەوەکردنەوە ، بۆتە کرداری ژیانی رۆژانە ... جا بۆیە سەیر نیە کە رۆژنامەکانی تەل‌ئەبیب بە ماتەمینی گەورە لەسەر ئەم رووداوانە بنوسن‌و بپرسن ئایا ئەم دۆخە ناکەی برئەکات ؟ .

ئاڵۆزی‌و شێواوی :

رۆژنامەی (مەعاریف) کە لە تەل‌ئەبیب دەرئەچێ لە ژمارەی رۆژی ٣١_١٢_١٩٧٥دا وە لە ژێر ناونیشانی گەورەترین رووداوەکانی پاردانووسیویەتی ئەڵێ :

پار سەبارەت بە (ئیسرائیل)سالێکی رەش‌و شووم بوو !دزی‌و رووتەوەکردن‌و دەست‌پیسی‌و توندوتیژی‌و تیرۆروکوشتن‌و برین‌و پچڕپچڕی‌وشێواوی سیاسی‌و بێ‌هیوایی‌نەفسی باڵیان بەسەر خەڵکی‌دا کێشابوو .

هەروەها رۆژنامەی هاتسۆفێ لە ژمارەی رۆژی ٢٥_١٢_١٩٧٥دا بەم جۆرە نووسیویەتی : دکتۆر یەتسهاك رافاییل وەزیری ئایین لە وتارێك‌دا کە لە بەردەم کۆنگرەی هەریمایەتی ئافەریتی دینەداردا (پارتی ئایینی نەتەوەیی) دا خوێندویەتیەوە بەتوندی داوای کردوە کە چارەسەرێك بۆ گیروگرفتەکانی کۆمەڵی ئیسرائیل دابنرێ‌و وتویە :

ئەوکێشەیە ناوەندی‌یەی نارەحەتی کردوین ، کێشەی کۆمەڵە ، پیویستە لەسەرمان گیروگرفتە ناڵەبارەکانی چارەسەربکەین ... من بە ئاشکرا ئەیڵێم کە تاوان لە ئیسرائیل‌دا تەشەنەی کردوە ... خەڵکی لە ستادیۆمەکان‌دا بەبێ سەروشوێن ئەکوژرێن . بەنگ‌کێشی زۆر بوون ... ئەگەر رادەیەك بۆ ئەم شێواوی‌یە دانەنێین ئەوا مەترسی‌ی هەڕەشە لە تیکرای دەوڵەت ئەکات .

وادیارە دوای شەڕی تشرینی١٩٧٣و ئەنجامەکانی بە توندی کاریان کردۆتە سەر باری کۆمەڵایەتی‌و سایکۆلوجی‌و ئابوری ئیسرائیل ...هەربۆیەشە شلۆمۆ هیلل وەزیری پۆلیس لەبەردەم کەنیشتە (پەرلەمان‌دا) پێی لێ هەڵبڕی‌و وتی : تاوان بەیەکجاری لە ئیسرائیل‌دا بڵاوبۆتەوەو رووی کۆمەڵی شێواندوە ... رۆژنامەی مەعاریف راپۆرتێکی شلوموهیللی بڵاوکردۆتەوە تیایدا ئەڵێ : لە ساڵی ١٩٧٣ی‌وە تائێستا تاوان‌کردن بەرادەی ١٣٪ پتر بووە ... وە نزیکەی ١١٧٠٠ دۆسیە بۆ تاوانباران کراوەتە کە لەمەوبەر لە هەموودایەرەکانی پۆلیس‌دا نزیکەی ٩٨٠٠ دۆسیە هەبوو . جگە لەمەش رۆژ نی‌یە کە هەڕەشەی کوشتن لە خەڵکی نەکرێ ...هێرش‌و تاڵان کردن‌و کوشتن ئێستاکە دایەرەو دەزگاو دامەزراووخەستەخانەو بارەگای دکتۆرەکانیشی گرتۆتەوە .

تاوانباری چەکدار :

شلۆمۆ هیلل وتویە ، ئەوەی‌زیاتر نارەحەتی کردوین ئەوەیە کە تاوانباران چەك وتفاقی شەڕیان هەیەو لەبەر دەستدایە ... ئەو چەکانەش دەمانچەوشەستیرو نارنجۆك‌و چەکی دیزە جا یان دزیونایە یاخود لەشەڕدا دەستیان کەوتوە ...هاتارتس لە ژمارەی رۆژی

١٦_١٢_١٩٧٥ دا ئەڵێ ئەو وتویە ... وەکو بۆمان دەرکەوتوە تاقمی مافیا لە تاوانبارانە بۆ رووتەوەکردن‌و توقاندن نارنجۆکی دەست دەکا[ر] ئەهێنن ... تائێستاش نەزانراوە کە ئەم کەسانە چۆن وا بە ئاسانی ئەو تەقەمەنی‌یانەیان لە عەماری لەشکری ئیسرائیل‌دا دەستگیر ئەبێ .

لە لایەکی ترەوە کۆلۆنێلی پۆلیس شائول روزولیو پشکنەری گشتی پۆلیسی ئیسرائیل لە یانەی رۆژنامەنووسانی سوکولف لە تەل‌ئەبیب وتی : ئیمە لە زیاد بوونی دۆسیەی تاوان ناترسین بەڵکو ئەوەی قارسی کردوین زۆر بوونی تاوانباران‌و تاوانی ریکوپێکە هەروەکو رێکخراوێکی ریکوپێك هەڵیان بسووڕێنی‌و لە پشتیانەوە بێت وایە ... جا بۆیە پیویستە بەتوندی سزا بدرێن‌و چارەسەرێك بۆ ئەم گیروگرفتە بدۆزرێتەوە .

رێکخراوی مافیا !!

موشی شاحل ئەندامی کەنیشتە ئاشکرای کرد کە چەند رێکخراوێکی مافیا لە ئیسرائیل دا دامەزراوەو ئەو رێکخراوانە تاقم‌و تاقم گەری‌یان دامەزراندوەو بە رۆژی ئاشکراو زۆرەملێ سەرانە لە خەڵکی ئەستێنن وە ئەوەی قسەیان بشکێنێ‌و سەرانەکەیان نەداتێ ئەوا بەکوشتن‌و لێدان‌و هەڕەشەو توقاندن چاوترسێنی ئەکەن .

وە لە وەلامی ئەم قسانەی شاحل‌دا وەزیری پولیس هیلل وتبوی ، تائێستا ئێمە ئاگە سکالایەکمان لە هاوولاتی‌یانەوە پێ نەگەیشتوە کە تیایدا شکات بکەن کە سەرانەیان لێ سەندراوە وئێمەش بەبێ بەڵگەو لە خۆمانەوە ناتوانین‌و ناگونجێ کەس بگرین .

هەروەها ئەندامی کەنیشتە ئولمر دەربارەی بڵاوبوتەوەی مافیا

لە شاری قدس‌دا بڵاوبونەتەوەو سەرانە لە خەڵکی‌و دوکان‌دارەکان‌و بازرگانان ئەسێنن ..

بەلام ئەم دیاردە ئەوەندەی بڵاوبونەوەی بەنگ‌و تلیاك نامان ترسێنێ کە لەم دواییەدا لە (محنیەی یهودا) بڵاوبۆتەوەو لە شوێنە بازرگانی‌یەکان‌دا بە ئاشکرا ئەفرۆشرێ‌و دەزگاکانی پولیسیش هیچ دەنگ ناکەن .

تاوانباری شارەزا :

بەپێی راپۆرتێك کە لە ژمارەی رۆژی ١١_٨_١٩٧٥ ی رۆژنامەی داڤاردا بڵاوکراوەتەوە ئەوکەسانەی دەستیان داوەتە توقاندن‌و کوشتن‌و برین ئیش‌وکاریان هەر تاوانکاری‌یەو تاوانباری زۆر شارەزاو لێزانن جگە لەمەش هانی منال‌و نەوجوانان ئەدەن بۆ ئەوەی ئەوانیش ئەوکردارو ئیشانەی ئەمان رەچاو بکەن ... رۆژنامەی داڤار ئەڵێ: ئێستاکە منالانیش کە نەگەیشتونەتە تەمەنی ١٨ ساڵی‌ی لەو جۆرە ئیش‌و کارو تاوانانەوە گلاون‌و چەند جارێك لەوشوێنانە منال گیراون کە خەریکی کاری نارەواو تاوان‌و بەنگ فرۆشتن بوون .

لێکدانەوەی ئەم تاوانانە

بە باوەڕی کۆمەڵ ناس‌و سایکۆلۆجیستەکان بەچۆکدا هاتنەکەی ئیسرائیل لە شەڕی تشرینی ساڵی ١٩٧٣ دا هۆیەکی بنچینەیی بڵاوبونەوەی کوشتن‌و دزین‌و توقاندن‌و تاوانە لە ناو زایۆنیستەکان‌دا . رۆژنامەی هاتسۆفێ لە ژمارەی رۆژی ١٠_١٠_١٩٧٠ دا ئەڵێ توندوتیژی بووە بە کردارێکی

ئەکۆڕاوی ژیانی رۆژانەی خەڵکی جا بویە پرۆفیسۆر یوناکوهن سەرۆکی دایەرەی کرامۆلۆجی ئەڵێ : ئەم تاوان‌و دزی‌و راووڕووتەی بڵاو بۆتەوە ئەنجامێکی راست‌و ڕەوانی شەڕی رۆژی (الغفرانە) (مەبەستی لە شەڕی تشرینی ١٩٧٣) یە ... ئێمە دوای ئەو شەڕە بڕوامان بە خۆمان‌و سەرکردایەتی‌و دەوڵەتەکەمان نەما چونکە شکاین‌و بەجۆرێ کاهاتین ... هەریەکێك لە ئێمە ئێستاکە وا ئەزانێ کە بەدوای کڵاوی بابردوو کەوتووەو شەڕ لەگەڵ خۆی دا ئەکات ... لەگەل پروانەمانیش‌دا توندو تیژی دێتەکایەوە ... ئەمەش وردەوردە بەرەو کاڵای تاوان ئەکاتە بەرخۆی .

قەوارەی زایونیستەکان لەسەر بنەرەتی وێرانکاری‌و تاوانی بەم جۆرە دروست بووە .

وێنەیەك لە سایی قەوارەی زایونیستەکان نەقەمی شارێکی واتێینی زەوت کراو نیشان ئەدا

لە خەوما

ڕونکردنەوەیەك

جەمال بابان

دوای بڵاو بوونەوەی (لەخەوما) کەی خوالێخۆشبوو جەمیل صائب و نوسینی پێشەکیەکەی لە لایەن منەوە ، دوو جەشن رەخنە پەیدا بوو :

یەکەمیان : لە لایەن ئەو خوێندەوارە بەڕێزانەوە کە بە شێوەیەکی زانایانەو ڕێكو پێك ، دوای ئەوەی بە وردی پێشەکیەکەو چیرۆکەکەیان خوێندۆتەوە .. تێبینی خۆیان و سەرنجیان بەرامبەری دەرخستووەو کەموکوری چی بێت لە هەموو سەرێکەوە پەنجەیان بۆ راکێشاوەو لە هەمان کاتدا نرخیان پێ داوە ، بۆ نموونە مامۆستا حسین عارف کە دەمێکە خەریکی دانانی کتێبێکە لەسەر چیرۆکی کوردی ، پێش ئەوەی لە چاپی بداو وەك ئێستا ئاکادیمیەکان ئەیکەن ، نووسینە گەلالە کراوەکەی لەشێوەی (محاضرە)یەکدا بەزنجیرە لە بارەگای کۆمەلی رۆشنبیری کوردی بلاوکردەوە ، رۆژی (٢٦)ی کانوونی دووەمی ئەمسال لە (لەخەوما)وە دەستی پێ کردو باسەکەی لەو رۆژنامانەوە ، وەرگیرابوو کە لەکاتی خۆیا چیروکەکەیان بلاوکردبوەوە ، نەك لە کتێبە چاپکراوەکەی ئێستا ، باسەکەی بە (لەخەوما) دەست پێ کرد بەوەدا کەیەکەم چیروکی کوردی‌یە لەسەردەمی خۆیدا ، دوای کورتە باسێکی چیرۆکەکە ، دانیشتوانیش لەشێوەیەکی عیلمی و ئاکادیمیدا کەوتنە لێکۆلینەوەو نرخاندنی وەك کاك مەحموود زامدار لە رۆژنامەی (العراق ، ژمارە پێنج ،،روژی ٢٣ شوباتدا) بەعەرەبی بلاوی کربوەوە .

جگە لەوە مامۆستا محەمەدی مەلاکەریمیش لەرۆژنامەی (الفکر الجدید)ی ژمارە (١٧٧)ی رۆژی حەوتی شوبات باسێکی لەسەر بلاوکردەوەو تێبینیە بەنرخەکانی تیا پیشاندا .

دووەمیان : لەلایەن هەندێك لەو برا بەرێزانەوە کە هەر چیرۆکەکەیان یا نەخوێندۆتەوە ، یاخود سەرپێ‌یی سەیریکیان کردوە ، ئنجا بۆلە بۆل و گلەیی و توانجی خۆیان بەشێوەیەکی ئالۆز دەربریوەو ئەمو مژیکیان لەدەوری دروست کردوە کە نازانین مەبەستیان چی‌یە ؟ گوایە وەك ئەلێن لەپێشەکیەکەیدا هێرش براوەتە سەر شێخ مەحمودی نەمرو دەرکردنی کتێبەکەش بۆ مەبەستێکە ، بۆیە ئیستا بلاو کراوەتەوە .

ئەوەندەی من بیزانم و ئاگادار بم ، بلاو کردنەوەی لە خەوما بە کتێب وەك نووسینێکی ئەدەبی و چیرۆکێکی کوردی ئەگەڕێتەوە بۆ سالی ٩٥٩ - ٩٦٠ ، بەلام بە هۆی بەراورد کردن و هەندێ هۆی هونەریەوە دوا کەوت ، تاکو دکتۆر ئیحسان فوئاد (مەسئەلەی ویژدان ، یاخود جژن بوم بە خانەدان)ە کەی ئەحمەد موختار جافی لەم سالانەی دواییەدا بلاو کردەوە ، ئیتر بە تەواوەتی بیر لە بلاوکردنەوەی (لەخەوما)ش کرایەوە ، بەوەدا کە (ئەو) یەکەم چیرۆکی درێژی کوردی‌یە لە ناوچەی سلیمانیداو لەو سەردەمەدا ، منیش کە هەندێك لە بەرێزان لە بنەمالەی صائب رویان لێ نام ، وەك نووسەرێکی کوردو وەك یەکێکی تۆزێك شارەزا لە ئەدەب و مێژوی گەلەکەمان ئەرکەکەم خستە سەرشان و پێشەکیەکەم نووسی ، بەلام لە راستیشدا زۆریش لای من دوا کەوت بەهۆی ئیش و کارەوە .

(سوقرات)ی فەیلەسوف فەرمویەتی : (راستی لە هەموو کەس خۆشەویست ترە) .. ئیمەش ئەلێین شێخ مەحمودی نەمرمان خۆش دەوێ و ئەو پەڕی رێزی لە دلمانایەو مایەی شانازی میللەتەکەمانە ، هەروەك لە لاپەڕە شانزەی لە خەومادا وتومە : **(شێخ مەحمود پیاوێکی بە ئاین و راست و ئازاو نیشتمان پەروەر و دل ساف و داوێن پاك بوو ... دلپاك و بەدین بو ...)** لە لاپەڕەی بیست و پێنجیش دا وتومە : **(شێخی گەورەو مەزن هەلگری مەشخەلی ئازادی و ئالای نەتەوایەتی بوو ، دژی ئیمپریالیزمی ئینگلیز بوو کە هەتا ئیشیان بە کورد بوو لاواندیان و کە ئیشیان نەما پشتیان تێ کرد ، شێخی گەورە زوو لەم فڕو فێلە گەیشت ، بۆیە رۆژێك لە رۆژان سەری بۆ دانەنەواندن و هەمیشە لە خەبتدا بوو لە دژیان و میللەتی کوردیش بە دوایەوە ، کە ئەمەش بوو بە هۆی بلاوکردنەوەی وەعیی سیاسی لەناو کوردا دژی ئیمپریالیزم)** . ئەمانەمان هەموو وتوەو هەمیشە ئەیان لێ ئەینەوە ، بەلام ئەوەش بلێین ، راستیشمان خۆش ئەوێ و پێویستە لە زور هەمو (اعتبار)ێکی ترەوە دای بنێین . ئەوانەی من (نقل)م کردون لە پێشەکیەکەدا شیعری شاعیری بەناوبانگی کورد ئەحمەد بەگی صاحیبقران (حەمدی)و شیعری شێخ محەمەد خالصی کوڕی شێخ رەزای تالەبانی‌یەو یادداشتەکەی مامۆستای نیشتمان پەروەر (رەفیق حیلمی)یە ، کە هەمو لە کاتی خۆیدا لە رۆژنامەدا یا خود بە کتێب لە زەمانی شێخ خۆی و دوای وەفاتی بلاو کراونەتەوە ، بە جۆرێك بیستوومە شێخ لە ژیانیدا خەلکی داناوە لە خەوماو ئەو جۆرە شیعرانەی بۆ بخوێنێتەوە ، هیچیش پێی دلگیر نەبووە ، لەوەش زیاتر من هەر لە لاپەڕە شانزەدا وتومە : **(گومانی تیدا نیە کەوا کۆمەلە ظروفێکی ناو شارو ناو کورد خۆی و دەورو پشت و هەمو جیهان ، دەوری حوکمی شێخیان دابوو ، کە لێرەدا ماوەی درێژە پێدانیان نیە)** . جگە لەوەی هەر لەو لاپەڕەیەدا وتومە : **(شێخ پیاوێکی خۆش باوەڕو کەم تەجروبە بوو لە مەیدانی سیاسەت و درۆو دەلەسەی ناو دەولەتاندا ، جگە لەوەی هەمو جۆرە کەسێك دەوریان دابوو ، ئەمیش لە ئەنجامی فڕو فێل و تەلەکەو دەست پێندا بڕوای بە ئینگلیز نەمابوو ، ئەوەندە تێ گەیشتبوو لێیان کە هەمو** کردەوەیەکیان و شت جولانەوەیان بەرژەوەندی ئیمپریالیزمی تێدا ، ئەوا هەموو تێکەلاو بوبون بەرژەندی شێخ نەبون ...) . ئەمانەم وتوە ، جگە لەوەی کتێبێکم هەیە (اعلام الکرد) ئەگەر رۆژێك لە رۆژان دەرچوو ؟ ئەوا هەمو کەس بۆی دەر ئەکەوێ کە رەنگە هەیە کەس وەك من مێژووی ژیان و خەباتی قارەمانانەی شێخ مەحمودی بە زنجیرەیەکی تەنراو رۆشن نەکردبێتەوە .. هەر ئەوەندە ئەلێم و باقیەکەی ئەهێلمەوە بۆ پیاوی ورد بین و واقعی و خاوەن ویژدان کە ئەوان حوکم بدەن .

سۆناتەی تینویەتی

ئەنوەر قادر محەمەد

شارێکی پڕ چراخان بووی
رێبوارێ بووم ، شەوێ زستان ، بەفرەباری
بەرەو لای تۆ ، ملم ئەنا ..
لە دوورەوە ، پریشکی گلۆبەکانت
تین و تاو بوو ، ئەرژایە ناو چاوو دلم
- دەی هەنگاو نێ و سەیری شار کە !.
- گیانە دەستم ، هەموو سەری پەنجەکانم
لە کۆ چوون ..
(لە ژێر چەتری رۆژگارێکا ، دەستم گوشیت ، بووی بە شارو ، منیش بوومە ، ئەو منالە هەنووینەی ، بۆ شار ئەچوو ،
شەو بوو ، سەرما ، ئەیگریاندو نەئەگریا)
- دەی هەنگاوێ !..
- کچی سرك و شاری دو
ورم لا دلگیرە ...

●

پل و پووشی هێلانەکەت لەسەر داری
رووت و قووتی وەرزی من بەجێ هێشت و
بۆ خۆشت دات لە شەقەی بال ...
- ئەگەر دلت کەنیسەش بێ
نەك تێی ناچم ، هەر بە لاشیا رانابووردم
وەختێ وات وت ،
ئەو هەورانەی بە تەما بووم
بە خوڕ ڕێژنەی بارانی سەوزی نووزی خوا
بە ناو دلما بباریێنن .. بال و کۆچیان کرد

دایان .. دایان لە زرەی بال و کۆچیان کرد
من تەمی وا ناهێورێنم ..
بینیومە کەژ ، شەوان سەری پڕ لە ژانی
لە کۆشی بە فرمیسك تەڕی ، لێلی روبار هەلسویوەو
تا بەیانی بۆ غەریبی یەك گریاون ..
گریاوم و نەشگریاوم ...

●

لە پاوەنی شینی خەوا
قەمچی ڕەشی تینویەتی یە ..
ڕەوەی ئەسپی تاسەو تەزووم ئەفڕێنێ
ڕەوەی ئەسپیش شوێن کانیاوی سپی هەنگوین
ئەکەوێت و کانیاو پۆل .. پۆل .. بە بال ئەفڕن ..
بێدار ئەبم ، هەلئەلەرزم ، بە تاریکیدا ئەڕوانم
لە ناو تەمی پەنجەرەوە ..
هەزار شاری پڕ لیزگی خۆر
لە ئەنیشت یەکدا ئەبینم

●

کۆترە شینێکی ئیسك سووکی ژانی مەسیح
بە دەوری کەنیسەی دلما خول ئەخوات و هەر ئەگمێنێ
شەو داوێکە ملی سپی بەربەیانی
ئەم جیهانە ئەتاسێنێ ..
تیشکی هەتاو مەقەستێکە
هەموو داوێ ئەقرتێنێ ....

کانوونی دووەمی ١٩٧٦

سەرەتایەك بۆ لێکۆلینەوەیەکی فراوان دەربارەی :

خەم لە شیعری نوێدا

- ١ -

زۆر جار قسەو باس سەبارەت بە تەم و مژی خەمباری لە شیعری شاعیرە نوێکاندا کراوە ، خەم بوو بە سیمایەکی هەرە دیار لە بەرهەمی لاوەکاندا . ئەم دیاردەیە ، وە نەبێ هەر تایبەت بێ بە بەرهەمی شیعری نوێی کوردی‌یەوە ، بەلکو دیاردەیەکی سەردەمەو بۆ بەلگەش تا ئیستا زۆر لێکۆلینەوەی فراوانی ئەدەبی دەربارەی ئەم دیاردەی (خەم)ە لە بەرهەمی ئەدەبی سەردەمدا بە تایبەتی شیعر ، نووسراوە .

- ٢ -

هۆیەکانی خەم لە شاعیرێکەوە بۆ شاعیرێکی تر ، ئەگۆڕێ .. واتا ناتوانین بلێین خەمی هەمویان یەك (خەم)ە، یان یەك جۆرە قول بونەوەیە ، لەو بوارەدا . کە لە لای هەندێکیان بۆتە خۆشی و لەزەتێك گۆرانی تایبەتی بۆ ئەلێ ، ئەم گۆڕانی هۆیانەش لە باری تایبەتی و لە چوار چێوەی روشنبیری و باری کۆمەلایەتیا - ئەوە دیاری ئەکرێ ، کە خوێنەر بە وردی و لە باری سەرنجی تێگەیشتنی قولیەوە بەرهەمی شاعیرێك ئەخوێنێتەوەو ئەتوانێ هەست بە هۆیەکانی ئەو خەمە بکا .

- ٣ -

خەمی رەسەن ، یان پاك و دروست نەکراو .. لە لای شاعیری بەتوانا خۆشەویستی‌یەکی پێگەیشتووە ، خۆشەویستی‌یە بۆیە خەون و راستە ، دروست نەکراوە بۆیە ، رەسەنەو لە ناخی واقیعی ژیان و تاقی کردنەوەکانیەوە بە وشە ئەیخاتە چوار چێوەی تایبەتیەکەوە ، بێی ئەوترێ شیعر .

- ٤ -

مردن لە سەرنج دانی قولی ماناکەیدا ، بە هەمو لایەنەکانی مرۆڤایەتیەوە سەرچاوەیەکی خەمە لای شاعیری نوێ .. مردن وەك رەمز ، وەك راستی ، وە خۆ خواردنەوە ، بەلای مرۆڤێك خۆیەوە بە تەنیا یان لە خۆیەوە بۆ مرۆڤانی تری دەورو پشتی ، یەك جۆرە کار تێ کردنی بۆ دروست کردنی (خەمی قول)و (رەسەن) نیە بەلای شاعیرەوە ، قول بونەوەیە لە مانای (مردن) .

لە ئەنجامی ئەو گیروگرفتانە دا کە پەیوەندی یان بە لایەنەکانی ژیانی مروڤایەتیەوە هەیە ، « برسێتی ، چەوساندنەوە ، نەخۆشی ... هەتا دوایی » جیا لەو ترسنوکی‌یەی لای کەسێ بەرامبەر مردن پەیدا ئەبێ ، کە ترسی تەنیا « خۆ نووساندنە بە ژیانەوە » دروستی ئەکا ..

لایەنی رۆشنبیری :

هۆیەکی تری خەم لەلای شاعیری نوێ ، کێشەی رۆشنبیری‌یە ، لە کاتێکدا پێویستە شاعیری نوێ نمونەی مرۆڤێکی وابێ لە کاروباری رۆشنبیری هاوچەرخدا قول بوبێتەوەو تا بەوە بتوانێ روبەروی کاروبارە ئالۆزەکانی ئەم جیهانە جەنجالە ببێ ، ئەگەر ئەو توانی خۆی وا پەروەردە بکات و ئەم مەبەستەی بێتە دی ، ئەوا ڕوبەڕوی گیروگرفتێکی تری رۆشنبیری ئەبێ (بە تایبەتی لای شاعیرانی ولاتانی جیهانی سێیەم) ئەو گیرو گرفتەش ئەوەیە ، ئەو کۆمەلەی ئەوی تیا ئەژی ، زووربەی خوێنەوارانی « رۆشنبیری بە تەنیا تویکل » تێ گەیشتوون ، شاعیریش کانێ بە وشە مامەلە لەگەل خەلکی بە تەنیا « ناو » روشنبیردا ئەکات و رووبەرووی «تێ ناگەم» لەگەل «روشنبیری»دا ئەیخاتە دنیای (غەریبی)و دروست کردنی سیمایەکی خەمباری لە مامەلەکردنیا لەگەل وشەدا . چۆن وا نابێ ، لە کاتێکدا ، خوێنەر وای پیشان بدات ، لە زۆر بواری زانستی و زانیاری داوەو (تێ گەیشتووە) کەچی ئەوەندە خۆی هیلاك ناکات ، لە شیعرێکی نوێ بگات ؟! هەتا جاری وا هەیە رو ئەدات شاعیر روبەڕوی پرسیاری ئەم دێڕە مانای چیە ؟ ئەبێ ..

لایەنێکی تر :

دوا کەوتنی رۆشنبیری گشتی لەناو کۆمەلدا ناتوانێ لەگەل خێرایی پیشکەوتنی لایەنی ماددی شارستانیەتی نوێدا بڕوات ، ئەمەش دیاردەیەکی دیارە لە هەمو دنیادا ، تەکنەلوجیا بە خێرایی ئەرواو روشنبیری گشتی لەناو کۆمەلدا بە لەقە لەق هەنگاو ئەنێ ئەمە سیمای خەمێکی دیارە لای هەر مرۆڤێکەوە ناسك بیر بکاتەوە ، بە تایبەتی شاعیر چونکە دیاردەی روشنبیری شارستانێتی مرۆڤ لای شاعیرێك وای ئەوێ پڕ کردنەوەی خواستەکانی گیانیشی بێ کە ئەمیان لەگەل رەوتی پیشکەوتنە تەکنولوجیەکەدا بڕ ناکات .

بێ گومان بە باوەڕی من جۆری ئەم خەمەیان کە ئەم لایەنەی تر دروستی ئەکا لەلای شاعیری پەروەردە بو ، بە بیرو باوەڕی پیشکەوتوخوازانەی مرۆڤایەتی کەمتر دیارە بە تایبەتی لە لایەنی روشنبیری و سەرنج دانی فراوانیەوە لە دنیا ، لە دەلاقەیەکی فیکری پێشکەوتوخوازانەوە . لە کاتێکدا سەیری ئەکەی لەلای شاعیرێکی پەروەردە بوو بە فیکری « بورجوازی » ئەم لایەنە سەرچاوەی خەمە ئەویش لەبەر ئەوەی « رەگی خۆ بەزل » زانینی بەرامبەر بە کۆمەل تیایا دروست بوە .

- عبدالله عباس -

لەگەل ئافرەتێکی کوردی سەردەمی حاجی قادری کۆیی دا

کازم عومەر دەباغ

میللەتی کورد خاوەنی کۆمەلێ شاعیرو ئەدیبی لێهاتووە ، تەنانەت زۆربەیان هێشتا هەر نەناسراون ، و بەبێ ناز بەرهەمە ئەدەبی‌یەکانیان ماونەتەوە ، چاوەڕوانی هیمەتی قەلەمێ ئەکەن کە لەسەریان بنووسێ و رووی کاغەزی سپی پێ برازێننەوە .

لەسەردەمی حاجی قادری کۆیی‌دا هەندێ قەلەم لە ئارادا بون .. بەراستی جێی شانازی‌یە کە لەو سەردەمەدا ئافرەتێکی وەکو **حەزینی** دەست بداتە قەلەم و هەول بدات خوێندەواری فێر ببێت ..خۆ تا سالانی ئەم دوایی‌یەش گەلێ لە نەزانان و کۆنەپەرستان دژی ئەوە بوون کە ئافرەت خوێندەوار بێت .

« حەزینی خێزانی ملاعبداللەی حاجی ملا ئەسعەدی جەلی زادەیە » وئەمەی دوایی‌یان ئاشنایەتی هەبووە لەگەل حاجی قادردا . تەنانەت حاجی ڕوو دەکاتە ملا عبداللەو دەلێ :-

بە بیرت دێ زەمانی چووینە بالەك(١)
بە پێ خاوسی نە کەوشم بوو نە کالەك

کە ملا عبدالله کۆچی دوایی ئەکات و تابووتی مەرگ ماچ ئەکات ، « حەزینی » کە نازناوی خێزانی ملا عبدالله بووە بەم قەصیدەیەی خوارەوە ملا عبداللەی هاوسەری ئەلاوێنێتەوە کە ئەمەش نیشانەی وەفاداری ئافرەتی کوردە بەرامبەر هاوسەری ژیانی .

« شینی ملا عبدالله »(٢)

ئەی ڕەفیقانی شەریعەت بێن بکەن گریان و شین
حەیفە بۆ ئەو قوطبی کامل کۆچی کرد بۆ ژێر زەمین
حەیفە بۆ ئەو کۆهی عیرفان و دەلیلی ڕاهی حەق
پێشەوای ئەهلی موحەببەت ، ئەو رەئیسول عاشقین

(١) ئەم تاکە شیعرە لە دیوانەکەی حاجی قادر وەرگیراوە .
(٢) کاتی خۆی لە سالی ١٩٧١دا ئەم قەصیدەیەم لەناو کۆمەلێ کتێبی کۆندا لە کۆیە بەرچاو کەوت . ملا رەئووف سەلیم کە چاوی پێی کەوتوتی « حەزینی » خێزانی ملا عبداللەی جەلی زادە بووە . ناوی « خاتو زەینەبەی کچی شێخ کەریمی بەرزنجی » بووە .

چێژی ئەدەبی

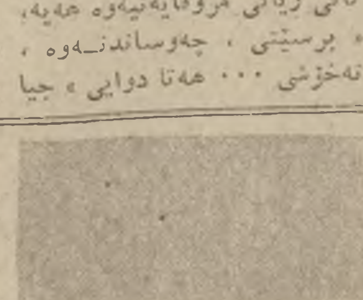

ڕەووف عوسمان

کە باسی چێژی ئەدەبی دەکرێت یەکەم دەردوو مرۆڤ تووشی تۆزە تەم و مژوو لێك پچرانێك دەبێت ، ئەگەر لە ... بۆی بچین چەشتن یان چێژ لە زمانی عەرەبی و ئینگلیزی‌دا (ذوق -) بۆ تام کردنی شتێکەو ئامرازی زمان ئەو کارە دەبینێت ، خۆ لە زمانی کوردیشدا (چێژ) هەر لەو ئاقارەدا بەکار دەهێنرێت ، بەلام لە هەر سێ زمانەکاندا ئەم بەکارهێنانە لە سنووری ئامرازە ڕاستەوخوکانی هەست (المحسوس) تێ پەڕیوەو بە چەند کارلێکردنێکی (تفاعلات) گرێ‌یاویدا (معقد) ڕۆشتوەو چۆتە پلەی بیرو هۆشەوە ، زۆر جار ووشەی چەشتن لە بواری ژیانی کۆمەلایەتی و هەلس و کەوت و چۆنیەتی پۆشتن و خواردەمەنی و .. هتد بە کار دەهێنرێت . زۆر لە ڕەخنەگرەکان رای خۆیان بەرامبەر بە (چێژ) دەربریوەو مشت و مڕێکی گەورەیان لەسەر ئەم بابەتە فەراهەم هێناوە ، ئەوانەی لە روانگەی مادیەتێکی میکانیکیەوە دەڕواننە مەسەلەکە ، سەرچاوەی چێژ بە تەنیا دەگەڕێننەوە بۆ تەئسیری ئەو بارو شوێن و کاتەی کە مرۆڤی تێدا پەروەردە دەبێت و هەناسەی تێدا دەدات ، خۆ میتافیزیکێکان سەرچاوەی چێژ دەگەڕێننەوە بۆ باری خۆیەتی مرۆڤ و وزە خۆرسکە جۆر بە جۆرەکانی بەلام زانیاری مادیەت رای خۆی بە ڕوونی لە مەسەلەکەدا روون کردۆتەوە بە پێی ئەو بیردۆزە (النظریە) چێژ بریتیە لە کار لێك کردنی (تفاعل) ووزەی خۆرسکی مرۆڤ لە بەل چۆنیەتی ئەو بارە مەوزوعیەی کە تیایدا دەژی ، خۆ لە هەندێك کات و شوێنی تایبەتی و بەمەودایەکی کاتی دوورو درێژ گۆڕانی جۆری لە چەشتندا وەدەست دێت کە ئەمیش کەم تا زۆر ئاوێنەی بارە ئابووری کەیەتی .

حامد عبدالقادر دەلێت : **(چێژ ئەو توانا زاتەی دەست کەوتوەیە کە دەتوانیت هەموو شتێکی جوان بناسێ و تام و چێژ و خۆشیشی لێ وەربگرێت و بتوانیت لاسایی ئەو دیاردە جوانانە بکاتەوە لە کردەوەو بیروو قسەدا)(١)**

خۆ ئەحمەد زەینی دەلێت : **(چێژ ئەو هێزەیە کە بەهەمە وێژەییەکان بە بالادەبێت و نرخی شیاوی خۆیانی دەداتی ، هەروەك هۆیەکی کاریگەر بێت** بۆ رەخنەو لێکۆلینەوە)(٢) .

چێژی ئەدەبی رۆلێکی ئێجگار کاریگەر دەبینێت لە دروست کردنی پەیوەندی نێوان داهێنەروو (المبدع) و وەرگر (المتلقي) ، ساردبوونەوەی ووزەی چێژ وەرگرتن لە توخمی و ژەدا دەبێتە هۆی پچڕانی داهێنەروو وەر ر لەو تالە گرژە بە هێزانەی کە وەك دەمارێك خوێنی هەست و هۆش و بیری ئەدەب دەبات بۆ خوێنەروو رۆلی کاریگەری خۆی دەبینێت .

وەك چۆن هەموو دیاردەیەکی سروشت و کۆمەل لە گۆران و جم و جوولێکی تەبڕاوە دایە ، هەر بەو شێوەیەش سەرخان لە هەمان جم و جوول و گۆڕاندایە ، بەلام ئەوەی کە گرنگە هەست و هۆش و چێژی نوێ و ڕەوشتە کۆمەلایەتیکان لەگەل گۆڕانەکانی ژێرخاندا بە هەمان خێرایی و کوتوپڕی ڕەوناکەن ، وەك پێویستە ئەدیب هەمیشە لە پێش زۆربەی میللەتەوەیە بە بیروو هەست و جۆری تێ ڕوانینەکانی ، کەواتە هەندێك جار تۆزە دوورکەوتنەوەو لێك پچرانێك روو دەدات لە میانەی خوێنەروو ئەدیبدا ، ئەم لێك پچرانەش یەکێکە لەو دژایەتیانەی کە لە رووداوەکانا هەن و هەمیشە رەورەوی ژیان بە پێ پەروا بەرەو پێشەوە دەبەن ، تا لەم کاتە ناسکانەدا گەلالەو مشت و مال کردنی بیرو هەستی خوێنەر دەکەوێتە ئەستۆی ئەدیب و رەخنەگر بیانەوێ ونەیانەوێ ، لەو رێڕەوەی لێ کۆلەرەوە دەیگرێت مەرجە لەسەر بنەڕەتێکی زانیاریانەی فرە لایەن بێت ، هەروەك کۆلدریج دەلێت : **(گەرەکە پیاوونەوەکانی ڕەخنەگر پتر پشت بە دەرخستن و روون کردنەوەی سووچ و گەلەبەرە تاریکەکان ببەستێت و بارەکانی بیرو**

بروانە ل - ٩ -

چۆنیەتی گێڕانەوەی چیرۆك و بایەخی بۆ منالآن

نووسینی : مانیلا لیریش
گۆڕینی : عباس محمد حسین

پێشەکیەکی کورت
.. خوێنەری بەڕێز ..

ئەوەی دەیخوێنیتەوە بریتیەلە نووسینەی کـــە ژنێکی بەخێوکەری منالآن له فەرەنسا به ناوی (ماتیلد لیریش) لـــە باخچـــەی پەروەردە کردنی زارۆکان له فەرەنسا نووسیوە. ئینجا لەبەر ئەوەی ئەم ووتارەبۆ زۆر زمـانی ئەتەوەکانی دونیادا وەرگێردراوە و لەبـــەر ئاسۆبلاوی ووتارەکە، خۆی کەسەرچاوەیەکی خـاوەن تاقی‌ـکردنەوەیە، نووسەر خـــۆی دومارەیەکی تەواوی لـــەم بارەوە هەیە ، بۆیە نووسینەکەسوودی بۆ هەموو ئەوانە هەیەکە بایەخ به منـــالو ئەدەبی پەروەردەکردنیـــان ئەدەن‌و ئەیانەوێ ئەوەی داهاتوو وەك‌خونچەیەکی بەرتیشکی زێرینی‌رۆژو جۆگەلەی ئاو پێ‌بگەیەنن، هەروەها لەبەر ئەوەش که ئەم‌ژنە فەرەنسیە زۆربـــەی ژیانی‌لەناو منالآن‌دا بەسەر بردووە ،شتێکی ئاشکرایە کـــە ووتارەکـــەی کەلکێکی زۆری هەیە ، لەبەر ئەمە منیش وەك بەرگۆـلێك لەم بارەوە بە پێویســـتم زانی ئەم ووتارە لە عەرەبیـــەوە بکەمە کوردی ـ وەرگێر ـ.

چۆنیەتی هەڵبژاردنی چیرۆك بۆ منالآن ..

« دێرە چیرۆکی منالآن زۆر له کۆنەوە وەکو هەموو بابەتـــە ئەدەبیەکانی تر له ئارادا بووەو وەکو ئەوان دەوری خۆی لـــە سنووری جیهـــانی منالانـەوه دیوه .

پێش هەموو شتێك چیرۆکی منالآن توانیویەتی ســـەرەرای کـــۆن بوونیشی لایەنی تازەیی خۆی بپارێزی ، چونکه ئـــەم چیرۆکو (حکایەتـانه) دەوری بالایان هەبووە لـــە پێکەوه نانی هەڵوێستی مرۆڤانه له ناو دڵو دەروونی منالآن‌داو به هـــۆی ئوسلوبه ئەفسوناوییه جوانەـ کان « ئاوێنەیەکی راستەگۆی جموجۆڵی مرۆڤایـــەتی بووه لەبەرەو پێشەوه چوونی هـــەتا ئەمرۆ » دەبنـــە بزوێنەرێکی رەسەن بۆ بزواندنی ســـۆزو زیاندنەوەی ئەندێشـــە لەلای منالو نەوەکانی داهاتوودا .

ئەم جۆره چیرۆکانه ئێستا شوێنێکی بەرێزیان هەیە لـــە قەوارەی فۆلکلۆرداو زاناکانی پەروەردە زۆر لایەنی بەنرخیان تێدا دۆزیوەتەوه که تا ئێستا لـــە پێش چاوان دیارنەبووەو بووەته جێی وەدەســـت دانی هەستکردن بـــە خۆشیو دیلاخستنی زۆر جیهانی سەرـ سوڕهێنەری پڕ له شتی ســـەیر بۆ کردنەوەو هەڵقولانی ســـۆزو ئەندێشە لەلایـــەن منالآنەوه « وەکو له کوردەواری خۆمان دا ئەم جۆره چیرۆکانه له ســـوێ ناکردانەکان له لایەن دایـەرەـ کانمانەوە بۆمان دەگێردرایەوه » جا ئەم چیرۆکانه پەیوەندیەکی بەهێزیان به ژیانەوە هەیه بـــە بەخشینی گەلێ هەستو ئەستی ناسك له چوارچێوەی خۆشـــیو ناخۆشی‌دا ..

هەروەها زۆر وا بووه کـــە رووداوەکانی ئەم چیرۆکانه لـــە وولاتێکـــــی نەناسراوەوه (نەدیتراو) وەرگیراون کـــــە پاڵەوانەکانیان له پیاوو ژن و منالو .. هتـــــد . هەموو زانیاریو بیرەوەریو هەڵسوـ کەوتیان خستۆته روو وه بـــە دەوری خۆی کارێکی گـــەورەی هەبووه له دەروونی منالآن‌دا ..

وه پاڵەوانی ئەم چیرۆکانه له پێناوی ژیانێکی تەواو هەولیان داوەو سەرنجی منالآنیان بۆ لای خۆ راکێشاوه ، چونکه شتێکی ئاسایيه که منـــال زۆر سۆزی بەرانبەر بەو کەسانه هەیه کـــە به هەموو توانایانەوه بـــۆ گەیشتن به ئاواتەکانیـــــان تێدەکۆشنو چەرمەســـەری دەکێشن ، زۆربەی ئـــــەم پاڵەوانانەش به خاوەن شـــکۆو ئازاو دەست بڵاوو دەروون پاك ناسراون ، بۆیێ منال له قولایی دڵەوه حەز به گوێگرتنی ئـــەم جۆرە چیرۆکانه دەکاتو لـــە کانی نشوستی هێنانی پاڵەوانەـ کانی‌دا دلگیر دەبێتو به سەرـ کەوتنیشیان دەگەشێتەوه ..

بەم جۆره ئەم چیرۆکەی که ناوەرۆکی بەهێزبێو پێشکەش به منالآن بکرێت بریتی‌یە لـــە نوێســـینێکی ئەدەبی بەرز و دەوری تایبەتی خۆی لەم بارەوه هەیە، بەڵام ئەوەش هەیه کـــە منال ئەوەی له توانادا نی‌یـــە هەموو ئەو گوزارەو تەعبیـرانه هەڵقوزێتەوه که چیرۆك نووس (یاخود ئەوەی دەیگێڕێتەوه) له چیرۆکەکەدا بەکاری دێنێ .

دیسان ئەو تەعبیره جوانو ئاخاوتنه رەنگاو رەنگانەی کـــە له چیرۆکەکەدا هەیه کارێکـــی زۆر له مێشکی منـــالآن دەکا و دەبێتە هۆی دەولەمەندی زمانی ئاخاوتنیان . بۆ نموونه ئەگەر بێین داوا له منالآن بکەین کـــە ئەم چیرۆکەی بۆ گێردراوەتەوه بۆمان بگێڕنەوه، دەبینیـــن هەموو هەولی خۆیان بۆ ئـــەوه تەرخان دەکەن که لاسایی دانەر بکەنەوه « وانه ئەو ووشـــەو گوزارانەی له چیرۆکەکە بەکار هاتوون ، دووبارەیـــــان دەکەنەوه » .

ئینجا سەرەرای ئەمانـــەش نابێ ئەوەشمان له بیر بچێـت کەوا پێویسته هەموو جـــۆره چیرۆکێك بەبێ (بژار کردن) نەخرێتە بەردەم منالآنـــەوه ، چونکه گومان لـــەوه دانی‌یە وەکو یەك ســـوودیان نی‌یە ، هەموو ئەم چیرۆکانه بۆ منال بەڵکو دەبێ ئەو جۆره چیـرۆـ کانەی که زیانیان هەیە بـــۆ پەروەردەکردنی منـــالآن دوور بخرێنەوه (وەکو ئەم چیـروـ کانەی دەربارەی فێلو هەڵخەـ تاندنو درۆزنیو تەلەکەبازیو دزیو گەلێ ئاکاری ناپەسـندی ترن) هەروەها ئەو جـــۆره چیرۆکانەشیان بەر گـــوێ نەخرێت که به سەرەوەی رادەی هەستکردنیان لـــە تەمەنێکی دیاری کراودا دەڕوانن ..

بەڵێ له پێناوی بەرژەوەندی پەروەردەکردنی بەســـوودی منالآن دەبێ هەموو ئەو چیرۆـ کانەی ئاکاری ناپەسندی وەکو دڵرەقیو ناشیرینیو جەردەییو رابواردنی نابەجێیان تێدا بەدی دەکرێت بەلاوه بنرێت ، چونکه خەریك کردنی هۆشی منـــالآن بەم جۆره چیرۆکانه لەهەمـــوو کاتێـــکدا زیانی زۆرتره لـــە سوودەکەی ، بۆیێ وا باشه به گوێرەی توانا ئەم چیرۆکانـــە درشتو وردیان له یەکتـــری بژار بکرێتو چاكو خراپیـــان « به پێی راجاوکردنی تەمەنو هۆشی منال » له یەك جیـــا بکرێنەوه ، بەڵام ئەمـــه ئەوه ناگەیەنێ که ئەم دوور خستنەـ وەیەی منال لەم جۆره چیرۆکه به مەبەستی شاردنەوەی واقیعی زیانه له منالو دروستکردنی دیواره له نێوان منالآنو ژیان‌دا، هەروەها مەسەلەش ئەوە نی‌یـــە که ژیان تەنیا بریتی‌یە لـــە ناخۆشیو تەگەرەو گیروگرفت « یاخـــود خۆشیو کامەرانی » بەڵکو مەبەست لێرەدا ئەوەیـــە منالآن به هۆی ئەم چیرۆکانـــە « نوشی گرتنی رێچکەیـــەکی هەڵەی ژیان بن به هۆی زۆری گوێ لێ بوونی ئـــەم ئاکارە ناشیرینانه » نوشی ئەوە ئەبن که ئەتوانن وەکو جـــۆن پێشەوازی له چیرۆکە چاکەکان دەکەن ، بـــە بێ یەكو دوو لەبەردەم هەموو جۆرە چیرۆکێك بێنه پێشەوه « بگرە هەتا وایان لێ نەبەت که خۆیان لەگوێ گرتنی چیرۆك به تێکرایی بدزنـەوەو هەر له سەرەتای ژیانەوە گەلێ خوو رەوشتی ئەوتۆ بێت کـــە ئەمرۆ کۆمەل پێیەوه دەنالێ » .

لای هەموو یەکێك ئاشکرایه که منال زۆر به پەرۆشەوه بـــۆ راستیەکانی مەسەلە زانستیەـ کان دێتە پێشەوه که له هەندێ چیرۆکی چاك نووکه درێشـــە یەکی بۆ رەوان دەکرێ ، جـــا ئەوەی بەراستی دەیانخـــاتە جووله وەکو گواستنەوەی کالەك به گالیسکه کـــە ئاژەل رای دەکێشێ ، ئەمه وایان لێ دەکات له چۆنیەتی جولانەوەی ماشینو فرۆکەو گەلێ شتی‌تر بکەونـــە پرسیار ، به جۆرێك کـــە بزوتنەوەی گواستنەوه بـــە لایانەوه شتێکی نهێنیو سەیر نەبێت .

جا ئەوەی دەبێتـــە جێی سەرنجی منالآن له پاش بیستنی هەندێ لەم چیرۆکانه ، ســـەرـ گەرمیو دڵ تەنگیو بەرەڵلاییو ترسنۆکی‌یە که به ناو مێشکیاـ ئەوە سوور دەخوانـــەوه ، بـــە شێوەیەك راستی ئەوەمان بـــۆ یەکلا دەکاتەوه که ئەم جـــۆره چیرۆکانه لەگەل زەوقو چەشەو ئارەزووی منالآن ناگونجێـــت ، و هەروەها گلەییشمان لـــەو کەسانەیە که له کاتی گێڕانەـ وەی چیـــرۆك بۆ منالآن بـــە مەبەســـتی کارێ کـــردنو راکێشانی هەستیان کـــەلێ جولانەوەی زیان دەریان لێ روو ئەدات به بێ ئەوەی خۆیـــان هەستی پێ بکەنو کەســـایەتی خۆیان بپارێزن که ئەنجـــامی کارەکه یان ئاشکرا دەبێـــتو منالآن لەم واقیعه باس کراوەی سەرەوه سوور ئەخۆنەوه ..

بەم رەنگه له بواری ئـــەم هـــەوارەدا تاقی کـــردنەوەو پراکتیك ئەوەی چەسپاندووه که چیرۆك بۆ منالآن دەبێ لـــە پێناوی مەبەستی بوژاندنـەوەی ئاســوودەییو ئازاییو بەرەڵلاـ کردنی ئەندێشەو کردنـــەوەو زاخاودانی مێشکی منالآنـــەوه بێت ، گومان لەوه دانی‌یـــە ئەگەر ئەم چیرۆکانه پڕ بـــە پیستی بەرژەوەندی پەروەردەـ کردنی منالآن نووسرابن ، یاخود هەڵبژێردرابن ئەم ئەرکـــەی سەرەوه بەدی دێنن .

دەســـتوورەکانی گێڕانـــەوەی چیرۆك بۆمندالأن

١ ـ جیاوازی گوێگرەکان ..

وا پەسندە ئەو کەســـەی چیرۆك بۆ منالآن دەگێڕێتـــەوه تەمەنی ئەو منالآنه بخاته بەرچاو که گوێ بۆ خوێندنەوەکەی شل ئەکەن ، جا چ کچ بن یا خـــود کور دەبێ خۆیشی لەم کاتـــەدا چۆست بێـــت ی کەمتەرخەمی نەداته دەستەوه « چونکه ئەگەر توانی ئەو چیرۆکەی پێشکەشی دەکات بـــە پێی تەمەنو رادەی هەستی منالآن بێت » چیرۆکەکه سەرکەوتنێکی گەوره به دەست دێنێت .. بۆ نموونه چیرۆکی « حەوت کورته بالایەکه » بـــۆ ئەو منالآنه دەشێت که تەمەنیان له نێوان سالآنی (٨ـ١١) وه هەروەها دەبێ لەوەش دلنیـــا بین له کاتی گێڕانەوەی چیرۆـ کەکه ، وێنـــەو رووداوەکانی هەموو منالەکان وا لێدەکات که پێیەوه خەریك بن ، نەك هەندێك خـــەوه کوتکه بیانباتەوەو هەندێکی‌تر هەستیان لـــەلای چیرۆکەکـــە نەبێـــت . « ئـــەم جۆره وەزعه بەڵگەی ئەوەیه که ئەم چیرۆکه لەگـــەل ئارەزووو یاخود تەمەنی ئەم منالآنه ناگونجێت » .

٢ ـ چۆنیەتی دیراسه کردنی گوێگرەکان (منالەکان)

بۆ تێگەیاندنی گوێگر دەبێ به شێوەیەکی ڕاستەوخـــۆو شارەزایانه سەرنجو تێڕوانینی منالآن شارەزا بین ، چاکتریش وایه چیرۆك نووس یا خـــود ئەوکەسەی چیرۆك دەگێڕێتەوه خۆی گوێ له منال بگرێت بـــۆ ئەوەی منال رادەی رازی بوونی بەرانبەر هەندێ چیـــرۆكو نارەزایی بەرانبەر هەنـــدێ چیرۆکی‌تر دەربڕێت .

٣ ـ چیرۆکی درێژو بـــە زنجیره ..

بەش بەش کردنی چیـرۆکی درێژ یاخود کردنی بەزنجیـــره پێویستی به ووریاییو بلیمەتیو بایـــەخ پێدان به دەروونو هەست کردنی منالآنەوه هەیه ، بۆ ئەوەی منالآن به پەلـــە پڕوزیو جۆشـــەوه چاوەڕوانی پاشماوەو بەشـــی دووەمو سێیەمو ... هتد چیرۆکەکـــە بکەن ، بۆیێ پێویسته هەمـــوو بەشێكو زنجیرەیەك لـــە چیرۆکەکه رووداوێك یان چەند رووداوێکی تەواوی تێدابێ که بەیەکتری بەسترابنەوه بـــە جۆرێك که ئەگەر واز لـــە بەشێکی هێنراو له توانا دانـــە بوو هەموو زنجیرەکانی چیرۆك پێشکەش بکرێت ، منال هەست به نائومیدی نەکات .

بەشێك لە کۆڕسی « بەرد »

شعری
ت. س. ئیلیوت
لـــە ئینگلیزیەوە
گـــۆڕینی
حیـــدر کریم

« ناوەرۆکی پڕ له جموجۆڵی ئەم بەسەرهاتە تەنیا بریتی نیە له بنیات ناتی کلێسایەکی تازەلە ـ لەندەن ـی هاوچـــەرخو ریز کردنی بەرد له پاڵ یەکدا ، بەڵکو هەژانەوەی کەزانـــەوەی کـــاتە بـــۆ دواوەو بـــەرەوەبەمەبەستی بوژانەوەی که لـــە پوڕو بوونی ڕابووردو لـــەم کاتـــەدا چۆنیـــەتی دروست کردنی ئەم کانەی ئێستا لەسەربناغەی ڕابووردو .. ئەم کلێسا تازەیه بەهـــۆی بـــەردەوەلە شـــوێن بناغـــەی کلێسایەکی داماو کۆن بنیـــات ئەنرێ ... کۆڕس لـــە حەوت پیاوو دەژن پێك هاتووه بۆوون کردنی کەسایەتی خۆیان دەمو چاویان دائەپۆشنو بەیـــەك دەنگ ـ دەنگی کلێسا ـ هاوار ئەکەنو دایەلۆجی بەسەر هات بەڕەوانی ئەبەنە پێشەوه ...
« بەرد »یش کارەکتـــەرێکی دراماتیکیـــە بەشـــداری لـــە کارەسات ئەکاتو ڕۆڵی خـــۆی ئەبینی ... »
« وەرگێر »

هەڵۆ ئەفرێو بـــەرەو تاقی ئاسمان بەرز ئەبێتەوه ..
ڕاوکەری کـــەو سەگەکانی بەدوا وێڵن ...
ئەی کۆمەلە ئەستێرەکان کەبێ ووچان ئەسوڕێنەوه ..
ئەی وەرزەکان کـــە بـــۆ هەمیشە دوو پات ئەبنەوه ...
ئەی جیهانی بەهارو پاییـــز ... بوونو مردن ...
ئـــەی زنجیرەی نەپچڕاوی بیرو کردار دۆزینـــەوەو تاقیـ کردنـــەوەکـــانی بێ‌دوایی ، سۆزی زانینمان ئەجۆشێنن ..
نەوەك هێمنی ، زانینی گوفتار .. نەوەك ئارام ...
زانینی ووشـــەو نەزانینی‌ووشه ،
ئەم هەموو زانینه له نەزانی نزیکمان ئەکاتەوه .. نەزانیش بەرەو مردنمان ئەبات ..
نزیك بوونەوه له مردن ... نەوەك نزیك کەوتنەوه لـــە خوا ...
کوانێ ... ئەم ژینەی لـــەژیان‌دا وونمان کردووه ؟
کوانێ ... ئەم بلیمەتیـــەی‌لە زانین‌دا به فیرۆمان داوه ؟
کوانی ... ئەم زانینەی لەزانست‌دا له کیسمان چوه ؟
خول خواردنەوەی ئاســـمان بۆ مەودای بیست سەده ، لـــە کوڕ نزیکمان ئەکاتەوەو له خوابه دوور ... !
بەرەو ـ لەندەن ـ شـــاری‌سەعات ـ کەوتمه ڕێ ...
ئـــەو شوێنـــەی رووبارو جۆمەکانی پێدائەڕوات ...
لەوێدا پێم ووترا : ئەم شارەکلیسای زۆری تێدایه لەگـــەل چەند چێشتخانەیەك‌دا ..
لـــەوێدا پێم ووترا : بـــاقەشەکان بشوو بدەن ،
پیاو پێویستیان به کلیســـانیه لەو شوێنەی کاری لێ ئەکەن .. بەڵام ، ئایا نەزانـــی ڕۆژانی یەکشەمە له کام لاوه ئەبەنـــە سەر ؟ لەم شارەدا ، زەنگەکان تەنیـــا بـــۆ بێدارکردنەوەی نووستوەکانی دەورو بەری شار لێ ئەدرێن .. !
بەرەو ئـــەم دەورو بـــەرە کەوتمه ڕێ ...
لەوێشدا پێم ووترا : ئێمە بۆ ماوەی شەش ڕۆژ هیـــلاكو شەکەت ئەبین ... !
له ڕۆژی حەوتەمیشدا بـــەسواری ماتۆرەکانمان بۆ (هیند هێدو میدن هێد)دەر ئەچین..
خۆ ئەگەر کەش باوبۆرانی بوو ،
ئەوا له ماڵەوه ئەمێنینەوەو خەریکی ڕۆژنامە خوێنـــدنەوه ئەبین ..!

له شوێنه پیشەسازیەکان‌دا باســـی یاســـا ئابووریەکانم ئاخنرایه گوێ .
جوانی لادێیـــە دلڕفێنەکان تەنیا بۆ گەشتو سەیرانه .
لەم سەردەمەدا نه له شارو نه له دێ ،
پێویستیان به کلیسا نەماوه تەنیـــا بۆ بـــەزمو ئاهەنگی زەماوەند نەبێ ... !

سەرۆکی کۆڕس :
ووس بـــن ... ووس .. دوور ... بڕوانن ..
ئەوا « بـــەرد » بەرەو ئێرە دێت ،
کـــەو وەڵامی گشـــت گومانەکانمـــانی لاچنـــگ ئەکەوێ . بەرد ... ئاوارە .. شایەد ..
کەو هەموو بەسەرهاتەکانی دیوەو ئەیان‌بینێ .
شـــایەد .. ئـــاوارە .. ڕەخنەگر ...
کەو ڕاستی له ئیسقانەکانی دا گەڵای کردوه .

بەرد . منداڵێك دەســـتی گرتووه ئەی‌هێنێتە ژوورەوه :ـ
بەشـــی مرۆڤ ئیش‌کردنی بێ‌پشوودانه ،
یاخود ، تەوەزەلی کـــە زۆر جاڕزتره ،
یاخود ، کاری لێلو ســـەرلێ‌شێواو ، .. !
من به تەنیا هەموو هێشوەترێیەکانم خستە ژێر پێـــمو پلیشانمەوه .. ئەشزانم کـــە بەڕاستی بێ‌سوود ئەبن .
نەخشەی ئەم شتانه ئەکێشم که مرۆڤ
بەسەر چـــاوەی شادمانی ئەزانێ ..
بەدوای ئەم کاره چاکانـــەدا ئەگەڕێم که
ئەنجـــامەکـــەی ســـەرلێ‌شێوانه ...
بەدڵێکی فراوان ئەم شتانەوەرئەگرم کـــە ئەنجـامەکەی خەوشیه چەپلە لێـــدان بـــۆ هەمووان .. یاخود .. کەست خۆش ئەوێ . گشت پیاوێك حـــەز بـــە پارە کۆکردنـــەوه ئەکات ،
بەشی زۆریشیان چاوەنواڕی‌قازانجن ،
پێت ئـــەڵێم : وەســـیەت‌نامەکەت به تەواوی جی به جێ بکه .
پێت ئەڵێم : بیر له درۆینەمەکەوه ،
تەنیـــا به ڕێكوپێـــکی بچینه ...
جیهان خول‌ئەخواتەوه ... جیهان ئەگۆڕێ ...
بەڵام ... تەنیـــا شـــتێك‌وەکو خۆی ئەمێنێتەوه ...
به درێژای تەمـــەنی ژیانم شتێکم دیوه قـــەد ناگۆڕێ ،
ئێوەش هـــەر چـــەندە نکۆلی‌لێ‌بکەن ،
هەرگیزاو هەرگیز ناگۆڕێ ، کـــە ئـــەویش زۆران‌بازیو ململانێی هەمیشەیی نێـــوان‌چاکەو خەراپەیه .
دەبەنگینـــــە .. مـــەزارو کلیساکانتان خستۆته پشـــت گوێ .
ئەی پیاوانی ئەم سەردەمە ، چۆن گاڵتەجاڕی
به کارەچاکەکان ئەکەن .
ئێوه بـــە دوای دۆزینەوەی‌لێکۆلینەوەدا وێڵن بـــۆ بیـــره ڕۆشن‌کەرەوەکانتان ..
دووەم ، ئێوه بیابانەکان لەبیر ئەکەن له نرخیان کـــەم ئەکەنەوه .

بروانـــه ل ـ٢ـ

دەمەتەقێ یەکی برایانە : لەگەڵ ڕۆژمێری « هاوسەر »دا

نەریمان

نوســـــەری ڕۆژژمێری (هاوسەر) به دڵو دەروونێکی فراوانەوەداوای پێشنیازو تێبینی کردوه ، بەش بەحالی خۆم ئەم هەلەم لەدەست نەداو به ووردی خوێندمەوه تاوەکو خۆیو ئەو برایانەی هاوسەریان لەبـــەر باخەڵدایه هەڵەکانی ڕاســـت بکەنەوه ئـــەم تێبینی‌یانەی خوارەوەم یەکالآ کردەوه :

١ ـ وەك له ژیاندا جیاوازی نێوان ئادەمیزاد لـــە ڕەنگو ڕەنگی پێستو ئایینـ‌دا ئەبێ بخرێتە پشت گـــوێ هەروەها مرۆڤ که (کۆچی دوایی) کرد پێویسته بەیەك چاو ســـەیریان بکرێتو پلەی جیاوازیان بـــۆ دروست نەکرێ .

لەم ڕۆژمێرەدا بۆ هەندێکی وەکو (بیتهۆڤن ، تۆلســـتۆی ، گۆرکی ، لەنین ، هۆشی منه) ووشەی (مردن) بەکار هێنراوه وه بۆ هەندێکی تری وەکـــو (تاهیر مەریوانی ، جەمیـــل صدقی زەهاوی ، مســـــتەفا کەمال ، صالح زەکی صاحبقران، مستەفا جەواد ، مەلا ســـــید عبدالحلیم) ووشەی (کۆچی) ووتراوه .

وه بۆ هەندێکی تری وەکـــو (معروف جیاووك ، ام کلثوم ، غاندی ، ئەبو تالیب ، برناردشۆ ، فرید الاطرش ، حەپسه خانی نەقیب) ووشـــــەی (کۆچی دوایی) بەکار هێنراوه .

له سەروی هەموویشانەوه بۆ تاقه مرۆڤێك نوسراوه :
(سپاردنی گیانی پیاو چاك کەریم عەلەکه) .

٢ ـ هەروەها زۆر بەرێزەوه ناوی هەندێ مرۆڤ ئەهێنێو (نازناو)ی پێ ئەبەخشـــێت وەك (زانا ، شاعیرو زانـــا ، تیکۆشەر) ئەڵێـــت (کۆچی دوایی شاعیرو زانای ئاینـــی شێخ مرادی زەنگەنه ١٩٧٥) له هەمان کاتدا هەندێ شاعیر وتیکۆشەری وەکـــو (قانع و گۆران) لەو نازناوانه بێ‌بەش کراون .

٣ ـ بڕبڕەی پشـــتی ڕۆژمێری کوردی هەڵه ئەکردنه لـــە ڕۆژو سالی کوردی دا هەروەها هەوڵ بدرێ له سالی کۆچیشدا له ڕاستیەوه دوور نەکەوینەوه، مانگو سالی زاینی لـــە قوتابخـــانه ســـەرەتایی‌یەکانەوه ئەخوێنرێنو هەڵەیان تێـــادا ناکرێ ، سەری سالی کـــۆچی ١٣٩٦ له ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٢ی کانونی دووەم دەســـت پێ ئەکات ، بەڵام له (هاوسەر) له ٣ وه دەســـتی پێ کردوه هەڵەی ڕۆژێکیش پاڵ ئەنێتـــە هەموو ڕۆژەکانی ترەوه .

سالی کوردیشـــمان بەپێی ژمارەی هەتـــاوی ٣٦٥ ڕۆژو چواریەکە ڕۆژیکه سالی ٢٦٧٥ کەله ٢٠ی مارت تەواو ئـــەبێ هەر لەو سالآنەیە بەڵام ســالی داهاتوو ڕۆژێکی زیادەیه ، بەم حسابه مانگی (ڕەشەمێ) ٢٩ ڕۆژه نەك ٣٠ چونکه ئەمسالمان (کبیسه) نی‌یه ، بەڵام لـــە (هاوسەر) حســـابی مانگی کوردیشمان ڕاست نیه .

٤ ـ خوا هەقه لـــە مەیدانی‌زمانەوانی زانیاری گشـــتی بـــە گوێرەی ســـالی پـــار ئەمسال هەڵەی کەمتره تەنها ئەم چەند هەڵه وردیلانانه نەبێت .

هەڵـــە
بلفۆرد
خنکاندن
پارتی بەعســـــی عەرەبی
سۆشیالیست
هنـــد
بارینی گەزۆ
لۆکاری شاعیر
زەنگەنه
جەنگی جیهانی یەکەم
ڕوسیا بو به کۆماری
کۆمەلی گەلان (عصبه الامم)
کۆنگرەی یەکەمی ئەدیبان
هیرشی جوولەکه
ئەبو بەکر (د.خ)

بروانه ل ١١

Institut kurde de Paris

مامۆستا میشیل عه‌فله‌ق :
پێویسته‌ نموونه‌ی به‌رزی خه‌بات و شۆڕشگێڕی بین

فه‌رمانده‌ی دامه‌زرێنه‌ر ، سكرتێری گشتی حزبی به‌عسی سۆشیالیستی عه‌ره‌ب هه‌فال میشیل عه‌فله‌ق له‌ ١٩-١-١٩٧٦ وتارێكی له‌ ده‌وره‌ی پێگه‌یاندنی كادیری حزبی خوێنده‌وه‌ ... له‌به‌رگرنگی وتاره‌كه‌ وابه‌شێكی له‌ هاوكاری‌دا بڵاوئه‌كه‌ینه‌وه‌ :

هه‌ڤاڵینه‌ ...

هه‌ست به‌ لێپرسراوی‌و به‌خته‌وه‌ری ئه‌كه‌م كه‌ له‌و دۆخه‌ ناسكه‌ی نه‌ته‌وه‌كه‌ماندا قسه‌تان بۆ بكه‌م‌و له‌ گه‌ڵتاندا بدوێم .. هه‌ست به‌ به‌ختیاری ئه‌كه‌م چونكه‌ ئه‌زانم كه‌ حزبمان‌و خه‌باتگێرانی له‌ سه‌رانسه‌ری نیشتمانی عه‌ره‌ب‌و له‌م وڵاته‌ تێكۆشه‌ره‌دا به‌ ته‌واوه‌تی له‌ بیروباوه‌ری به‌عسی گه‌یشتون‌و هه‌ست به‌ لێپرسراوی مێژوی ئه‌كه‌ن‌و ئه‌م ئه‌ركه‌شیان به‌ كرده‌وه‌ جێبه‌جێ كردوه‌ . به‌عسی‌یه‌كان له‌م وڵاته‌دا جێگای هیواو ئامانجی نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌بن له‌ دۆخی چاره‌نووسی‌دا ؛

هه‌ڤاڵینه‌ ...

رابوردو له‌ئه‌م سه‌رده‌مه‌و له‌پاشه‌ رۆژ جیانا كرێته‌وه‌ ، هه‌روه‌كو ئه‌زانن بزوتنه‌وه‌كه‌تان له‌ سه‌رنج‌دان‌و بۆ چونێكی نیجابی‌و له‌باره‌وه‌ هه‌نگاو ئه‌هاوێژێ ، سه‌رنج دانێكی گه‌ش بین‌و پڕ له‌بڕوا به‌خه‌بات‌و ژیان‌و ئاده‌میزادو بڕوابوون به‌نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب‌و مرۆڤی عه‌ره‌ب ، ئه‌م بۆچوونه‌ش نهێنی سه‌ركه‌وتن‌و مانه‌وه‌و خۆڕاگری بزوتنه‌وه‌ شۆڕشگێڕی‌یه‌كه‌ بووه‌ له‌به‌رده‌م كۆسپ‌و ته‌گه‌ره‌و پیلان‌و نه‌هامه‌تی‌دا ... چونكه‌ ئیمه‌ هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ بڕوامان وابووه‌ كه‌ رۆڵه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌كی ره‌سه‌نین‌و ئه‌ونه‌ته‌وه‌یه‌ دووچاری زروفی ناسك بووه‌ به‌ڵام گه‌وهه‌ری خۆی پاراستوه‌و خۆی راگرتوه‌و بڕوای به‌ ژیان قایم‌و پته‌وتر بووه‌ .

ئه‌وه‌و رۆڵه‌كانی به‌عسی ره‌سه‌نی ئه‌م نه‌ته‌وه‌یه‌ ساغ ئه‌كه‌نه‌وه‌و ئیمه‌ داواكراوین كه‌ نموونه‌ی به‌رزی خه‌بات‌و شۆڕشگێڕی بین‌و ئه‌وه‌مان له‌بیر نه‌چێ كه‌ ئیمه‌ توانا به‌نه‌ته‌وه‌ نابه‌خشین به‌ڵكو نه‌ته‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی بوونی ئیمه‌یه‌و ئیمه‌ش خواست‌و ئیراده‌و زیندویه‌تی‌یه‌كه‌ی به‌كرده‌وه‌ جێبه‌جێ ئه‌كه‌ین .

هه‌ڤاڵینه‌ ...

وام لێتان ئه‌وێ كه‌ هه‌ست به‌لێپرسراوی بكه‌ن ، به‌ئاگاو هوشیاربن بڕواتان به‌سه‌ركه‌وتنی ته‌واوه‌تی خه‌باتتان‌و به‌نه‌ته‌وه‌كه‌تان هه‌بێ ، باگیروگرفت‌و كۆسپیش بێته‌ به‌رده‌م هه‌رته‌خت ئه‌بێ چونكه‌ نه‌ته‌وه‌كه‌مان جوامێرو ره‌سه‌نه‌و ئاماده‌یه‌ ببوژێته‌وه‌و به‌ره‌وپێش بچێت .

ئه‌گه‌ر سه‌رنجێك له‌و رووداوانه‌ بده‌ین كه‌ ئێستاكه‌ له‌ لوبناندا ئه‌قه‌ومێن بۆمان ده‌رئه‌كه‌وێ كه‌ ئه‌و رووداوانه‌ به‌شێكن له‌زنجیره‌ی ئه‌و پیلانانه‌ی له‌ده‌ره‌وه‌ ره‌نگیان ئه‌رێژرێ بۆ شێواندنی باری نیشتمانی عه‌ره‌ب‌و ئه‌و دۆخه‌ش نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه‌ كه‌ گه‌له‌به‌ر له‌ ناوكۆمه‌ڵی عه‌ره‌بدا هه‌یه‌ به‌ڵام شۆڕشی عه‌ره‌ب به‌رده‌وامه‌

له‌هه‌نگاو هاویشتن‌دا بۆ شۆڕش كردوه‌ له‌پێ بینی پڕكردنه‌وه‌و چاره‌سه‌ركردنی به‌ته‌واوی خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دەر .. ئه‌و كه‌له‌به‌رانه‌ . هه‌ڤاڵینه‌ ... ئه‌وه‌ی له‌م دوو ساڵه‌ی دواییدا له‌میسر هاته‌كایه‌وه‌و روویان‌دا پاشه‌ كشێ كردنه‌ له‌ ره‌وتی شۆڕشگێڕی‌و یه‌كگرتن‌و ره‌وتی رزگاری‌ ... ئه‌و هه‌ڵوێسته‌ی رژێمی فه‌رمان ره‌وای میسر نواندنی بۆ وتووێژكردن‌و قایل بوون به‌ ئه‌مری واقیع‌و خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دان ، به‌ هیچ جۆرێك له‌گه‌ڵ خواستی میسری عه‌ره‌بدا ناگونجێن ... چونكه‌ ئه‌م وڵاته‌ قوربانی‌یه‌كی زۆری داوه‌و تێكۆشاوه‌ له‌پێناو فه‌له‌ستین‌دا ... به‌ڵام ئیمه‌ ئه‌بێ له‌وه‌ دڵنیابین كه‌ ئه‌م دیارده‌یه‌ شتێكی وه‌ختی‌یه‌و ئه‌وه‌نده‌ ناخایه‌نێ‌و له‌ناوئه‌چێ ، چونكه‌ ئیمه‌ بڕوامان به‌ ره‌سه‌نی‌ی نه‌ته‌وه‌كه‌مان هه‌یه‌ . وه‌ نابێ‌و ناش گونجێ گه‌لێكی وه‌كو میسر كه‌ خوێنی خۆی تێكه‌ڵاو به‌ بیروباوه‌ڕه‌كانی دربارە‌ی سوریاش ئه‌و پیلانه‌ی ده‌ساڵ له‌مه‌وبه‌ر تیایدا كرایه‌ سه‌ر حزب به‌شێكه‌ له‌ نه‌خشه‌كانی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم ، چونكه‌ سوریا مه‌ڵبه‌ندێكی ستراتیجی هه‌یه‌و وه‌كو ده‌وڵه‌ت ده‌ورێكی باشی گێڕاوه‌ له‌پێناو یه‌كگرتنی عه‌ره‌بدا ... ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم زۆریان مه‌به‌سته‌ كه‌ دۆخی رژێمی سوریا وه‌كو ئێستا بمێنێته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی بتوانن مه‌به‌ست‌و ئامانجه‌كانیان جێبه‌جێ بكه‌ن .

هه‌ڤاڵینه‌ ...

حزبی ئیمه‌ هه‌ر له‌سه‌ره‌تای دروست بونیه‌وه‌ له‌ گه‌له‌وری كیانی‌ی نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌به‌وه‌ هه‌ڵیهێنجاوه‌ ... دروشمه‌كانی حزبیش وه‌كو (یه‌ك نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب‌و خاوه‌نی په‌یامێكی نه‌مر) راستی ئه‌وقسه‌و بۆچونه‌ ساغ ئه‌كه‌نه‌وه‌ .

مامۆستا جزراوی ئه‌وه‌ی ساغ كردۆته‌وه‌ كه‌ سه‌ركردایه‌تی حزب و شۆڕش هاوولاتیان بێ خوارده‌مه‌نی ناكه‌ن

مامۆستا طه‌ الجزراوی ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش‌و سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی رێكخستنی بازرگانی ئه‌وه‌ی ساغ كردۆته‌وه‌ كه‌ سه‌ركردایه‌تی حیزب‌و شۆڕش ئه‌وه‌یان زۆر مه‌به‌سته‌ كه‌ خوارده‌مه‌نی‌و كه‌لوپه‌ل ئه‌وه‌نده‌ زۆر بكه‌ن كه‌ به‌ئاسانی ده‌ست هاوولاتیان بكه‌وێت .

سه‌ر له‌ ئێواره‌ی رۆژی دووناخوات ئه‌گه‌ر به‌ژماره‌ی شه‌ممه‌ له‌ گفتوگۆیه‌كی ته‌له‌فزیونی‌دا مامۆستا طه‌ الجزراوی ئه‌وه‌ی رون كردۆته‌وه‌ كه‌ سه‌ركردایه‌تی سیاسی پرۆگرامێكی تایبه‌تی خۆی سه‌باره‌ت به‌ ئابوری وڵات هه‌یه‌ كه‌ ده‌یه‌وێت له‌كۆمه‌ڵێكی ده‌ست‌بڵاوه‌وه‌ بیكات به‌ كۆمه‌ڵێكی به‌رهه‌م هێنه‌ری ، كه‌ ئه‌مه‌ش به‌قسه‌ پێك نایه‌ت به‌ڵكو به‌ پرۆگرامێكی زانستیانه‌ پێك‌دێت كه‌ كۆمه‌ڵ هان بدات واز له‌ده‌ست بڵاوی بهێنێت تا ئابوری وڵات زیاتر پته‌و بێت سه‌باره‌ت به‌نرخی تازه‌ی هه‌ندێ كه‌ڵ‌وپه‌ل ئه‌وه‌ی‌رون كردۆته‌وه‌ كه‌ مه‌به‌ست له‌وه‌دا گران كردنه‌وه‌ی ئه‌و شتانه‌ نی‌یه‌ به‌ڵكو مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه‌ كه‌ زیاتر ده‌ست به‌و شتانه‌وه‌ بگیرێت‌و به‌فیرۆ نه‌درێن .

مامۆستا جه‌زراوی وتویه‌تی: سالی ٤٠٠ هه‌زارته‌ن شه‌كر له‌م وڵاته‌دا ده‌خورێت كه‌ هیچ وڵاتێك له‌دنیادا ئه‌وه‌نده‌ شه‌كر دانیشتوان ئیمه‌و ئه‌وان به‌راورد بكرێن هه‌روه‌ها وتویه‌تی : ده‌وڵه‌ت ئه‌مساڵ بۆ پڕ كردنه‌وه‌ی نرخی خوارده‌مه‌نی خۆی ١٥٠ ملیون دیناری داوه‌ .

له‌ كۆتایی گفتوگۆكه‌دا مامۆستا جزراوی داوای له‌ هاوڵاتیان كردوه‌ كه‌ سوێ نه‌ده‌نه‌ به‌ده‌نگ‌و باوی ئه‌وانه‌ی هه‌ر ئاژاوه‌یان مه‌به‌سته‌ .

هه‌ره‌وه‌زی چاندن له‌ سلێمانی

ئه‌نجومه‌نی كشتوكاڵ له‌ سلێمانی ئه‌وه‌ی سه‌لماند كه‌ ئاستی هۆشیاری‌و روشنبیری سیاسی كۆمه‌ڵانی فه‌لاحی ناوچه‌كه‌ به‌رزبۆته‌وه‌ .. ئه‌وه‌ش به‌ هۆی خۆماندو كردنی كومه‌ڵه‌ هه‌ره‌وه‌زی‌و فه‌لاحیه‌كانه‌وه‌یه‌ كه‌ سیمیناری هۆشیاری بۆ برا فه‌لاحه‌كان ئاماده‌ئه‌كه‌ن‌و هانیان ئه‌ده‌ن كه‌ به‌شداری ئه‌ئێشتنی نه‌خوێنده‌واری بكه‌ن .

رۆژی سێ‌شه‌ممه‌ی رابوردو ئه‌نجومه‌نی ناوبراو به‌سه‌رۆكایه‌تی مامۆستا عدنان مصطفی العانی جێگری پارێزكار له‌ بێشنیاره‌كانی لیژنه‌ كشتوكاڵیه‌كانی قه‌زاو ناحیه‌كان كۆڵاونه‌ته‌وه‌ له‌ باره‌ی قۆناغی هه‌ره‌وه‌زی‌و چاندنی تۆوی زستانه‌وه‌ كه‌ ئائیستا ٣٤٩ هه‌زارو ٨١ دونم گه‌نم جۆو ٦٧٣ هه‌زارو ١٣٢ دۆنمیش كراوه‌ به‌ تۆوی هه‌مه‌ جۆره‌ .

له‌ لایه‌كی تره‌وه‌ سه‌رۆكایه‌تی كشتوكاڵی ناوچه‌ له‌ پارێزگاكه‌دا ٤ مه‌ڵبه‌ندی پێگه‌یاندنی لادێی له‌ خورماڵ‌و سه‌نگه‌سه‌ر كردۆته‌وه‌ .

× ×

مامۆستا عبدالستار طاهر شریف سه‌ری له‌ پرۆژه‌كانی ئاو داوه‌

رۆژی سێ شه‌ممه‌ی رابوردو مامۆستا عبدالستار طاهرشریف وه‌زیری شاره‌وانیه‌كان سه‌ری له‌ چه‌ند پرۆژه‌یه‌كی ئاوی شاری به‌غدادا .

له‌م سه‌ردانه‌دا به‌رێزان جێگری وه‌زاره‌ت‌و به‌ڕێوه‌به‌ری ده‌زگای ئاوو چه‌ندلێپرسراوێكی پرۆژه‌كانی ئاوی له‌گه‌ڵابوو .. وه‌ ناوبراو له‌گه‌ڵ لێپرسراوانی پرۆژه‌كان كۆبوته‌وه‌ وه‌داوای لێ كردن كه‌ به‌ده‌سیت‌و بردی پرۆژه‌كان جێ به‌جێ بكه‌ن به‌رله‌وه‌ی هاوین دابێت ..

ئه‌م پرۆژانه‌ له‌ رۆژێكدا ٨٠ ملیۆن گاڵۆن ئاوی پاك هه‌ڵ ئه‌هێنجن .. ئه‌وه‌ی شایانی باسه‌ وه‌زاره‌تی ناوبراو پرۆژه‌یه‌كی ئاوهه‌ڵ هێنجانی له‌ سه‌رروخی قه‌نات دامه‌زراندوه‌ كه‌ له‌ رۆژێكدا ١٠٠ ملیۆن گاڵۆن ئاو هه‌ڵ ئه‌هێنجێ وه‌ زیاتر له‌ ٨ ملیۆن دیناری تێ چووه‌ .

مامۆستا دوری كۆنگره‌ی كشتوكاڵی ئه‌كاته‌وه‌

رۆژی یه‌ك شه‌ممه‌ی داهاتو مامۆستا عزة الدوری ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش‌و سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی به‌رزی كشت‌وكاڵ كۆنگره‌ی پێنج هه‌می ساڵانه‌ی كشت‌وكاڵ ئه‌كاته‌وه‌ له‌و كۆنگره‌یه‌دا كه‌ پێنج رۆژ به‌رده‌وام ئه‌بێ له‌پلانی به‌رهه‌م هێنانی كشت‌وكاڵی ئه‌كۆڵرێته‌وه‌ وباسی مه‌سه‌له‌ی پێش خستنی‌وزیادكردنی كشت‌وكاڵ ئه‌كرێت ، ئه‌وه‌ی شایانی باسه‌ پێش ده‌ست پێ كردنی كۆنگره‌كه‌ ئه‌نجومه‌نی به‌رزی كشت‌وكاڵی ١٨ لیژنه‌ی بۆ جێ‌به‌جێ كردنی پلانی كشت‌وكاڵی له‌ پارێزگاكانی وڵات‌دا پێك هێناوه‌ .

له‌ كۆنگره‌كه‌دا وه‌زاره‌تی كشت‌وكاڵ وچاك كردنی كشت‌وكاڵ‌و ئه‌نجومه‌نی به‌رزی كشت‌وكاڵ‌و وه‌زاره‌تی (ری و هه‌مو دایه‌ره‌ كشت‌وكاڵیكان‌و كۆلێج‌و خوێندنگا كشت‌و كاڵیكان‌و هه‌روه‌ها ئه‌مینداری‌تی گشتی‌ی به‌ڕێوه‌به‌رایه‌تی كشت‌وكاڵی سه‌ربه‌ ناوچه‌ی ئۆتۆنومی ویه‌كێتی گشتی كۆمه‌ڵه‌ی جوتیاران‌و هه‌ره‌وه‌زه‌ كشت‌وكاڵیكان‌و نوێنه‌ری وه‌زاره‌ته‌كانی نه‌خشه‌ كێشان‌و پیشه‌سازی‌و كانه‌كان‌و بازرگانی‌و په‌روه‌رده‌و نه‌قلی تیابه‌شدار ئه‌بن .

كردنه‌وه‌ی یه‌كه‌مین كۆنگره‌ی عه‌میدی كۆلێجه‌كان و سه‌رۆكی به‌شه‌ زانستی یه‌كان له‌ زانكۆكانی وڵات دا

رۆژی چوارشه‌ممه‌ی رابوردو مامۆستا غانم عبدالجلیل وه‌زیری خوێندنی باڵاو لێكۆڵینه‌وه‌ی زانستی له‌ هۆڵی زانكۆی مستنصریه‌ له‌ به‌غدا یه‌كه‌مین كۆنگره‌ی عه‌میدی كولیجه‌كان‌و سه‌رۆكی به‌شه‌ زانستی‌یه‌كانی سه‌ر به‌ زانكۆكانی وڵاتی له‌ ژێر دروشمی (خوێندنی باڵا له‌ پێناوی خزمه‌تی گه‌شه‌كردنی نه‌ته‌وایه‌تی‌و گۆڕینی سوشیالیستی‌دا) كردوه‌ .

وه‌زیری ناوبراو وتارێكی خوێنده‌وه‌ تیایا وتی: كۆبونه‌وه‌ی ئه‌م زانایانه‌ هۆیه‌كی كاریگه‌ری یه‌كگرتنی بیروڕاو هۆشیاری روناكه‌ ، كه‌ ئه‌بێته‌ هۆی پێگه‌یاندنی نه‌وه‌یه‌كی زانای نوێ‌و كردنه‌وه‌ی مه‌ڵبه‌ندی لێكۆڵینه‌وه‌ی زانستی‌و نه‌خشه‌ كێشانی زانستیانه‌ بۆ دوا رۆژ .. كه‌ شان به‌ شانی ئه‌و گۆڕانه‌ شۆڕشگێری‌یانه‌ی له‌ وڵاتدا به‌رپا بوه‌ بڕوات .

وه‌ هه‌روه‌ها له‌ به‌ر تیشكی ئه‌و تیوریه‌شۆڕشگێریه‌دا ئه‌وه‌ی سه‌لماند كه‌ سه‌رۆكی فه‌رمانده‌ مهیب احمد حسن البكر سوره‌ له‌سه‌ر یارمه‌تیدانی پیشكه‌وتنی رێره‌وی زانستی وڵات بۆ ئه‌وه‌ی بكاته‌ ئاستی ئاواته‌كانی حزب‌و شۆڕش .. له‌ بواری نه‌ته‌وایه‌تی‌و جیهاندا ، ئه‌مه‌ش به‌وه‌دا ده‌ر ئه‌كه‌وێ كه‌ سه‌رۆكی فه‌رمانده‌ خۆی به‌شداری چه‌ند كۆبونه‌وه‌یه‌كی ئه‌نجومه‌نی خوێندنی باڵاو لێكۆڵینه‌وه‌ی زانستی كردوه‌ .

دوای ئه‌مانه‌ وتی پێویسته‌ په‌یوه‌ندی زانستیانه‌ له‌ نێوان زانكۆكانا له‌ لایه‌كه‌وه‌و له‌نێوان زانكۆكان‌و وه‌زاره‌ت‌دا له‌لایه‌كی تره‌وه‌ به‌ هێز بێ . وه‌ ئه‌ركی سه‌ره‌كی وه‌زاره‌ت ئه‌وه‌یه‌ نه‌خشه‌ی یه‌كگرتن‌و له‌سه‌ر رویشتنی به‌رنامه‌ی زانستی له‌ نێوان زانكۆو كولیجه‌كان‌و به‌یمانگاو به‌شه‌ زانستیه‌كانا دابنێ .. وه‌ ئه‌م ئه‌ركه‌ جه‌وهه‌ری زانستی خوێندنه‌ .

باسی ئه‌وه‌ی كرد كه‌ وه‌زاره‌ت به‌ پێی ئامۆژكاری سه‌رۆكی فه‌رمانده‌ سه‌ر له‌نوێ به‌ یاساو رێكخراوه‌كانی وه‌زاره‌ت‌دا چووه‌ ، وه‌ داوای كرد هه‌ل له‌ده‌ست نه‌ده‌ن له‌ پێناوی خزمه‌تی پله‌ی زانستی‌دا

كونگره‌كه‌ له‌ ماوه‌ی دو رۆژدا له‌ چوار بابه‌تی سه‌ره‌كی كۆڵایه‌وه‌ ، وه‌كو : راپورتی لیژنه‌ی پیاچونه‌وه‌ به‌ به‌رنامه‌كانی خوێندن‌دا و یه‌كخستنی كتێبه‌كانی زانكۆو په‌یوه‌ندی نێوان مامۆستاو خوێندكاران‌و كردنی خوێندنی زانكۆ به‌ خوێندنێكی عه‌ره‌بی .

وه‌زیری راگه‌یاندن چاوی به‌یاریده‌ده‌ری سكرتێری گشتی نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان كه‌وت

رۆژی چوارشه‌ممه‌ی رابوردو مامۆستا طارق عزیز وه‌زیری راگه‌یاندن له‌نیشته‌جێی ره‌سمی خۆی پێشوازی له‌ به‌رێز گینیشی ئاكاتانی یارمه‌تیده‌ری ئه‌میندارى گشتی نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان‌و سه‌رۆكی ده‌زگای راگه‌یاندنی گشتی له‌ رێكخراوی ده‌وڵه‌تان كردوه‌ .

مامۆستای ناوبراو ئه‌م چاو پێ كه‌وتنه‌ی به‌رێز ئاكاتانی زۆر پێ خۆش بووه‌ ، وه‌ ئه‌وه‌ی دركاندوه‌كه‌ وه‌زاره‌تی‌راگه‌یاندن ئاماده‌یه‌ هاریكاری له‌گه‌ڵ‌نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كانا بكا له‌ بواری كاركردنی ناوكۆییدا .

ئه‌م چاو پێ كه‌وتنه‌ نیو سه‌عاتی خایاندوه‌و مامۆستایان ندیم الیاسین به‌ڕێوه‌به‌ری گشتی راگه‌یاندن‌و طه‌ یاسین علی به‌ڕێوه‌به‌ری په‌یوه‌ندی له‌ وه‌زاره‌ت‌و به‌ڕێوه‌به‌ری كاروباری ئیستگه‌و ته‌له‌فزیونی نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان‌و به‌ڕێوه‌به‌ری ده‌زگای نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان له‌ به‌غدا ئاماده‌ بون .

سكرتێری گشتی رێكخراوی (ئوبێك) ده‌یه‌ه‌نی وڵات ده‌كات

شه‌وی چوارشه‌ممه‌ی رابوردو له‌ ئاراته‌وه‌ (میشاج ئوتوكیه‌ فیاد) سكرتێری گشتی رێكخراوی وڵاتانی خاوه‌ن نه‌وت (ئوبێك) گه‌یشتۆته‌ به‌غدا .

سكرتێری گشتی‌ی رێكخراوی ئوبێك وتویه‌تی : مه‌به‌ستی له‌ سه‌ردانه‌م ئه‌وه‌یه‌ تا ئه‌ندامانی ناو رێكخراوی ئوبێك ببینێ بۆ ئه‌وه‌ی له‌باره‌ی پته‌وكردنی په‌یوه‌ندی نێوان ئه‌و وڵاتانه‌و گفتوگۆ بكه‌ین وه‌ له‌ ئیش‌و كاری رێكخراوه‌كه‌ بكۆڵینه‌وه‌ ئه‌وه‌ی شایانی باسه‌ به‌رێز فاضل الجلبی جێگری وه‌زاره‌تی نه‌وت‌و دكتور عبدالله سیاب نوێنه‌ری عیراق له‌ رێكخراوی ئوبێك‌دا له‌فرۆكه‌خانه‌ پێشوازی سكرتێری گشتی‌ی رێكخراوه‌كه‌یان كردوه‌ .

دووهه‌واڵ له‌ ده‌هۆكه‌وه‌

● پێشانگای میوه‌جات‌و سه‌وزه‌ :

ده‌زگای ناردنه‌ بازاڕی میوه‌جات‌و سه‌وزه‌ له‌ پارێزگای ده‌هوك پێشانگایه‌كی تازه‌ی بۆ فرۆشتنی ده‌ست به‌ده‌ستی له‌ قه‌زای زاخۆ كردۆته‌وه‌ .

ده‌زگای ناوبراو سێ پێشانگای هه‌یه‌ له‌ ناوخۆی پارێزگاو ناحیه‌ی سمیل .

● پرۆژه‌ی ئاو :

رۆژی سێ شه‌ممه‌ی رابوردو ده‌ست كراوه‌ به‌دامه‌زراندنی ده‌زگای میكانیكی پرۆژه‌ی ئاوی ده‌هوك كه‌ نزیكه‌ی دوملیۆن‌و ٢٥١ هه‌زار دیناری تێ ئه‌چێ .

ئه‌م پرۆژه‌یه‌ رۆژی دوملیۆن‌و ٢٠٠ هه‌زار گاڵۆن ئاوی پاك هه‌ڵ ئه‌هێنجێ جگه‌ له‌ ٢٢٠ هه‌زار گاڵۆنی تر بۆ كارگه‌ی قوتوی ئه‌نێرێ .

وا چاوه‌روان ئه‌كرێ له‌ مانگی ئه‌موزی‌دا هاتوا ئه‌م پرۆژه‌یه‌ ته‌واوبێ .

بابه‌ته‌ پێویستی یه‌كانی گۆڕینی ده‌زگاكانی به‌ڕێوه‌بردن

دلشاد

له‌ به‌شی یه‌كه‌مدا باسی گرنگی گۆڕینی ده‌زگاكانی به‌ڕێوه‌بردنمان كرد كه‌ له‌گه‌ڵ داخوازیه‌كانی شۆڕش‌و ئامانجه‌كانیا بگونجێ .. باسی ئه‌وه‌مان كرد كه‌ ده‌زگاكانی به‌ڕێوه‌بردن ئاڵه‌تی جێ به‌جێ كردنی ده‌سكه‌وت‌و نه‌خشه‌كانی شۆڕشن .

ده‌زگاكانی به‌ڕێوه‌بردن گه‌لێك پاشماوه‌ی سستی كۆنی تیا ماوه‌ كه‌ هه‌ر یه‌ك له‌وانه‌ له‌ جێگای خۆی ئه‌بێته‌ هۆی راوه‌ستاندنی پێشكه‌وتنی ده‌زگاكان وه‌كو :

١ - كه‌می كادیری ته‌كنیكی و ئیشكه‌ری شاره‌زا .

٢ - ده‌ق گرتنی جۆری كاركردنی رابوردو چونكه‌ ئه‌و جۆره‌ كاركردنه‌ كلاسیكی‌یه‌ كار ئه‌كاته‌ سه‌ر ره‌وتی ئیش‌و كاری هاوولاتیان .

٣ - بڵاو بونه‌وه‌ی عه‌ستی دواكه‌وتوانه‌ .

٤ - دوا كه‌وتنی زانستی‌و هۆیه‌كانی كاركردنی فه‌رمانبه‌رێتی .

له‌گه‌ڵ ئه‌م هه‌موو بیرو گرفتانه‌دا حكومه‌تی شۆڕش توانی كه‌ به‌رنامه‌یه‌كی واقیعی شۆڕشگێرانه‌ دابنێ كه‌ له‌ناو ده‌زگاكانی به‌ڕێوه‌بردنا گه‌لێك گۆڕینی گرنگ به‌رپا بكات وه‌كو دامه‌زراندن‌و پێك هێنانی گه‌لێك دامه‌زراوی خاوه‌ن به‌رنامه‌ی به‌كه‌ڵك‌و بڕوا بون به‌ شۆڕش .. له‌ قۆناغی رابوردوا گه‌لێك رواڵه‌تی دواكه‌وتوانه‌و نالەبار هه‌بوو له‌ناو ده‌زگاكانی به‌ڕێوه‌بردن‌دا كه‌ بوبونه‌ هۆی دواكه‌وتنی ره‌وتی ئیش‌و كاری هاوولاتیه‌كان وه‌كو :

● به‌ كه‌رمی جێ به‌جێ نه‌كردنی یاساو بریاره‌ پێشكه‌وتوه‌كانی سه‌ر كردایه‌تی حزب‌و شۆڕش .

● رواڵه‌تی گێره‌شێوێنی له‌ پێناوی به‌رژه‌وه‌ندی تایبه‌تی‌دا .

● خۆ به‌زل زانین به‌سه‌ر فه‌رمانبه‌ره‌ بچوكه‌كان‌و كاربه‌ده‌سته‌ ئیشكه‌ره‌كانی به‌رده‌ست دا .

● به‌رز بونه‌وه‌ی پله‌ی فه‌رمانبه‌ران بێ ئه‌وه‌ی شایسته‌ی ئه‌و پله‌یه‌ بن‌و له‌ خۆ بایی بون .

● په‌یوه‌ندی نه‌گونجاو له‌ نێوان كاربه‌ده‌سته‌كانی ده‌زگاكانی ده‌وڵه‌تدا .

● رواڵه‌تی به‌ره‌ڵڵایی‌و لێ نه‌پرسینه‌وه‌و هه‌ست نه‌كردن به‌ مه‌سئولیه‌ت له‌ نێوان هه‌ندێك له‌ كاربه‌ده‌ستانا ..

حكومه‌تی شورش به‌كیانێكی زانستیانه‌ی شورشگێرانه‌وه‌ ئه‌م رواڵه‌تانه‌ی ده‌ست نیشان كردو كۆتایی به‌ پاشماوه‌ی رابوردو له‌ناو ده‌زگاكانی ده‌وڵه‌تدا هێناو سه‌ر له‌نوێ له‌سه‌ر بنچینه‌یه‌كی زانستیانه‌ی نوێ دایمه‌زراندنه‌وه‌ كه‌ له‌گه‌ڵ ئامانجه‌كانی شورش دا بگونجێ وه‌ به‌ پێی رابورتی سیاسی هه‌شته‌مین كونگره‌ی قوتری حزبی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب كه‌ ئه‌ڵێ (پێویسته‌ له‌ قۆناغی داهاتودا چالاكیه‌كی فراوان‌و به‌ جه‌ركانه‌ بێته‌ دی له‌ پێناوی دامه‌زراندنی ده‌وڵه‌تێكی نوێی شورشگیردا ، وه‌ دامه‌زراندنی ئه‌م ده‌وڵه‌ته‌ پێویستی‌یه‌كی شورشگێرانه‌یه‌ له‌ لایه‌كه‌وه‌ وه‌ پێویستی‌یه‌كی هاو چه‌رخه‌ له‌ لایه‌كی تره‌وه‌) .. هه‌روه‌كو رابورته‌كه‌ دایناوه‌ كه‌ ئه‌ندامی به‌كه‌ڵك‌و لێ هاتوو شورشگێرو بڕوا به‌ شورش بو بۆ پڕ كردنه‌وه‌ی كه‌له‌به‌ره‌كانی ده‌زگا به‌ڕێوه‌به‌ریه‌كان هه‌ڵبژێرێن ..

ئاواخنێك لە وتارەکەی سەرۆکی ئەنجومەنی رێکخستنی بازرگانی

دەولەت ١٥٠ ملیون دیناری گرتۆتە ئەستۆی خۆی بۆ پڕکردنەوەی زیانی کرینی کەلوپەلی پێویست

ئەمسال دەولەت لە بودجەی خۆی ١٥٠ ملیون دیناری گرتۆتە ئەستۆ کە زیانی نرخی شتومەکی پێ پڕ بکاتەوە ، وەلە مانە ٢٨ ملیون تەنیا بۆ زیانی شەکر دانراوە .

مامۆستا طە الجزراوی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش و سەرۆکی ئەنجومەنی رێکخستنی بازرگانی دوای بلاو کردنەوەی نرخی تازەی شەکروچا لە ولاتدا بلاوی کردۆتەوە کە تەرخان کردنی ئەم پارە زۆرە بۆ ئەوەیە هاوولاتیەکان بتوانن بە ئاسانی کەلوپەلی بەکارهێنانی رۆژانەیان دەستگیر بێ . ناوبراو وتویە نرخی تازەی کیلویەك شەکر ١٥٠ فلسە کە ئەمە لە نرخی بازاری دەولەتانی دراوسێمان هەرزانترە چونکە لەم لاولا نرخی کیلویەك شەکر لە ٣٥٠ - ٤٠٠ فلسە .

هەروەها وتویە کیلویەك شەکر لە سەر دەولەت ٢١٠ فلس ئەکەوێ و دەولەت لە هەر کیلویەك ٦٠ فلس ئەبژێرێتەوە .

مامۆستا الجزراوی داوای کردوە کە هاوولاتیەکان بە رێك و پێکی شەکر وەر بگرن و بەکاری بێنن چونکە لە سالێکدا ٤٠٠ هەزار تەن شەکر لە ولاتا ئەخورێ . وە ئەم نرخەی تازەی شەکر مانای ئەوە نیە کە بە گرانی بە هاوولاتیەکان بفرۆشرێ ..

بەلام کیلۆیەك چایی کە ٨٥٠ فلسە ئەمە نرخی راستی خۆیەتی چونکە هەر بەم نرخە لە دەرەوە ئەهێنرێ ..

هەروەها وتویە دەولەت قازانج لەسەر چایی دانانێت .

خێزانی شەهید کەنەفانی گەیشتە بەغدا :

شەوی یەکشەممەی رابوردو خوشکە (ئەنی) خێزانی نوسەری فەلەستینی شەهید غەسان کەنەفانی لەسەر بانگکردنی وەزارەتی راگەیاندنی عیراق بەسەردانێکی چەند رۆژی هات بۆ بەغدا .

ناوبراو وتویە ئەم سەردانەم زۆر پێ خۆشە چونکە چاوم بە لێپرسراوانی یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق ئەکەوێ و ئاگاداری رەوتی ئەو راپەرینە پێشکەوتنخوازیەی عیراق ئەبم کە بەرەو سۆشیالیستی ئەروات لە سایەی حکومەتی شورشدا بە سەرۆکایەتی سەرۆکی تێکۆشەر احمد حسن البکر .

نوێنەری یەکێتی ئافرەتانی عیراق لە فرۆکەخانە چو بوو بە پیریەوە . ئەوەی شایانی باسە شەهید کەنەفانی لە سالی ١٩٧٢ دا لە بیروت بەدەستی چەنە زایونیستەکان شەهید کرا ، وە ناوبراو قسەکەری رەسمی بەرەی گەلی رزگاری فەلەستین و سەرۆکی نوسینی گۆڤاری (الهدف)ی فەلەستینی بو .

ئا.د.ع

لێژنەی بەرە لەسلێمانی نارەزایی دەربڕیوە

لیژنەی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز لە سلێمانی نارەزایی بەرامبەر ئەو کردەوە نامرۆڤایەتی و ناجوامیریە دەربڕیوە کە تاقمێ لە چەتەکانی رژێمی سوریا دژ بە رۆژنامەی بیروت و محرر نواندویانە لەگەل ئەو هەولە چەپەلەی داویانە بۆ لە ناو بردنی هەفال عبدالمجید الرافعی ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی و سکرتێری سەرکردایەتی قوتری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی لبنان .

رۆژی شەممەی رابوردو بە سەرۆکایەتی هەفال محمد زمام سکرتێری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی لقی سلێمانی ، بەرە لە سلێمانی کۆبونەوەیەکی کردوە لە کۆبونەوەکەدا باسی ئەو هویانە کراوە کە دەبنە مایەی بتەوکردنی دوستایەتی ئەندامانی بەرە . لە کۆبونەوەکەدا هەفال محمد زمام بەدوورو درێژی باسی دۆخی ئێستای ولاتە عەرەبیەکانی کردوە لەگەل باسی هەول و تەقەلای ئیمپریالیزم بۆ نەهێشتن و سرینەوەی مەسەلەی فەلەستین .

● کۆبونەوەی بەرە لە هەولێر .

لیژنەی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتن خواز رۆژی شەممەی رابوردو بەسەرۆکایەتی هەفال کاظم بطین سکرتێری لیژنەکە کۆبونەوەیەکی کردوە . لە کۆبونەوەکەدا باسی قول کردنەوەی پەیوەندیی بەشدارانی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتن خواز کراوە .

سوپاس

بەبۆنەی عەملیات کردنی باوکم و هاتنە دەرەوەی لە خەستەخانە بەسەلامەتی .. پڕ بەدل بەناوی خۆم و کەسوکارمەوە سوپاسی دکتور عمر دزەیی و برینپێچ کاك خالد عمرو هەموو برینپێچ و سیستەرو کاربەدەستانی خەستەخانەی جمهوری کەرکوك ئەکەین هیوادارم هەر لەوێنەو نموونەیان زۆر بێت بۆ خزمەت کردنی مرۆڤایەتی .

علی احمد پشدەری

چەند هەنگاوێك بۆ پاراستنی خێزان و کەم کردنەوەی کێشەی نەبونی خانوبەرە

بەرێز کاك فلیح حسن الجاسم جێگری وەزارەتی ناوخۆ ئەوەی ساغ کردۆتەوە ، کە ئەو هەنگاوانەی وەزارەتی ناوخۆ لەم دوایەدا ناویەتی بەوەی جێ نای بە رەبەندو سەلتەکان چۆل کردوە بۆ پاراستنی خێزان و کۆمەل و رژێمی گشتیە ، وە بەشێکە لە کەم کردنەوەو چارەسەرکردنی کێشەی نەبونی خانوبەرەو نیشتە جێ .. بەرێز جێگری وەزارەت وتویەتی : ئەم هەنگاوانە ئەو کەسانە ناگرێتەوە کە کەس و کاریان بەرێوەدەبەن بەمەرجێك لە لایەنێکی تایبەتیەوە ئەوە ساغ بکەنەوە ، هەروەها ئەو قوتابیانەش ناگرێتەوە کە خەریکی خوێندنن بەمەرجێك یەکێتی قوتابیانی نیشتمانی دان بەوەدا بنێت ، وە نێرراوە دبلوماسیکانیش ناگرێتەوە .

ئا.د.ع

هەوالێك لە سلێمانیەوە :

دوکتور عیزەت مستەفا ، ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش وەزیری تەندروستی ، لە کاتی سەردانەکەی ئەم دوایەیدا بۆ شاری سلێمانی ، وە لە یادداشتی هەلویستی مرۆڤایەتی پزیشکەکانی سلێمانی بۆ بەپیرەوە چونی پرۆژەی خەستەخانەی ئیستیشاری ، هەر پزیشکەی کە لەو خەستەخانانەدا ئیش ئەکەن . یەکەی (٤٠٠) مەتر چوارگۆشە لەزەویەکانی بناری گۆیژەی کردن بەخەلات ، ئەمەش وەك ئاوردانەوەیەك و هەلسەنگاندنێك کاریگەری رەوا بو . خۆزگە ئەو خەلاتە هەموو ئەو دلسۆزانەی ئەگرتەوە کە لەو کارە پیرۆزەدا خزمەتی خەلکی ئەکەن .

پەیامنێری هاوکاری - سلێمانی

مەلبەندی رۆشنبیری زانکۆی سلێمانی چی یەو .. بۆچی ؟

مەلبەندی رۆشنبیری زانکۆی سلێمانی ئەلقەیەکی پەیوەندی نێوان زانکۆو کۆمەلە .
پەرە پێدانی چالاکی زانستی و ئەدەبی و رۆشنبیری و هونەری لە رێگا ئەم مەلبەندەوە .

لە لایەن :
پەیامنێری (هاوکاری) یەوە

بەنیازی روون کردنەوەی ئەرکەکانی سەرشانی مەلبەندی رۆشنبیری زانکۆی سلێمانی کە مانگێك و چەند رۆژێك لە دایك بوەو هێشتا چلەی نەچوەو بۆ ئەوەی ئەم دەسکەوتە رۆشنبیریە بکەوێتە بەرتیشکی چەند پرسیارێکی پێویست و خوێنەرانی ئەم رۆژنامەیە ، بەتایبەتی دانیشتوانی سلێمانی ، شتێکی دەربارە بزانن ئەم دەمەتەقێیەی خوارەوەمان لەگەل مامۆستا عبدالمنعم سلیم بەرێوەبەری مەلبەندی رۆشنبیری زانکۆی سلێمانیدا رێك خست :-

پ : بۆ چ مەبەستێك ئەم مەلبەندە هاتۆتە کایەوە ؟ کەی لە دایك بوە ؟

و : دکتۆر طارق حەسەن عمادی سەرۆکی زانکۆی سلێمانی و سەرۆکی ئەنجومەنی بەرێوەبردنی مەلبەند ـ مەرکەز ـ لە بریتی مامۆستا غانم عبدالجلیل وەزیری خوێندنی بالاو باسی زانستیانە ئەم مەلبەندی رۆشنبیریەی زانکۆی سلێمانی رۆژی ٣٠-١١-١٩٧٥ کردەوە .

مەلبەندی رۆشنبیری بۆیە دروست بوە تا ببێتە هەلقەیەکی پەیوەندی نێوان زانکۆو کۆمەلگا ، لەرێی ئەم مەلبەندەوە کۆمەلگا ئەزانێ کە لە زانکۆدا چ جەشنە جم و جولێکی زانستی و ئەدەبی و رۆشنبیری و هونەری هەیە ، هەروەها زانکۆش ئەزانێ لە کۆمەلگادا چ جۆرە جم و جولێکی هەمە چەشنە هەیە .

پ : تا ئێستا مەلبەند چی کردوە ؟

و : ئەگەرچی مانگێك ئەبێ مەلبەندەکەمان دروست بوە ، لەگەل ئەوەشدا هەندێ ئامانج و بزوتنەوەی جێبەجێ کردوە وەك :

١ - ئاهەنگێکی درێژی گێرا ، بەبۆنەی سالی نوێوە ، قوتابیەکان هەندێ جم و جولی هونەریان تیا پێشکەش کرد . فلیمی رۆشنبیری دەربارەی چالاکیەکانی زانکۆ پیشاندرا ... قوتابخانەی سەرەتایی زانکۆش هاوبەش بو .

٢ - بەبۆنەی جەژنی سوپاوە ئاهەنگێکمان سازکرد کە کاربەدەستانی مەدەنی و سوپایی بەشدار بوون .

٣ - مەلبەند محاضرەیەکی ئامادەکرد کە مامۆستا عاشور لە جیاتی مامۆستا محمد زمام خوێندیەوە دەربارەی رابوردی سیاسی کۆنگرەی هەشتەم ، بەبۆنەی تێپەر بوونی دوو سال بەسەر ئەم کۆنگرەیەدا .

٤ - حەفتەی دووجار فلیمی سینەمایی پیشان ئەدەین ، یەکێکیان فلیمی بە ئامانج و رۆشنبیری و زانستیانە بۆ منال ، ئەوی تریان فلیمی جیهانی بۆ گەورە .

٥ - پێشانگایەکی فوتوگرافیمان کردەوە جێی پەسەندی بینەران بو .

٦ - دەلیلی قوتابیانمان دەرکرد دەربارەی ئەنجومەنی کۆلیج و بەشەکانی و ناوی دەستەی مامۆستایان و کەرەسەی خوێندن و رۆژمێری زانکۆو چالاکیەکانی یەکێتی قوتابیانی کوردستان و بەرگی زانکۆو یاسای تاقی کردنەوەکان و شتی تر .

٧ - دەستەی راگەیاندن و بلاوکردنەوە بلاوکراوەی وتاری زانستی و رۆشنبیری و دەنگ و باسی وەرزشی و هونەری و کۆمەلایەتی مانگی جارێك بلاودەکاتەوە .

٨ - کۆمەلێك و تاری ئاهەنگی رۆشنبیریمان ، بەبۆنەی بەرێ کردنی سالی ئافرەتەوە بلاوکردەوە .

٩ - ناو بەناو ئاهەنگی خۆش ئەگێرین و هونەرمەندانی دەرەوەی زانکۆش بەشداری ئەکەن بۆ هاندانی بەهرەو توانایان .

١٠ - زانکۆ ، بەیارمەتی لەگەل ئەنجومەنی بەرێوەبردنی مەلبەندەکەمانا کەوتۆتە خۆی بۆ پێشوازی کردنی سەرۆکەکانی زانکۆ عەرەبیەکان کە بریار وایە لە مانگی نیسانی داهاتودا لە سلێمانی کۆببنەوەو میوانی مەلبەندەکەمان ئەبن .

پ - ئاخۆ نیازی بەشدارکردنی جەماوەری ئەدیبان و هونەرمەندانی دەرەوەی زانکۆشتان هەیە لە مەلبەندەکەتانا ؟

و - بەلێ ، ئەم بەشداربوونە ئامانجی ئەوورەمانە - بۆ ئەمەش دەستمان کردوە بە بەشداربوونی ئەکتەرو موسیقاو هونەرمەندو بەهرەدارێ لە ناوودا لە چالاکیەکانی مەلبەندەکەمانا ... کامان وایە ئەم پەیوەندی و نزیکیە زیاتر بێ لە نێوان ئێمەو ئەدیبەکانا .

پ - هۆلی گەورەو تەواوتان هەیە بۆ سازکردنی کۆڕو پێشکەش کردنی چالاکیەکانی مەلبەند لە رووی نواندن و موسیقاو بەشەکانی تری هونەرەوە .

و - ئێستا هۆلی (پیرەمەگرون) مان هەیە بۆ دەست پێ کردن بەچەند جم و جولێکی مەلبەند ... هەروەها هۆلی (فارابی) مان هەیە کە لە بارەگای کولیجەکانایە . بریتیە لە شانۆیەکی گەورەو هۆلێك کە (١٥٠) کەس ئەگرێ بەهەموو کەرەسەیەکی پێویست و نوێ و دیکۆری جوان و ئامادەوە ، بەم نزیکانە ئەکەوێتە ئیش .

پ - تاچ رادەیەك هەولتان داوە کادری ئەدەبی و رۆشنبیری و هونەری ناو زانکۆ کەتان لە چوارچێوەی مەلبەندەدا کۆبکەنەوە ؟

و - بۆ کەلك وەرگرتن لەم جۆرە کادرانە ئەنجومەنی بەرێوەبردنی مەلبەند چەن لیژنەیەکی دروست کردوە ، وەك لیژنەی کۆمەلایەتی و لیژنەی هونەری و لیژنەی رۆشنبیری لیژنەی وەرزش و گەشت و لیژنەی کاروباری ئەندام و لیژنەی چێشتخانەو کاروباری بەسەرادایەش کردوون .

پ - وەکوو ئەزانن کتێبخانەو کتێبخانەی دەنگی و ستۆدیۆ یەکی تایبەتی سەربە مەلبەند بنکە یەکی تەواو گرنگی بۆ چەسپاندنی مەلبەند لە دەروونی خەلکیدا ، جا ئایا لەم رووەوە چ هەنگاوێکتان ناوە ؟

و - کتێبخانەیەکی سەرپێی‌مان هەیە ، بەلام کتێبخانەی تەواو لە ماوەی شەش مانگی داهاتوودا دائەمەزرێنین لە نهۆمی دوەمی مەلبەندا بەکتێبی بەنرخ و کەرەسەی ئایاب ئەیرازێنینەوە .

پ - پیشانگایەکی فولکلۆری گەورە لە زانکۆ هەیە ، ئەویش

دەستانی زانکۆیە) ؟

و - ئێستا مەلبەندی رۆشنبیری ٢٠٠ ئەندامی کارای لەدەستەی مامۆستایان و ئەو مووچەخۆرانەی زانکۆ هەیە کە پلەی ماجستێری و بەرەوژووریان هەیە ، هەروەها نزیکەی ١٥ ئەندامی بەشدار - مشارك -ی لە خاوەن توانا و بەهرەو هونەرمەندەکان هەیە لە ناوەوەو دەرەوەی زانکۆ ، وەك پردێکی پەیوەندی نێوان زانکۆو کۆمەلگا .

پەیرەوی بنچینەیی مەلبەند ماوەی وەرگرتنی هەر ئەندامێکی

دوو وێنە لە کاتی کردنەوەی مەلبەندی رۆشنبیریدا

ئەگەوێتە سەرشانی مەلبەند ، لەم رووەوە بیرو رایان چیە ؟

و - زانکۆ زۆر کەرەسەی فولکلۆری هەیە دەربارەی پیشەسازی میللی و رازاندنەوەو گۆزە ودیزە لە ناوچەی کوردەواریدا بایی ٤٫٧٠٠ دینار . ئەمەش بنچینەی مووزەخانەیەکی فولکلۆریە کە زانکۆ نیازی وایە ئەمسال پێکی بهێنێ .

پ - لە دەنگ و باسی باری زانکۆ بیستمان کە تیپی موسیقای زانکۆی سلێمانی بەیەکەم دەرچوو لەناو تیپەکانی هەموو زانکۆکانی عیراقدا ، بەلام بۆ تائێستا هیچ دەنگ و رەنگێکی ئەم تیپەمان نەدی و نەبیست .

و - سێ تیپی موسیقا لە زانکۆدا هەیە ، دوو تیپی جاز و تیپێکی رۆژهەلاتی کەسەر بە دەستەی رۆشنبیری هونەرن ، خەلاتی یەکەمیان وەرگرت لە میهرەجانی زانکۆکانی عیراقدا لە ئەینەوا . ئەم تیپانە ، زۆر ئاهەنگی نیشتمانییان لەپاریزگاکەمان سازکردوە ، ئێستەش خەریکی تۆمار کردنی چەند پارچە موسیقاو گۆرانییەکی کوردین بەم نزیکانە لە تەلەفزیونی بەغدا . هەروەها تۆمارکردنی شانۆگەری (مالەی سەر گردەکە) مان بە دەستەوەیە لە تەلەفزیونی کەرکوکدا ... چەند دیمەنێکی سینەمایی دەرەوەشمان لە ناوچەی بیارە وێنە کێشاوە .

پ - ژمارەی ئەوانەی کە روویان کردۆتە مەلبەندەکەتان و بەهیر چالاکیەکانتانەوە دێن زۆرن یان کەم (مەبەست لە ژمارەی مامۆستایان و کاربە-

داوە کە ببێتە هۆی پشتگرتنی ئامانجەکانی لەسەر بناغەی چەند مەرجێکی دیاری کراو زۆر زۆر لە ئەندامەکان هەموو رۆژێ سەر لە مەلبەند ئەدەن و ژمارەی هاتوچۆکەران لە رۆژانی جم و جولدا روو لە زیادیە .

پ - ئاشکرایە کە دەزگای (راگەیاندن و بلاوکردنەوە) ئەرکێکە لە ئەرکە گەورەو گرانەکانی مەلبەندی رۆشنبیری ، جا ئایا ئەم ئەرکە تاچ رادەیەك هاتۆتەدی و ئێستا سەربە کوێیە ؟

و - دەزگای راگەیاندن و بلاوکردنەوە ئێستا سەر بەمەکتەبی بەرێز سەرۆکی زانکۆیەو لەسەرەتای سالی رابوردووەوە دروست بووە ، خەریکی ئەوەین بە تەواوی بیبەستینەوە بە مەلبەندەکەمانەوەو کۆمەك و یارمەتیش لە نێوانماندا زۆر پتەوە .

ئەمە بوو بەرهەمی تاقە مانگێکمان . بروام وایە سەرەتایەکی باش بێ و هیوادارم مەلبەند بتوانێ هەموو ئامانجەکانی لە ماوەیەکی کەمدا جێ بەجێ بکات بەمسایەی رەنجی ئەندامانی ئەنجومەنی بەرێوەبردنەوەو ئەوانەش کە ئیشمان لەگەل ئەکەن .

لە کۆتاییدا پر بە دل سوپاسی بەرێز دکتۆر طارق حەسەن عمادی سەرۆکی زانکۆو سەرۆکی ئەنجومەنی بەرێوەبردنی مەلبەندەکەم کە زۆر لە کاتی خۆی تەرخان کردوە بۆ سەرکەوتن و پێشکەوتنی ئەم مەلبەندەو بۆ ئەوەی بکاتە ئەو بەلەی خواستمانەو بیکەینە هۆیەکی کاریگەر لە کۆمەلگای سلێمانیدا .

سینەمای دهۆك :

● کاك کەمال مەحمود حامد لە قوتابخانەی مامۆستایان لە دهۆك ، دەر بارەی سینەماکەی (دهۆك) نوسیوێتی ئەلێ :

((ئەگەر سەرێك لە سینەماکەی دهۆك بدرێ ئەوە دەر ئەکەوێ کە کۆنترین فلیم لە عیراقدا نیشان ئەدات .. جگە لەوەی کە روخساری خانوو بەرەکەی هەر لە هینی سینەما ناچێ .. خزاوەتە کۆلانێکەوە مەگەر خەلکی شارەزا بیدۆزنەوە .. چەند کورسیە شکاوێکی لاکەوتەی تیایە ، چونکە زەوی زۆری سینەماکە تەختە تەنیا زەلامەکەی بەر چاوت ئەبینی .. لە کاتی ئیش کردنا زو زو دلمیەکان ئەپچرێن و گرێ ئەدرێنەوە .. بە کورتی وەختەکە بەم فلیم تێدانە ئەبڕێتە سەر ..))

هاوکاری :

ئەو گیروگرفتانەی کاك کەمال باسی کردوون ئەوە دەر ئەخات کە سینەماکە هیچ مەرجێکی ئەوەی تیا نیە بە (سینەما) دابنرێ .. چاکتر وایە شارەوانی دهۆك لەم وەزعە بێدەنگ نەبێ ، سەرەرای ئەوەی داوا ئەکەین مادەم (دهۆك) بارزگایەکی ناوچەی نونوێیەو بەرەو فراوان بون و ئاوەدانی ئەروات و شوێنەکەی شوێنی سەیران و گەشت و هاتوچویەکی زۆرە ، راستر وایە شارەوانی هەولی ئەوە بدات سینەمای نوێی وای تیا بکرێتەوە کە لە گەل ئەو رەوتە پێشکەوتنەدا بگونجێ کە سەرانسەری ولاتە خۆشەویستەکەمان ئەیبینێ .

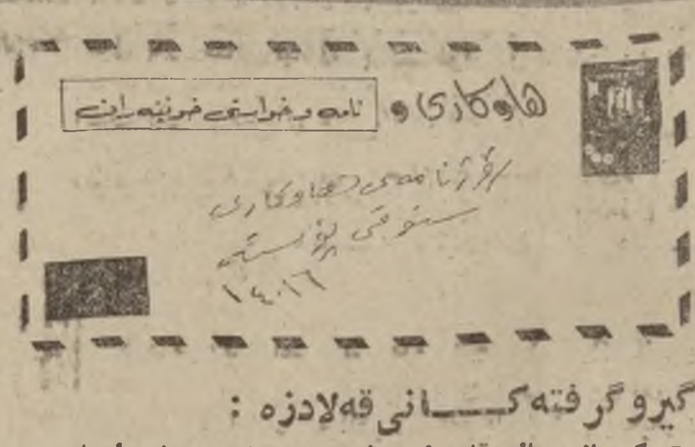

گیروگرفتەکانی قەلادزە :

● کاك صالح قادر لە گەرەکی (شەهیدان) لە شاری قەلادزە نامەیەکی ناردوە تیایدا ئەلێ :

(داوا ئەکەین ، ئاورێك لەشارە خنجیلانەکەمان بدەنەوە ، خۆتان ئەزانن ئەم شارە ، لە ئەنجامی باری ئالۆزی رابوردوا ، زۆر گیروگرفتی بەسەر هات ، کە چارەسەری ئەو گیروگرفتانە ئێستا پێویستی بە کورج و گولی و خێرایی هەیە) .

کاك صالح لە نامەکەیدا لەو گیروگرفتانە :

- مەسەلەی گرانی کرێ خانو

- پێویستی چاککردنی کۆلان و شەقامەکانی شارەکەو بایەخ دان بە پاك و خاوێنی باس کردوە . وە وای ئەبینێ کە زەوی و زارێکی زۆر هەیە ، ئەگەر بکرێ بە خانوو بۆ کاربەدەست و موچەخۆرەکان ، گیروگرفتی بێ خانویی تا رادەیەك چارەسەر ئەکرێ ...

هاوکاری :

ئێمە نامەکەی کاك صالح قادر ئەخەینە بەرچاو و هیوادارین کاربەدەستان سەرنجی بدەن و شارەوانی قەلادزێ بە تەنگ چارەسەری ئەو گیرو گرفتانەوە بێ کە لە سەر شانیتی .

خەباتی قوتابیانی کوردستان
١٩٧٦/٢/٢٧ ژمارە (٣٠٦)

پیرۆزبایی
یەکیەتی قوتابیانی کوردستان
ئامادەی ئەکات

یادی «٢٣» ساڵەی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی کوردستان

دلزار
ئامادەی کردوە

هەفتەی رابوردو هەمــو شارەکانی ناوچەی ئوتونومــی ئاهەنگ و کاروانی قوتابیانیان بینی •• سەرانسەری ئــەم ناوچەیە وتار خوێندنــەوەو شیعرو ئاهەنگ و گۆرانی بوو، قوتابیان دوای لەنــاوبردنی دەستە بەکرێ گیراوەکــەی ناو بزوتنەوەی کورد یەکێتــی پێشرەوی قوتابیان ئازایانــە هاتۆتە مەیدان و چالاکی خــۆی ئەنوێنێ •• لە هەمان هەفتەدا شارەکانی هەولێرو سلیمانی و دهوك ئاڵاو لافیتەی بیرەوەری لێ بەرز کرایەوە •• لقــی یەکێتیمان لە ســـــلیمانی ئاهەنگێکی فراوانی گێڕا هەمو کولیج و بەشەکانی زانکــۆی سلیمانی بە کوڕو کچــــەوە بەشداریان کرد •• قوتابخانەو ئامۆژگاش ئەما دەنگی زولالی قوتابیانی لــێ بەرز ئەبێتەوە •

لەو ئاهەنگەدا بەرێـــز سکرتیری گشتی یەکێتــی بەناوی مەکتەبی سکرتاریەتەوە وتاری بیرەوەری خوێنــدوە ، بەربەرسیاری لقیش روبەروی قوتابیان پەیمانی تازە کــردەوە کە هەمیشە بــەڕێی کاروانــی خەبات گەری یەکێتیدا دەڕۆن • دوای ئەوەش ئەندامـــانی رێکخراوی حیزب لەم ناوچەیە پشتگیری حیزبیان بۆ قوتابیان دەر خست •• ستایشی ئــەو ئەرکە پیرۆزانەیان کرد کــە قوتابیان بەجێیان هێنــاوە • ئاهەنگی لقی سلیمانی بـــە زنجیرە بیرەوەریەکانی تــری هێنایەوە بەرچاو باسی دەوری یەکێتی کراو چەند کۆڕێکیــان بۆ قوتابیان ساز کرد •

لەشاری هەولێریش •• شارەکە خۆی رازاندبــووە ، رۆژی ١٨ی شوبات لافیتەکان بە خێرهاتنی ئــــەم یــادە پیرۆزەیان ئەکرد •• سەر لــە بەیانی رۆژی ناوبراو قوتابیان لە بەردەم بارەگـــــای لق کۆبونەوە بەرێز مامۆستا محەمەد عەلی ئەمین پارێزگاری هەولێرو هەڤاڵ عەدنان داود جێگــری ئەمینداری سەرکردایەتی لقــی ژوروی حزبی بەعـــــی سوشیالیستی عـــــەرەب و ئەندامانی تر پێشـــــوازی قوتابیانیان کرد • هەڤاڵ حسێن عەلی بەرپرسیاری مەکتــەبی قوتابیان و تارێکی خوێنــدەوە داوای لە قوتابیان کرد کــــە زیاتر بکەونە خۆیان تاکـــــو پاشماوەی کارە ناڕەوایەکانی دەستەی بەکرێ گیراو ئەمینی و بە یەکجاری رابماڵدرێ ••

هەروەها بەرێز سـەرۆکی نەقابەی مامۆستایان و تارێــکی بەم بۆنەیەوە خوێنـــــدەوە ، بەرێوە بەری پـــــەروەردەی هەولێرو سەرۆکی لق هەریەکە وتارێکیان خوێنـــــدەوە •• ســـەرۆکی لق وتی : شــۆڕش گەلێك دەسکەوتی پیرۆزی بــۆ گەلی عیراق هێناوەتــە دی ••

هەرچەند پێشان بزوتنــەوەی قوتابیان لە ناوچەی ئوتونومــی بە بارێکی گەلێ ناســـــکدا تێپەڕی بوو ، ئەو رۆژانــــەی کە خێڵەکی یە شۆڤێنیەکـــان دەستی چەپەڵیان بەسەر ئــەو ناوچانە کێشا بوو ••

لە لقی دهوك گەلێـــــك ئاهەنگ و سەیرانی خۆش کرا، لەم ئاهەنگانە لیژنەی یەکێتــی گەلێك یاداشتی بەســــــەر قوتابیاندا دابەش کـــــرد •

بەرپرسیاری لقی دهوك لـــە وتارێکدا وتی : دەبێ هەمومان بەیەك دل لەگەڵ سەرکردایەتی حیزب و شۆڕش بوەستین تــا ئاواتەکانی هەموو دێتەدی کــە ئەویش ئاواتی گەلە •

بەم جۆرە ناوچەی ئوتونومی ئەم رۆژە پیرۆزەی لە مێژووی بزوتنەوەی قوتابیانی عیـــراق بەرێ کردو تا ساڵێکی تریــش هەرسەرکەوتو بێ هێــــزی قوتابیان •

**

لەگەڵ قوتابیاندا

شوان ئامادەی کردوە

لەم رۆژانەو لە یادی (٢٣) ساڵەی دامەزراندنی یەکێتــی قوتابیانی کوردستاندا چاومان بە کاك « عبدالعزیز محەمەد امین » بەرپرسیاری لیژنــەی رۆشنبیری و ڕاگەیاندنی لقــی هەولێر کەوت و سەبارەت بــە باری رۆشنبیری و هوشیاری قوتابیان و دەوریان لە کاروانی سەرفرازی یــەکێتی ئــەم گفتوگۆیەمان لەگەڵ کرد •

پ : ـ باســـــی جموجوڵی لیژنەی رۆشنبیری مەڵبەندی هەولێرمان بۆبکە •

و : لەراستیدا لیژنەکەمان لەسەرەتای دامەزراندنیـــــوە هەتاکو ئێستا چەند کارێـــکی گرنگی خستۆتە ئەستۆی لـــە پێناوی خزمەتی رۆشـــنبیری و ئەدەبی قوتابیاندا لەگـــــەڵ بەرەو پێشەوە چـوونی ڕێڕەوی ڕاگەیاندن بۆ خزمەتی ئامانجەکانی شۆڕشی (١٧)ی تەموز • تا ئێستا توانیومانە چەنـــــد بەخشنامەیەك (بڵاوکراوە) لەبارەگـــای لقی یەکێتیمـــــان دەربکەین و سەرپەرشتی هەمو ئەو بەخشنامانەمان کردوە کە قوتابخانەکان دەری دەکەن و • هەروەها بۆ رۆشنبیریمـــــان لیژنەی لێپرسراوانی لیژنەی رۆشنبیری قوتابخـــــانەکان دەورەیەکمان کردۆتــــەوەو بەردەوامین لە بڵاوکردنـــەوەی رۆشنبیری سەردەم لە نـــاوجەماوەری قوتابیان دا •

پ : پاش کۆنگرەی (١٨)ی نیسانی ١٩٧٤ یەکێتی ڕنبازی لەگەڵ ڕنبازە پێشـــکەوتــو خوازەکەی شۆڕشـــــی ١٧ی تەموزدا گونجان ئایا ئێـــوە چیتان کردوە لەم بارەیــەوە ؟!

و : گومانی تێدا نیە کــــە ئەو بارو زروفەی ناوچــــەی ئۆتۆنۆمی لەم چەند ســـاڵەی دوایی‌یەدا پیایاندا تێ پــەڕی بوبونە هــۆی دواکــــەوتنی رێکخراوە میلــلی و نیشتمانی‌یەکان و پاش دەرچونی یاسای ئۆتۆنۆمی لە لایەن حیـــزبی سەرکردەو بەستنی کۆنگرەی یەکێتی ، ڕێڕەوی یەکێتی زیاتر بەرەو پەرەسەندن و پەرەپێدان رۆی و توانیمان کە بەهــاوکاری ڕێکخراوەکانی تر بەتایبــەتی یەکێتی نیشتمانی قوتابیــانی عیراق پێوەندی بەتین بکەین بۆ خزمەت کردنی جـــەماوەری قوتابی و تێکۆشانی بەکۆمەڵ •

پ : چیتـــان بۆ (١٨)ی شوباتی ئەم ساڵ ئامــــادە کردوەو ئەم یادەتان چـــۆن دێتە بەرچاو ؟!

و: (١٨)ی شوبات سەرەتای بانگەوازی قوتابیانی کوردستانە بۆ یەکگرتن و خەبات کردن لــە پێناوی مافە ڕەواکانیان ، ئــەم ساڵیش لەسایەی شۆڕشــــی (١٧)ی تەموز وا بە خۆشـــی و هێمنی بەرەو پیری ئەو ڕۆژە پیرۆزە چوین و ئێمــەش لــە ئاهەنگ گێڕان و وتار خوێندنەوە چەند پیشانگایەکی تایبــەتی قوتابیانمان ئامادە کرد جــگە لە میهرەجانێکی ئەدەبی ئەمیش بەچاودێری مامۆستا (عبدالغفار صائغ) و چەند قوتابی‌یەکــی لێهاتو تیایادا بەشدار بــون و بەرهەمیان ئامادە کرد • لــە کۆتایی‌دا جێی شانازی‌یە کــە یەکێتیمان ئەوەندە بایەخ بــە خزمەت کردنی قوتابیـــان دەدات و ئیتر سوپاس •

ئەو خەباتەی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و جەماهیری گەل ئەیگێڕن لە بنچینــەداو راستەوخۆو زۆر بە تیژی دژی دەوڵەتە ئیمپریالیستەکانە ، چونکە ئــەو دەوڵەتانە کۆسپن لەبەر دەم جێبەجێ کردنی ئاواتــــە نەتەوەیی‌یەکانمان لە یەکگرتن و ســـــەربەســــتی و سوشیالیستی دا •

دەوڵەتە ئیمپریالیستەکان خاکی ئێمــەیان داگیر کودوەو بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆو ناراستەوخۆ دەستیان بەسەر چارەنوس و پاشەڕۆژی‌دا گرتوە ، هـــەر ئــەو دەوڵەتانەش شورای کەرتکردنیـــان لــــە نێوان دانایی و گەلەکەمانیان چەوساندەوەو هەڕەشــەیان لـــــە بونی دەکــرد •

ڕاپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری حیزبی بەعسی سوشیالیستی عــەرەب

لە پێناوی پاراستنی سامانی نەتەوەییدا

خالید جوتیار

-٣-

ماوەیەکی کەم نیـــــــەرۆشنبیرو نووسەرانی کــورد خوویان داوەتە کۆ کردنــەوەی سامانی نەتەوەیی‌مان ، دیــارە ئەمەش دوای هۆشیاری یــەکی سەردەمیان بووە کە روانیویانە نوسەری نەتەوەکانی تــر چۆن مشوری خۆیان و سامانە کەیان ئەخۆن و لێکۆڵینــــــــەوەی زانستی‌یانەی لەسەر دەنوسن •• ئەگەر کەسێکی خەڵــــکی گوندیش رۆشنبیری ســـەردەمی خۆی وای بۆ هێناوە هۆشــیار بێتەوەو لە مەسەلەی پاراستنی سامان بکات رەنگە بە جۆرێکی وا کەوتبێتە کۆ کردنەوەی کـــە ئاکارو شەقڵێکی تایبەتی خۆی هەڵدەگرێ لەگەڵ هـــــەوڵی کەسانی تر جیاوازە بە تایبەتی ئەوانەی هەر بۆ کۆ کردنەوەی فولکلور رێگای گوندەکـــــان دەگرن و شێوە زمانە کەشیان نازانن ، دوای ئەوەش ئــەوەی خەڵکی گوندی بۆ کــــوڕی کابرایەکی ئەو دەورویشــــتەدیکەن بۆ کەسێکی تر ئایکــەن بەتایبــــەتیش کـــە خزمایەتی و ئاسیاری و شێوەی قســــــە کردنە کە کار لە تێگەیشــتن و لێکدانەوەیان ئەکات ••

لێرەوە کە هەنــدی لـــەوسامانە کۆ دەکرێتـــــــــەوە دەکەوینەوە بەرباسێکی تر کــــە ئەگەر لە کۆ کردنەوەی سامان بەرز تر ئەبێ ئەوەندەش کەمتر نیــە •• ئەویـــــش لێ ورد بونەوەو دەسکاری نەکردنیەتی،سامانی ئەدەبیات هی میللەتــە بەڵام ئەو خەڵکەش تێکڕا ئــەو باسەیان نەگوتوە بەڵکو شەقڵ و مۆرکی میللی بونی پێوەیەکەوای لێ هات ئەگەر بۆ کــــاتو سەردەمیش زیادەو کـــــەمی خرایە سەرو ناوی شوێنیــان لێ گۆڕی و هەرکــەس بـــــە ئارەزووی خۆی بۆ مەبەستێکی خۆی بیلێ ریێ تێ ئەچێ ،دیارەئەو گۆڕانەش گوڕانی وشـــەو ناوو شوێن •• ئەبێ ، بــــەمەبەستێکی پاك ئەو کەســـــە بیـــەوێ رازێــکی خــۆی پێ دەربڕێ و بەس •• بەڵام دوای بڵاو بونەوەی چاپ و کـــــۆ کردنەوەی سامان لە لایــــەن نووسەرو رۆشنبیرانەوە گەلێ لەم بەرهەمانە دەسکاری کرا ، بەڵام بۆ ؟ با بەر لەوەی لـــەم باسە قوڵ ببینەوە،لە فولکلورو ئەدەبی میللیش بدوێین کـــــە لە روی ئاکارو دارشـــتنەوە زۆر لێك دەچن و زۆر جاریـــش ئەگەر ناوی کەسەکە نەزانرێ بە فولکلور دائەنرێ ••

فولکلور ئەو بەرهەمـــــە ئەدەبی و هونەریە میللی‌یەیە کە خاوەنێکی دیارو ئاشکرای نەبێ و شەقڵی کۆمەڵی پێوە دیـــار بێ •• هەندێك نوســــین و بەرهەمی ئەدەبی و هونەریــش هەیە کە تێکەڵ بە لایەنەکـــانی فولکلور ئەبن و سەر لە خەڵــکی ئەشێوێ ، وەك هەندێ جار زۆر کەس بەرهەمە ئەدەبیەکـــانی عەلی بەردەشانی تێکەڵ بـــــە فولکلور ئەکات •• وە بە پێی بۆچونی خۆیان بـــــەراوردی ئەکەن لەسەری ئەکولنەوە •• جگە لەمـــــەش تا ئێســـــتا مامۆستایەك ، یان شارەزایەکی وا نەبوە سەرەتایەك بۆ ئــــەم باســـــە دابنێ و مەســـــەلەی کۆکردنەوەی فولکلورەکە بــەشێوەیەکی شارەزایانە بخاتە روا •• بەڵکو ئەم باســـــە تائێستە لەسەر دەســــــــپاکی نوسەرەکان بەندە •

دور ئەڕوین شاعیرو نوسەری وا هەبون ئەیانتوانی یادگارێك لــــەم رووەوە بەجێ بێلن بەڵام ئەوەندەی کە جێگای ســـــودو کەلك وەرگرتن بێ نەیانتوانیوە ئەم باسە شی بکەنەوەو بیخەنە بەر دەست رۆشـــــــــبیران و خوێنەران •

ئەو هەوڵ و تەقەللایانــەی لەم روەوە دراون زوربەیـــان بەندە بەباری کۆمەڵ و ئــــەوروژ ژەرە کە تیایا دراوە •• ئینجا ئەگەر نوســــــەرێك کۆمەڵە فولکلورێك یان پارچــە ئەدەبێکی فولکلوری دەســـت نیشان کرد کە لێی بـــدوێ پێویستە زۆر بەئەمانەتەوە لێی بدوێ و بەرونی بیباتە ســــەر بنج و بناوانی باسەکە •• زۆر بەندو چیرۆك و شیعری شاعیری کۆن هەیە بە چەند جــۆرێــك نوسراونەتەوەو سەریان لـــــە خوێنەران شێواندوە •• ئەبــێ لە کاتێکدا کە وشەیەکی بێگانە ئەکرێ بە کوردی ئەو مانایــــەی بە بێستی ئەو وشــــەیە بگرێتەوەو جێگای خۆی بێ •

وشە گۆرین لە بابــــەتی فولکلوریدا بایەخ و ئەهمیەتی جێگای فولکلورەکە کــــەم ئەکاتەوە چونکە بەهۆی ئاینــی ئیسلامەوە گەلێك وشـــــەی عەرەبی و بێگانە کەوتونەتە نـــاو زمانەکەمانەوە ئەمانە پێویستە بە بواری کۆ کردنـــــەوەی فولکلۆردا وەکـــو خۆیان بهێڵینەوەو دەستکاری نەکرێن •

— ماوێتی —

قوتابی هونەرمەند کەمال سەعدی یەکەمین پیشانگای هونەری تەشکیلی کردوە

هەلۆ
ئامادەی کردوە

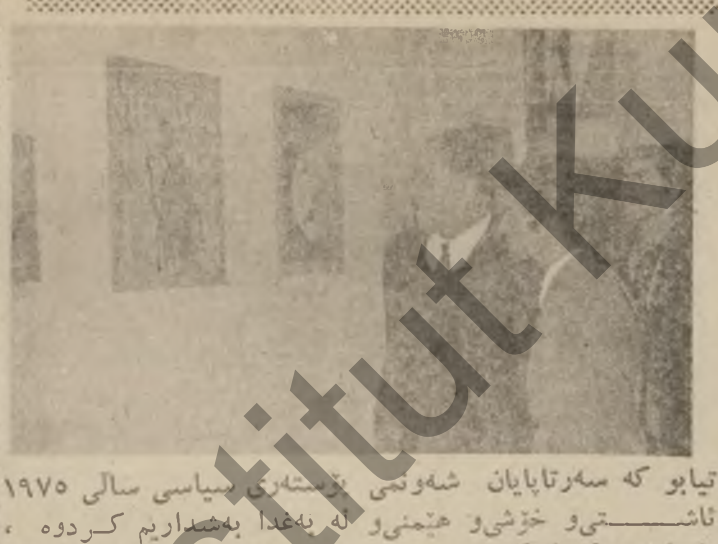

هونەرمەندان لە گەشــــــە کردن و پێ گەیاندنی رەوتـــــی روشنبیری و هونەری کۆمەڵــدا رولێکی دیاریکراویان هەیــە ، بۆیە پێویستە لە ســــــەرمان بایەو بلەی هونەری و خواست و مەرامەکانیان فەرامۆش نەکەین هەرچەند یارمەتی هونەرمەندێك بدرێ و دەستی بگیرێ و هـــان بدرێ ئەوەندە ئاستی هونەری رەسەنی میللی‌مان فراوانتــر ئەبێ ••

یەکێتی قوتابیانی کوردستان لەم رووەوە دەورێکی ئێجگار لــە بارو کارامە ئەگێڕن •• بـــــە تایبەتی لە بواری ژیاندنەوەو بەرەو پێش بردنی بزوتنەوەی رۆشنبیری لە قوتابخانەکانداو هاندان و یارمەتیدانیان بـــــۆ کردنەوەی پیشانگای هونەری و سازدانـــی ئاهەنگ و گەشت و گوزار •

رۆژی چوارشەممـــــــــە ٤-١٩٧٦/٢/٦ لە ژێـــــــر چاودێری بەرێز قائمقــــامی پارێزگای (هەولێر) لە هۆڵی قوتابخانەی (ئەیوبیە)ی کچان قوتابی هونەرمەندو خامەرەنگین کاك (کەمال سەعدی) یەکەمین پیشانگای تایبەتی هونـــەری تەشکیلی کردوە • پیشانگاکە (٤٠) تابلۆی رەنگاو رەنگ و هەمە جۆرو قەشەنگی تیابو کە سەرتاپایان شەوەنمی ئاشــــــــتی و خۆشی و هێمنی و ئاسایشی لێ ئەتکا •• وە بـــە گشتی واقیعی ژیانی کـــوردەواری‌یان نیشان ئەدا ، جگـــــە لەوەی کە مەسەلەی فەلەستین و ئەرتیریاو گشت شورشـــــە ئازادیخوازەکانی جیهـــــانی فەرامۆش نەکردبوو •

خەڵکێکی زۆر لە هونەرمەندان و رۆشنبیران بە شداری بینینی ئەم پیشانگایەیان کرد• هەر کەس بە پێی ئاســـــتی هونەری و بۆ چونی خـــــۆی بەراوردی کرد ، ئێمەش لـــە کاك کەمال سەعدی‌مان پرسی:

● **لە کەیەوە حەز بــــە وێنەکێشان ئەکەن ، تا ئێستا چۆن بەشــــــداریت لــــە پیشانگاکاندا کردوە •**

ـ ناتوانم کاتێکی دیــــار دەست نیشان بکەم ، لە پۆلی پێنجەمی سەرەتایی‌یەوە حەزم لە وێنە کێشان کردوە ، وە زورم پێ خۆش بوە خۆم بـــــە هونەرمەندەکان بناســـێنم و بەشداری پیشانگاکانیان بکەم •• تا ئێستا لە پیشانگــــای سەرەتایی و ناوەنــــدی و ئامادەیی بەشداریم کـــردوەو چەند جارێکیش خەڵات کراوم• تابلۆیەکم لە پیشـــانگای (الصداقە) لە بەرلین دانا ، لە پیشانگای ئاشتی گشتی و پۆستەری سیاسی ساڵی ١٩٧٥ لە بەغدا بەشداریم کــردوە ، چەند تابلۆ یەکم داوە بە یەکەمین فلیمی سینەمای کوردی (هەولێر لە کۆن و نوێ دا) •

● **چۆن بوو ئەم پیشانگایەت کردەوە ؟ وە ئەو گیرو گرفتانە چی بون کە رێگایان لـــــێ ئەگرتی ••**

ـ دەمێکە حەز ئەکـــــەم پیشانگایەکی تایبەتی بکەمەوە، خزمەتی هونەری گەلەکەم بکەم •• هەرچەند ئەمزانی گیـــرو گرفت دێتە سەر رێگام ••بەڵام هەر سور بوم لە ســــــەر کردنەوەی •• بە گشـــــتی دوچاری ئەم گیروگرفتانە بوم:

١ ـ هۆڵی پیشانگاکـــــــە بچوك و ماوەکەش کەم بو •

٢ ـ دەسەڵاتم نەبو چـــوار چێوە بۆ هەمو تابلۆکانم بکەم•

٣ ـ برایانی هونەردۆست و روشنبیر جگە لە وەی یارمەتیان نەدام زۆریشیان تەنانەت بــۆ بینینی پیشانگاکە نەهاتن •

● **چۆن لە هونەر ئەڕوانیت؟ هونەرمەند ئەبێ چۆن بێ ؟**

ـ بەڕای من هونەر ئــــەو کارە پوخت و لە بارانەیە کــە هونەرمەند ئەی هێنێتە کایەوە •• پێویستە ئەو بەرهەمـــــە هونەریەش رەسەن و بایەخدار بێ ، باری ژیانی ئەو قۆناغەی

بروانە ل : ٢

قوتابی و کۆمەڵ

جەمال محەمەد

-١-

قوتابی‌یان بە گشتی هیوای پاشــەڕۆژی میللەتن و چاوەڕێی ئەوەیان لێ ئەکرێ کە چرایەك بن ڕێگای تاریکی ژیانی کۆمەڵ رۆشن بکەنەوەو بڵاوکــەرەوەی بیروباوەڕی پێشــــــکەوتن خوازی بن و هەڵگـــــری ئاڵای زانستی بن و دانـــــەری بەردی بناغـــــەی کۆمەڵگایەکـــی پێشکەوتووی پـــــڕ لــــە خۆشـــــی و نەخشــــەکێشی بینای زانیـــــاری و هونەری و ئــەدەبـــی و دامـــــەزرێنەری قەڵای رۆشنبیری بن لە هەموو لایەکی کوردستاندا •

دیارە ئەم شتانەش کارێکی پێوستی‌یان بە هەوڵ و تەقەللای بێ‌پایان و کۆششـــــی بەردەوام هەیە لە لایەك ، وە لەلایــــەکی ترەوە پێوســــــتی بــــەباوەڕ بەخۆبوون و بەگـــەڵ و نیشتمانیش هەیە ، جگـــــە لەوەی لەهەمان کـــاتدا بەستراوەتەوە بە پلـــــەی ئارەزووی قوتابی خۆیەوە وبــەوتواناو لێهاتوو-یی‌یەی تێ‌یدا خولقاوە، گومانی تێدا نی‌یە ئەم ئەرکە پیرۆزە •• ئەرکی خزمەت کردنی کۆمەڵ بەشێکە لە خـــــەباتی بێ‌پایانی قوتابی‌یان کە مێژوو هەتاسەر بەشانازی‌یەوە باسی ئەکـــا •• دیارە ئەمەش بەتاقە کۆمەڵێکی تایبەتی‌یەوە نەبەستراوەتـــــەوەو ناوەستێ •• بەڵکو پشـــــتاو پشت ئەڕوات و کاری پیرۆزی خۆی بەجێ دێنێ ••

بێ‌گومان ئەم شتانەی باسمان کرد بە شێوەیەکی گشـــــتی بەستراوەتەوە بە پلـــــــەی رۆشـــــــنبیری قوتابی‌یەوە •• لێرەدا ئەوەی گرنگە پەنجەی بۆ رابکێشرێ ئەوەیە ئایا ئــەو سەقافەتەی شتێکی زاتی‌یە لە ناخی خۆیەوە هەڵقوڵاوە وەیان لە ئەنجامی تاقی کردنــــەوەی رۆژانەی خۆیی و لە توانـــەوەی لەگەڵ کۆمەڵدا لەبۆتەی ژیاندا؟ وەرگرتووە وەیان لە ئەنجامی تێکەڵ بوونی هەست و دەروونی لەگەڵ کۆمەڵدا •• ئەمە زۆر گرنگە چونکە قوتابی تاکــــــو زیاتر ئاگـــــاداری دەروونی جەماهیربێت زیاتریش ئەتوانێ سوودیان پێ بگەیەنێ و ئەتوانێ بچێتە ناو جەرگیانەوە بکــــرە زۆر جار بەهۆی ئەمەوە ئەگاتە هەندێ شتی نازە کە لە تاقی کردنەوەکانی ژیانی خزمـــــەت گوزاری‌دا سوودی هەیەلەهەمان کاتدا پێوســــــتە ئاگـــاداری ئەوەبین کە کام رێگا باشە بۆ ئەوەی پەیڕەوی‌بکەین و بتوانین بەهۆیەوە خزمەتی کۆمــــــەڵ بکەین و ئەو ئەرکەی لەســـــەر شانمانە بەجێی بهێنین بــــە هەموو دڵسۆزی‌یەکـــــەوە •• ئەرکی خزمەت‌کردن و چوونـــە ناو کۆمەڵ و پێشخستنی لـــــە هەموو روویەکی‌یەوەوە هـــەوڵ دان بۆ لەناوبردنی مۆتەکــــەی ژیان •

— ماوێتی —

زنجیرە گوتارو لێکۆڵین لە سەرکردنەوەی هونەری کورد

دە ساڵ گەڕان بۆ ژنە گۆیندەیەک

هەردووە .. زیندووە .. هەردووشە !

کمال روف محمد

سەدەی بیستەم چارەکێ کەمتری ماوە .. با هەتا زووە هەر یەکە لە باوو باپیری خۆی بپرسێت – ئەگەر ماون – سیی .. چل ساڵ پێش ئێستا –ژن– بە کوردیی گۆرانییان دەگوت یانا ؟

هەتا ئەوانیش بیر دەکەنەوەو زمان دەجووڵێنن– تۆ –ش تەماشاییەکی ئیمڕۆ بکە ! ئایا وەڵامێکت دەستکەوت ؟ ئەگەر زەینم ڕوون بێت، وەڵامی ئەوانو مایەی تەماشاکردنی خۆیشت هەر ئەوەیە کە « ژن » لە ناو کورددا– بە ئێستاشەوە– زۆر زۆر بەدەگمەن گۆرانییان گوتووە !

من لێت ناپرسم، هەروەها لە بیرەکانیش : ئەوە بۆچی ؟ چونکە وەڵامەکە خۆتان دەیزانن، چۆن مەلامەتەکەش . بێ درێژ دادڕ ببی – ئێمە – دەمانەوێت لە – وڵاتان –ی ترەوە – ژن – بهێنین و بیانکەین بە کوردو گۆشیان بکەین و لە کۆڕی – ئەدەب و هونەردا – کاریان پێ بکەین و ئەوجا – سەنگ دەرێنین – و بڵێین : چاو ! ژنانمان شانبەشانی پیاو، بۆ ژینی نوێی گەلی کورد، لە کۆڕی تێکۆشاندان ؟

هەرچۆنێ بێ، وادەی ڕازو گلەیی نییە، چونکە تا لەم ساتەشدا هەر خۆمیش بەرگەی ئەوە ناگرم و ئەوەندە دەتووانم **هەتا زووە ئەو پەژارەیەم بخەمە** ڕوو بڵێم :

ئەمە یەک لە ژیانمدا، نەزانم لە کوێوە، چۆن و چی بنووسم ! ئەگەر بیری – قەدیمەکانیش – کول بووبێت و نەزانن : سیی چل ساڵ پێش ئێستا، بەقەوان چە جا لەسەر ڕادیۆ – چەند ژن – گۆرانییان گرتووە، بەوەی باشە دەفتەرو تۆمارەکانی – ڕادیۆی کوردی بەغدا – ئەم ناوانە دەخوێننەوە :

« مریەم خان . ست ئەلماس . دایکی جەمال . فەوزییە محەمەد . ئازادو ئەسمەر فەرهاد . »

بەڵام هەر لێرەدا ئەفسووس بۆ دوو چشت :

یەکەم : زۆری گۆرانییەکانی – ئەوانە – لەوێش نەماون و ئەگەر تاک و تەرایەکیش مابنەوە، ناتەواوو پچڕ پچڕن .

دووەم : تۆ ئاسایی و – قەدیمەکانیش – و ئەو ڕادیۆییەش هەروەها، ئاگاتان لێ نییە –ئەو ژنانە– بەڕاستیی کێ بوون، چۆن گۆرانییان گوت، چەندیان گوت، چۆن ژیان ؟ دوا جار کە ئەمە گرێ کوێرەیێکی زۆر ناخۆشە : چییان لێ هات ؟

ئایا دەتانەوێت ئەو – گرێ کوێرانە – بکەینەوە ؟ ئەگەر پێتان خۆشە، ئەوا جارێ با ئەم ڕاستییەت بخەمە دەستەوە، کە ئەویش ئەمەیە : « چۆن ڕاستیی ڕاستییە، چۆن مرۆڤ مرۆڤە .. ناتووانم، بەتایبەتیی – ئێستا – هەرچییەک پێی بڵێن : ناوی گۆرانیی .. ناوی خاوەنی گۆرانیی، ناوی شارو گەڕەکت بۆ بگێڕمەوە » . ئەگەر ئەم مەرجەش پەسەند دەکەیت، ئەوا لەسەر خوێندنەوەی باسەکەم بڕۆ !

لە لای ڕادیۆی کوردی بەغدا، ساڵی ١٩٦٦ تەنها یەک گۆرانیی هەبوو .. « ناوی نالێم ! » . لە پاش کردو کۆشێکی زۆر بێ وچان گۆرانییێکی تریشم دەستکەوت کە بە پەلەپەڵ لە لای ئەو ڕادیۆیە تۆمارم کرد « ئەمە دوو – ناویشی نالێم » بەهاری ساڵی ١٩٧٥ش، هەرچەندە ڕێکەوت نەبوو، بەڕێکەوت گۆرانیی سێیەمیم دەستکەوت . « ئەمەسێ – ناویشی نابەم ! » هەتا پاریش لە هەرکەسێکم دەپرسیی بەتایبەتی – قەدیمەکان – سەدی نەوەدونۆیان دەیانگوت « مردووە ! » . بەڵام پار، پیرەمێردێکی هونەر دۆست ڕۆشنایێکی خستە دڵمەوەو ئەو سەدی نەوەدو نۆیەی بەدرۆ خستەوەو گوتی، گوایە « زیندووە ! » . بەڵام من ڕام لێدات هەتا خۆم بەهەردوو چاوی خۆم « نەیبینم » باوەڕ بە کەس نەکەم، ئەگەرچی ئەو پیرەمێردە – ناوی دووەمی ئەو ژنەی بێ گوتم، تەنانەت ناوی کۆڵانەکەو دەرو دراوسێیشی کە ئەوانەم لە سەر پسوولەیەک تۆمار کردو بەم شێوەیە، خۆم و براکەم کە خوێندکاری هونەری نیگارە، کەوتینە سەرکێشیی !

ئەوا سێ بەشی ئاسمان هەورە، هەوری ڕەش، هەوری خۆڵەمێشیی، هەوری زەرد کە خۆر بەسەریدا زاڵە . نمە نمە بارانیش دەبارێت وەکو لە بریی منداڵان داوای ساماڵی بکەن چونکە سبەینێ – جەژنە – !

بەڵام خۆر، خۆری ڕۆژی پێنج شەممە ١١–١٢–١٩٧٥و سەعاتیش چوارو نیوە و ئێمەی – جووتە براش – ئەم کۆڵانو ئەو کۆڵان دەکەین و بە دەم – پرسیار – ەوە، جارو بارەش بۆ سوحبەت بەلاماری – مزراحی – منداڵانمان دەداو یادێکی جارانمان دەکردەوە . بەڵام ئێمە ناوی – دووەمی – ئەو ژنەمان دەهێنا، چونکە وا نەبووایە، ڕەنجمان بێ وەر بوو .

منداڵێک کۆڵانێکی تەنگەبەری پیشاندایین و گوتی « ... لەوێیە ! » بەڵام لە کۆڵانەکەدا چەند دەرگا بەیەکدا هاتبوون و نەماندەزانیی لە کامیان بدەین و لە کامیشیاندا « فلان کەس » دەژیی ؟ . ناچار بووین لە دەرگایەکی ئاسنی سەوزماندا . ئافرەتێکی ڕێک و پێک هاتە دەرەوەو دیاربوو کە – ئەم – ئەونییە، سەرەڕا وتمان :

– ماڵی ... ئەمەیە ؟

گوتی :

– نا، ئەو بەرە ! « لەوە زیاتر لە ناو ماڵی خۆیەوە » بەو ناوەوە کە ئێمە لەبەرمان کردبوو، بانگی فلانەکەی کرد کە ئێمە مەبەستمانە « چووینە بەر دەرگایەکی تر » لەوەو پێش پیرەمێردە هونەردۆستەکە کەمێک باسی لەش‌ولاری بۆ کردبووین » زۆری پێ نەچوو، ئەو لەش‌ولارە هاتە بەر دەرگاو بە ڕوویەکی ڕووناکەوە سەیری کردین و خێرا دەمم هەڵهێنا :

– تۆ .. فلانیت ؟ « فلانیش تا کە نازناوی ڕۆژگاری گۆرانیی گوتنیی بوو ! »

بە ڕووخۆشییەوە وەڵامی دایەوە :

– بەڵێ .

سەرەڕای خورپەو خۆشیی، گوتم :

– ئەوا هاتووین بەمیوانیت و جا نازانم بەمیوانمان ڕادەگریت ؟

بەخۆشییەوە گوتی :

– دەفەرموو . فەرموو !

جارێ ئاهێکم پێدا هاتەوە کە شوکر –زیندوو مردوو نییە !– ئەمە لە لایەک، لەو لایشەوە، ڕووخۆشییەکەی وای لێ کردبووم کە دڵنیابم – دیدەنییەکەمان – سەرەوخێر دەبێ و ناهومێد نابین . هەر بۆ ئەو هومێدەش، بەدەم چوونە ژوورەوەوە، لە بریی خۆتاسو لووس کردن بۆ – جەژنی بەیانی – زمانم لووس کردو گوتم :

– ئەوە چییە بێقەزابێت . وا خۆت شاردووەتەوە، پیاو بە دەساڵیش نەتدۆزێتەوە . چۆن وا دەبێ !؟

بە پێکەنینێکی هێواشەوە بردینی بۆ ژوورەکەیی و گوتی :

– ئیتر ...! هەروا دەبێ !

خۆم و براکەم لەبەر ژوورەکەیدا پێڵاوە قوڕاوییەکانمان داکەند . کە سەریشمان کرد بە ژووردا، هەوا خاوێن، ژوور کەچکاریی، دیمەنیش ڕێک و پێک ! . لەسەر فەرشێکی نیو داشت، چوارمەشقیی دانیشتین .. خۆیشی چووە بەرامبەرمان و لەسەر دۆشەکلەیێکی خۆڵەمێشیی، لەبەر دەم « زۆبایێکی عەلا ئەددین تەباخێکی یەک چاوی نەوت، کە کتری و قۆرییەی لەسەر بوو » دانیشت .. **کە خۆشهاتنی لێ** دەکردین من وەکو – دز – چاوم دەگێڕا .. تەسبیحێکی دەنک درشت – وا بزانم **قەزوان نەبوو – بەڵام بە** درێژییەکەدا دیاربوو کە سەدوویەک دەنکە دەبێ، لە تەنیشت خۆیەوە داینابوو . لە دەستە ڕاستیشییەوە کاسەیێکی بلووریی سپیی بچکۆلانە، دانرابوو، ترشیاتی تێدا بوو . سێ شفتەش لەسەر کاشییێکی بچکۆلانە بوو، خەریک بوو چامان بۆ تێ بکات کە گوتی :

– بەرۆژووم !

خێرا گوتم :

– دە مادام وایە، چامان بۆ تێ مەکەو ڕێگای پچووکت بدە جگەرەیەک بکێشم !

بەڕووخۆشییەوە، چەندیش مەند بوو، گوتی :

– قەیناکە . فەرموو !

بەدەم جگەرە کێشانەوە لە شێوەیی و جل و بەرگیی و **خاوێنییم دە نوواڕیی، گوتم :**

– چەند ساڵە لێرەدایت ؟

لەسەرخۆ، بەساردییەوە گوتی :

– نۆ !

گوتم :

– نۆ ساڵ . خۆ وەڵڵاه زۆورێکی ڕێک و پێکە . ئەی لەوەو پێش، بێ پەروا بوو، گوتی :

– چوار ساڵ لە ماڵی « ... م »ی دوکانداردا بووم .

پرسیم :

– ئەی لەوەو پێشتر ؟

ساردتر وەڵامی دامەوە :

– لە بەغدا . دراوسێی ماڵی (م.ع) بووم ئەگەر بیناسیت ؟

خێرا گوتم :

– ئا ! بەڵێ بەڵێ . ئەوە ئاوەڵێکم کچێکی ئەوانی خواستووە ؟

هەتا ئێرە، مەندیی جێگای ڕووخۆشیی گرتبووەوە . بەڵام هەر ئەو ساتانەی من لە دڵی خۆمدا دەمگوت « بۆچی ناپرسێت کێن و چین و بۆچی هاتوون ؟ » هەروەها لەو ساتەدا کە بیرم دەکردەوە « بۆ چۆن دەست پێ کردن ؟ »

هەر لەو ساتانەدا چاوانم بە ژوورەکەدا دەخولاندەوە . براکەشم هەروەها . بەڕاستیی ژوورەکەی بێ لەوەی کە چوارگۆشەیە، دڵگیر بوو . لەپشتمانەوە تەختێکی خەوتن کە بە چەرچەفێکی سپیی و خاوێن ڕازابووەوە، دانرابوو . لە گۆشەی دەستە ڕاستیشیدا – بۆفێکی – فۆرمیکای قاوەیی، بەڵام ئەهیچی لە سەر بوو، ئەهیچیشی لە شووشە بەندەکەدا بوو، دانرابوو . لە گۆشەی دەستە ڕاستی بەرامبەر بەئێمە، دۆلابێکی تەختەی شینی قاپ و قاجاغ دانرابوو، لەلای دەرگاکەشەوە، تەباخێکی – گازی – دوو چاویی سەری دادرابووەوە . ڕایەخی ژووریش ئەو فەرشەو کومبار بوو . سووتووی جگەرە، پەرۆیەک، چشتێکت بە چەوتیی نەدەهاتنە پێش چاو . بێجگە لە « خۆی » شی کە بەخۆوە بوو، کە دەتووانم بڵێم – دایکم – وانییە !

پاش ماوەیەک بێ دەنگیی، ئەو خۆی پێ دابین نەکراو گوتی :

– ئێرە کێن و ..؟

ئیتر من زمانم کرایەوە :

– من ناوم فلان کەوڕی فیسارەو خەڵکی ئێرەم و لە فلان دامو دەزگام و دە ساڵ دەبێت تامەزرۆی ئەم کاتەم ..

جا ئەگەر ڕێگای پچووکیشت بدەیت، حەز دەکەم چشتێک لەمەڕ ڕابوردوو، لەمەڕ گۆرانییەکانت بزانم !؟

ئیتر دەمم سووتاو ڕووخۆشییەکەی ڕەوییەوەو نەجارێ، نە دوو، نەسێ، بە وشکییەوە گوتی :

– هیچ نازانم . هیچ هیچ ! هیچم لێ مەپرسە !

بە دڵشکاوییەوە گوتم :

– باشە . هەر هیچ نەبێ ژمارەی گۆرانییەکانت، ناویان ؟

– نایەتەوە بیرم . هیچ نازانم .

– تکا دەکەم هەر ژمارەیان !

بە دەنگێکی هێواش و بە هەستێکی بێ پەرواوە گوتی :

– هەرچەندێ بوون . حەوت هەشتێ . بەڵام هیچی ترم لێ مەپرسە .

وابزانە من ئەو نیم (واتا ئەوی گۆرانیی بێژ) . هەوایەک بوو ڕۆیشت و بەسەر چوو . بەسەر چوو !

هیلاکیی گەڕان، هومێدی دەساڵ، خۆشیی یەکەم چاو پێکەوتن، ئەوانەم هەموو لە بیر چوونەوە . باڵی خەم و دڵشکاویی و بێ ئارامیی بەسەریاندا کشا . نەمدەزانیی بڵێم چی ؟ مێشکی خۆمم دەگوشیی، گوشیین بۆ فێڵێ، بۆ تەگبیرێ .. بۆ وشەیە کە دڵی نەرم بکات و بێتە زمان و گەڵێ « ڕاستیی » ون نەبێت کە ئەو ڕاستییانەش بۆ من نییەو بۆ مێژووی هونەری گۆرانیی کوردە . بەدەم ئەو هەموو ژانەشمەوە، بیرم لەدەنگ و گۆرانییەکانی جارانی دەکردەوە، لەوێ بووە ؟ » کەچی ئەو گوتی :

– لە بەغدا !

ناوچەوانی – ڕەشی – خۆمم گوشیی و پێم گوت :

– بەکوڕی خۆتم بزانەو پێم بڵێ چۆن دەژیت ؟

گوتی :

– دەژیم ! ئەوان .. « ناویان ناگێڕمەوە » بە هەردووکیان مانگی (...) دینارم دەدەنێ و ڕجاشتان لێ دەکەم کە لێرە چوونە دەرەوە، مەیەنەوە، مەزانن هەم . مەعیشەتم مەبڕن !

پرسیم :

– دیارە لەبەر دڵی ئەوان ؟

بە ساردییەوە گوتی :

– ئەی گوایە چی ؟ ئەوان نەبێ بەچی ئیدارە بکەم !

گوتم :

– گوێت لە گۆرانییەکانت نابێت ؟

دیسان گرژبووەوەو سەرەڕا لەسەر خۆ گوتی :

– نا شوکر ! گۆرانیی چی ؟ ئینسان با خوا پەرستیی بکات ! « لەمەڕ خوا پەرستیشی هیچ ناگێڕمەوە » .

تاوێکی تر خۆم خنکاندو پاشان گوتم :

– ئاخر هەر دەبێ وا ون بێت ؟

بەساردییەوە گوتی :

– وا خۆشە ! پێشت بڵێم خۆت هیلاک مەکە !

یەکسەر بە براکەم گوت :

کەچی وا ئێستا نکوولیی لە هەموو شتێک دەکات، وسەری داخستووەو گرژ بووەو خوا خوایەتی زوو بڕۆیین، کێ دەڵێ بە تەماش نییە دەرمان بکات . چایەکەش بوو، کە چەند جار ویستی بۆمان تێ بکات، ئەویشی لەبیر چووەوە . ڕاستییەکەی لە ناچاریدا گوتم :

– ئێستا هەروا بە دڵشکاوییەوە بڕۆین !

سەیر ئەوە بوو کە بەساردییەوە گوتی :

– ئەرەوەڵڵاه !

لە دڵی خۆمدا بڕیارم دا – کە دەرمان بکات – با جارێ درێژەی بدەمێ و بڵێم :

– لەمەڕ مریەم خان، غەفور ئاغا، فلان، فیسار باسێک نازانی ! بەلێو هەڵفڕتاندنەوە گوتی :

هیچ نایەتەوە بیرم . پێم گوتی هیچ نازانم . هیچم لێ مەپرسە ! تاوێک تاس بردمییەوەو بە دەمیشییەوە لێی ورد دەبوومەوەو گوتم :

– دەتوانم بزانم عومرت چەندە !

بەساردییەوە سەیری کردم و گوتی :

– بۆ ناتووانی ! عومرم ٦١ ساڵە .

– یانی ساڵی ١٩١٤ هاتوویتە دونیاوە ؟ لە هەڵەبجە .. یان .. « بیستبووم گوایە خۆی

– هەستە ! با بڕۆین !

خێرا پێڵاوەکانمان لە پێ کردو ئەویش بە ساردییەوە بە ڕێی کردین . کە هاتینە دەرەوە، براکەم لێی پرسیم :

– چی دەڵێت ؟

گوتم :

– جارێ تۆ دەڵێیت چی ؟

گوتی :

– شێوەییم لەبەر کردووەو نیگارێکیت بۆ دەکەم !

گوتم :

– دەم خۆش !

گوتی :

– بەڵام کاکە شتەکە سەری نەگرت، فایدەیی چی ؟

گوتم :

– بینینی خۆی، ئەو چەند وەڵامە تفتەش، هەر کەم نییە !

گوتی :

– جا ئەوە بەچی دەچێت ؟

گوتم :

– هەر ئەوە نییە دوو شتی ترێش هەیە کە ڕاستیین، یەکێکیان .

وێنەیەکی بێ هەوودەیی – ژیان–یان–هەبوون–م بەرچاو کەوت !

دەزانییت کەم وێنە ؟.. ژنێکی وەها، ژوورێکی وەها، مەعیشەتێکی وەها .. ئایا ئەمەنا ژیان ؟ ژیانێ .. چەند ساتێ خەو .. چەند ساتێ خواردن .. چەند ساتێ خۆشوشتن و خۆ لەبەر کردن .. چەند ساتێ گفتوگۆ کردن لەگەڵ دەرو دراوسێیدا، ئەوجا ئەمە چییە ؟ »

براکەم گوتی :

– کە ئیشیشی نەبێت، مردنە !

گوتم :

– ئافەرم . هەر لەبەر ئەوە –بێجگە لە مەلامەتی مەعیشەت– داوای ون بوون دەکات . ژانیش لەمە ژانتر کە زیندوو داوا بکات بە – نەبوو – بژمێردرێت !

گوتی :

– کەوابوو هیچی لەسەر مەنووسە !

گوتم :

– نا ! خۆی دوو چشت هەیە . یەکەمیان : هەتا ئەو ڕۆژەی دەمرێت **ناووشوێنی** ژیانی باس ناکەم . دووەم : ئەو ڕاستییەش بەمن ناشاردرێتەوە کە – فلانە ژن – ماوەو نەمردووە .. فلانە – گۆرانیی بێژ – ! کە ئەمەش بۆ خۆی ڕاستیی دووەمە !

« بۆ زانیین :

١ – ئەو سێ گۆرانییەی ئەو – ژنە گۆیندەیە – فۆلکلۆرییین .

٢ – بە گۆرانییەکانیدا دیارە کە کوردییەکەی تەواو نییە !

٣ – بۆ دەنگ خۆشیش، زۆر دەنگ خۆش نەبووە ! »

پاشماوەی ڕەخنەو

شێوە فەرامۆش نەکات، پەنجە ڕاکێشێت بۆ لایەنە جوانەکانو شیتالیان کاتەوە، بۆ ئەوەی بتوانێت ووزەی جوان ناسی لە هەستی خوێنەردا ببزوێنێو زاخاوی بداتەوە)(٣)، هەروەها کولدریج بۆ بە ئەنجام گەیاندنی ئەو مەبەستە پشت بە بەراوردکردن و لێکچواندنی بەرهەمە جۆیجۆیکان دەبەستێت لەبەر دوو هۆ : یەکەمین : ئەو بەراوردکردنە هۆیەکی بەهێزو کارایە بۆ ڕوونکردنەوە، چونکە وەک دەڵێت ئێمە لەکاتێکدا ڕەنگی سپی باش دەناسین کە ڕەش‌مان لەبەر چاو بێت، دووەمین : قووڵکردن و فراوانکردنی هەست و هۆشی خوێنەرو پتر کردنی تەوژمی چێژیان بەڕێگایەکی زانستیانەدا) . چێژی ئەدەبی ڕۆڵێکی ئێجگار کاریگەر دەبینێت لەو هەڵسەنگاندنەی کە ڕەخنەگر فەراهەمی دەهێنێت، چێژ پێکهاتوە لە ئەنجامی تێکەڵ بوون و توانەوەی وزەکانی سۆزو بیرو هەست، بەڵام ئەوەی کە ڕوونە سۆز گەورەترین ڕۆڵ دەبینێت، هەر بۆیە دەبینین زۆر بڕیاری ڕەخنەی خۆیی (النقد الذاتي) جیا جیاو دوورن لە یەک هەروەک دووری ڕێگا لە میانەی سۆزی مرۆڤدا، بۆ نموونە هۆنراوەکانی سالم و نالی و مەحوی بیری قووڵ مەیاندوونیو زاخاوی داونەتەوە، کەچی شاعیرە نوێخوازەکان سۆزو ڕاچەنین بە گرنگتر دەزانن، بێگومان ئەمە ئەوە ناگەینێ کە نالی و سالم و مەحوی سۆزو ڕاچەنینیان فەرامۆش کردوە یان نوێ خوازەکان بیرو هۆشیان بەیەک جاری کەلا خستوە، زۆر لەو بڕیارانەی کە ڕەخنەگر دەیدات دەگەڕێنەوە بۆ دوو سەرچاوەی بنەڕەتی یان خۆیی (الذاتي) یان مەوزوعی، کاتێک کە بەرهەمێک بە باڵا دەبڕێنێت بە باشی یان خراپی جوانی یان ناشیرینی .. هتد خۆ لەوانەیە ئەو بە باڵا بڕینە ڕاست بێت یان چەوت، تا لەم کاتەدا ئەگەر هۆکان شیتاڵ نەکرێنەوەو وورد نەکرێنەوە ئەوا ڕاکان ساویلکەو کاڵێن و لە فەرهەنگی ڕەخنەی زانستیدا جێیان نابێتەوە بەڵام ئەگەر ئەو بڕیارانە لە ئەنجامی لێکۆڵینەوەو بەراوردو مشت و ماڵێکی زانستیانەدا بێنە گۆڕی ئەوا دەتوانین ئەو ڕەخنەیە بە پێوانەیەکی بەهێز و پێزی دابنێین، واتە ڕەخنەیەک کە خۆیەتی و مەوزوعیەتەکە کارلێک بکەن و لە بۆتەی بڕیاردانێکی زانستیانەدا بتوێنەوە، پشت گوێ خستنی هەریەکێک لەم دوو لایەنە دەبێتە هۆی نەبەکامی و کاڵو کرچی لێکۆڵینەوەکە بیلسنکی دەڵێت (**ئەو ڕەخنەیەی کە قواپ دەدات لە ڕاناوی تاکەکەسی من (انا) ئاوێنەی دەروونی خاوەنەکەیەتی، کە یان زۆر لە خۆی ڕازیە، یان لایەنێکی دەروونی هەیەو دەیەوێت بەوە تۆڵە بکاتەوە، کە هەردوو بارەکە ناهەموارەو ئاستی ڕەخنەکە دێنێتە خوارەوە)(٤)** هەموو چێژێکی ئەدەبی لایەنێکی گشتی و لایەنێکی تایبەتی هەیە کە هیچیان موتڵەق نین و لە گۆڕانێکی سەرووەری نەگۆڕدان، چێژی گشتی (الذوق العام) زۆرتر ئیشک دانەوەی ئاستی کۆمەڵە وئاوێنەیەکی ڕوون و باڵانمایەتی بەڵام ئەم گشتیێیە مەرج نیە ببێتە هۆی یەکسانی و هاوتایی ئەو بۆچوونە گشتیانە، ئەو چێژەی (س) وەری دەگرێت لەوانەیە (ص) وەری نەگرێت لە خوێندنەوەی جامەیێکدا، هۆی ئەم جیاوازیەش دەگەڕێتەوە بۆ جیاوازی تۆژو تاقم و چینەکانی کۆمەڵ و گۆڕانی باری ڕۆشنبیری و پەروەردەو ... هتد، لێرەدا ئەوەی کە پێویستە پشت گوێ نەخرێت ووزە بنەچەییەکانی ویراسەیەکە بە چ ڕێگایەکدا بە هێز دەبێت و زاخاو دەدرێتەوە، شاند دەڵێت « (**میزاج دیاردەیەکی زگماکی مرۆڤە، یان تۆخمێکە لە تۆخمەکانی دنیای ئەو بیرکردنەوەیەی کە لە ئاقاری ویژدان و سۆزدا خووڵ بخوا**)(٥) بەڵام چێژی تایبەتی (الذوق الخاص) پەیوەندی بە تاقم و کۆمەڵە ڕۆشن بیرەکانەوەیە، کە ئەمەش وەک پێناسی قۆناخێکی مێژوویی تایبەتی بۆی دەڕوانرێت چێژی تایبەتی وە نەبی هەمیشە موتڵەق بێت و چوون یەک مامەڵەی لەگەڵدا بکرێ، خۆ ئەگەر بەراوردێک لە میانەی ئەم دوو جۆرە چێژەدا بکرێت لە سەردەمێکی تایبەتیدا هەست دەکەین تایبەتیکە لە پێشترەو پتر لە دنیای ڕەخنەدا پشتی پێ دەبەسرێت، بەڵام لە ڕەل ئەوەشدا ناتوانین هەمیشە بیکەینە پێوانەیەکی وەها (مطلق) بۆ هەڵسەنگاندنی هەموو بەرهەمێکی وێژەیی، ئەوەی کە جێگای لێکۆڵینەوەیەکی زەبەندەیە، چۆنیەتی سا چاندنی ئەو دوو جۆرە چێژەیە بە جۆرێک کە بۆشاییەکی ڕەخنەیی دروست نەبێت و، ڕەخنەگری خاوەن ئامەی بەئەمەک نەبێت هەمیشە بەشێک لە چێژە تایبەتیکەی تێهەڵکدانەوەی بارە گشتیەکە بێت بۆ ئەوەی بتوانێت ڕەوڕەوەی ئەدەبی پێش‌کەوتن خوازی بەرەو ئەو جیهانە بەرێت کە خواست و ئاواتی زۆر بە گشتی کە بەدەس بێنێ .

پەراوێزەکان :

١ – في علم النفس ج ٣ ص ٣٤٧ حامد عبدالقادر .
٢ – مقدمة لدراسة بلاغة العرب – أحمد ضيف ص ٩٧ .
٣ – النظرية النقدية – محمود البستاني .
٤ – الواقعية اليوم وأبدا – بوريس بورسون .
٥ – أصول النقد الادبي – أحمد الشايب ل ١٢٥ .

بۆ ئاگاداری

لە دەزگای ریکخستنی بازرگانی دەغلودان چەندوەزیفەیەکی بەتاڵ هەیە ، جا ئەوکەسانەی سەربازیان لەسەرنەماوەومەرجی ئیش کردنیان هەیەو خەلکی ئەو پارێزگایەن کە ئەو وەزیفەیەی تیایە ، داخوازی ئیش کردن پیشکەش بارەگای دەزگای ریکخستنی بازرگانی دەغلودان بکەن لە باب المعظم ، یا لە بەریوەبەرایەتی سایلوکان • دوا مۆڵەتی وەرگرتنی ئەو داخوازیانە تاکۆتایی دەوامی رۆژی شەممەی ریکەوتی ٣/٦یە وکاتی چاوپێ کەوتنی ئیشخوازەکان رۆژی هەینی ریکەوتی (١٩٧٦/٣/١٢) •

بەرێوەبەری گشتیو
سەرۆکی ئەنجومەنی بەریوەبرد
أبو طـالب عبدالمطلب الهاشمی

ژمارەی ئیشەکان	ناونیشانی ئیشەکان	پلەی ئیشەکان	جێگای ئیشەکان	ئەو مەرجانەی ئیشخوازەکان ئەبێ هەیانبێت
١	محاسیب	١٢٥_٥٠	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردنی ئیشوکاردا هەبێت ـ لەمحاسبەدا لەوەوپێش لە ٦ ساڵ کەمتری ئیش نەکردبێت •
١	محاسیب	١٢٥_٥٠	سایلوی حلە	
٣	مدەقیق	٩٥_٣٦	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردنی ئیشوکاردا هەبێت ـ لەمحاسبەدا لەوەوپێش لە ٣ ساڵ کەمتری ئیش نەکردبێت •
١	مولاحز	٩٥_٣٦	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٤	مولاحز	٩٥_٣٦	بارەگای دەزگاکە	
١	مولاحز	٩٥_٣٦	سایلوی تکریت	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە یاساو بەرێوەبردنو ئابوریدا هەبێت ، لەماوەی سێساڵ پتر لەومیدانەدا ئیشی کردبێت•
١	مولاحز	٩٥_٣٦	سایلوی ربیعە	
١	مولاحز	٩٥_٣٦	سایلوی رەمادی	
١	مولاحز	٩٥_٣٦	سایلوی ئەبو سخیر	
١	مولاحز	٩٥_٣٦	سایلوی شامیە	
٣	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردنی ئیشوکاردا هەبێت ـ محاسەبە •
١	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	سایلوی حلە	
١	جێگری محاسیب	٩٥_٢٨	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٢	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	سایلوی کوت	
٢	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	سایلوی موسل	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردنی ئیشوکارداهەبێت ، یا دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بازرگانی بێتو بەلای کەمەوە لەوەو پێش لەومەیدانەدا چوار ساڵ ئیشی کردبێت •
١	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
١	مەموری مەخزەن	٩٥_٢٨	بارەگای دەزگاکە	
٢	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
٢	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی کوت	
١	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی هەولێر	ئەبێ باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردنی ئیشوکاردا هەبێت ـ محاسەبە •
٢	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
٤	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری مودەقیق	٩٥_٢٨	سایلوی حلە	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی شامیە	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی تکریت	شەهادەی بەکالوریوسی لە حقوق یا قانون یا موحاسەبەو بەرێوەبردنی ئیشوکاردا هەبێت •
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ملاحز	٩٥_٢٨	سایلوی ئەبو سخیر	
٤	کاتب	٦٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	
٣	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٥	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی بە عسی لە عەمارە	
٢	کاتب	٦٥_١٥	پرۆژەی گەنمە شامی زەرد لە ناسریە	لەدەرچوانی ئامادەیی بازرگانی یا لقی عیلمی یا ئەدەبی یادەرچوی قوتابخانەی ناوەندی بێت •
٦	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی حلە	
١٥	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی بەسرە	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی تکریت	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی رەبیعە	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی رەمادی	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی ئەبو سخیر	
٢	کاتب	٦٥_١٥	سایلوی شامیە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی حلە	
٢	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی بەسرە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی تکریت	لەدەرچوانی پلەی ئامادەیی بێت یا ناوەندیی ، بزانێت بەعەرەبی چاپ بکات •
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی رەبیعە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی رەمادی	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی ئەبو سخیر	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥_١٥	سایلوی شامیە	

کاروباری شانۆ

دیـــواری چـــوارەم

ـ عمر علی امین ـ

نوێنەر لەسەر شانۆ کەلەدیکۆرێکی سێدیواریدا(هەردوو تەنشتو بەرانبەر) دەوری خۆی ئەبینێ ، وەیان کەلەسەر ئەو شانۆیە دزێیەك ئەکات ، لەپێشا دەرگاکە دائەخاتو ، لەپەنجەرەکانەوەسەیر ئەکاتو ، دەورو پشتی خۆی تاقی ئەکاتەوە • ئەو ، لەم کارەیدا وانیشان ئەدات کە ئەوسەدەها کەسەی کەلەهۆڵەکەدا سەیری ئەکەن ، نای بینن • چونکە ئەو لە ئەندێشەی خۆیا وا دائەنێت کەلەنێوان خۆیو تەماشاکەراندا ، دیوارێك هەیە کە لەیەکتریان جیا ئەکاتەوە ، کە ئەو دیوارەش پێی ئەووترێت دیواری چوارەم •

هەروەها تەماشاکەرانیش هەروا دائەنێن کە ئەم دیواری چوارەمە هەیە ، بەڵام بۆیە دروست نەکراوە بۆئەوەی هەڵسوکەوتی سەر شانۆکە ببینن ••• کەواتە دیواری چوارەم دیوارێکی ئەندێشەییەو (وهمی) کەسانی سەر شانۆکەو تەماشاکەران هەردوولایان لەسەر ئەوە رێکەوتوون کە وادابنێن هەیە ، ئەم رێکەوتنەشیان لەسەر چەند مەرجێکی قورسە •

یەکەم ـ نوێنەر نابێ ووتوێژ ئاڕاستەی جەماوەر بکات چونکە ئەو وادائەنێ کە جەماوەر نیە •

دووەم ـ جەماوەریش نابێ نەبەزمان نەبەکردەوە، بەشداری جموجوولی سەر شانۆ بکات ، چونکە ئەمیش لەمدیو دیواری چوارەمەوەیەو نای بینێ •

شانۆ ، هەتا ماوەیەکی زۆریش بەم ڕێبازەدا ڕۆیشت ، بەڵام لەبەر ئەوەی کە ژیان هەمیشە لەگۆڕانو پێشکەوتندایە، هونەریش کە وێنەیەکی ئەم ژیانەیە ، ئەم گۆڕانە هونەریش ئەگرێتەوە • جا بەم بۆیە هەندێ لە هونەرمەندانی ئەم سەدەیە وەك (بریخت ، ناروین بسکاتور ، بیتر فایس ، لوبیموف ، بیتر بروك) لەپێناوی بەهێزکردنی بەرهەمەکانیانا لە ڕووی کارتێ کردنەوە ، دەستیان دایە پاچو دیواری چوارەمیان هەڵتەکانو شانۆو هۆڵەکەیان کرد بەیەك زەمینە ، ئەمیش بەهۆی ئەو ڕێبازەوە کە هەندێ لەنوێنەرەکان لەناو هۆڵەکەداو لەناو جەماوەردا دەورەکانیان ببینن •

بە ڕوخانی دیواری چوارەم نوێنەرو جەماوەر تێکەڵ بەیەکتر بوون ، بەم بۆیە نوێنەری بریختی وای لێ هات دەوری جەماوەر ببینێت ، واتە جەماوەر بووبە بەشێکی بنەڕەتی لە هونەری شانۆی (مەلحەمی)دا •

بریخت لەم ڕێبازەیدا ڕاستەوخۆ مەسەلەکە لەسەر شانۆو ئەخاتە بەردەست جەماوەر تاخۆیان ببن بەحاکمو خاوەن بریار ••• کە بەم بۆیە ئەتوانین بڵێین شانۆی بریخت شانۆی جەدەلو بیروباوەڕ گۆڕینە ، ئەوتەنیا لەم ڕێبازەدا ڕانەوەستا بەڵکو چووە پێشتریشەوە ، تا گەیشتە ڕادەیەك کە جەماوەر لەسەر شانۆ وەك هێزێکی سیاسی دەربکەوێت ، بگرە لە خۆنیشاندانەوە (مظاهرە)وە نزیکتر بێت ، تا بریاردانو حاکمێتی ••• کە ئەتوانین بڵێین لێرەوە شانۆی سیاسی دەستی پێ کرد •

ئەم ڕێبازە دیسان گەیشتە ڕادەیەکی ئەوتۆش ، نەك هەر دیواری چوارەمی نێوان شانۆو جەماوەر بڕوخێنێ ، بەڵکو سێ دیوارەکەی تری دیکۆرە تەقلیدیەکانیشی ڕوخان •• بەڕادەیەك کەنوێنەر ، لەبەر چاوی جەماوەر جلوبەرگی نواندن بگۆڕێت ، نوێنەر خۆی مەبەستی پێشکەش کردنی شانۆگەریەکەو کۆتاییەکەی پێشکەش بەجەماوەر بکات ••

ئەمە هەمووی لەپێناوی ئەوەدا کە ئەندێشەی جەماوەر نەیەڵێت • بەڵام لەگەڵ ئەمەشدا ڕێبازی بریخت ئەڵێت: نەخێر ••• ئێمە لەسەر شانۆین •• ئێمە نواندنتان پێشکەش ئەکەین ، چیرۆکێکی مەبەستدارتان پێشکەش ئەکەین ••• ئێوەش بەووردبینیو زیرەکی خۆتان مەبەستەکەی تێ بگەنو مەتەڵەکانی هەڵبهێنن•

کەواتە لەم ڕێبازە نوێیەدا دەرهێنەر تەنیا لەڕووی شکڵەوە (کەوەهمی) شە دیواری چوارەمی روخاندوە •• نەك لەڕووی مەوزوعیەوە ، واتا ئەو ئەندێشەکۆنەی شانۆ هەرماوە •• بەڵام لە قالبێکی کۆنەوە چۆتە قالبێکی نوێوە ، •• چونکە مادام نوێنەرەکان (چ لەسەر شانۆبێ چ لە ناوجەماوەردابێ) لە عالەمێکی سەربەخۆ لە جەماوەر هەڵسوکەوت ئەکەن ••• مادام جڵەوی ڕووداوەکانی شانۆگەریەکە هەر بەدەست خۆیانەوەیە مادام بەپێی ڕژێمێکی یەکگرتوو وەلەسەر نەخشەیەکی پێشەکی کێشراو پەیڕەو ئەکەن ، لەبەر ئەوە نوێنەرەکان هەر خۆیان ئەندیشە دروستکەرنو (ایهام) وەجەماوەریش ئەندێشە بۆ دروست کراوە (توهم) •••

کەواتە لێرەدا بۆمان هەیە بڵێین کە مەبەست لەم ڕێبازی دەرهێنانە نوێیە ، هەڵوەشانەوەی ئەندیشەی شانۆیی نیە ، بەڵکو لەپێناوی بەهێزکردنو پتەوتر کردنیایەتی بۆ ڕێگە خۆش کردنی ڕووەو هەستی جەماوەر کەکاری تێ بکرێت ••• واتە لەپێناوی مەبەستێکی پیرۆزی شانۆییدایە •

بەڵام پەیڕەوکردنی ئەم ڕێبازی دەرهێنانە نوێیە بەشێوەیەکی نەشارەزایانە ، پیرۆزی ئەو مەبەستە ئەدۆڕێنێت •• چونکە دانانی نوێنەر لەهۆڵدا بەبێ ئەوەی کەلەگەل دەورەکەیاو هاتوچو کردنی نوێنەر لەنێوان شانۆو هۆڵەکەدا بەبێ ئەوەی بکونجێت •• ئەمانە بریتین لە لاسایی کردنەوەیەکی ڕووکەشێکی ئەوڕێبازەنوێیە بوو •

تێبینی = سوود لە نووسینەکانی (الفرید فرج) وەرگیراوە لە گۆڤاری (المسرح) ژمارە ٦٩(ساڵی) ٩٧٠ لە میسر هەروەها کتێبی (دلیل المتفرج الذکی الی المسرح) •

Institut Kurde de Paris

ژمارەی ئیشەکان	ناونیشانی ئیشەکان	پلەی ئیشەکان	جێگای ئیشەکان	ئەو مەرجانەی ئیشخوازەکان ئەبێ هەیانبێت
٣	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	بارەگای دەزگاکە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی هەولێر	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی بەسرە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە ئەندازیاری کارەبایی ، میکانیکی یا مەدەنیدا هەبێت .
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی تکریت	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی شامیە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی حلە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٨	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بغداد - سایلوی مەنسور	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی موسڵ	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بازرگانی بێت یا ئامادەیی لقی عیلمی .
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمە شامی زەرد لە ناسریە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی تکریت	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی شامیە	
١	مـــوەزع	٤٥_١٥	سایلوی کوت	
١	مـــوەزع	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت .
١	مـــوەزع	٤٥_١٥	بەغداد - بارەگای دەزگاکە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی کوت	
١	رەزام	٤٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	
١	رەزام	٤٥_١٥	بەغدا - گورەپانی فەلەستین	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی بەعس لە عەمارە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت .
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی حلە	
١	رەزام	٤٥_١٥	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	مأمـور بدالـــــە	٤٥_١٥	بەغدا - گورەپانی فەلەستین	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت‌و بزانێت لە سـەر بەدالە ئیش‌بکات .
٦	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمەشامی لە کوت	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمە شامی لە ناسریە	
٤	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی حلە	
٨	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی بەسرە	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بەشـــی بازرگانی یـا عیلمی بێت .
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥..١٨	بەغداد سایلوی ١٤ تەمموز	
٢	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی تکریت	
٢	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی ئەبو سخیر	
٢	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی شامیە	
٢	موراقیب فەنی	٦٦_٢٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازی بەشی کارەبا ، یـــا میکانیك بێت‌و ٤ ساڵ لەو مەیدانە ئیشی کردبێت .
١	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٢	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	سایلوی حلە	لە دەرچـــوانی قوتابخانەی پیشەسازی بەشی کارەبا یـا میکانیك بێت .
١	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	پرۆژەی گەنمە شامی لە ناسریە	
١	برین پێچ	٤٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بێت‌و باوەڕ نامەی ئەوەی هەبێت کە لە برین پێچی شارەزایە .
١	برین پێچ	٤٥_١٥	سایلوی بەسرە	
١	مەســـاح	٦٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی خوێندنگای تەکنەلوژی بەشی مەساحی بێت .
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٣	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
٢	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	باوەڕنامەی بەکالوریوسی لە ئەندازیاری کارەبا یا میکانیکدا هەبێت ، یا لە دەرچوانی قوتابخـــانەی پیشەسازیی بێت بەمەرجێك لەمەوپێش چوار ساڵ کاری کردبێت .
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی تکریت	
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ملاحز فـــەنی	٩٥_٢٨	سایلوی شامیە	
٣	نوتی	٤٥_١٥	سایلوی بەسرە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بەشی عیلمی بێت .
٢	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	بارەگای دەزگاکە	
٤	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی موسڵ	
٣	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی رەبیعە	باوەڕنامەی بەکالوریوسی کۆلیجی کشت‌وکاڵـی یا کۆلیجی علوم بەشی کیمیا یا علومی حەیاتی ، یا لـــە دەرچوانی قوتابخانەی ئامـــادەیی کشت‌وکاڵی بێت ، یا قوتابخانەی ئامادەیی بەشی عیلمی .
٣	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی تکریت	وەرگرتن بەگوێرەی تەسەلسولە .
٢	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٢	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی کوت	
١	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی حلە	
١	فاحس موختـــەبەر	٦٦_١٨	سایلوی هەولێر	

دەمەتەقێیەکی - پاشـماوە

راست
بەلفۆرد
لە سێدارەدان
پارتی بەعسی سۆشیالیســتی عەرەب
هندستان
بارینی تەرزی خا و
ۆرگای شاعیر
زەنگنە
جەنگی یەکەمی جیهان
روسـیا بو بە کۆماری یەکێتی سۆڤیەت
ریکفراوەی نەتەوەکان
یەکەم کۆنگرەی ئەدیبان
هێرشی زایۆنیستەکان
ئەبو بەکر (ح٠ن)
چونکە درودی خوا هەر بـۆ پێغەمەر بەکار ئەهێنرێت .

٥ _لەوەختێکدا(لە دایك‌بونی جەرجل و هیتلەرو سەربەخۆیی کەنەدا وجەژنی ئیتـــالیا)ی نوســیوە کەچی لە ئاســـتی ئازادیخـــوازانی ئەفەریقاو ئەمەریکای لاتینی وفیەتنـامو کەمبودیاو لاوس‌و شورشگێرانی فەلەستین هیچی نەنوســیوە

٦ _ لـــە هەڵو مەرجێکدا هەندێ گۆڤارو رۆژنامـــەی کـــوردی ژمارەیـەك دوانی دەرچوەو زوو ئاوابوە ئـــەو رۆژنامەو گۆڤارانە تۆمار کراون کەچی ئەو رۆژنامەو گۆڤارانەی ئێستا بلاو ئەکرێنەوەو لـــە کۆڕی خزمەتدان وەك (هاوکاری ٠٠ بەیان ، بیـــری نوێ ، رۆشـــنبیری نوێ ، پەروەردەو زانست ، گۆڤاری کۆڕ ، رۆژی کوردستان) ناویان نیـــە نەك هەر ئەمە بەڵکو بەرامبـەر دەزگا کوردستانیەکانیش خۆی بێ دەنگ کردوە .

٧ _ ئەنجا با ئەم رووداوانە راست بکەینەوە کە بە هەڵــە نوسراون :

٢٢ی ك٢ ١٩٥٠ دامەزراندنی هند _ راستێکەی ١٥_٨_١٩٤٧
٢٨ی ك٢ ١٩٤٦ سەربەخۆیی پاکستان راســتێکەی ١٤_٨_١٩٤٧
٣١_٣_٩٤٧ خنکاندنی قازی محمد راستێکەی ٣٠_٣_١٩٤٧
١٥_٤_٨٢٧ مردنی بیتهۆڤن راستێکەی ٢٦_٣_٨٢٧
٢٠_٤_١٨٨٩ لەدایك بونی هیتلەر راستێکەی ١٠_٤_٨٨٩
١٩_٤_١٩٢٤ مردنی بیرۆن راستێکەی ١٩_٤_١٨٢٤
١٨_٥_٩٤٨ مردنی شـیخ لەتیفـی دانســاز راستێکەی ٢٠_٥_٩٤٨
٢٣_٤_١٦١٦ مـــردنی شکسپیر راستێکەی ئەمـــە مێژوی لەدایك بونێتی
٢٧_٤_١٧٩١ لەدایك بونی مۆرس راستێکەی ٢_٧_١٧٩١
٢٧_٥_١٩١٦ سەربەخۆیی ئەفغانستان راســتێکەی ٨_٨_١٩١٩
٥_٧_٩٦٢ سەربەخـــۆیی جەزائیر راستێکەی ١_٧_٩٦٢
٢٠_٨_٩٢٠ شورشی برایم خانی دەلۆ راستێکەی ٢٠_٨_١٩١٩
٢٥_٨_٩٥٥ کۆچی بیخود راستێکەی ٢٥_٨_٩٥٦
١٠_٩_٩٤٤ رزگاری‌بولغاریا راستێکەی ٤_٩_٩٤٤
٢٢_١١ سەری ساڵی ١٣٩٨ ی کۆچی راستێکەی ١٣٩٧ی کۆچی

ـــ ئەڵێت لــە ٢_٤_٩٤١ شەڕی عیراق‌و ئنگلیـــز وە ٢_٥_٩٤١ شۆرشی رەشید عالی گەیلانی ـ ئـــەم دوو رووداوە هەردوکیان هەریەکن رەشـــید عالی سەرۆکی شـــورشی مایس بوو کە لـــــە ٢_٥_٩٤١دا هەلگیرسا .

ـــ لـــە ١٢ ی مارتـــدا نوسیویەتی _ شەوی ١١_١٢_٩٥٧ کۆچی دوایی شـــاعیر عبدالجبار ئاغا (گانی) ، ناو براو نەلە (مارت) و نە لـــە (کانونی دووەم) کۆچی دوایی کردوە ، بەڵکو راستیکەی لـــە ١٠_٥_١٩٥٧ دابوە .

ـــ ئەڵێ لـــە ١٤_١٠_٩٢٧ یەکەم جار نەوت لە کرکـوك‌و بابا گوڕگوڕ دوزرایەوە ، باوە گوڕگوڕ ئەوشوێنەیە کە نەوتی تیدا دوزراوەتەوە وە کەوتوەتە باکووری شاری کەرکوك ، واتە هەردوکیان یەکن .

ـــ ئەڵێ لە ١٨ی ١١_٩٣٧ شەهید کردنی سەید رەزا لـــە شورشی دەرسیم ، سەید رەزا لە شورشدا نەکوژراوە بەڵکـو بە پێی ئەو محاکمەیەی کە لـــە رۆژی ١٤_١١_٩٣٧ خـوی‌و ١٠ تیکوشەر حوکمی لەســـێدارە دانیان بۆدەرچوو پاش چوار رۆژ بەجێ هێنرا .

ـــ ٢_٨_٨٢٢ بلاو بونەوەی گۆڤاری بانگی کوردســـتان ، ئەمە رۆژنامەیە نەك گۆڤار .

ـــ ١٩_٧_٩٢٤ داگیـــــر کردنی سلێمانی لە لایەن سوپای بەریتانیاوە ، سوپای بەریتانیا هاوبەشی نەکردوە لەم داگیر_ کردنەوەی کە ئەیلێ .

ـــ رووداو کە نوسراوە ئەبێ رۆژو ســـالیشی بنوسرێت ، لەبەر ئەوەی ساڵی ئەم رودوا_ وانەی نەزانیوە هـــەر بەتاڵی هێشتوەتەوە (شورشی کوبا ، کوچی دوایی زەهـاوی ، رۆژی تەندروستی جهـــان ، مردنی تولستوی ، جەژنی نیشـــتمانی سویسرە) .

٨ _ ئەوی پیاو ئەخاتە تێ فکرین ئەوەیە لە دوا لاپەرەکانی رۆژ ژمێرەکەدا ئەم (ئاگاداری) یەی بلاو کردوەتەوە کە ئەڵێت (هەندێك پیاوە ناسراو یـــاد کراونەتەوە مەرج نیە کـــە هەموویان خزمەتی کۆمـــەڵ‌و میللەتیان کـــردبێ بەڵکە هەندێکیان دژی میللەت‌و کۆمەڵ بوون‌و خراپەیان هەبوە وە ئێمە ویستمان بە ناو هێنانیان کۆمەڵ یادی خراپەکانیان بکاتەوە) . بەڵام ئەم (ئاگاداری‌یە) پیـاو ئەخاتە کۆمانەوە ئایا مەبەستی کام (پیاوی ناسراوە) ئەوانەی تەنها بە (کۆچ) ناویانی هێناوە یـــا بـە (مردن) یـــا دیانی کردوەتەوە ؟

٩ _ لـــە جێـــــاتی نووســـینی پایتەختـــی وولاتەکانی سەرزەمین لەگـەڵ ژمارەی دانیشتوان‌و رووبەریان بەم دوورودرێژی‌یە چـــــەند زانیاریەکی تایبەتی دەربـارەی مێـژوی کوردو دەسکەوتەکانی شۆرش‌و راپەرینەکانی گـەلی عیراق زۆر باشتر بوو چـونکە ئەو چەشنە زانیاری‌یانە بـــۆ کتێبێ (جوغرافیا) ئەشێت .

١٠ _ پەراوێزی هەر لاپەرە_ یەك پەندێکی پێشینیانی تیـــا نوسراوە چاکتر ئەوەبو بابـەتی فولکلوری‌و چەند دێری لـــە شیعری شاعیرەکانمان‌و قسەی ئەستەق‌و ئنجا پەندی پێشینانی تێ هەڵکیش بکرایەوە هـەوڵ بدرێت لەگەڵ رووداوی ئـەو_ رۆژەدا بگونجێ .

ساڵی پار دیسانەوە کۆمەڵێك تێ‌بینی وپێشنیازم دەربـارەی رۆژ ژمێری ساڵی ١٩٧٥ لـــە بلاوکراوەی (رۆشنبیری نوێ) بلاو کردەوە کەچی ئەمســـاڵ لەوێ پێشو بوخت تر نەبوو ، بزانین لەساڵی (دەهەم) چۆن ئەبێ ؟ ئیتر دەستم لەهەوێرەو هەرئەوەندەم لەبیرە .

بوزانین

وەزارەتی خانەسازی‌و ئیش‌کردن (اشغال)

بەڕێوەبەریتی گشتی ئیش‌کردن (اشـــغال)

مناقصەی نهێنی ژمارە (٢٩_٧٥) بۆ دروست کردنی خانوی قائممقامی قەزای حضر ـ پاریزگای نەینەوا .

بلاوی ئەکەینەوە مناقصەی نهێنی سەرەوە بە پێی ئـەم مەرجانەی خوارەوەیە :

١ ـ رەنگە بێ استمارەی مەرجەکانی مناقصەکە لـــە بەڕێوەبەرێتی اشغالی پاریزگای نەینەوا بە (ـر٣) دینار دەست بکەوێ‌و ئەم پارەیەش نادرێتەوە ئەبێ ئەو کەسە قونتەراتەکە ئەکات مەرجە گشتی‌و مواصفاتە فەنیەکان بکرێ .

٢ ـ تاکو سەعات ـر١٢ی نیوەڕۆی رۆژی شەممە ریکەوتی ٦_٣_١٩٧٦ عەتائـات وەرئـەگیـرێ‌و ئـەبێ پێشـکەش بـە ســـکرتێری لیژنەی کردنـــەوەی عەتاتەکان بکرێ لـــە بەڕیوەبەرێتی گشتی اشـغال_الحقوق‌و العقود ـ پێویستە لە ماوەی (١٠) مانگدا تەواو بێ .

٣ ـ ئەم شتانە لەگەڵ عەتائاتەکان ئەبن :

أ ـ تەئمیناتێکی سەرەتایی (٢٢٠) دو سـەدو بیست دیناری بە شێوەی کەفالەتی مەسرەفی یان چەکێکی ئیمـزا کراو کە لە روژی داخستنی مناقصەکەوە تاکو ماوەی شەش مانگ کار بکەن .

ب ـ شوناسنامە (هەویەی ژوری بازرگانی لەگەڵ پسولەی بەڕێوەبەرێتی باجی دەخل کە بۆ ئەمساڵ تازە کرابێتەوە) .

ج ـ لیستەیەکی ئەو کارانە لەمە ئەچن‌و کردوێتی .

د ـ هەویەی قونتەراتچێتی .

٤ ـ هەر عەتائاتێك لە کاتی دیاریکراودا پیشکەش نەکرێ وەر ناگیرێ .

٥ ـ ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە ملزم نیە بە وەرگرتنی نزمترین عەتائات یان هەر عەتائاتێکی‌تر .

٦ ـ عەتائاتەکان لە روی قونتەراتچیەکانەو لـــە کاتی دیاریکراوی سەرەوەدا ئەکرێتەوەو ئەنجامە سەرەتاییەکەی لە لەوحەی ئیعلانات دا هەڵ ئەواسرێ .

٧ ـ بۆ هەر رۆژێك دواکەوتن (١٠) دە دینار سزایەتی ، وە پێویستە لەسەر قونتەراتچیەکە هەر کە قونتەراتەکـــەی وەرگرت ئەندازیاری سەرپەرشتکار دیاری بکات .

عبدالوهاب المفتی
بەڕێوەبەری گشتی اشغال

ئیبراهیم حەویزی

هونەرمەندی ژەنگەتکێشانی لە کوردستان

لە ماوەیەکی کورتی هونەری شانۆگەری ژیانیا هەر کە پەردەکە لا درایەوە ، ئەو فرمێسکانەی هۆن هۆن بەچاوەکانیا ئەهاتنە خوارەوەهەستت بەوە ئەکرد کە لە واقعێکی راستەقینەی ژیانی خۆیا ئەژی .. پاش تەواو بونی خۆ نواندنەکەی هەر لە پشت شانۆکەوە لێی نزیك بومەوە :

● **ئەرێ کاکی برای ناوت نازانم !**

– ئیبراهیم حەویز ..

(لەو کاتەدا بانگیان کردو ئەلقەی گفتوگۆکەمان بچڕا) ..

چەند رۆژێك دوای ئەوەچاومان بە یەکتر کەوتەوە ..عارەبانەیەکی دەستی پێ بو ..

● **ئەو دو رووداوە سەیرەم بۆ دەست نیشان بکە ، دوێنێ سەر شانۆو ئەمڕۆی سەر عارەبانەی ئیش کردن !**

– خێزانی ئێمە دەسکورت وهەژارن ، هەمو سامانێکمان ئەو عارەبانەیە ، ئەو کاتەی من لە قوتابخانەم باوکم ئیشی پێ ئەکات .

● **لە قوتابخانەش ئەخوێنێ ؟**

– پۆلی دووەمی ناوەندیم ،و ... .

● **دەسکەوتی رۆژانەت چەندە ؟**

– بە پێی رۆژو ئیشە ، بەڵام بەشێوەی گشتی ٦٠٠ فلس پەیدا ئەکەم .

● **ئەو رۆژانەیە چی لێ ئەکەی**

– ئەیدەمە دەستی باوکم .

● **ئاشنایەتیت لە گەل شانۆدا**

– جگە لەوەی دەنگم خۆشەو هەندێك گۆرانی میللی ئەزانم، هونەری شانۆ گەریشم خۆش ئەوێ ، ئەمەوێ ئێش و ئازاری خۆم و هەزارانی وەك خۆم لەسەر شانۆ ئاشکرا بکەم ، بە هۆی شانۆوە خۆم ببەستم بە جەماوەرەوە .

● **تا ئیستا لە چەند شانۆگەری بەشداریت کردوە ؟**

– زوربەی شانۆ گەریەکانی شاری هەولێر ، بەڵام لە هەمویان گرنگتر لەلام ئۆبەرێتی (روباری ژیان) بو .

● **جەمالی و هونەر پێکەوەچۆن بەراورد ئەکەی ؟**

– لای من دو کاری پیرۆزن یەکەمیان ماوەم نادات دەست لە خەلك پان بکەمەوە ، دووەمیشیان خزمەتی گەلەکەمی پێ ئەکەم .

● **ئارەزووت ؟**

– لەگەل هونەرمەندەکان زیاتر یەکتر بناسین ، لە ئاسۆیەکی رەسەنەوە گوێ لە گۆرانیەکانی حەسەن زیرەك ئەگرم ..

● **بۆچی ئەو وێنەیەت هەلبژاردوە بۆ ئەم گفتوگۆیەمان**

– وێنەی واقیعی ژیانی هونەرمەندێکی کورد نیشان ئەدات .

– دلێر –

لەدەرەوەی سنوور

سەعاتێکی تر سالی داهاتوو

لەم دوایەدا ، لە شاری پاریس ، شانۆیەکی کومیدی پێشکەش کرا ، کە بەناونیشانی « سەعاتێکی تر سالی داهاتوە » بوو ، ناوەرۆکی شانۆگەریەکە سەبارەت بەژیانی ژنو میردێکە کە تەنیا چەند رۆژێك لە سالێك دابەیەك ئەگەن، ئەویش بەهوی بەیوەندی هەر یەکێکیانەوە بە ئیشو کارەوەو جێبەجێ کردنی پێویستیەکانی ژیانی هەر دووکیان ، ئەم شانۆییە لەلایەن هونەرمەندان « ژان بیات » و « نیکول کورسیل » وە پێشکەش کرا . لەم وێنەیەدا ، دیمەنیك لە شانۆگەری سەعاتێکی تر سالی داهاتوە » ئەبینرێ .

◆

زانکوی سلێمانی

١٩٧٤ – ١٩٧٥

بەرێوەبەرایەتی سەر ژماردەو نەخشە لە سەرۆکایەتی زانکوی سلێمانی ، چاپکراوێکی بلاو کردۆتەوە ، بە ناونیشانی « پوختەی سەرژماردە کردنی سالی دووەمی زانکوی سلیمانی »یەوە ئەم چاپکراوەداو لەسەر ئەساسێکی سەرژمادەی زانستیانەو بەژمارەی دیار چالاکیەکانی زانکۆی سلێمانی ١٩٧٤ – ١٩٧٥ بلاو کراوەتەوە .

چاپکراوی نوێ

– ئۆتۆنۆمی –

ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان چاپکراوێکی بەناوی « ئۆتۆنۆمی »یەوە بلاو کردۆتەوە . کە ژمارەی یەکەمی ئەوبلاوکراوەیە ، ئەنجومەنی ناوبراو بە کوردیو عەرەبی دەری ئەکات .

لە ژمارەی یەکی سالی یەکەمدا چەند وتەیەکی پرشنگدارو وتەی ژمارەی تەواو ئەو نووسراوانە بلاوکراوەتەوە کە پەیوەندیان هەیە بە کاروباری ناوچەی ئۆتۆنۆمی یەوە . ئەوەی شایانی باسە ئەم بلاوکراوەیە یەکەم چاپکراوی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی– یەو هیوای سەرکەوتنی بۆ ئەخوازین .

ئاوڕێك لە رابوردوو/ ئارام ئامادەی کردووە

(بشیر مشیر)ی رەحمەتی بەیانێکی انتخابی دورو دریژ لە ژیانی ژمارە (٥١٠)ی سالی ٩٣٧ لە ژیر عنوانی بۆ ه... ولاتیە محترمەکانم دەرکردوەکە لە پێشەکیەکەیدا ئەلێت بۆ ... هێنانو دروست کردنی پێویستی نیشتمانی و بۆ رف... وسعادتی هاوشاریمان لەمجلسدا وکیل دانان بەپێی قانو... انتخابات حەقی هەلبژاردن دراوە بە خۆمان ، هەریەکی ئێمە مخیرو مختارە لە استعمال کردنی ئەم حەقی خۆیەدا ... حەز ئەکەم لەم ریەدا ..خزمەتی میللەتی عراق بک... .. وئەوی بە صلاحی قەومی عراقی ئەزانم هەولی بۆ بد... بیکەم ، ئەو رێیەی گرتومە ئەمەوێ لە سەری برۆم ...

ئنجا هەر لەو ژمارەیەدا بەیانێکی انتخابی لە نۆخ... بلاوکردۆتەوە ، وەك (٦ – بۆتوزیعی عدالت لە بەینی خا... وعامدا ، تزییدی محاکم وتعدیلی قوانین لە حکو... داوا ئەکەم ، ٨ – تزییدی مستشفی وموسسانی صح... وعددی کافی أطبا داوا ئەکەم)لە کوتایی بەیانەکەدا ئەلێ...

(بەحورمەتەوە تشکراتم تقدیمی ئەو أشخاصانە ئەک... کە وەکالەتی خۆیان بەمن ئەسپێرن . ئەمەننا ئەک... اعتمادیان سوئی استعمال نەکەم موفقیت لەیەزدان طلب ئەکەم...

دوای ئەوە لە ژیانی ژمارە(٥١٢)ی هەر ئەوسا... (یەکیك لەوانەی هەل بژاردنی پێ سپێرراوە ، لەژێر عنوا... (خوزگە وابوایە) ئەمەی نووسیوە :

(بەرگدرووی ناودار وەستابشیرمان بۆ دەسگیرانی ت... رەفتارنامەی لە (ژیان)دانوسیوە ئیمەیش کە... بەلێنی واباش وبەکاربدا بەئافەرینەوە پەسەندی ئەک... بەلام ئەشێ دەستەبەری چشتێکی تربێ و ئەویشما... امضا بکات کە چۆی باوەر بێ... بنوسێت کە ئەگ... ئەمانم بەجێ نەهێنا مانگانەی مبعوثی کەدیارە (راوی ... بۆ کەولیەیە) هیچ نەبێ نیوەی مانگانەکەم ئەدەم بەزانس... منیش پێشین بۆزانستی بەایراد قید ئەکەم) .

مامۆستا بشیر لە سەرئەمە ئاگر ئەگرێ ، دوژمارە د... ئەوە وەلامێك بە توورەییەوە ئەداتەوە ، چاوەروانی لەژمارەی داهاتوی هاوکاریدا .

نامەوێ تەنیا گولی یەخەی مێردەکەم بم

ئایا رەوایە خاتون (مرگریت ترودو)ی تەمەن ٢٧ سالی (بییر ترودو)ی سەرەك وەزیران بە توێی شەروا... کورت و کراس و فانیلەیەك کەناوەکەی بە پش... نوسراوە بچێتە دەرەوە ؟. وەشان بەشانی مێردەکەی سەرەك وەزیرانی کە نەدەیە بچێت بۆ کۆڕو کۆبون... جەماوەریەکانی هافانای پایتەختی کوبا لە سەر داخ... فیەل کاستروی سەرەك وەزیرانی کوبا ؟.

وە ئایا خاتو ترودو لە عورف و عادەتی دبلوماسیانە دەرچوە لە ...دا کە وەکو خانمێکی فەنزویلایی گورانیەکی لە ئاهەنگێکی رەسمی ش...دا وت کە تیایا ئەلێ :

(ئەمەوێ گۆرانیت بۆ بلێم، گۆرانی خوشەویستی ...) .

وەئایا هەستانو دانیشتنی لە گەشتەکەی ئەم دوایەیدا بەناو هەندێك لە ناوچەکانی ئەمەریکای لاتیندا لەلایەن کەنەدیەکانەوە یان بە هۆی ئیستکەکانەوە رەخنەی لێ گیراوە ؟ .

ئەوەی وای لە خاتو ... کردوە لە سەر لە ئیس... ئوتاوا بدات ئەوەیە کە ب... پرسراوانی رابگەیەنێ کەرە... لێ گیراوەو گریاوە . ز... لەمەش دوسال لەمەو...

هەلبەندێکی نەخۆشی دەد... بەراستی بەخەلکی وتوە ... چاوی کەوتنێکی ئیستکە... وتویە : نامەوێ تەنیا ... یەخەی مێردەکەم بم نامەوێ لە تاریکیدا بژ... هەروەکو لەمەوبەر باس... کردوە .

کۆترێکی ئەشمیلانە

لەتیف شیخ عارف

کۆترێکی ئەشمیلانەم
هاوڕێی ئەم مندالانەم

ئیستا منال نام کوژێ
خوێنی گەشم ئامژێ

باوکیان تەربیەتیان داوون
بۆیە دوژمنی راوون
سەیری بالو دەنوکم

زۆر جوانو ئێسك سووکم
ئەفرم لەم چل بۆ ئەو چل
بۆ شاخ ، نزار ، باخو گول

هەوای بەهار ئەهێنم
لە گەل بلبل ئەخوێنم

بۆیە هەل ئەگری نازم
ئەزانن ئاشتی خوازم
ئاشتی باشە بۆ مرۆڤ

نەك فرمێسكو ئاخو ئۆف
منو ئەم بەرخۆلانە
ئەم کۆریەی دوا رۆژانە

بێ نازو بە سەزمانین
گولی گەشاوەی جوانین

بەهێواشیو نەرمەخەو
ئەو بۆ منو من بۆ ئەو

ئەژین هەتا هەتایە
تا ئەرۆین لەم دنیایە

یەکتری ناسین

– پەری حاجی عەلی –

ناو : مەیسون عوسمان

هێرو عەزیز ئەنوەر

محمد علی محی‌الدین

مشك و قەلەم

دارا قەلەمێکی هەبوو کە نووسینی تەواو ئەکرد لەسەر مێزەکەی بەجێی ئەهێشت .

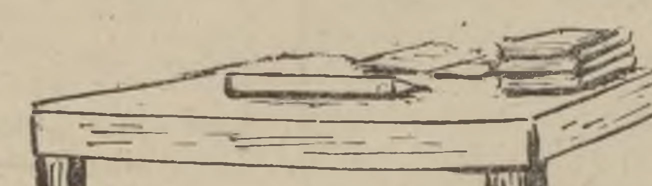

١ – رۆژێ لە رۆژان دارانووستبوو مشکێك هاتە سەرمێزەکە چاوی بەقەلەمەکە کەوت .

٢ – قەلەمەکەی گرتوویستی بیقرتێنێ .. بەلام قەلەمەکە لێی پاڕایەوە وتی :وازم لێ بێنە من لە داردروست کراوم و ناتوانی بمخۆی ،مشکەکە وتی : من ئەبێ بتقرتێنم چونکە بووکم ئەخورێ.. ئینجا گازێکی قایمی لێ گرت .

٣ – قەلەمەکەوتی :
کەوابو بۆ دواجار رێگام بدە

وێنەیەکت بکەم ، مشکەکە

رازی بوو ، قەلەم دەستی بەوێنەکێشان کرد .. بازنە– یەکی رەسم کرد ، مشکە کەوتی : ئەمەچی یە ؟

خۆی وەلامی خۆی دایەوە

وتی ئەبێ پەنیربێ .

گۆشەی مندالان ..

خالۆی رێبوار

مارف عومەر بەرزنجەیی

لە گوندێکی خنجیلانەی پەنای شاخێکدا خالۆیەکی قسە خۆش و ئێسك سوك هەبو ، پێیان ئەوت (خالۆی رێبوار) .. هەمو بەیانیەك نانەبەرەو کتلی چاییەکەی ئەپێچایەوەو گۆچانەکەی ئەگرت بەدەستەوەو بەرەو بناری شاخەکە ئەکەوتە رێ ..منالانی گوندەکە هەموو رۆژ لە دەوری کۆ ئەبونەوە ، ئەویش قسەو چیرۆك و بابەتی هەمە جۆرەی بۆ ئەگێرانەوە ..

(سەردار) منالێکی زیرەك و لەسەر خۆ بوو ، هەمو رۆژ بە وردی گوێی لە قسەکانی ئەگرت .. کە ئەگەرایەوە بۆ مالەوە قسەکانی خالۆی بۆ براو خوشکەکانی ئەگێرایەوە ..

رۆژێك خالۆی رێبوار هەمو منالەکانی کۆ کردەوەو پێی وتن : داواتان لێ ئەکەم ئەوەندەی منتان خۆش ئەوێ ، ئەوەندە بالندەو پەلەوەرو گیان لەبەرە بێ زیانەکانتان خۆش بوێ و لە ئامۆژگاری باوك و دایکتان دەرمەچن و کۆشش بکەن لە ژیانتانا .. ئینجا لەسەر خۆ شمشالەکەی لە پشتێن کردەوەو سەرنجێکی دارستانەکەی دەورو پشتی خۆی داو دەستی کرد بە شمشال لێدان .. لەسەرخۆ هەر لەو جیگایەدا بەدەم شمشال لێدانەوە دلی لە لێدان کەوت و منالەکان بە پەرۆشەوە تەرمەکەیان هێنایەوە بۆ ئاوەدێ و بریاریان دا ئامۆژگاریەکانی لە گوێ بگرن .

ژمارەی سپاردنی بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦–١٩٧٤

Institut Kurde de Paris